

JOŽEF KERÉC



SLOVENSKI MISIJONAR
NA KITAJSKEM

*G. Andreju Majcnu,
vélikemu misijonarju na Kitajskem in v Vietnamu
in nerazdružnemu sopotniku msgr. Jožefa Keréca.*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica,
Ljubljana
266(510): 929 Keréc J.
HALÁS, Franc
Slovenski misijonar na Kitajskem: Jožef
Keréc / Franc Halás,
Tone Ciglár; (barvne slike Wang Huiqin). -
Ljubljana:
Katehetski center-Knjižice, 1992. -
(Misijonska pričevanja; 3)
1. Ciglár, Tone
30833152

Msgr. Jožef Keréc

SLOVENSKI MISIJONAR NA KITAJSKEM

1921 - 1952

Ob 100-letnici rojstva 1892 - 1992

Franc Halás - Tone Ciglár

Ljubljana-Rakovnik 1992

Misijonska pričevanja - 3

Halás - Ciglár

SLOVENSKI MISIJONAR

NA KITAJSKEM

Lektorirala: prof. Berta Golob

in dr. Vilko Novak

Opremil: Bojan Klančar

Barvne slike: Wang Huiqin

in Leng Binchuan

Slika na naslovnici: Jaka Torkar

Izdal in založil: Katehetski center - Knjižice

Rakovniška 6, Ljubljana

Odgovorni urednik: dr. Alojzij S. Snoj

Tisk: Tiskarna Ljubljana

Pisava kitajskih imen in izrazov

1. Večina pomembnih zemljepisnih imen, kot imena provinc, glavnih mest, rek, in imena oseb so pisana v sedanjem kitajskem standardu v latinskem zapisu.

2. Slovenjena imena najpomembnejših mest, kot Peking, Šanghaj, Nanking, Kanton, in nekaterih oseb, kot Čankajšek, ostajajo v običajni uveljavljeni obliki.

3. Poleg tega ostajajo v prvotni slovenjeni obliki nekatera imena, ki se v Keréčevih spisih največkrat pojavljajo, kot npr. Čaotung. V posebni tabeli zadaj so navedene standardizirane oblike teh imen, kolikor smo mogli preveriti njihovo identiteto.

4. Poseben problem predstavljajo imena, ki so zapisana ali slovenjena po kantonskem dialektu, ki jih je Keréc zapisal, ko je deloval v Makau, Hongkongu in v provinci Guangdong. Ta imena ostajajo v tej dialektni obliki, kot Siučov, Taomun, Šeki itd. Kitajsko izrazoslovje pregledal in uredil

Mitja Saje.

ŽIVI V NAŠIH DUŠAH

*"Človeka, ki ni barbar,
bo vedno zanimalo,
kako so živeli njegovi predniki."*

Matija Murko

Spremna beseda

Pričujoča knjiga z naslovom "Slovenski misijonar na Kitajskem" nam želi predstaviti tretjega velikega slovenskega misijonarja - msgr. Jožefa Keréca, ki poleg Ignacija Knobleharja in svetniškega Friderika Baraga izstopa v vrsti slovenskih apostolskih delavcev. S svojim delom so se ti možje neizbrisno zapisali v zgodovino vesoljne in domače krajevné Cerkve. Na take osebnosti smo lahko ponosni in zanje Bogu hvaležni, saj s svojim življenjem in apostolskim delovanjem pričajo, da je naš narod pri korenini zdrav. Narod, ki poraja take osebnosti in daje take apostolske delavce, je v verskem, duhovnem in moralnem pogledu neoporečen, poln življenja, mladostne moči in odprt v prihodnost.

Že modri Sirah je v Stari zavezi zapisal o svojih prednikih: "Hočem hvaliti vrle može, naše očete. Bili so slavni možje v svoji moči, voditelji narodov s svojimi sveti in knezi ljudstva s svojo bistrumnostjo, modri govorniki v svojih knjigah in predstojniki v svojih službah. Njih pravična dela se ne pozabijo. Na veke ostane njih spomin in njih slava ne ugasne. Njih ime živi od roda do roda" (Sir 44, 1 - 14).

Med take osebnosti slovenskega naroda spada misijonar Jožef Keréc. Že naslovi poglavij in posameznih odstavkov v knjigi - Sezonski delavec, Kočijaž v Ljubljani, Potujoči župnik razbojnikov, Graditelj v Hongkongu, Vladni svetovalec, Izredni vizitator, Apostolski administrator, Nediplomirani arhitekt... - pričajo, da gre pri msgr. Kerécu za misijonski mozaik, s katerega se oglašajo različne sposobnosti, posebnosti, karizme ali božji darovi. Rezultanta vseh teh različnosti je njegova osebnost, ki se razodeva v najrazličnejših dejavnostih in naporih.

Nič mu ni tuje. Povsod se čuti doma. Vsem želi biti vse, čeprav njegovi napori pogosto presegajo običajne človeške moči.

Imel sem srečo, da sem se s tem sinom Slovenske krajine in kitajskim misijonarjem dvakrat osebno srečal. Prvič v bogoslovju leta 1955, po izgonu misijonarjev s Kitajske in po obisku slovenjebistriških sester v Morestelu (Francija) se je oglasil v ljubljanskem bogoslovju. V spremstvu rektorja bogoslovja, oblečen v kitajska oblačila, je stopil med nas bogoslovce, ki smo se zbrali in ga pričakali v obednici. Naš spoštljivi molk in začudene poglede je prekinil z nagovorom v kitajščini. Nismo vedeli, ali govori ali poje. Oddahnili smo si, ko je po nekaj minutah začel govoriti v slovenščini s tistim starim, za domače narečje značilnim naglasom. Poslušali smo ga uro, dve ali celo več, ne vem; vem le to, da smo ga poslušali z očmi in usti, ne samo z ušesi, posebej ko je govoril o strahotah kitajskih ječ, o pranju možganov, o mučeništvu... Takrat smo bili uglašeni na strune preganjanja kristjanov. Kitajska - dežela luči, blišča in bede, vere in ateizma, krščanstva in poganstva - Kitajska v naših sanjah in tedanji komunistični stvarnosti, vse to je zaživelo pred nami.

Najgloblje mi je ostal v spominu njegov odgovor na vprašanje nekega bogoslovca: "Kakšni so sedaj Vaši načrti in Vaše želje?" "Nazaj, na Kitajsko! Samo to željo imam!" S tem nam je povedal vse. Bil je zares misijonar z dušo in srcem, z umom in voljo.

Drugič sem se srečal z msgr. Kerécem v počitnicah istega leta. Prišel je v moj domači kraj k svojim sorodnikom. Kot bogoslovec sem mu ministriral med jutranjo sveto mašo pri Marijinem stranskem oltarju. Po maši naju je domači župnik povabil k zajtrku. To je bil moj prvi osebni stik z živim misijonarjem. Misijonarji pač niso prihajali domov na dopust in srečanja z njimi so bila redka. Občudoval sem njegovo skromnost, preprostost, hkrati pa široko razgledanost in življenjsko modrost. Ob vsem tem sem ga spoznal kot moža molitve.

Knjigi, ki jo imam pred seboj, želim uspešno pot med bralce. Naj slehernemu odpre tisti misijonski svet, ki ga sicer še danes obdaja visoki zid, a se zdi, da se vrata tega zidu znova odpirajo Kristusu. Morda pa se niso popolnoma zaprla, odkar so jih številni misijonarji v preteklosti na široko odprli. Med njimi je bil tudi naš rojak Jožef Keréc.

Obema avtorjema - Francu Halásu in Tonetu Ciglárju - se iskreno zahvaljujem in čestitam k opravljenemu delu z željo, naj bi ob njuni knjigi mnogim mladim zažarel v očeh živi misijonski plamen.

dr. Franc Kramberger
mariborski škof

V Mariboru, 7. julija 1992

Podarjenemu in podarjajočemu v zahvalo

Še vedno ga živo vidim - več, zazrt sem vanj. Bilo je v letu moje mature, v čudoviti stolnici grkokatoličanov v Križevcih na Hrvaškem. Končno je prišel, saj smo ga že težko pričakovali, zlasti dijaki Slovenci. Slišali smo zanj, nismo ga pa še videli.

Začetek njegovega govora je bil tak, kot bi mu ga določili: z monsinjorsko rdečim pokrivalom, z listi napisanega govora. A to mu ni ležalo. Na srečo je kmalu odložil pokrivalo in spravil liste papirja. Tedaj se mu je roka sprostila, oči zažarele in obraz se mu je zasvetil. Poslej smo zgubili čut za čas...

Ni nam vedno dana ta milost, da bi se srečevali s človekom, ki nas hipoma prevzame z nekim posebnim darom; ne moremo ga sicer opisati, trdno pa vemo, da je v njem.

Monsinjur Jožef Keréc je bil in ostane predvsem véliki dar. Dar svoji družini, dar svoji ljubljeni Slovenski krajini, dar Sloveniji, dar vesoljni Cerkvi in še poseben dar Kitajski in naši salezijanski družbi.

Tako kot v čistem gorskem jezeru na poseben način odseva nebo, se v tem slovenskem misijonarju na Kitajskem na poseben način zrcali Božja stvariteljska moč. Ob njem smo nenehno čutili, kako je življenje polno, vedro, na vse načine cvetoče, vedno se prilagajajoče in prežeto z neštetimi razlogi za smeh, upanje, edinost.

Prepričan sem, da bi grešili, če se ne ni zavedali tega daru! Zanj se zahvaljujemo Bogu! Hkrati ga približujemo današnjemu rodu, da ne bi bolj vzljubil temo kakor pa tako mikavne pramene življenja, ki jih izžareva življenje misijonarja Keréca. Življenjepis, ki ga, spoštovani bralec, držiš v rokah, je predvsem veliko pričevanje bogatega življenja. Don Boskovi salezijanci čutimo, da lahko samo življenje prebudi novo življenje.

Vendar naš monsinjur Keréc - tako so ga navadno klicali - ni bil le dar, ki nam ga je podarila dobrotna Božja roka. Prejete darove je zavzeto razvijal in se nenehno podarjal drugim. Postati misijonar pomeni prav to: podariti se popolnoma, živeti predvsem za druge.

Mislim, dragi bralec, da ti bo morda kanila kaka solza, ko boš prebiral, kako se je naravnost fanatično bojeval za svoj poklic in kar nekam čarobno opravljal svoje misijonsko poslanstvo. To je torej še en razlog več, da misijonarja Keréca ne držimo skritega pod mernikom, ampak da ga postavimo na svetilnik (prim. Mt 5, 16). Ni treba dodajati,

kako vsi gojimo vročo željo, da bi nas misijonarjevo življenje nenehno navdihovalo in opogumljalo.

Prav zato se iz srca zahvaljujem vsem, ki so ta enkratni plamen čuvali pred pepelom pozabe. Posebna zahvala velja gospodu Francu Halásu, župniku na Kóbilju, ki je s pravo ljubosumnostjo zbiral vsak podatek in vsak dokument, in sobratu Tonetu Ciglárju, ki je znal stkati iz izjemnega bogastva zbranega gradiva pričevalno podobo človeka, kristjana, salezijanca, misijonarja.

Naše veselje je zato dvojno: pred nami je ob stoletnici rojstva monsinjorja Jožefa Keréca nastala velika in celovita podoba slovenskega misijonarja; hkrati s tem pa se je rodil velik sad sodelovanja dveh ljubiteljev misijonskega poslanstva, ki bo prebujal našo odgovornost za oznanjevanje evangelija danes.

Praznujmo torej!

Ljubljana 1992,
na praznik sv. Rešnjega Telesa

Stanislav Hočevar
salezijanski inšpektor

SIN SLOVENSKE KRAJINE

*"Oh, kako je dolga, dolga pot" -
ki pelje od Prékurmja do Kitajske...*

Od tod do Kitajske in nazaj

"Zelo me tudi veseli, da se moji mali nečaki Kristina, Karel, Marija in Jožek goreče spominjajo vsak dan svojega strica. Ne morem pa ustreči njihovi želji, da bi jih prišel pogledat, ker je predaleč in nimam za to niti časa niti denarja. Stric ni šel na Kitajsko le na kak izlet, da bi potem spet prišel domov se zabavat, ampak na božje povelje je šel glasit zveličavni Kristusov nauk našim ljubim bratom poganom." Tako piše Keréc materi, bratom in sestri z otoka Lappa 4. februarja 1927.

Ob kitajskem novem letu, ki ga vsi praznujejo z vso slovesnostjo, se v njegovem srcu porajajo vroče želje: "Zopet eno leto več za kitajski narod. Želim in voščim mu, da bi bilo to leto leto miru, plodonosnega dela, lepega življenja, napredka v vsakem pogledu. To je moja prisrčna želja, kakor tudi želja vseh prijateljev kitajskih misijonarjev. Današnji dan je največji praznik štiristomilijonskega naroda; praznik vsakega posameznika, naj bo še tako reven. Danes je vse v praznjih oblekah, bogatejši v svili, drugi so bolj preprosto oblečeni, a vsi svečano. Kar je bilo draguljev in lepih okraskov vse leto skritih, se danes pokažejo.

Daj ljubi Bog, da se grozeči temni oblaki razpršijo in da v tem novem kitajskem letu prične med dobrim, miroljubnim, delavnim kitajskim narodom doba pravega miru; miru, ki ga svet ne more dati, ampak mir, ki nam ga je prinesel na zemljo Kristus, Kralj narodov, in nam ga začrtal v svojem evangeliju" (Makao, 2. februarja 1927).

Kdo bi mogel verjeti, ko je bral Katoliške misijone, Marijin list, Salezijanski vestnik, Slovenca, da je to tisti Jožek Keréc, doma v Proséčki vasi v Slovenski krajini (Prékurmje), ki sedaj kot misijonar buri domišljijo odraslih in mladine, ne samo zaradi svojih živo predirnih oči in neznansko dolge brade, temveč zaradi svojih del na Kitajskem! Že zdavnaj je gledal v prihodnost, vse do Kitajske. "Sestra, takoj po vrnitvi domov grem študirat za misijonarja", odločno prekriža s srpom čez polje

na sezonskem delu leta 1908 pred sestro Faniko. Sanjal je o Kitajski, tej deželi, ki je skozi stoletja klicala apostole evangelija.

"Kitajec, ki je že tako zelo nezaupen, tujca na svojih tleh kar ne mara videti in se zelo boji za nedotaknjenost in svobodo svoje dežele. Zoper tujce, ki bi se predrznili prestopiti kitajska tla, so bile določene smrtne kazni. Resnost teh postav je moralo čutiti mnogo prvih misijonarjev in portugalskih mornarjev, ki so prvi krožili po kitajskih vodah. Tudi sv. Frančišek Ksaverij je na vsak način hotel priveslati na Kitajsko, pa ni mogel dobiti nobenega mornarja, ki bi se bil spustil v to življenjsko nevarnost. Umrl je pred vrati velikega cesarstva na otoku Sancijan (Sanzao)" (Heongšan, 1923). Misijonarju Kerécu je bilo dano, ne samo da je videl Kitajsko od blizu, ampak je bil celih 32 let misijonar, ne tujec, ampak brat med svojimi brati, dokler tudi on ni bil nezaželen in so mu zaprli vrata. Njegovo življenje se je sedaj spremenilo v spomine na Kitajsko, nenehno hrepenenje po Kitajcih. Ljubezen do Kitajske se mu je zarezala globoko v dušo, da jo je nosil kot stalno domotožje. Tako si je sam zapisal malo pred smrtjo kot nekrolog: "Ponižni sin Slovenske krajine, Jožef Keréc, misijonar na Kitajskem dvaintrideset let..."

Vendar, pot do Kitajske je dolga in začela se je zdavnaj prej. Spustimo se v to življenjsko pustolovščino, ki se je na zemlji začela pred 100 leti.

Slovenska krajina, mili moj dom

Slovenska krajina,
Najlepša milina:
Lübléna Ravenska,
Gorička, Dolenska!
Ne poznam jaz lepš'ga sveta,
Vsa sladkost si moj'ga srca:
Slovenska krajina, mili moj dom,
Pozabo te nikdar, nikde ne bom.
Poslala si sine,
hčeri še v tujine...
Oznanjajo vero...
Krüh služijo verno...
Je v bridkosti njuvo srce,
pa vendar le bije za te:
Slovenska krajina...

Bregovje, doline
Slovenske krajine,
gorice, ravnine
ste meni ljublene,
slovenske ste zemle sijaj,
nebeske dobrote miglaj:
Slovenska krajina...
Slovenska krajina,
vsa sladka, vsa mila,
nam duše napajaš,
je z vüpom navdajaš:
Veselte se sini, hçeri,
doçakate lepše še dni.
Slovenska krajina...
(Srçen, Jožef Klekl st., Novine 1936, st. 48)

Povsod je lepo, najlepše doma. Ker je bil Keréc doma z Goričkega v Slovenski krajini, je zanj to košček raja, ki ga je Bog vanj postavil. Tu se je naučil ljubezni do sveta in ljudi. V življenje je vstopal v svetu, kjer se je izpisala marsikatera povest o dobrih ljudeh. Z domačih gričkov se je lahko že zgodaj oziral okrog na vse štiri strani. Pogled mu je plaval daleč v Panonsko ravnino, čez Muro proti osrčju Slovenije in na drugo stran v avstrijske predele.

Proséčka vas v varstvu sv. Sebeščána

Proséčka vas v osrednjem delu Goričkega (18 km od Sobote), je sestavljena iz več zaselkov; eden teh je Ópakova Graba, kjer je v skupini enajstih hiš tudi Keréçeva domaçija. Tukaj se je naselil materin oče Franc Hajdinjak, ki je na tem mestu porušene Ópakove hiše dal postaviti novo. Dedek je prišel iz Serdíce, župnija Sv. Jurij, na domaçijo nekega Ópaka, ki ga je grof spodil in prodal posestvo, ker ni mogel odslužiti gosposčine. Tako se je Keréçevih prijelo domaçe ime Ópakovi.

Tiste hiše seveda že zdavnaj ni več. Bila je revna, kot večina takratnih prékmurskih hiš delana delno iz blata, delno iz lesa in s slamo krita. V njej ni bilo razkošja, pa tudi ne prostora, le trije manjši prostori: kuhinja, poveçini črna, in velika in mala hiža (soba). V njej je živela Keréçeva družina, ki je štela osem ljudi: starša in šestero otrok. Leta 1903

je hiša postala pretesna, zato je oče zgradil večjo. Tudi ta je bila iz tolčene gline. Vanjo so se vselili leta 1904. Ko so pozneje slišali, da njihov misijonar Jožef na Kitajskem gradi velike hiše in zida cerkve in da tudi sam riše načrte, so mu pisali, naj naredi načrte za novo domačijo. Ko so načrti res prišli, je druga svetovna vojna preprečila gradnjo. Po vojni so domači (nečak Karel) nesli načrte v Soboto na Projekktivni biro, kjer so jih nekoliko predelali. V veliko enonadstropno hišo so se vselili leta 1955; čez štiri leta so dobili v vasi tudi elektriko.

V sklopu nove hiše je tudi domača kapelica Lurške Marije. Načrte zanjo je naredil misijonar Jožef. V njej je maševal, ko je obiskoval domače, saj je do župnijske cerkve daleč, njegove noge pa so premerile že preveč kilometrov, da bi bile urne.

Proséčka vas uživa varstvo župnijskega zavetnika sv. Boštjana ali Sebeščána, kot tam pravijo. Župnija (po vojni Pečárovci) šteje kar 4.200 duš, od tega 968 katoličanov, večina pa je evangeličanov. V tej cerkvi je Jožef že naslednji dan po rojstvu prejel sveti krst in bil zaznamovan za božjega otroka. To znamenje se mu je moralo še posebno vtisniti v dušo, saj je bila zanj pozneje največja sreča, da je lahko s krstno vodo oblival glave poganov-novokrščencev in jim odpiral vstop do zveličanja.

Bog ve, kaj so zanj takrat prosili starši in botri! Vsekakor bo njegovo življenje v marsičem podobno sv. Sebastijanu, ki ga je po pripovedovanju legende cesar Maksimilijan ukazal obstreliti z mnogimi puščicami, a ne v glavo in srce, ker je hotel, da bi počasi in dolgo umiral. Misijonar Jožef je tudi na svojem telesu nosil znamenja nasprotovanja in mučenja, saj je bilo vanj izstreljenih veliko puščic sovraštva, nevoščljivosti, pa tudi kamenja, blata, bodal in drugega. In bil je srečen, da je mogel trpeti za duše svojih Kitajcev.

Kerécev rod

Družinski poglavar, oče Janez, je bil rojen (29. IX. 1848) v Vidoncih, župnija Grad (tedaj Gornja Lendava), srce družine, mati Katarina, r. Hajdinjak (20. I. 1858), pa v Proséčki vasi. Poročila sta se pri Sebeščánu 11. V. 1876 in začela z ljubeznijo živeti za otroke, ki so kmalu napolnili z jokom in smehom skromen dom.

Kerécevi so veliko vložili v to, da bi skupno premagali revščino, da bi obilno rezali drug drugemu kruh ljubezni. Bili so to časi, ko ni bilo zmrzovalnikov in napolnjenih skrinj, ko revež ni vedel, kje stakniti kak

dinar, da bo za najnujnejše, za ščepec soli ali za nekaj sladkorja; ko si je bilo vsako stvar treba prigarati z dodatnim delom doma ali na sezonskem delu. Pri Keréčevih ni manjkalo revščine, ni pa tudi primanjkovalo ljubezni in medsebojnega razumevanja.

Ob svoji srebrni maši misijonar Jožef 1948 obuja spomine na tiste čase: "Revni smo bili kot cigančki. Večidel smo se hranili s krompirjem in drugo preprosto kmečko hrano, a starši so nam dali vse, kar so mogli. To smo videli in smo jih zato neizmerno ljubili. Spominjam se, da sem nekoč prosil očeta za košček kruha, a ga ni bilo pri hiši. Videl sem, kako jim je oko zasolzilo, ker bi mi ga tako radi dali, saj so vedeli, da sem lačen. Tudi meni je bilo zelo hudo, da sem jih šel prosit in jim tako pripravil bol. Nisem mogel vzdržati in sem se šel spovedat mami, da sem očeta prosil za kruh, pa so bili žalostni, ker mi ga niso mogli dati. Toda s tem sem tudi mami povzročil bolečino. A oni so kar nekam smuknili, in ko so čez nekaj časa prišli nazaj, so mi dali košček kruha; pri sosedu so si ga izposodili. Ko smo hodili v šolo, smo s seboj jemali za kosilo košček kruha, kadar pa tega ni bilo, smo v torbico skrili kar kuhano korenje ali krompir in ga potem skriti za cerkvijo použili, da nas drugi v naši revščini ne bi videli. Šole pa nismo hoteli opustiti, raje smo bili cel dan lačni."

Zemlje so imeli še kar nekaj, vendar je bila ta težka ilovnata in je slabo rodila in tudi obdelati jo je bilo težko. Zato so tudi Keréčevi, tako pa je bilo bolj ali manj povsod po Prékmuřju, vsako leto šli s trebuchom za kruhom, predvsem na sezonsko delo, zlasti na veleposestva v Slavonijo, do prve svetovne vojne pa tudi na Madžarsko.

Očetu in materi se je rodilo sedmero otrok. Prvi, Jožef, je bil verjetno krščen v sili in je takoj po porodu umrl. Tako so vedno govorili, da je bilo le šestero otrok.

Drugi, Štefan (1880), je zaradi gospodarskih sposobnosti z očetove strani namenjen za naslednika na domačiji. Dočakal je starost 86 let. Od njegovih štirih otrok je Karel sedanji gospodar na Ópakovini (rojen 1914), Kristina (Šeruga), s. Jožefa, ki je bila nekaj časa misijonarka pri stricu na Kitajskem, sedaj pa živi v Franciji, in Alojz, ki tudi živi v Franciji.

Mihael je dobil ime tretji otrok (1883). Od očeta se je nekoliko naučil čevljarstva. Z družino se je pozneje preselil v Lenart. Dočakal je visoko starost 95-ih let. Otroci so Ivan, Marija (Dravec) in Jožef.

Kot četrti otrok se je rodila edina sestra, Fanika (1886), angel varuh, kakor jo je rad imenoval in čutil brat Jožef. O njej je pozneje

pripovedoval: "Imel sem dobro sestro Faniko, ki mi je bila pravi angel varuh. Ker sem bil majhen in slaboten, sem se vedno držal nje; ona me je branila pred drugimi, da bi mi ne storili kaj hudega, kajti med tolikimi šolarji, ki so prihajali iz cele velike fare, je bilo tudi nekaj malopridnih. Ona je vedela, da želim iti za misijonarja v daljnjo deželo." Ob drugi priliki izpoveduje o njej: "Pobožna je bila kakor svetnica. Njeno hrepenenje je bilo moje hrepenenje." Ker so imeli v Gradcu pri sestrah po mamini strani daljno sorodnico, ji je župnik Jožef Klekl svetoval, naj postane redovnica. Fanika je odgovorila: "Čutim, da nimam poklica za redovniški stan, zato ne bom šla v samostan."

Tako je ostala doma, da bi lažje pomagala Jožefu. Redno je hodila z brati na sezonsko delo in stregla zidarjem. Ko je bil Jožef kot klerik v Veržaju, ga Fanika ni obiskala. Edinokrat ga je obiskala na predvečer pogreba, torej že mrtvega, leta 1974. Bila je na domu in vsem pomagala. Domači so povedali o njej: "Čeprav je stara že 87 let, nam je še letos poleti sama spekla kruh, pa tudi kosilo je večkrat skuhala, ko smo mi bili na polju. Vedno je rada imela otroke." Dočakala je starost 88-ih let.

Viktor (1889), peti otrok, se je na Cankovi izučil za peka; zaposlil se je v Vuzenici. Kazalo je, da bo hitro prišel do kruha in bo pomagal pri šolanju bratu Jožefu, a je zbolel in naglo umrl, star komaj 21 let.

Šesti po vrsti je bil Jožef (1892), misijonar. Ker je bil že najstarejši otrok Jožef, ga lahko imenujemo kar Jožef II. O njegovem otroštvu v nadaljevanju.

Zadnji se je rodil Franc (1895). Bil je zelo nadarjen in je želel študirati kot Jožef, kar pa se mu zaradi pomanjkanja sredstev ni posrečilo. Okusil je težavnost sezonskega dela in v življenju prehodil dobršen del sveta. Po prvi svetovni vojni je bil vnet delavec za priključitev Prékmurja k Sloveniji. Umrl je star 86 let. Njegovi otroci pa so dr. Jože, Marija Dolores (Gyergyék) in Valerija (Sakal).

Zdi se, da je vse gnala neka posebna notranja energija, da so bili zelo sposobni, pa zaradi pomanjkanja denarja niso mogli razviti vseh svojih darov, kakor jih je npr. Jožef, ki mu je končno bilo omogočeno, da je do polnosti razvil svoje talente. Zanimivo je dejstvo, da jih domača hiša in revščina nista ločevali, temveč na poseben način povezovali. To se je tudi odražalo v veliki ljubezni, ki jo je gojil misijonar Jožef do vseh bratov in sestre, kakor tudi do nečakov in pranečakov.

V očetovi in materini šoli

Keréčeva domačija, vsa skromna in neznatna, je bila dosti več kot samo kraj, kjer so se rodili in doživljali pomanjkanje, kamor so se vračali z dela ali pozneje iz širnega sveta; bil je to predvsem dom, ki sta ga napolnjevala oče in mati. Dom je bil kraj, kjer sta vzgajala svoje otroke in vnuke. Tesno sta živela s svojimi otroki in jim neposredno vcepljala predvsem osnovne sestavine svojega življenja: živo vero, ljubezen do domačega kraja in jezika, sposobnost trdega dela in garanja, ljubezen do branja in znanja, spoštovanje do vseh ljudi.

Kako čudovito je, če tako pričevanje dajo otroci sami o svojih starših: "Gotovo se imam za svoj misijonski poklic zahvaliti predvsem dobri krščanski vzgoji, ki so mi jo dajali moji dragi starši, globoko verni in pobožni. Nikdar niso dovolili, da bi mi, njihovi otroci, hodili v kako slabo družbo, kjer bi se lahko brž kaj slabega navzeli. Vsakdanje molitve smo vsi skupaj redno opravljali in niso smele nikdar odpasti. Bili smo zelo revni, živeli v velikem pomanjkanju in si nismo mogli kupiti knjig za poduk in zabavo. Edino branje nam je bil lep Kalendar Srca Jezušovoga, ki ga je izdajal kanonik Ivanocy in za njim naš župnik Klekl, potem pa še vsem tako priljubljeni Marijin list. Čitati in tudi precej pisati pa smo se vsi navadili doma v družini, še preden smo začeli hoditi v šolo. Učili so nas v zimskih mesecih naš dobri oče, ki so v hiši izvrševali svojo čevljarско obrt, mi pa smo morali sedeti pri njih in gledati v tiste starodavne slovenske čitanke ter se učiti branja in pisanja. Ko sem prišel v prvi razred ljudske šole, sem že toliko znal, da so me že peti dan šole premestili v drugi razred. Pri učenju smo si tudi med seboj pomagali bratje in sestra. Drugi so nas vsi imeli radi, čeprav smo bili revni in slabo oblečeni. Šole nismo nikdar opustili, razen v bolezni."

Oče Janez: pamet in trda roka v družini

Odločilno besedo v družini je imel oče. Nikdar ni dovolil otrokom česa takega, pri čemer bi se lahko navzeli slabega. Tudi dnevne molitve je navadno vodil oče. Težko mu je bilo, da zaradi pomanjkanja ni mogel otrokom omogočiti več, kakor jim je lahko sam dal. Predvsem v dolgih zimskih večerih je spremenil hišo v pravo domačo šolo. Kadarkoli je bil prost svojega čevljarstva, je bil otrokom pravi domači učitelj. Če se je kateri od otrok le malo neprimerno vedel med molitvijo, mu je strogi oče zažugal in pokazal na šibo za tramom, ki pa je dejansko nikoli ni vzel v

roke. Če je med otroki kdaj prišlo le do majhnih prepirov, je s svojim strogim glasom kaj hitro napravil red in mir. Otrok ni nikdar pustil brez dela. Če ni bilo drugega, so se morali učiti pisanja in branja.

Oče ni nikdar zaklel in tudi nobeden od otrok ni upal niti pomisliti, da bi kdaj izustil kaj podobnega, kot je kletev.

Svojevrstna doživetja je oče Janez pripravil svojim otrokom pred večjimi prazniki: božičem, novim letom, tremi kralji... Iz skrivališča je potegnil svojo staro, z roko pisano pesmarico. Iz nje so prepevali pesmi, vsak po svojih sposobnostih. Pri domačem petju je rada pomagala tudi mati s svojim visokim glasom. Jožef je o očetovi pisavi dejal: "Oče so pisali tako lepo, kakor če bi tiskali."

Od leta 1909 oče ni več šel na sezonsko delo. Zbolel je. Bolezen je bila posledica preslabe hrane na sezonskem delu. Od sedaj ga je spremljala vse življenje.

Oče se je trudil, da bi povečal pridelek z boljšo obdelavo. Povečal je število živine, da bi kdaj pa kdaj bilo kaj za prodajo. Bil je med prvimi v vasi, ki je začel saditi trto samorodnico. Tako je bilo doma vsaj nekaj vina. Fanika in Jožef sta povedala: "Čeprav smo imeli nekaj vina, naš oče niso bili nikdar pijani."

Ko je bolezen očeta že močno zdelala, sta se z materjo preselila v "malo hižo" (malo sobo v stari kmečki hiši), zraven kleti, kjer so očetu vsi domači stregli z vso ljubeznijo. Malo pred smrtjo se je oče s posebnim pismom poslovil od sina Jožefa, misijonarja na Kitajskem. Prosil ga je, "naj se ga kaj spomni pri daritvi svete maše". Oče Janez je umrl 5. marca 1925 leta, v starosti 77-ih let. Kot vzrok smrti je navedena starost.

Mati Katarina: srce družine

Pisatelj Joergenssen je na začetku don Boskovega življenja zapisal: "V začetku je bila mati." Pri Kerčevih je bila mati srce družine.

Od moža Janeza je bila mlajša celih deset let. Rodila se je 20. januarja 1858. Ko so prišli otroci, je z veseljem podpirala vzgojna prizadevanja moža Janeza.

Materina izobrazba je bila silno skromna. V osnovno šolo sploh ni hodila, niti ni znala pisati. Na prigovarjanje moža Janeza je skupaj s sestro Ano naprosila domačega učitelja Miklóša Küplena v Proséčki vasi, da ju je za silo naučil pisati, za začetek le tiskane črke. V Küplenovo šolo sta hodili tri zimske večere. Svoje učenje sta potem nadaljevali pri Janezu, ki je skupaj z njima prepisoval iz Kalendarja Srca Jezušovga in iz neke knjige Miklóša Küzmiča.

Pri vzgoji se materi ni bilo treba kaj dosti truditi, dovolj je naredil oče. Čeprav so otroci spoštovali oba, očeta in mater, so vendar svoje skrite želje srca raje razodevali materi, ki jih je vedno skušala razumeti in jim ustreči, če je le spoznala, da je to, kar želijo, zanje po njenih spoznanjih resnično dobro. Fanika je o materi povedala: "Mati so bili zelo mirni." To je dobro vedel tudi oče in je zato nekaj let brez skrbi za vzgojo mlajših otrok mirno odhajal na sezonsko delo s starejšimi otroki. Nekoč je mati nesrečno padla, si hudo poškodovala nogo in zaradi tega šepala do smrti.

Ko je bil Jožef star nekako šest let, brat Viktor devet in Francek tri leta, je bila mati sama doma z otroki. Oče, starejša brata Štefan in Mihael in sestra Fanika so bili na sezonskem delu v Čemelarnici pri Virovitici na Hrvaškem. Viktor, ki je bil nekoliko starejši, je pomagal materi, kjer je le mogel. Pasel je krave, pomagal pri delu na polju, posebno pri pospravljanju žetve, kar je bilo lažjega. Mati je žela s srpom. Pomagal ji je še pri okopavanju koruze in krompirja. Preostala težka kmečka dela na domačiji je opravila sama.

Hrana je bila skromna. Materi so pohajale moči. Izčrpala se je tako močno, da jo je to privedlo na konec življenja. Nekega dne je omedlela. Prestrašena Viktor in Jožef sta poklicala bližnje sorodnike, ti pa zdravnika. Materina bolezen se je zdravniku zdela tako čudna, da ni vedel, za kaj pravzaprav gre. Spoznal je resnost položaja, in čeprav je bil Jud, je okrog stoječim naročil, naj kdo gre po župnika.

Res so poklicali župnika od Sebeščána, Karla Zrinyija. Župnik je kmalu prišel in podelil materi zakramente umirajočih in pomagal domačim sestaviti telegram za očeta v Čemelarnico. Opravil je še molitve za umirajoče in odšel. Prestrašeni sorodniki so ostali z otroki ob materini bolniški postelji in molili molitve za umirajoče.

Ko se je mati nekoliko ovedla, je prosila okrog stoječe, naj otrokom postavijo pručko k postelji, da jih bo lažje objela in imela ob sebi. Franc in Jožef, ki sta bila še majhna, sta stopila na pručko in se sklanjala k materi. Viktor, ki je bil nekoliko večji, pa je stal ob njima in prestrašen opazoval mater. Svojo suho, koščeno roko je mati položila vsem trem otrokom na glavo in dejala: "Sirote ste, sirote ste!" Vsi trije so planili v jok. Kakor da je umrla, se je zvrnila na posteljo. Okrog stoječi so bili prepričani, da je umrla. Podali so ji v roke gorečo svečo, ter nadaljevali z molitvami za umirajoče. Otroci so podremali, sklonjeni k materi.

Čez nekaj časa se je mati zbudila, se ozrla na Marijino sliko, ki je visela na steni in naredila zaobljubo: "Če me Marija ozdravi toliko, da

bom tri najmanjše, Viktorja, Jožeka in Franceka, spravila do kruha, potem se bom za pokoro vse življenje postila trikrat na teden ob kruhu in vodi." To svojo obljubo je mati držala zelo zvesto ob sredah, petkih in sobotah, celih 45 let. Domači in Jožef pričujejo: "Te tri zaobljubljene dni niso do smrti jedli nič kuhanega."

Komaj je mati izrekla to svojo obljubo, je omahnila nazaj na posteljo in zaspala. Vsi so strahoma opazovali, ali ni morda umrla. Čez čas je spet prišla k zavesti, poklicala sestro Ano in ji dejala: "Marija mi je rekla, da sem ozdravljena in mi naročila, da naj držim obljubo." Hotela je vstati, a ji tega niso dovolili. Proti večeru si je toliko opomogla, da je naročila Viktorju, kako naj nakrmi krave in svinje. Sestro Ano pa je naprosila, naj pomolze krave. Za večerjo je že sama skuhala otrokom mlečni močnik.

V zahvalo, da je tako nepričakovano ozdravela, je skupaj z otroki odmolila rožni venec. Viktor in Jožef sta že znala očenaš in zdravamarijo, Francek pa je le nekaj žlobudral. Ves čas molitve rožnega venca pa je tudi on preklečal z materjo in bratoma in strmел v Marijino sliko nad materino posteljo.

Jožef pričuje o tem: "Po tem dogodku mati niso bili nič več kaj bolni vse do smrti. Tudi v času težkih kmečkih opravil so bili zvesti svoji obljubi in tako dočakali visoko starost 86 let." Ves tisti večer so Viktor, Jožef in Francek capljali za materjo in ji venomer govorili: "Mama, ne smete več zboleti." Ob spominih na ta dogodek je Jožef dejal: "Marijo smo vedno častili in ji bili hvaležni, da nam je rešila mamo."

Tretji dan po tem dogodku je prispel domov oče Janez. Mater Katarino je našel že pri vsakdanjih opravilih in je nemudoma sporočil Štefanu, Mihaelu in Faniki, naj ostanejo na delu do konca žetve, ker se je materino zdravje izboljšalo.

Ko je mati pomladi leta 1943 zbolela, so domači poslali sporočilo Francu in Faniki, ki sta bila na prisilnem sezonskem delu na nekem veleposestvu pri Šopronu na Madžarskem, naj prideta takoj domov, če hočeta videti mater še živo. Ko sta prišla domov, je bila mati še pri popolni zavesti. Taka je ostala do zadnjega. Ko se ji je življenje iztekalo, je z okrog stoječimi še molila molitve za umirajoče. Njeno srce je nehalo biti 15. maja 1943 na domu v Proséčki vasi. Ko je Jožef dobil na Kitajsko sporočilo o materini smrti, je za pokojne starše opravil gregorijanske maše.

Očetov in materin vpliv na misijonarja Jožefa je bil očiten. Po očetu je imel dar misli, urejanja in načrtovanja, znal je ukazovati in

spraviti vse okoli sebe v tek. Kot tak se je včasih zdel strog in gospodovalen. Po materi pa je imel srce, blago dušo, celo preveč boječo. Tak pa je za mnoge bil sanjač in strahopeten. Vendar je v svojem delu znal tako čudovito družiti očetovo glavo in materino srce, očetovo odločnost in materin čut za žrtev.

Sicer pa pojdimo k zgodbi šestega Ópakovega otroka, ki je znal misliti s svojo glavo, bil čuteč in dober in je v zdravi samozavesti nastopil svojo pot, ki ga je vodila do Kitajske in nazaj. Njegov pogled je razodeval nekaj, kakor da vidi v daljave in da ne bo odnehal, dokler ne doseže svojega cilja.

Ópakov Jožek

Kmalu potem, ko je odšel v misijone in je pisal o svojem misijonskem delu na Kitajskem, je pri mnogih vzbudil zanimanje. Prosili so ga, naj jim kaj napiše o sebi, saj takorekoč o njem niso nič vedeli. Tako piše leta 1923: "Najtežje ustrežem Vaši želji v pismu, da bi Vam poslal nekaj življenjskih podatkov. Nič nimam lepega v preteklosti, vse je zelo revno in brez pomena. Razen tega pa se bojim, da bi zgubil pred Bogom vse zasluženje, ki ga je morda tu in tam bilo" (KM 1924/25, št. 3).

Po vrnitvi v domovino leta 1960 je msgr. Keréc začel pisati spomine. Nekaj malega je zapisal o svojih prednikih in pa, kot je dejal, samo prvo poglavje z naslovom "Spomini iz otroških let". Rodil se je 15. oktobra 1892. Krstili so ga že naslednji dan pri Sv. Sebeščánu; krstil ga je župnik Jožef Ivanocy. Ob 10-letnici smrti, leta 1984, so v župnijski cerkvi odkrili spominsko ploščo, ki pričuje, da je msgr. Jožef Keréc, véliki krstitelj narodov na Kitajskem, postal v tej cerkvi božji otrok.

Otroška leta v jankici

Jožef v spominih pripoveduje, da je takrat, ko se je on rodil v hiši, v hlevu prišel na svet tudi teliček. Zaradi tega so mu starejši bratje večkrat ponagajali, češ: "Iz tebe ne bo nič, boš kot vol, kot tisto tele, ki je istočasno prišlo na svet." Spominja se, da ga je mati branila: "Mati pa so k temu rekli: 'Pustite ga pri miru, ker bo ta vol mukal, da se bo slišalo daleč po svetu.' Mati takrat niso vedeli, da bom govoril in se sporazumeval v štirinajstih jezikih in da bom daleč po svetu mukal in me bo v svojem jeziku slišalo govoriti in pridigati mnogo velikih narodov."

Kaj vol, leto 1892 je bilo po kitajskem zmajevo leto in je torej Keréc bil rojen v znamenju Zmaja. Na Kitajskem, kamor je Božja previdnost vodila tega otroka, pa je to znamenje največ, kar si ob rojstvu otroka želijo starši. Omenimo dva pomena Zmaja. Najprej je Zmaj mitološko bitje, ki izvira iz Južne Kitajske. Zmaj je vladar voda. Štirje Zmaji so kralji štirih oceanov. Je dobrohotno božanstvo, prinašalec dežja, torej obilja. Pozneje so se Zmajeva moč in vrline vezale na cesarsko oblast: Zmaj je simbol cesarja in cesarske oblasti. Drugič je kot astrološki simbol (eden dvanajstih: Zmaj, Kača, Konj, Ovca, Opica, Petelin, Pes, Prašič, Lisica, Miš, Vol, Zajec) Zmaj najmočnejše znamenje, ki obdaruje rojene v njegovem znamenju z močno energijo in velikimi sposobnostmi, z dobrim značajem. Zato kitajski starši tako načrtujejo, da se jim bo otrok rodil v letu Zmaja. Kakorkoli že, skupaj z volom ali v Zmajevem znamenju, Božja previdnost je temu otroku namenila veliko prihodnost.

Iz otroštva mu je ostal spomin, da se je nekega dne na paši vanj zaletela krava, ko je sedel na travi in ga z rogovi vrgla v zrak. Pa je padel sestri Faniki v naročje, tako da razen strahu ni bilo nobenih posledic.

"Tudi tega se spominjam, da sem hodil sedet na prag hleva, ko so mati molzli krave in so mi potem dali piti tisto sveže toplo peneče se mleko; tako sem odraščal močnejši in lepši." Kako majhen bi torej šele bil, če ne bi pil svežega mleka!

Z obleko vsaj z enega vidika ni bilo veliko skrbi. Vse do šestega leta je zadostovala jankica-srajčka. Šele takrat je dobil prve hlače, zato se celo spominja, da so bile iz modrega blaga. Ko je dobil hlače, je že dorasel za službo pastirja. Ni bilo sicer veliko, le dve kravi in kako tele. Z njim je bil brat Francek, da ni bil v napoto mami, ki je imela drugega dela veliko. Toda čeprav je nosil hlače, se ga krave niso preveč bale in so mu večkrat zašle v sosedovo travo, da je imel s tem potem veliko sitnosti in jih je skupil po zadnji plati.

V madžarski ljudski šoli

Šola, ki jo je obiskoval pri Sebeščánu, je bila v madžarščini, le verouk v slovenskem jeziku. V tistem času je bila še verska, katoliška, saj so otroci evangeličanskih staršev obiskovali svojo šolo v Púconcih. Do šole je bilo daleč, več kot eno uro peš po bližnjicah, ki so bile slabe steze in poti.

Med učitelji pri Sebeščánu sta bila Števan Horvat in Jánoš Abraham. Za učitelja Horvata se spominja, "da je bil Madžar iz

Monoštra. V domačem goričkem narečju je znal povedati le nekaj besed. Za časa njegovega učiteljevanja smo pred poukom in po njem molili v madžarščini". Horvata je nasledil Abraham. Po splošni navadi je bil tudi kantor-organist pri fari. Tako je nekaj dobil od države, nekaj od staršev otrok, nekaj pa tudi od župnije.

Kot mlad učitelj se je Abraham znal približati otrokom, tako tudi svojemu dobremu učencu Jožefu Kerécu, ki se je učil tako dobro, da je imel v vseh predmetih odlično. Učitelj je kmalu spoznal Jožefove sposobnosti in se je zavzel najprej pri očetu Janezu. Nekega dne ga je učitelj poklical k sebi in mu prigovarjal, naj Jožefu omogoči šolanje. Oče učiteljevemu prigovarjanju ni nasprotoval. Potožil mu je le zaradi denarnih težav. Čeprav so bili očetovi pomisleki še tako tehtni, učitelj ni odnehal: "Škoda, da bi vaš dečko ne šel naprej v šolo. Gotovo jo bo zlahka zdeloval. Lahko bo prišel do boljšega kruha, kot bi ga imel, če mu šolanja ne bi omogočili."

S predlogom učitelja Abrahama je šel oče k župniku Zrinyiju, ki je odločno odsvetoval Jožefovo nadaljnje šolanje z besedami: "Višje šole so le za otroke premožnejših družin." Zaradi takega mnenja ni hotel Jožef narediti niti prošnje za sprejem v gimnazijo in sirotišče v Kösegu na Madžarskem. Župnik je očetu še rekel: "Kako boste pa vi, oče Janez, zmogli tolike stroške šolanja? Vi niste niti srednje premožen kmet. Na Jožefovo šolanje niti ne pomislite več."

O župnikovem stališču je oče povedal učitelju Abrahamu. Ta se je odločil, da bo imel dodaten pouk za tiste otroke, ki bi dodaten pouk želeli imeti. K temu pouku je začel zbirati otroke ob četrtkih in sobotah popoldne. Takoj na začetku se jim je pridružil tudi Jožef. Učitelj Abraham je pri tem pouku razlagal snov, ki so jo sicer poučevali v prvih razredih srednjih šol. Posebno pozornost je posvečal matematiki, fiziki in madžarščini.

Dodatno šolo je Jožef pri Abrahamu obiskoval dve leti. Z znanjem, ki si ga je pridobil, se je želel vpisati na (nižjo) gimnazijo. Ko je župnik Zrinyi videl prizadevanje učitelja Abrahama, je začel tudi on z dodatnim poukom krščanskega nauka.

"1816 so sezidali na stroške verske občine rimskokatoliško šolo. 1870 so podrli že zastarelo poslopje in zgradili novo. Učenec te šole je bil Jožef Keréc iz Proséčke vasi" (M. Kokolj, B. Horvat, Prekmursko šolstvo, str. 482 - 483).

Sezonski delavec namesto gimnazijec

"Ljudje, ne hodite v Slavonijo! Bridek je slavonski kruh. Fantje, posejte čudovite svoje moči v domači zemlji, pa bo rodila čudeže" (Klekl, 1927).

Enajstletni Jožef okusi prvič kruh sezonskega delavca. Grenko je bilo spoznanje, da pač revež nima istih pravic kot premožni. Prva leta je bil še zelo slab in ni zmogel težkih opravil. Fanika se spominja: "Čeprav je bil slaboten, je že moral na žetev. Delal je povresla (povez snopa, narejen iz slame). Kaj drugega ni mogel. Jaz sem pa s srpom pobirala pokošeno žito." Ob tem pa je okusil radost, da je s svojim zaslužkom prispeval nekaj za skupni družinski proračun in je kaj ostalo tudi za osebne potrebe.

Bil je na različnih krajih, tako v Čemelarnici in Lukács Puszti in drugod. Tudi na sezonskem delu je bila Fanika njegov angel varuh. "Tu sva šla s sestro Faniko vsako nedeljo k maši in tudi k spovedi, ker sva hrvaško toliko razumela, da sva se lahko spovedala."

Jožef v Slavoniji ni bil zadovoljen. Že leta 1908 je bil njegov sklep: "Tako življenje ne bo moj poklic. Bog je dober, svet je velik, pa si poiščem lepše delo, kot je slavonsko." Potrebno je bilo samo še eno leto, pa se je poslovil od sezonskega dela.

Nadarjeni siromak se želi šolati

Bilo je vročega poletja 1908. Zadnji dan, ko so končali delo, je Jožef pred Faniko s srpom naredil čez polje velik križ in ji rekel: "Fanika, sestra, jaz sem šel to pot zadnjič na delo v Slavonijo. Takoj po vrnitvi domov grem študirat za misijonarja." So to le blodne sanje fanta, ki se mu je uprlo trdo delo, ali napoved prihodnosti, v katero je uprt njegov pogled in vidi, česar drugi ne vidijo? "Milo me je pogledala. Oči so se ji zaiskrile v iskreni želji, da bi se mi to posrečilo."

Vrnil se je domov. Jeseni so bratje in sestra spet šli na Madžarsko pobirat sladkorno peso, on pa je ostal doma z materjo in očetom z namenom, da gre študirat. "Kam, tega še ni vedel nobeden izmed nas, eno pa smo vedeli vsi: Jožef bo šel študirat. Tako so tudi bratje in sestra odgovarjali drugim sezonskim delavcem, ki so povpraševali po meni, ko me tokrat niso našli v njihovi družbi: 'Jožef bo šel študirat za misijonarja...'"

Na tihem je Jožef računal na pomoč enega svojih bratrancev, ki je bil natakár v Budimpešti, da bi on tam kje posredoval zanj. Zaradi nevarnosti, ki preti mladim v velikih mestih, sta mu oče in mati

odsvetovala odhod v Budimpešto. Jožef pa je postajal vse bolj nestrpen in zaskrbljen. Nekega dne se je pogovarjal o svojih načrtih z očetom in mu je dejal: "Oče, spravite me vendar kam, kjer bom lahko študiral!" Oče je žalosten in zamišljen sklonil glavo, ker ni vedel, kaj naj mu odgovori.

Jožef pa je poskusil vse, kar se je dalo, samo, da bi šel v šole in postal duhovnik. Začel je hoditi na priložnostno delo v Mačkovce na posestvo soboškega grofa Szapárijja. Zaposlili so nekatere fante in može iz Mačkovec in okolice. Med njimi je bil nekaj časa tudi Jožef. Kar je Jožef tu zaslužil, je skoraj vse dal očetu.

Dokler je hodil delat v Mačkovce, je zajtrkoval doma. Kosilo, če je bilo potrebno, mu je kdo domačih prinesel na delovišče. Zvečer je prihajal domov. Sem je zahajal samo dve sezoni.

Neke pomladi je obrezoval sadno drevje v grofovem sadovnjaku. Nepričakovano je prišel nadzorovat delavce sam grof v spremstvu oskrbnika posestva. Jožefu se je tako ponudila prilika, ki je ni kazalo zamuditi. Brez bojazni je skočil z drevesa naravnost pred grofa in ga prosil, če bi mu bil pripravljen pomagati z denarjem, da bi naredil vsaj srednjo šolo. Grof je ponudbo sprejel: "Prevzamem vse stroške tvojega šolanja pod pogojem, da boš po končanem šolanju sprejel službo upravnika katerega mojih posestev." Kaka nepričakovana priložnost! Vendar, grof je stavil pogoj. In ta tudi ni slab, življenje ima preskrbljeno. Toda Jožef ni maral nobenih pogojev. Tudi oskrbnikova pohvala Jožefa grofa ni omajala pri njegovem stališču. Jožef pa je odločno ostal pri svojem: hoče postati duhovnik, misijonar, ne pa grofov uslužbenec. Ponovilo se je to, kar se je že zgodilo v Slavoniji, da je Jožef sklenil: "Na delo ne grem več! Šel bom v šole na Madžarsko. Če me tam ne sprejmejo, pa bom odšel v Gradec. Morda mi bo celo uspelo priti v Ljubljano."

Očaral ga je Wifinger

"Od župnijske cerkve pri Sebeščánu, kjer je nedaleč tudi šola, je lep razgled do Slovenskih goric, v Avstrijo in daleč okrog po Goričkem in Prékmuurju. Od tod sem ob nedeljah in praznikih pred mašo ali po krščanskem nauku s svojimi tovariši gledal v svet. Od tod so moje misli pogosto romale v kraje, daleč za obzorjem."

V duši mladega fantiča se je zanetil ogenj hrepenenja. Ni je bilo stvari, ki bi ga mogla pogasiti. Klic je prihajal daleč izza skrajnih obzorij - iz Kitajske. V Kalendarju Srca Jezušovoga za leto 1908 je članek z naslovom "Wifinger Jozsef vogrszki missionar na Kitajszkom". Na

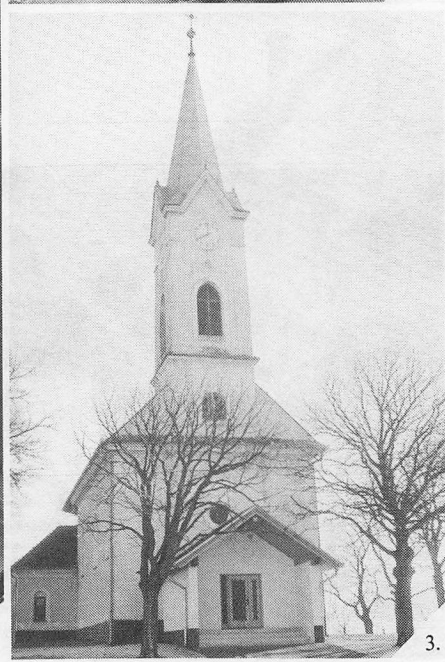
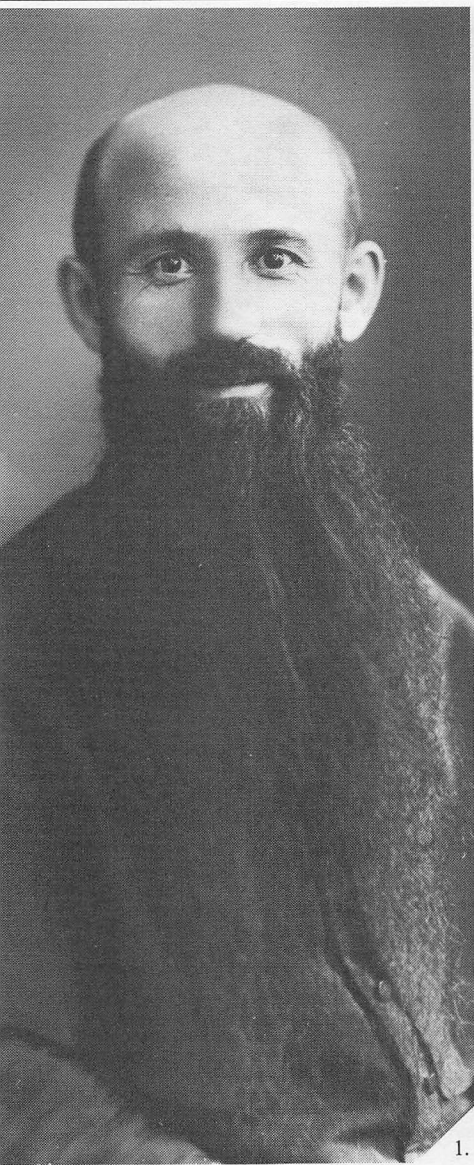
fotografiji je Wifinger z dvema Kitajcema. "Ko smo zvečer prihajali domov iz šole, smo navadno skupaj brali Kalendar. Tako smo brali tudi članek o misijonarju Wifingerju, kako je pridobival pogane za Kristusa in kako je umrl v daljni misijonski deželi." Misel na Wifingerja ga ni več zapustila. Burila je domišljijo in vnemala srce. V njem je dozorevala trdna odločitev, da se bo tudi sam podal na isto pot.

"Z mlajšim bratom Francekom sem vedno znova prebiral Kalendar in članek o misijonarju Wifingerju, ter se mi je že tedaj v srcu porodila želja, da bi šel tudi jaz daleč v misijone pridobivat ljudi za krščansko vero. Mama so bili mojih namer vedno veseli in mi govorili: 'Potem pa moraš biti zelo priden in svet, drugače kaj tako velikega ne boš mogel doseči.'"

Sestri Faniki je še posebej zaupal: "Fanika, študiral bom za duhovnika. Odšel bom za misijonarja med pogane in jim oznanjal evangelij, kakor je oznanjal Wifinger." Ker so bili vsi Keréčevi otroci navezani na mater, si nekaj časa niti niso mogli predstavljati, da bi Jožef šel daleč proč od matere v misijone. "Da, tudi Wifinger ni več videl svojih, spreobrnil pa je dosti ljudi in sveto umrl..."

Jožef si ni hotel naprtiti suženjstva madžarskemu grofu. Leta pa so tekla in že šestnajstleten ni videl nobene možnosti za dosego svojega cilja. Očeta je skrbelo predvsem vzdrževanje, pa naj bi šel kamor koli. Iz enakih razlogov kakor oče so v začetku Jožefovemu študiju nasprotovali tudi bratje.

Vendar, Bog je pripravljal svojega apostola za poslanstvo na način, ki ga je bilo težko razumeti in dojeti. "Materinim molitvam se imam zahvaliti največ, da sem postal duhovnik in da sem se odločil postati misijonar. Moj poklic je v veliki meri sad njihovih mnogih molitev in žrtev. Svoj post, ki so ga tako zvesto držali, so darovali tudi v ta namen, da bi kateri sinov postal duhovnik." Za svoj poklic se je Jožef tudi zahvaljeval molitvam domačih župnikov Jožefa Ivanocyja in še posebno Jožefa Klekla st. O njima je dejal: "Ko bi ne bilo teh dveh, bi jaz nikdar ne postal misijonar."



1.
Keréc okrog leta 1930

2.
Mati Katarina ob ponovitvi nove maše leta 1932

3.
Cerkev sv. Sebeščána



1.



2.



3.

1.
Sestra Fanika in brat Štefan

2.
Jožef leta 1909

3.
Stara in nova Kerčeva domačija leta 1954

KOČIJAŽ V LJUBLJANI

*Mura je zašepetala:
Ne me Večni záto stvoro,
da bi val moj brate ločo,
Jaz vezalje sem za nje,
ki kre strani mi živé.
Jožef Klekl st.*

Mura - povezava bratov

Mura, priča tisočletne razdeljenosti bratov, je solze pregnanega rodu na levem bregu spremenila v zlato in postala povezava, saj se Slovenje na njenem levem bregu vse bolj družijo z brati na desnem bregu. Slovencem med Muro in Rabo se je bližal vstajenja dan, čas druženja in združenja z brati Slovenci onstran Mure.

Eden teh, ki so ustvarjali duhovno ozračje konec XIX. in na začetku XX. stoletja, je bil župnik in kanonik dr. Franc Ivanocy (rojen 1857 pri Sv. Benediktu, umrl 1913 na Tíšini). Bil je odličen dušni pastir in neustrašen narodni voditelj. Dušo je imel trdno zasidrano v Bogu in narodu. Njegovo duhovniško, kulturno in narodno delo je poglobljalo versko življenje, obenem pa pomenilo neuklonljivi boj za narodnostne pravice Slovencev.

Njegovo delo je z drugimi duhovniki nadaljeval Jožef Klekl st. (rojen 1874 na Krajni, umrl 1948 v M. Soboti) in postal voditelj prékmurskih Slovencev. Na njegovi novi maši so študentje-bogoslovci razvili slovensko zastavo, kar je bil takrat na Ogrskem zločin. Brez njega bi težko prišlo leta 1919 do združenja Prékmurja s Slovenijo. Narodnostno in kulturno je zelo vplival z narečnim tiskom (Marijin list, Novine, Kalendar Srca Jezušovo-ga...) in s svojo bogato duhovno osebnostjo. Mnoge nadarjene fante je napotil na študij, ki bi sicer te možnosti ne imeli. Tudi Jožefa Keréca, ki se je pozneje tako vneto zavzemal za priključitev Prékmurja. Narodno zavest je Jožef sicer imel že od domače vzgoje, saj doma niso nikdar govorili madžarsko, in čeprav so veliko peli, nikdar nobene madžarskih pesmi. Oče je bil pri tem nepopustljiv.

V Ljubljano pojdeš

Jožef, fant, ki ni vedel, kam in kako, je bil v letih 1905 do 1910 v neposrednem stiku z Jožefom Kleklom st., saj je bil ta pri Sv. Sebeščanu župnik. Ne samo, da se je ob Kleklu duhovno bogatil, ampak so se mu odprle nove možnosti, ki jih prej preprosto ni bilo. "Res je tudi, da smo iskali možnosti samo na Madžarskem, saj v Avstriji nismo imeli nobenega znanega človeka; razmer na Kranjskem sploh nič nismo poznali."

Sedaj pa Klekl odpre prav možnost v smeri Slovenije: V Ljubljano pojdeš! Zgodilo se je takrat, ko je oče zbolel in se je položaj zdel še bolj neresljiv. "Ko so oče še bili v postelji, sem se jaz opogumil in stopil k župniku Kleklu ter mu izrazil svoje želje." Jožef je v Klekla stavil vse svoje zaupanje. Svojo željo je jasno povedal: "Gospod, jaz bi rad postal duhovnik in misijonar. Morda bi šel študirat kam v Budimpešto ali Gradec?" Klekl se je nekoliko zamislil, potem pa z nasmehom dejal: "Jožek, ali bi mi hotel nasekati drva?" "Seveda bom, z veseljem", je odvrnil Jožef župniku. Spravil se je na drva in sekal ves dan. Slutil je, da župnik nekaj tuhta v njegovo korist.

Proti večeru, ko je nehal z delom, je stopil k župniku. Ta mu je medtem napisal prošnjo za sprejem v zavetišče svetega Jožefa v Ljubljani na Vidovdanski cesti, ki so ga vodile sestre usmiljenke. Pismo sta oddala na pošto, Klekl pa je dejal Jožefu: "V Budimpešto ne boš šel in tudi v Gradec ne. Raje te pošljem v slovensko središče, v Ljubljano." Župnikove besede: "Ne zgubi upanja, Bog ti bo pomagal!", so bile v tem trenutku nekako odveč. Končno se je našel nekdo in mu odprl možnost, da bo lahko šel za klicem srca. Oh, najraje bi zavriskal, da bi ga slišali v Ljubljano, ko bi vedel, da se bo tja slišalo.

Nastopil je mučen čas čakanja, saj odgovora iz Ljubljane še ni bilo. Čez štirinajst dni le pride sporočilo, da je sprejet v zavetišče med delavce. Ko ga je župnik poklical k sebi, je Jožef na njegovem obrazu že od daleč videl, da je odgovor naklonjen. "V Ljubljani boš imel priložnost, da pozveš, kje bi kljub starosti lahko študiral."

Bilo je avgusta 1909. Vajen je bil odhajati od doma na sezonsko delo, zato je hitro povezal svoje stvari v culo, jo zadel na rame in se podal na železniško postajo v sedanji avstrijski Radgoni. Spremljala ga je mati. Slutila je, da mora biti prav ona z njim na tej poti, saj gre za nekaj novega, kakor da bi se ponovno rodil. Ves čas med potjo mu je dajala nasvete, kako naj se varuje nevarnosti, ki rade pretijo v mestu mlademu človeku.

Od Proséčke vasi do železniške postaje v Radgoni sta hodila cele štiri ure. Tu je Jožef stopil na vlak, pomahal materi v pozdrav in se prek Spielfelda in Maribora odpeljal v Ljubljano, kamor je prispel že isti dan v poznih nočnih urah, okrog 22.30. Prihodnost, o kateri je toliko sanjal, se mu je sedaj zdela nekoliko bližja in bolj prijazna.

Kočijaž pri usmiljenih sestrah

Kaj ga pravzaprav čaka v Ljubljani? Vozi se skozi neznane kraje, vendar kakor bi jih ne videl. Razpreda o tem, kaj ga čaka v Ljubljani. Morda se ja ne ponavlja to, kar je že tolikokrat zavrgel! Samo da sedaj to ne bo v Slavoniji ali na grofovem posestvu, temveč pri redovnicah. In v dušo mu je leglo nekaj grenkega. Bistveno je to, da ne bo študent, marveč delavec, hlapec, mimo šol pa bo samo hodil in bodo slej ko prej zanj zaprte.

Vendar, Klekl je poznal mladega fanta in to, da ima Jožef odprte oči in bo v Ljubljani staknil kako možnost, ki ga bo vodila naprej. Potem mu bo še veliko več pomenilo, da mu ni bilo nič podarjeno, le golo življenje, vse drugo pa si je moral prigarati.

Ljubljana. Na železniški postaji ga je pričakal Štefan Legén, doma iz Gančan v župniji Béltinci, torej rojak, ki je bil v zavetišču za čevljarja. Ko se je predstavljal Jožefu, se je ta spomnil materinega opozorila, kako naj bo previden. Zato ni hotel Legénu takoj verjeti, da so ga resnično poslali iz zavetišča. Po daljšem pogovoru je privolil, da ga je Legén odvedel do zavetišča, oddaljenega od postaje nekaj minut.

Prva ga je sprejela s. Štefanija, vratarica. Jožef jo je brez obotavljanja pozdravil, kakor je bil doma navajen, s "Hvaljen Jezus". Sestra je komaj odgovorila "Na vekomaj, amen", je že vsa začudena dejala: "Joj, kako je majhen! Bo mogel kaj delati?" Jožef je požrl tisto pripombo o majhnosti in poslušal sestrina navodila Legénu. Ta ga je peljal v sobo in mu pokazal, kje bo spal. V sobi sta bili dve postelji, vsaka na eni strani. Jožef je takoj spoznal, da je njegov sostanovalec prav ta Legén. Prva noč je minila v sanjah, ki so se čudno prepletale, da je imel zjutraj polno glavo.

Zjutraj se je Jožef uredil in si oblekel hlače, podobne tistim, ki jih nosijo madžarski huzarji (konjeniki). Z Legénom sta se napotila na dvorišče, kjer je zavetiška ekonoma s. Sabina delavcem odkazovala, kaj bo kdo delal. Tako kot sinoči s. Štefanija tudi s. Sabina ni mogla prikriti

presenečenja in je vzkliknila: "Za božjo voljo, kako boš pa mogel kaj delati, ko si tako majhen!" Nič čudnega, če je bil od tega trenutka za sestre "mali Jožkec"; tako so ga od sedaj vse klicale.

Seveda, ni še bilo konec predstavljanja, saj je zvedel, da mora še pred predstojnico. Ko je stopil pred s. Ivano Tumpej, je že skoraj slišal "Pa tako majhen...", vendar ga je sestra vprašala: "Kaj pa znaš delati?" Torej vendar nekaj, na kar lahko pametno odgovori: "Znam orati, branati, kositi, mlatiti, obdelovati vinograd in obrezovati sadno dreveje." Sestra se je začudila in odgovorila: "Tako majhen si, pa že znaš vse to delati?" Tako torej, očitno brez tega "majhen" več ne bo šlo.

Jožef pripoveduje: "S. Sabina me je peljala v konjski hlev. Pokazala mi je staro kobilo in rekla: Vsako jutro boš moral vstati ob štirih. Napregel boš kobilo in peljal kruh najprej v splošno bolnišnico, nato pa še v tisto za živčno bolne na Studenec (Ljubljana-Polje). Kdaj pa kdaj boš odpeljal kruh tudi v zavod Leonišče. V splošni bolnišnici in na Studencu se boš srečeval z našimi sestrami. Tu in tam boš peljal tudi naše sestre. Ko boš razvozil kruh in se vrnil, spreži kobilo in ji daj jesti. Potem, ko boš vse to naredil, lahko greš k maši v cerkev Srca Jezusovega, kjer lahko opraviš spoved in greš k obhajilu. Če bo potrebno, boš tudi gospode lazariste peljal na pokopališče pri sv. Križu, kadar bo pogreb iz zavetišča, Leonišča ali bolnišnice."

Lepo, da bo lahko šel k maši in tudi spovedi. Nekako ga je težilo, kakor da bi moral pri prvi spovedi tudi povedati, da je majhen, ker ga spovednik v temi ne bo videl. Takratna doživetja je mnogo pozneje strnil v izpoved: "Bil sem prepričan, da bom tu mogel živeti in mirno študirati. Toda ne vem, kaj so gospod župnik Klekl pisali sestram. Dejstvo je, da so me dali med hlapce in sem moral spet delati, namesto da bi hodil v šolo in se učil. Vsak dan sem bil pri sv. maši in obhajilu in pridno delal."

Jožef se je kmalu vživel v novo okolje. Vzljubili so ga vsi, sestre in sodelavci. On pa se je nanje navezal kakor na domače. Poseben Jožefov prijatelj v zavetišču je bil Franc Orešnik, doma nekje na Štajerskem.

Kar je Jožefu preostalo časa, ga je uporabil za učenje. V začetku je le ponavljal učno snov, ki jo je pri Sebeščanu razlagal učitelj Abraham pri dodatnem pouku. To snov je imel zapisano v nekaj zvezkih.

Delavci v zavetišču so bili večinoma člani fantovske Marijine družbe v župniji Sv. Petra, ki jo je v času Jožefovega bivanja v zavetišču vodil kaplan Janez Nepomuk Petrič. V to družbo so delavci pritegnili tudi Jožefa. Kakor hitro se je Jožef s Petričem malo bolje spoznal, mu je

razodel, zakaj je pravzaprav prišel v Ljubljano. Kaplan bi mu rad pomagal, pa ni vedel kako, a pomoč pri učenju, predvsem slovenskega jezika, mu je vendarle obljubil. Da, šele tukaj je Jožef spoznal, kaj je knjižna slovenščina, saj se je v šoli učil madžarščine, doma in drugod pa so govorili goričko (prékmursko) narečje.

Dan za dnem je prihajal k maši v cerkev Srca Jezusovega. Njegovo resno vedenje so opazile sestre in tudi kmalu zvedele za pravi namen Jožefovega prihoda v Ljubljano, a mu tudi one niso mogle pomagati, le svetovale so mu, da naj se o svoji nameri pogovori z magistrom novincev pri lazaristih, z dr. Nastranom.

Na Taboru se je Jožef seznanil z nekaterimi prékmurskimi gojenci v Dijaškem domu lazaristov. Bilo jih je več tudi iz črénsovske in béltinske fare. Ti so imeli s Slovenijo boljše zveze kot tisti z Goričkega in so našli pravočasno pot v Ljubljano in razne zavode.

V boju za poklic ne odneha

Jožef je poslušal nasvet sester usmiljenk in nekega dne stopil k dr. Nastranu. Prosil ga je za sprejem k lazaristom. Ta ga je zavrnil, češ da je prestar, pa tudi znanje slovenščine je bilo bolj slabo. Jožef je doživel zavrnitev, s katero ni računal. Gospod mu tudi ni pustil nobenega upanja, da bi lahko postal duhovnik. Svetoval mu je, naj postane lazaristovski brat. Jožef pa je odločno odvrnil: "Če mi ne omogočite študija, da bi lahko postal duhovnik, tudi brat ne maram biti. Učenja se ne bojim. Od vas želim le to, da mi omogočite študij in mi daste streho. Hočem postati duhovnik in misijonar."

Nastran je vprašal Jožefa: "Kako pa je kaj s tvojim znanjem slovenskega jezika?" Jožef je pogumno odgovoril: "Gospod! Slovenščine res ne znam veliko. Voditelj fantovske Marijine družbe pri sv. Petru, g. Petrič, mi je pri učenju slovenskega jezika obljubil pomoč." Dr. Nastran ga je zavrnil, rekoč: "Nič ne bo, ne moremo te sprejeti. Vseeno pa pojdi še k našemu vizitatorju g. Šmidu, da bomo zvedeli še za njegovo mnenje."

Jožefov obisk pri vizitatorju je bil kratek. Ta ga je zavrnil še bolj odločno: "Družbeno pravilo je pravilo. Če bi hotel postati v naši družbi duhovnik, bi za začetek moral imeti vsaj šest gimnazij." Nekaj trenutkov je Jožef razmišljal, potem se je odločil in odšel: brat ne bo postal! S. Sabina je vedela povedati: "Jožef je kleče, z dvignjenimi rokami, prosil vizitatorja za sprejem."

Tako se je začela Jožefova brezupna pot od vrat do vrat. Izpričal je trmo, ki se ji pravi vztrajnost ali tudi volja. Vlekel ga je, vlekel klic od daleč, neviden, nekje onstran te neposredne resničnosti. Je bil pač božji klic, ki ga je Jožef slišal kot deček Samuel in se vztrajno odzival: Tukaj sem! V tem okolju pa je bilo toliko ovir, ne samo sedaj, ampak tudi pozneje. Vse njegovo prizadevanje pa je čudovita premočrtnost: zvestoba klicu od prvega zaznanega namiga, pa do zadnjega, ko je sklenil krogotek življenja in je lahko strmel nad božjimi načrti, ki so ga tako čudovito vodili skozi življenje. Torej naprej.

Jožef se je od lazaristov napotil k frančiškanom. V cerkev Marijinega oznanjenja je ob nedeljah rad prihajal molit. Pozvonil je pri vrataju. Zdelo se mu je, da srce bije glasneje od zvonca. Odpirat mu je prišel p. Bonaventura. Bilo je to neke nedelje v začetku januarja leta 1910.

P. Bonaventura je povabil Jožefa v zakristijo. Prijazno ga je vprašal: "Kaj bi rad, dečko?" "Duhovnik in misijonar bi rad postal. Ali bi to lahko dosegel v vašem redu?" P. Bonaventura se je nekoliko zamislil, potem pa dejal: "Če imaš šest razredov gimnazije, te lahko sprejmemo in ti omogočimo nadaljnje šolanje." Seveda, Jožef je imel nečesa preveč: let, in nečesa premalo: šol. Da bi patra nekoliko omehčal, je dodal: "Imam odlično spričevalo domačega učitelja." "Tvoje odlično spričevalo nam ne koristi, ker je veljavno samo na Madžarskem," je odvrnil pater.

Pri Marijinem oznanjenju zanj ni bilo angela, ki bi mu sporočil veselo novico. Jožef se je tako poslovil od prijaznega patra in še takoj napotil k patrom jezuitom. Tudi tukaj se je glasil odgovor: "Če znaš kakšno obrt, te lahko sprejmemo za brata, za duhovniški poklic pa se pri sprejemu v našo družbo zaheva najmanj šest razredov gimnazije."

Čeprav je bilo že sredi popoldneva, se je Jožef napotil še na škofijo. Na stopnišču je srečal škofa dr. Bonaventura Jegliča. Brez vsakega strahu mu je povedal, kaj bi rad. Škof ga je mirno poslušal do konca. Kakor že prej kaplan Petrič mu je tudi škof svetoval, naj naredi izpit iz šestega razreda osnovne šole v slovenskem jeziku. Škof mu je zagotovil: "Če ta izpit naredite, vas jeseni sprejemem na škofijsko gimnazijo v Šentvidu nad Ljubljano."

Vendar nekaj. Z vso vnemo se je Jožef začel pripravljati za zahtevni izpit čez šesti razred. Sedaj, ko se je nekoliko pomiril, se je zgodilo tisto, kar je iskal, pa ne našel. Nekega dne je bral v Slovencu, da bo zadnjo nedeljo v januarju na Rakovniku slovesnost praznika sv.

Frančiška Saleškega. Kot slavnostni govornik je bil napovedan véliki prijatelj salezijancev na Radni, župnik v Sevnici, Ivan Dobovšek. Jožef in njegov prijatelj Franc Orešnik sta sklenila, da bosta šla na Rakovnik k tej slovesnosti. Jožef šaljivo pripominja: "Za Orešnikom sem šel kot tele za kravo." No, in prišel je na Rakovnik.

Sprejel ga je don Bosko

Bilo je prvič, ko so iz zavetišča šli na Rakovnik. Župnik Dobovšek je govoril o salezijanskem delu med preprostimi južnoamerškimi rodovi Bororos v pokrajini Mato Grosso in drugod. Med drugim je tudi omenjal don Boskovo skrb za zapoznele poklice. O tej pridigi je Jožef dejal: "Ko sem slišal te, zame tako pomembne besede pridigarja, mi je pri srcu postalo prijetno in mi je začelo močnejše biti. Mislim sem si, da je še vendar kdo, ki misli tudi na take, kot sem jaz, nekoliko starejši, ki želim postati duhovnik in misijonar."

Don Bosko je posvečal veliko pozornosti tako imenovanim Marijinim sinovom, tistim fantom, ki so se pozneje odločili za duhovniški poklic. Ni jih odklanjal, saj je vedel, da mnogi niso imeli možnosti v deških letih iti za klicem, predvsem zaradi gmotnih razmer. To je Jožefa rešilo. Vendar, koliko časa je poteklo, da je končno prišel do točke, od koder se mu je odpirala prihodnost, o kateri je sanjal že celih osemnajst let!

Niti trenutka ni smel zamuditi. Po večernicah in blagoslovu, vse se mu je zdaj zdelo nekam dolgo, je kar mimo glavnega oltarja zavil v zakristijo, kamor je videl, da so od oltarja odhajali duhovniki. Tam ga je sprejel nasmejan, zelo dober Kastelic, ki se je Jožefemu vprašanju rahlo nasmehnil. Jožefa je to opogumilo in je povedal, kaj želi. Kastelic mu ni pritrdil, pa ga tudi ne zavrnil. Le dejal mu je: "Veste, gospod ravnatelj danes nima časa, da bi se lahko z Vami pogovoril. Pridite jutri proti večeru, takrat bo ravnatelj bolj prost, pa se bosta o vsem pogovorila."

Jožef se je prijazno zahvalil in odšel nazaj skozi cerkev, kjer ga je nestrpno čakal prijatelj Orešnik. Ko sta prišla iz cerkve, je Orešnik vprašal Jožefa: "Kako si opravil?" "Jutri zvečer pojdem nazaj na Rakovnik na pogovor z ravnateljem."

Kakor je bilo domenjeno s Kastelicem, se je Jožef zopet v spremstvu Orešnika naslednjega dne zvečer napotil na Rakovnik. Najavil se je pri ravnatelju Petru Tironeju. Prosil ga je za sprejem k salezijancem.

Ni dolgo govoril; na kratko je povedal, kaj želi: "Želim biti misijonar, duhovnik." Ko je Jožef ravnatelju povedal, od kod je, pa da zna madžarsko, mu je takoj svetoval, naj gre nadaljevat študij v Cavaglià pri Turinu v Italiji, kjer imajo salezijanci zavod Szent István Magyar Intézet, zavod za zapoznele poklice, ki prihajajo iz Madžarske.

Pot do duhovništva in misijonstva se je odprla. Usmilil se ga je don Bosko in ga po navdihu Božje previdnosti vodil naprej v življenje.

Slovo od preteklosti

Jožef je po pogovoru z ravnateljem Orešniku ves navdušen dejal: "Sprejeli so me! Ravnatelj Tirone je odločil, da me pošlje v Cavaglià v Italiji." Naslednje jutro so v zavetišču že vsi vedeli, da so salezijanci sprejeli Jožefa v zavod za zapoznele poklice. Drug za drugim so mu čestitali in mu še naprej obljubljali molitveno pomoč.

O vsem, kar je dosegel pri salezijancih, je Jožef poročal domačemu župniku Kleklu. Ta je pisal vodstvu omenjenega zavoda v Cavaglià, v katerem je za Jožefa prosil znižano vzdrževalnino. To so mu znižali na 16 kron mesečno. Župnika je tudi prosil za krstni list. Namesto da bi mu župnik takoj vse poslal, mu je sporočil: "Vsekakor pridi pred odhodom domov, ker imam pet fantov pripravljenih za Cavaglià in ti kot najstarejši bi bil njihov vodja na poti v Italijo."

Tako se je Jožef na Kleklovo vabilo napotil domov. Domačim je povedal, da je sprejet k salezijancem. Vendar je sedaj obisk moral izkoristiti za to, da se podrobno dogovori o vzdrževanju.

O višini prispevka sta se najprej strinjala oče in mati. "Mama so sklenili, da bodo vsak mesec od prodanih jajc toliko na stran dali, da bodo polovico plačevali oni." Bratje in sestra so se sicer nekoliko upirali, a so na očetovo prigovarjanje privolili in obljubili, da bo vsak kaj prispeval. Največ naj bi prispeval brat Štefan, ker bo Jožefov del dediščine ostal njemu pri hiši. "Brat Viktor je dejal: 'Jaz naj bi plačeval za njega, on bo pa gospoda špilal! Še kaj drugega.' Sestra Fanika je dejala: 'Vzdrževalnina se nam je zdela vsem previsoka, naši zaslužki pa majhni, zato smo se upirali. Da bi lažje dala svoj delež, sem hodila streč zidarjem, ko ni bilo drugega dela.' Vsi so torej morali pomagati pri študiju 'domačega gospoda'. Na koncu je bil Viktor, ki se je v začetku najbolj upiral, pripravljen plačevati polovico vzdrževalnine. Največ je obljubil k temu prispevati brat Viktor, ki je ravno tedaj končal na Cankovi vajeniško

dobo svoje pekovske obrti in je postal pomočnik z dobro plačo."

Za vzdrževanje je imel kar precej zbranega tudi Jožef sam. S. Doroteja, ki je ob Jožefovem odhodu iz zavetišča opravljala posle ekonoma, je rekla Jožefu: "Ta mesec je tvoja plača znašala 15 kron, hrane in stanovanja ti nismo zaračunali." Jožef je vedel povedati, da so drugi delavci imeli nižjo plačo kot on. Jožef je precej dobil tudi od napitnine, ko je vozil na pogrebe. V sedmih mesecih, kolikor jih je prebil v zavetišču, je prihranil 90 kron od plače in 80 kron od napitnine. Vse prislužno je zaupal s. Doroteji, ki je prihranke vlagala v hranilnico.

Prišel je dan slovesa. Župnik Klekl je Jožefu izročil priporočilno pismo zanj in za njegovih pet varovancev. Ti so bili: Anton in Karel Gomboši, Karel Fujs, Mihael Hajdinjak in Franc Horvat. Jožef je prišel sam do Cankove, kjer so ga čakali sopotniki. Od tod so skupaj šli peš do Radgone in prek Spielfelda in Maribora odpotovali v Ljubljano, kamor so prispeli v poznih nočnih urah. Prenočili so v gostišču "Pri starem Tišlerju" v Kolodvorski ulici.

Postanek v Ljubljani so izkoristili za razne osebne opravke. Jožef se je hotel posloviti od sester in sodelavcev v zavetišču. Skupaj so obiskali salezijanski zavod na Rakovniku. Nakupili so si nekaj potrebnih stvari. Ob tej priliki si je Jožef kupil ponikljano žepno uro s srebrno verižico. Vidi se na vseh fotografijah, saj jo je nosil vse do tistega roparskega napada nanj, ko je bil na poti v Caotung leta 1938.



RADKERSBURG
RADGONA

GORNJA
RADGONA

MURSKA
SOBOTA

RADENCI

RAKIČAN

KROG

BAKOVI

DOKLEŽOVJE

MELINCI

ODRANCI

ČRENSKI

GOR. BISTRICA



PROSEČKA
VAS

NADOKNADITI ZAMUJENO

*"Ob koncu noviciata
sem trdno prepričan,
da je salezijanski poklic moja pot in,
upam, moja večna sreča."*

Veržej, 2. junija 1914

(v prošnji za prve zaobljube)

"Pojdi iz svoje dežele", je slišal Abraham Božji klic. Odrinil je v neznano, če smemo tako imenovati Božje načrte. Zdi se, da je Previdnost vodila Jožefa po svojih načrtih in ga tako pripravljala na poslanstvo med kitajskim ljudstvom. Jožefu se je mudilo in je torej veselo odrinil iz svoje dežele in se napotil v tujino.

V zavodu za zapoznele poklice

Jožef se je s svojimi sopotniki odpeljal 30. aprila 1910 z vlakom do Reke. Zvečer so se vkrcali na ladjo Hegedűs Sándor, s katero so potovali do Benetk. Iz Cavaglià, kamor so potovali, jih je v pristanišče prišel čakati slovaški klerik Stano. Pri carinskem pregledu jim je pomagal neki madžarski župnik, ki je peljal dva fanta v isti zavod. Z gondolo po beneških kanalih so prispeli na vlak za Turin.

Komaj so zmogli videti vse, kar se jim je tako nenadoma ponujalo na poti in že so bili na vratih zavoda; bilo je proti večeru 1. maja. Niso mogli verjeti, da jih je pričakala zavodska godba! Kaj takega še niso videli niti slišali. Kako godbo na pihala so že slišali ob vstajenjski procesiji, vendar, da tako igrajo sami mladi fantje in njim za sprejem! Zato je to nanje naredilo nepozaben vtis.

Jožef se je zavedal svojega položaja, zato je stopil naprej in zapovrstjo ravnatelju zavoda predstavil sebe in svoje varovance. V kapeli so se potem Bogu in Mariji zahvalili za srečno potovanje. Sledil je pozdrav ravnatelja Brogninija, ki je bil po Jožefovem pripovedovanju zelo naklonjen slovenskim gojencem.

V veselje je kanila že prve dni grenka kaplja bolečine in pelina. Jožef je sicer že v Mariboru na postaji zvedel, da je brat Viktor hudo zbolel. Sedaj pa je s prvo pošto prišlo sporočilo, da je 4. maja umrl v mariborski bolnišnici. Jožef se je bridko zjokal. Ravnatelju je potožil, da tako od Viktorja ne bo domenjene polovice za njegovo vzdrževanje, domači pa vsega ne bodo zmogli. Ravnatelj ga je potolažil, češ da se bo vse uredilo: "Računamo na to, da boš delal čast salezijanski družbi." Jožefu ni bilo treba dvakrat reči. Med počitnicami se je pridno lotil študija italijanščine, ki mu ni delala posebnih preglavic. S pomočjo omenjenega slovaškega klerika je tudi lotil študija za šolo in pripravil izpit čez prvi razred (nižje) gimnazije in se jeseni vpisal v drugega. Ravnatelj Brognini mu je zato odpisal polovico vzdrževalnine in obljubil zastoj vse šolske potrebščine. Jožef je bil s to rešitvijo več kot zadovoljen. Hvaležnost je pokazal tako, da je tudi tretji razred gimnazije končal s prav dobrim uspehom.

Med šolskim letom, verjetno spomladi 1911, je domačim poslal fotografijo gojencev zavoda s predstojniki. Pripisal je: "Ljubljeni starši. To fotografijo vam pošiljam za spomin. Dajte jo v okvirček, da jo bom, če bom še kdaj prišel domov, lahko videl. Če me ne boste mogli najti, me boste prepoznali po tisti kravati, ki ste mi jo poslali. Sem poleg tistega debelega duhovnika..."

Življenje v zavodu je bilo raznoliko. Tudi domotožja ni čutil posebnega, saj je bilo to leto v zavodu sedem gojencev iz Slovenske krajine. Nenehno se je menjavalo učenje in delo, razvedrilo in pobožnost, veselje in druge dejavnosti. Vsak dan je bilo veliko novega. Šegavost, ki jo je Jožef prinesel od doma, mu je veliko pomagala pri vživljanju v novo okolje. Bil je pravi veseljak, ki je vse jemal z dobre strani. Marsikomu je tudi najbolj grenke dogodke osladil s svojo šegavostjo. Prav s tem je razorožil vsakega nasprotnika. To je ostala temeljna poteza tudi njegovega poznejšega življenja.

V teh letih mu je bilo življenjsko vodilo: "Živimo lepo in sveto. Molitev svetnika predira oblake in gre naravnost pred božji prestol. Bog prošnji pravičnega ne zavrže." Vzornik mu je bil mladi Dominik Savio. Močno pa je zaupal v priprošnjo sv. Jožefa, svojega krstnega zavetnika. "Pomoč sv. Jožefa je bila pri mojih trutih nešteto krat očitna."

To leto so v Cavaglià obhajali 10-letnico zavoda Szent István Magyar Intézet. Te slovesnosti so še dodatno olepšale življenje. Učenje pa mu ni delalo posebnih težav, tudi jeziki ne. Kakor koli že, naučil se je veliko jezikov, da se je lahko sporazumel z vsakim, s komer se je srečal.

V zavodu je bilo 110 gojencev. Večinoma so bili to zapozneli poklici; nekateri so bili celo starejši od njega.

Uspešen tudi v Penangu

Za novo šolsko leto 1912/13 se je preselil v Penango in nadaljeval študij z italijanskimi dijaki. Tu je bil za ravnatelja zavoda Enrico Cojazzo, ki je Jožefu povedal, ko se mu je le-ta predstavil kot Slovenec: "Tudi jaz izhajam iz slovenske rodovine. Moj ded se je pisal Kovačič, doma iz slovenske Benečije. Italijani so mu spremenili priimek v Cojazzo." Slovenski kleriki so ga zaradi naklonjenosti do njih imeli radi.

Leto je bilo hitro naokrog in Jožef je bil pred zaključnim izpitom (malo maturo). Opravil jo je s povprečno oceno 8, prav dobro (po ocenjevalni lestvici od 1 do 10). Tako je tudi gimnazija zanj minila brez maternega jezika - slovenščine.

S tem se je končalo prvo obdobje njegovega bivanja v Italiji, kamor se bo vrnil leta 1919. V dobrih dveh letih in pol je opravil nižjo gimnazijo, kar seveda ni šala, čeprav je bil star 21 let in bi bil lahko že zdavnaj na fakulteti.

Sedaj se je Jožef že videl v Južni Ameriki v pokrajini Mato Grosso, kjer je hotel misijonariti. "Tamkajšnji inšpektor me je že sprejel ter poslal denar za potovanje in še plačal moje dolgove v zavodu."

Pa je nanese povsem drugače. Ko je odhajal od doma, niti ni veliko upal, da se bo še kdaj vrnil v rodni kraj. Sedaj pa naenkrat, po manj kot treh letih, ga pot ne pelje na zeleno celino, marveč nazaj v rojstni kraj. Takole se je to zgodilo: "Po mali maturi nas je v počitnicah prišel obiskat avstrijski inšpektor in se začudil, da je med Madžari našel slovenskega dijaka, ki hoče v Mato Grosso. Vse je poplačal on in me je hotel na vsak način nazaj v domovino, ki je bila tedaj v sklopu avstro-ogrske monarhije. Prav tedaj so odprli noviciat za avstrijske salezijance v Veržeu. Rekel mi je, da naj grem tja, da bom tam sprejet v noviciat, za misijone pa se bom odločil pozneje, ko končam vse študije, in če se bom seveda tedaj čutil za to poklicanega. Vodstvo družbe je želelo, da bi dijaki, ki bi prišli v Veržej v noviciat, tu končali še višje razrede gimnazije, pa še zatem filozofijo."

Salezijanec je postal v Veržeu

Jožef je na hitro pripravil osebne stvari, posebej skrbno spričevala, in se skupaj z drugimi, ki so bili določeni za noviciat v Veržeu, odpravil na pot. Poleg Nemcev so to bili štirje Slovenci: Jožefi Keréc, Vogrinčič in Gedér in Martin Gruškovnjak.

S seboj je imel tudi uradno izjavo - dopis ravnatelja zavoda v Cavaglià, Brogninija (napisana 21. maja 1913): "Gojenec Jožef Keréc je bival v Cavaglià od 1. maja 1910 do konca oktobra 1912. Po spoznanju izjavljam, da je kandidat plemenit, vedno čist in ubogljiv. Upam, da bo mogel v sebi uresničiti vse vrline dobrega salezijanca. Izjavljam, da z moje strani ni nobene ovire za njegov vstop v noviciat."

Napisal je prošnjo za sprejem v noviciat v Veržeu in bil sprejet. Ugodno priporočilo o njem je dal tudi sebeščanski župnik Ivan Prša. Krajevni zdravnik v Ljutomeru (kamor je spadal Veržej) dr. Paul Wordel je izdal zdravstveno spričevalo, v katerem pravi, da je Jožef "trdnega zdravja, močno skladno razvit, ima čist glas, jasen govor..."

Napotili so se v domovino. Ustavili so se v Ljubljani in skupaj odšli na Rakovnik. Jožef je to seveda izkoristil za obisk pri sestrah, znancih in prijateljih v zavetišču. To je bilo sedaj nekaj povsem drugega kot takrat, ko so mu odmerjali delo kot hlapcu; sedaj se je predstavil kot študent. Veseli so ga sprejeli medse in mu čestitali za dosežene uspehe.

Srečanje z domačimi

"Iz Ljubljane so me salezijanci napotili domov za dva tedna na počitnice pred vstopom v noviciat. Bilo je poletje, zato sem doma našel samo očeta in mater, vsi bratje in sestra so bili na Madžarskem na sezonskem delu. S kakšnim veseljem sem takrat govoril očetu in materi, kako lepo je študirati. Poslušala sta me z vidnim veseljem in silno sta želela, da bi srečno končal študije in postal duhovnik in misijonar. V času moje odsotnosti je Bog čudovito pomagal mojim domačim, da je vse šlo najlepše in je izginila nekdanja revščina, da je bilo pri hiši vsega in vsi pri zaslužku. Res sem doma našel boljšo opremo, tako da sem ob nedeljah oblekel bratovo obleko, ki je bila lepša kot moja študentovska. Starši so bili srečni, da jih je Bog obiskal s tolikimi milostmi na vseh straneh. Po dveh tednih počitnic pri svojih dragih domačih sem odšel v noviciat v Veržej."

Veržej je bil tretji kraj v Sloveniji, kamor so prišli salezijanci in tam odprli zavod Marijanišče; bilo je to leta 1912. Trg ob Muri blizu

Ljutomera sredi Prlekije je bil kraj, kamor so predvsem v oratorij zahajali stari in mladi z obeh strani Mure. Takrat so vsi zavodi na Slovenskem pripadali avstrijsko-ogrski inšpektoriji.

V zavodu je študiralo od 120 do 150 fantov in salezijancev.

Drugo leto obstoja zavoda je začel delovati noviciat, čas neposredne priprave in preizkušnje kandidatov za salezijansko življenje. Noviciat so začeli z duhovnimi vajami, ki so se končale 15. avgusta. Jožef je bil ta čas na Radni, kjer je skupaj z drugimi sobrati opravil duhovne vaje in je prispel v Veržej 17. avgusta. Skupaj z drugimi 37-imi novinci se je izročil magistru (učitelju novincev) Frančišku Binelliju, asistent pa je bil Volčič.

Jožef je sicer prišel v Slovenijo, pa se je zopet moral poprijeti drugega jezika, namreč nemščine. Nemščino ga je poučeval duhovnik, ki je bil z Bavarskega. Na srečo je dobro govoril italijansko, tako sta se lahko sporazumela.

Kmalu na začetku noviciata je bil dan preobleke, ko so kleriški kandidati oblekli duhovniško obleko, talar. Bilo je za praznik Marijinega rojstva, 7. septembra. Jožefu je ostalo v spominu: "Kot drugi sem tudi jaz smel na slovesnost povabiti svoje domače. Prišli so bratje, ki so bili na delu v Slavoniji, ko sem bil doma in se nismo videli. Imena kandidatov je klical inšpektor Tirone. Ko je poklical mene, sem z jasnim glasom odgovoril: Tukaj sem! Izročil mi je talar in dejal: Slekli si starega človeka in oblekel novega, ki je ustvarjen po božji podobi."

Po končani slovesnosti so se kmalu začeli zbirati ljudje za sprejem mariborskega škofa Napotnika, ki je blagoslovil zavodsko kapelo. Pričakovali so ga na prostoru, kjer zdaj stoji spomenik slavnemu Veržencu, skladatelju Slavku Ostercu. Jožef je bil določen za kadilničarja. Talar je tako spremenil Jožefa, da ga bratje niso prepoznali. "Vsi bratje so bili pri tej slovesnosti v kapeli, pa me niso spoznali in tudi jaz jih po toliko letih nisem poznal. Vsak izmed nas je zelo odrasel in smo se pošteno spremenili. Po končani pobožnosti sem postal pozoren na mladeniča, ki je nosil povsem tako obleko, kot je bila bratova, ki sem jo jaz med počitnicami nosil ob nedeljah. Kaj pa, če ni ta le moj brat? Stopil sem k njemu in ga vprašal za ime. Ko se mi je predstavil, sem mu še jaz povedal, da sem njegov brat Jožef. Veselja in ganotja ni bilo ne kraja ne konca."

Nekoč pozneje v noviciatu sta prišla na obisk tudi oče in mati. "Zelo sta se razveselila, da sta me videla v duhovniški obleki. Od veselja in zadovoljstva sta se zjokala. V spomin na to svidenje smo se dali fotografirati."

Jožef je kot novinec pokazal veliko sposobnosti za nagovor, nastop. Tako je dobil dovoljenje, da je v zavodski kapeli nastopal kot pridigar, da sta slovenska duhovnika lahko spovedovala, nemški pa je maševal. V zavodsko kapelo so hodili k maši in pobožnostim ljudje iz okolice in od drugod, Slovenci. K Jožefovim pridigam je po njegovem pripovedovanju prihajal tudi magister novincev Binelli. Jožef ga je nekoč vprašal: "Zakaj hodite poslušat moje pridige? Saj ne razumete mojega jezika." Magister Binelli mu je odgovoril: "Poslušat te hodim zato, ker lepo poudarjaš z gibi, kar govoriš z usti, da te vseeno lahko nekoliko razumem, čeprav ne razumem tvojega jezika."

Eden Jožefovih poslušalcev in obiskovalcev oratorija je kot 84-letni starček iz spomina povedal o Jožefovih pridigah: "Veste, tako radi smo ga poslušali, da bi šli z njim na konec sveta." Jožefovo pridigo, v kateri primerja sv. Vincecija Pavelskega in Janeza Boska, je leta 1914 objavil Marijin list.

Noviciat se je hitro iztekal. Napisal je prošnjo za sprejem v salezijansko družbo z izpovedjo redovnih zaobljub. V prošnji 2. junija 1914 je zapisal, da je v noviciatu še bolj dozorel v prepričanju, da je salezijanski poklic njegova pot. Inšpektorialno vodstvo je njegovo prošnjo sprejelo 18. junija z vsemi pozitivnimi glasovi; proti ni bil nihče. Magister Binelli je 13. junija podal pisno poročilo: "Nima posebnih intelektualnih sposobnosti, ima pa praktičen čut in je zelo goreč v oratoriju, v katerem dobro dela. Tudi v drugem je dober. Na treh vzgojnih preverbah je dobil a (brez opomb)."

Že so se veselili dneva zaobljub, ki je bil določen za 6. avgusta 1914. Vendar sta Evropa in ves svet bredla v prvo svetovno vojno. V Sarajevu so 28. junija ubili prestolonaslednika Ferdinanda. Zaradi tega je Avstrija 25. julija Srbiji dala ultimat. Duhovne vaje so v Veržeu začeli 1. avgusta. V naslednjih dneh pa je bila že izvedena mobilizacija. Čez trideset jih je odšlo že do 6. avgusta, večinoma novincev. 16. avgusta jih je bilo iz zavoda vpoklicanih že 62. V zavod pa so počasi morali sprejemati ranjence in vojake. Tako ni bilo napovedane slovesnosti izpovedi zaobljub. Začela so se štiri nemirna leta tudi za Marijanišče v Veržeu.

Jožef je še posebej čutil nemir, saj sedaj, ko se mu je zdelo, da bo šlo naprej brez težav, preti nevarnost, da sploh ne bo postal salezijanec, ampak da ga bo nemara pobrala vojna. V kroniki zavoda je kratko zapisano, da je bil 21. avgusta, na smrtni dan papeža Pija X., "vpoklican tudi Keréc". Njegova vojaščina pa je trajala samo štirinajst dni, saj je 2.

septembra v isti kroniki zopet kratko zapisano: "Vrnil se je Keréc." Kaj se je z njim dogajalo teh štirinajst dni? Nekaj dni naj bi celo prebil v zaporu v Mariboru, baje zaradi življenjepisa Terezije DJ v francoščini in Hoje za Kristusom v grščini, ki ju je imel s seboj. Vendar se je spretno zmazal in prišel v zavod in ves čas vojne nadaljeval svojo salezijansko pot.

Nadaljeval je višjo gimnazijo. Stvari so se le toliko uredile, da so tisti, ki so ostali doma ali so se vrnili od vojakov, lahko naredili prve zaobljube na praznik sv. Jožefa, 19. marca 1915. Z izpovedjo redovnih zaobljub v salezijanski družbi je Jožef postal salezijanec. Bil je vesel tudi zato, ker se je to zgodilo na dan njegovega krstnega zavetnika, ki ga je vse življenje vdano in pobožno častil.

Gimnazijec, študent in še kaj

Vojna, ki je zajela Evropo in svet, je ovirala normalen potek dela tudi v zavodu Marijanišče, vendar so skušali storiti vse, kar se je dalo, da bi življenje teklo čim bolj normalno. Jožef je dobro izkoristil čas za študij in delo. Pred njim je bila višja gimnazija, v tretjem in četrtem razredu povezana s študijem filozofije. Potrudil se je, da bi tudi tako nadoknadil, kar je prej zamudil. V spominih pravi: "Tedaj je izbruhnila svetovna vojna in večina klerikov je morala pod orožje, jaz pa sem bil vojaške službe oproščen in sem mirno končal višjo gimnazijo ter filozofijo."

Jožefu je kljub vsemu ostalo še kar precej časa za zunajšolske dejavnosti. Ob nedeljah in praznikih se je posvečal delu v prazničnem oratoriju. Tako se je srečeval z otroki in mladino iz Veržeja in okolice. Močno se je trudil za poglobitev verskega znanja udeležencev oratorija. Veroučna srečanja so se menjavala z urami iger in zabav. Prav v tem se je pokazal pravega mojstra. Mladino je navajal na pogosto prejetje obhajila. Tako je bil zavzet za njihovo duhovno poglobitev, da so njegove nauke jemali nadvse resno.

V tem času je prizadevno gojil duhovno življenje. "Spovednika sem ubogal do vseh podrobnosti." Dominik Savio je še naprej ostajal njegov vzornik. Sliko mladega vzornika je imel vedno pred seboj na študijski mizi tako doma kot v šoli. Svetemu Jožefu je zaupal številne težave, s katerimi se je srečeval in bil prepričan, "da je bila pomoč sv. Jožefa nešteto krat očitna".

V kroniki zavoda je pod datumom 28. oktobra 1916 zapisano: "Kakor nam je bil drag Keréc v oratoriju in drugih zadevah, tako tudi Picha kot krojač." Dan prej pa še: "Klerik Keréc se podaja v Ljubljano, na kraj svojega delovanja."

Na vzgojni praksi

"Nato sem po naših pravilih nastopil vzgojno prakso, in sicer dve leti v Ljubljani na Rakovniku, eno pa na Radni, na naši privatni gimnaziji. Tako predstojniki kakor gojenci so me radi imeli. V pogovorih sem se rad mudil pri misijonih, kajti misel na misijone mi je bila vedno bolj živa."

Na Rakovniku je bil asistent v šolskih letih 1916/17 in 1917/18. Ta čas je na Rakovniku delovala ljudska šola (od 1. do 5. razreda). Bila je javnopravna; večina učencev je bila notranjih, drugi pa so hodili od doma. Učitelji so bili predvsem zunanji. Jožefu je bila z drugimi asistenti zaupana vzgoja notranjih fantov-gojencev, ki so jih dodatno poučevali, skrbeli za kulturo, prireditve, praznike, razvedrilo in sploh vse, kar je gojencem pomagalo, da so dobro napredovali v šoli in se navzeli dobrih navad. Ob nedeljah so pomagali v prazničnem oratoriju. Jožef je poleg vzgojnega dela in študija tudi poučeval gojence, v šoli verouk, druge predmete pa manj.

Iztekal se je čas prvih triletnih zaobljub. V prošnji 28. januarja 1918, ki jo je naslovil na inšpektorja, je zapisal: "19. marca, na praznik sv. Jožefa, potečejo moje triletno zaobljube. Ker je moja trdna volja se za vedno posvetiti Bogu v družbi sv. Frančiška Saleškega, bi želel izpovedati večne (trajne) zaobljube, to je, z zaobljubo se obvezati, da bom vse življenje spolnjeval salezijanske konstitucije (pravila). Zato Vas, spoštovani gospod, s privolitvijo mojega ravnatelja in rednega spovednika, prosim, da mi omogočite ta korak..."

1. marca 1918 je vzgojna skupina predstojnikov na Rakovniku razpravljala o njegovi prošnji in ga z vsemi pozitivnimi glasovi sprejela. V obrazložitev so napisali Jožefovo karakteristiko: "Glede študija ni ravno blesteč, je pa praktičen talent. Ima pa močno zanimanje za politiko in socialen čut za svoje rojake na Ogrskem, vendar se da voditi tudi v tem." O tem je 5. julija razpravljala inšpektorialni svet, ki ga je z vsemi pozitivnimi glasovi sprejel k obnovitvi triletnih zaobljub. Te je potem izpovedal na Rakovniku 27. julija 1918.

Po dveh letih dela na Rakovniku je bil premeščen za isto vzgojno delo v zavod na Radni na Dolenjskem (pri Sevnici). Tam je bila nižja gimnazija (samo notranji), ljudska šola in oratorij. Bilo je več asistentov - klerikov na vzgojni praksi. Jožef se spominja, da je poučeval zemljepis, zgodovino, lepomis, matematiko in verouk. Navedimo pričevanje: "Med predavatelji na privatni salezijanski gimnaziji na Radni, ki sem jo obiskoval v letu 1918/19, mi je najbolj ostal v spominu poznejši misijonar Jožef Keréc. Predaval je zemljepis. Med njegovim predavanjem ni bilo nikomur dolgčas, saj nas je s svojim živahnim podajanjem stvarine znal pritegniti k sodelovanju. Pomagal si je na vse mogoče načine: mahal z rokami, stegoval prste (palec je upognil navpično ob roki...) in se z njimi sprehajal po zemljevidu. Vmes se je rad pošalil in se nasmejal. Njegova živahnost in prijaznost sta nas osvojili in nam prikupili njegov predmet" (Martin Jurčak, 22. februarja 1992).

Tako pa se je tudi iztekel čas njegovega bivanja v domovini in je nastopil dolgo pot misijonarja; v domovino se bo vrnil šele leta 1960. Do takrat pa se je zgodilo veliko stvari.

Borec za priključitev Slovenske krajine

Jožef je imel že od doma močno zavest slovenstva. V tem duhu so ga vzgajali starši. Z vsa dušo so bili Slovenci in v nobenem primeru niso pustili, da bi doma v družini kdo spregovoril ali pel madžarsko.

Gibanje za priključitev prékmurskih Slovencev k skupni jugoslovanski državi je našlo svoj odmev tudi v veržejskem salezijanskem zavodu. Bolj ko se je bližala vojna h koncu, bolj živa je bila ta zavest. Jožef se je v to prizadevanje podal s posebnim žarom. Spominja se svojega navdušenja: "Silno sem si želel združitve vseh Južnih Slovanov v eni državi." V času Jožefovaga bivanja v Veržaju je bila Mura še vedno meja med Slovenci, ki so živeli na obeh bregovih in jih tako ločevala. Jožefa je večkrat skrivaj obiskal brat Štefan, ki je pozneje postal župan v Proséčki vasi. Na teh svojih prehodil je imel navadno postajo v Dokléžovju pri družini Jerič.

Jožef je s svojim posegom v ta prizadevanja tudi veliko tvegat tako v zavodu kakor pri oblasteh na oni strani Mure. "Širil sem povsod misel o enotni skupni domovini. Madžarske oblasti so kmalu zvedele, da s takimi nameni hodim čez Muro. Nekajkrat so me zasledovali, a sem vedno srečno prišel nazaj v Veržaj."

Ko je Jožef že nekaj časa bival v Ljubljani in je bila ustanovljena Jugoslavija, je dal duška svojemu veselju na nekoliko šaljiv in tvegan način. Ceste okrog Ljubljane so bile polne raznih preoblečenih vojakov, ki so se vračali z italijanske fronte. Oblast še ni imela vajeti v rokah. Posamezne skupine te razpadle vojske so nameravale ropati trgovine in samostane, o katerih so trdili, da imajo velike zaloge živil.

Jožef in še neki sobrat sta opazila, da se na Dolenjski cesti pod Rakovnikom zbira sumljiva skupina ljudi, ki je nevarno naraščala. Hitro sta pripravila imenitno potegavščino. Z zavodskega voza sta snela zadnji kolesi; iz lepenke sta napravila topovsko cev in ščitno steno topa. Oskrbela sta se s staro flinto. Tako oborožena sta se spravila na zavodsko teraso. Top s papirnato cevjo sta namerila na Dolenjsko cesto. Ob topu sta se menjavala kot prava vojaška straža. Po Ljubljani se je raznesla vest, da je Rakovnik oborožen in zastražen z vojaštvom. Uspeh šale je bil ta, da so iz okolice Rakovnika izginili postopači.

Močno je nanj vplival najmlajši brat Franc, ki je zbral 1936 podpisov za priključitev prékmurskih Slovencev k Jugoslaviji. Te podpise je osebno odnesel bratu Jožefu, ki je tedaj že bival na Radni in sta jih skupaj poslala dr. Slaviču, ki je zastopal koristi prékmurskih Slovencev na mirovni konferenci v Parizu.

Končno se je potem zgodilo leta 1919. "Ko sem zvedel, da so Prékmurje pridruži k Jugoslaviji, sem bil presrečen." V Beltincih je bilo 17. avgusta veliko ljudsko zborovanje, na katerem so proslavili združitev Prékmurja z Jugoslavijo. Na tem zborovanju je kot govornik nastopil tudi klerik Jožef Keréc.

"Dne 17. avgusta je bila v Beltincih po maši pred cerkvijo velika ljudska proslava, združena z izročitvijo Prékmurja civilni oblasti.

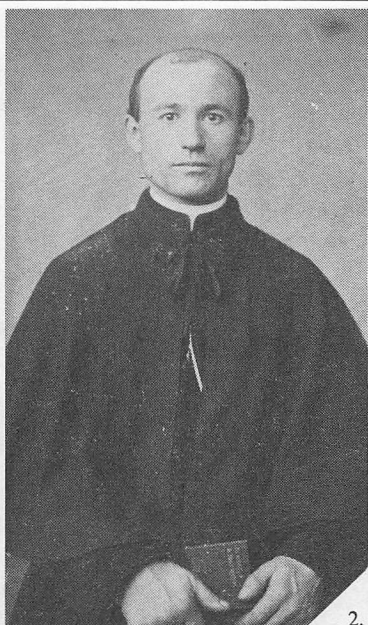
Na velikem ljudskem taboru so govorili: borec Jožef Godina z Bistrice, podpolkovnik Uzorinac, ki je izročil pokrajino v upravo civilnemu komisarju dr. Lajnšicu, upok. župnik Jožef Klekl, izvedenec na mirovni konferenci dr. Fran Kovačič, neki pomočnik hrvaške legije, zadružni organizator Vladimir Pušenjak iz Maribora, Maistrov sodelavec Viktor Kukovec iz Ljutomera, v imenu primorskih emigrantov Tone Vahtar, Matjaž Balazic iz Beltincev in salezijanec Keréc. Z vznesenimi besedami so navduševali Prekmurce za Slovenijo in Jugoslavijo.

Urednik Murske Straže Božidar Borko je kot udeleženec proslave takole opisal slovesno razpoloženje na beltinskem taboru:

'Pred širokim prostorom okoli cerkve, v senci starih dreves je igrala godba in so se gnetle množice. V valovanju tisočev ljudi je bilo

toliko naivnega navdušenja, zvedavosti in pričakovanja, da je bil že pogled na množico mogočen kakor himna svobode. Potem je bila maša, peli so v melanholičnih napevih prekmurske nabožne pesmi, topiči so pokali nekje za vasjo, legija je oddajala salve. Vse je bilo slavnostno, veselo pisano; mnogo barv in živahnosti ko na slovaških božjepotnih slikah Joža Uprke" (Miroslav Kokolj, Prekmurski Slovenci 1919 - 1941, PZ 1984, str. 20).





1.
Jožef s prijateljem Gašperjem

2.
Jožef s knjigo salezijanskih pravil

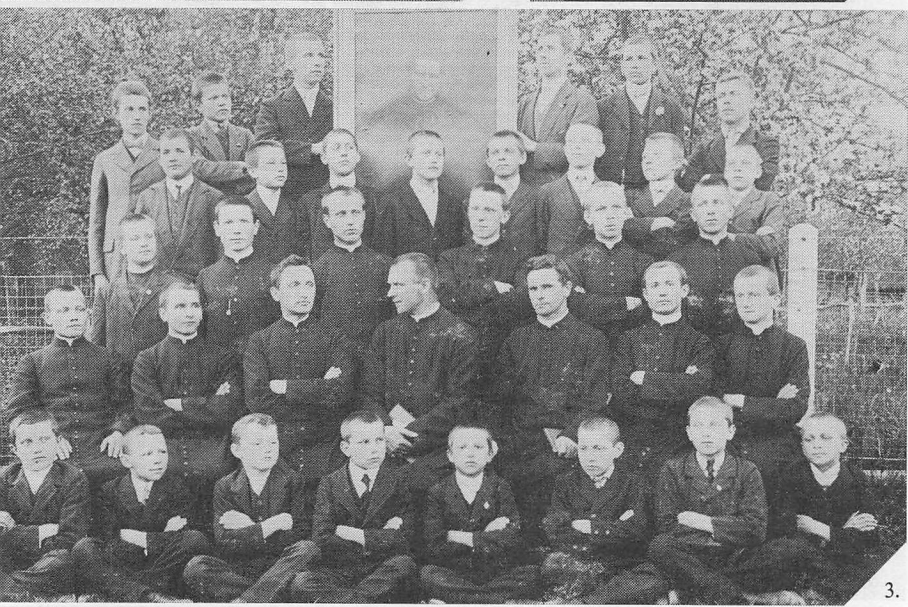
3.
V Cavaglià 1911

4.
Pred Lurško na Rakovniku leta 1917



1.
V Veržehu leta 1915

2.
V Cavaglià leta 1910



1.
Na Rakovniku leta 1918

2.
S konstitucijami leta 1916

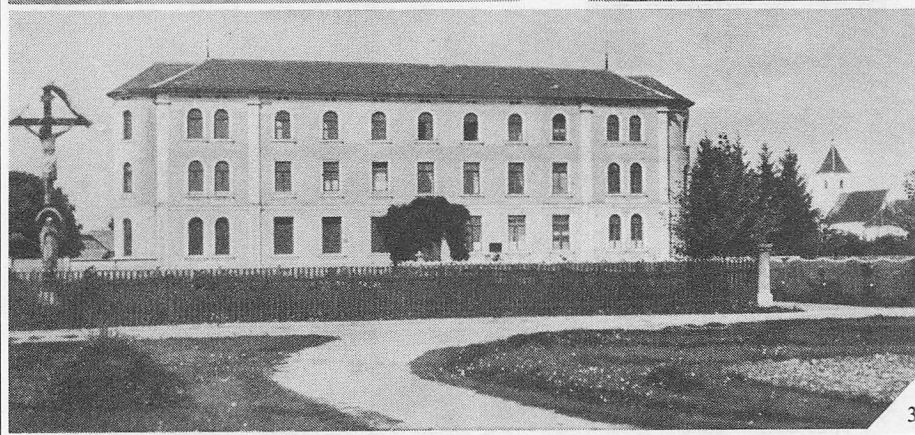
3.
V noviciatu v Veržeju leta 1914



1.



2.



3.

1.
V Veržeu kot bolničar leta 1914/15

2.
Keréc leta 1932

3.
Zavod Marijanišče v Veržeu

OČARALA GA JE KITAJSKA

*"Tako bom jaz krščeval Kitajce."
(Ob slovesu 1921 na podobici
sv. Frančiška Ksaverija)*

Srečanje s Ferdom Hermanom

Jožef je bil leta 1919, ko je končal vzgojno prakso in bil pred bogoslovjem, star že 27 let. "Leta 1919 ga je v Veržaju obiskal Ferdo Herman (poznejši črénsovski župnik), ki se je kot vojni ujetnik vrnil prek Mandžurije in Kitajske v domovino. To srečanje s Hermanom je zbudilo pri Kerécu zanimanje za Daljni vzhod" (Smej, Stopinje 1974, str. 39). Ponovno je oživil Wifingerja iz mladostnih let, samo da je zdaj obstajala dejanska možnost in že tudi določena odločitev, da pojde v misijone.

Misel na misijone ga ni nikdar zapustila. Ves čas ga je grizlo, da je nameravano pot v misijone v Južno Ameriko nekako opustil. V noviciatu je izrazil željo predstojnikom, da bi šel v misijone. Da bi spoznal misijone in se lahko na to delo dobro pripravil, je prebral vse, kar je dobil v roke o misijonih. V domišljiji je vedno znova koval misijonske načrte.

Že takrat mu je bilo jasno, da je za misijone najpomembnejše to, kaj bo napravil iz samega sebe. "Spoznal sem, da je za uspešnost misijonskega delovanja nujno potrebno sveto, neomadeževano življenje. Zavedal sem se, da povprečna svetost ni nobeno zagotovilo za uspešno misijonsko delo. V molitvi sem prosil za čim večjo gorečnost in ljubezen pri delu za zveličanje duš. Za to milost sem prosil že takrat, ko sem se odločil za delo v misijonih. Prosil sem, da bi postal neustrašen in pripravljen tvegati tudi življenje, če bi bilo treba, za zveličanje duš."

Tudi magister Binelli si je zelo prizadeval, da je novince vzgajal v misijonskem duhu, saj se je živo spominjal don Boska in njegove skrbi za misijone. "Gospod Binelli nam je večkrat ponavljal don Boskove besede, ki jih je izrekel prvemu misijonarju Janezu Caglieru, poznejšemu kardinalu, ko je pošiljal leta 1875 prvo skupino misijonarjev v Južno

Ameriko: 'Ne hodite iskat ne denarja ne ugodnosti, marveč le božjo čast in zveličanje duš. Jezusovo Srce in Marija Pomočnica bosta vedno z vami.' Odhajajočim je izročil knjižico konstitucij in jim dostavil: 'Don Bosko pojde z vami.'"

Pozneje je Binelli dal Jožefu knjižico pravil in mu rekel: "Ta knjižica pravil naj ti bo vzpodbuda in tolažba v preizkušnjah. Evangelij pa naj ti bo smerokaz pri katehumenih in kristjanih." Jožefu je ostalo v spominu to priporočilo v času misijonskega delovanja: "Po magistrovih besedah sem se držal načela: Z evangelijem in konstitucijami lahko grem mirno naprej, zaupajoč v Božjo previdnost."

Študent bogoslovja v Foglizzu

Pot v Italijo mu sedaj ni bila neznana. Pa še jezik je obvladal. Tako je s sijočimi očmi prišel v bogoslovje v Foglizzu (blizu Turina) 15. oktobra 1919. Tu so bili zbrani predvsem tisti salezijanski bogoslovci, ki so bili pripravljeni iti v misijone. Bilo jih je okrog sto z vseh koncev sveta.

Študij bogoslovnih znanosti Jožefu ni delal kakšnih posebnih preglavic. Na predavanja je hodil redno in pripravljen. Saj je že okusil, kaj je življenje. Nikdar pa mu ni šlo zgolj za ocene, bolj mu je pri vsem šlo za pripravo na življenje. Plitvosti in površnosti pa ni maral nikjer.

Z občudovanjem in spoštovanjem se je gibal med profesorji, ki jih je bilo veliko. "Bili so izborni strokovnjaki v bogoslovni znanosti in dobri vodniki na poti k svetosti. Nekateri od njih so še poznali don Boska osebno. Bili so ponižni. Očetovsko so skrbeli za slehernega izmed nas. Med nami študenti in njimi so bili pravi družinski odnosi. Don Boskovega prvotnega duha je bilo čutiti povsod. V vsem dobrem sem skušal posnemati predstojnike. Njihovi zgledi so mi bili velika opora v poznejšem vodenju zavodov na Kitajskem."

Za praznike so prirejali akademije, ki so bile zaradi pisanosti gojencev zelo raznolike. Največkrat so nastopili vsi gojenci. Prav ta raznolikost jih je močno družila. Tako so se drug ob drugem bogatili. Na teh prireditvah je lahko tudi vsak nastopil s točko "od doma". To je Jožef znal dobro izkoristiti in s svojo razposajeno veselostjo vse prijetno zabavati.

Prošnjo za večne zaobljube je napisal 16. novembra 1920. Bil je sprejet z vsemi pozitivnimi glasovi predstojnikov. Končno je lahko 2.

aprila 1921 izpovedal večne zaobljube v Foglizzu. "Ob tej priložnosti sem si v dnevnik zapisal: Gospod je delež moje dediščine. Zapustil sem domovino in šel za Gospodom. Bog mi pomagaj, da ne bom nikdar obrnil pogleda nazaj, ampak rezal brazde v trda ali mehka tla in gledal samo naprej." Tu je tudi prejel prve nižje redove, ki so pomenili prve stopnice na poti k duhovniškemu posvečenju. Pred začetkom nižjih redov so bili v kleriški stan uvedeni s tonzuro kot znamenjem, da več ne pripadajo svetu, zato škof ostriže nekaj las na temenu; vendar msgr. Filipello, škof v Ivreji, na Jožefovi glavi ni mogel nikakor najti las, tonzuro je imel namreč že po vsej glavi - bil je že močno plešast.

Odločitev za Kitajsko

Leto Gospodovo 1921. "Dovršil sem dva letnika in pol bogoslovja in prejel nižje redove. Doma so se že veselili, da bodo kmalu doživeli novo mašo." Nekega dne je obiskal bogoslovce vrhovni predstojnik Pavel Albera, da bi jih povprašal, ali je med njimi kak prostovoljec, ki bi hotel v misijone na Kitajsko, kamor je salezijanskim misijonarjem bilo treba nujno poslati pomoč.

Albera jim je govoril: "Tisti, ki bi se odločil, bo tam najprej zaposlen samo z mladino v oratoriju. Bogoslovne študije bo nadaljeval v Makau. Vzporedno s študijem bi se učil tudi kitajščine, za kar bo poskrbel ravnatelj zavoda v Makau. Na voljo bodo najboljši učitelji jezika, ki jih je tam moč dobiti. Nikogar ne silim iti v misijone. Vsakdo naj sam premisli, ali ga Bog kliče v to službo ali ne. Kdor bo spoznal, da je poklican, naj se sam prostovoljno odloči. Za premislek imate na voljo mesec dni. Po tem roku je treba predstojnikom poslati pisno sporočilo o odločitvi. Prijava za odhod na Kitajsko bo veljala hkrati za izpoved pokorščine."

Odločitev ni bila lahka. Skoraj bi želel, da bi ga kar določili. Toda ne. Odločiti se mora sam. Dokler je bil Wifinger samo lepa zgodba, je bilo kar omamno. Toda sedaj, ko je odprta možnost in si celo povabljen! Jožef se je kar nekaj časa potil, da se je zbral, posvetoval s svojo vestjo. Potem je začutil klic in odkril je, da ga je Bog vodil do tega trenutka prav zato, da se sedaj velikodušno odzove: Tukaj sem, pošlji mene! Ko se je Jožef torej v sebi odločil, ni več omahoval: prijavil se je prvi. Od vseh so se priglasili le štirje: Jožef in Wiczorek (Poljak) iz tretjega letnika, ter Anton Kirschner (po rodu Madžar, rojen v Zagrebu) in Pamio

(Italijan) iz prvega letnika. Drugi so navajali različne pomisleke, zakaj se niso odločili za Kitajsko. Večina je kot glavni razlog navedla željo, da bi radi doma obhajali slovesnost nove maše.

Jožef je na predlog predstojnikov pisal domačim, kaj bodo rekli na njegovo odločitev, predvsem glede odhoda pred novo mašo. Na Jožefovo prošnjo je v imenu domačih odgovoril oče: "Če te Bog kliče v misijone in če je božja volja taka, da v misijone odideš pred novo mašo, ti mi ne bomo nasprotovali. Vse naj se zgodi po božji volji. Če se ti znaš odpovedati veselju nove maše v domačem kraju, se bomo znali odpovedati tudi mi. Bog bo gotovo poplačal to žrtev tebi in nam. Pred odhodom v daljne kraje bi te pa radi videli."

Z očetovim pismom je šel k ravnatelju zavoda, vrhovnemu predstojniku pa je pisno sporočil pristanek domačih. Ta ga je povabil k sebi, mu dal denar za potovanje v domovino po slovo k domačim. Kakšno veselje, da lahko gre še enkrat domov!

V baziliki Marije Pomočnice je iz rok vrhovnega predstojnika Pavla Albera prejel skupaj s petimi drugimi salezijanci misijonski križ. (Ta križ je vedno nosil na prsih vse do tistega dne, ko so mu ga z vsem drugim leta 1938 iztrgali roparji.) Od tistega davnega leta 1875, ko je sv. Janez Bosko na čelu prve skupine misijonarjev pošiljal poznejšega kardinala Janeza Cagliera, je od tod po vsem misijonskem svetu odšlo že veliko misijonarjev. Sedaj se je v njihove vrste postavil tudi Jožef.

Bilo je februarja 1921. V Sloveniji je bila ta čas huda zima. Jožef je pripotoval z vlakom do Ormoža. Ker takrat železnica še ni bila speljana do Ljutomera in Sobote, se je iz Ormoža domov napotil peš. Do Veržeja je porabil skoraj ves dan. Šele v Logarovcih ga je dohitel neznan voznik, ga povabil k sebi na voz in ga odpeljal do Veržeja, kjer je v zavodu prenočil.

Naslednje jutro je pešoč skozi Dokležovje v Soboto in od tam domov. Presenetil je domače, saj ga niso pričakovali. Doma je ostal nekaj tednov. Dnevi so prehitro minevali in dan slovesa je bil tu. Vsakemu domačih je za spomin dal podobico, na kateri je bil upodobljen sv. Frančišek Ksaverij, kako krščuje pogane, na hrbtno stran vsake podobice je zapisal: "Tako bom jaz krščeval Kitajce." Ob slovesu ni bilo solza ne pri Jožefu ne pri domačih. V njegovem odhodu so videli izpolnitev božje volje. Jožef je vsakega objel in poljubil in se v spremstvu očeta napotil od doma.

"Moj dobri svetniški oče so me sami hoteli spremljati, češ drugi te bodo še kdaj videli, če se vrneš v domovino, jaz pa sem slab in tega

ne bom dočakal. Šli so z menoj daleč do sv. Sebeščána. Tu sva se še enkrat objela in poljubila. Rekel sem jim: Oče, gotovo se bova še videla. Prišel bom na obisk! Naj se vrnejo, sem jim rekel, ker je hud mraz, da bom sam potoval naprej iz Prékmurja do Ormoža. Sprijaznili so se. Gledali so za menoj tako dolgo, dokler jim nisem izginil izpred oči. Potem so mi bratje pisali, da so se domov vrnili objokani."

Bilo je to slovo za vedno, kajti na zemlji se nista več srečala. Kot novomašnik je Jožef dejal: "Kako rad bi očetu podelil blagoslov, vsaj enkrat na tem svetu. A Bog je terjal od mene to žrtev."

Do Sobote je bil Jožef samotni popotnik, saj zaradi močne zime ni bilo nikogar na cesti. Prenočil je pri bratu Francu, ki je pred kratkim postal uradnik borze dela v Soboti. Zjutraj se je poslovil še od brata, dekana Slepca in pešačil do Veržeja. Tu je tokrat našel že samo slovenske klerike, ker so drugi odšli vsak v svojo domovino. V zavodu je spet prenočil in zjutraj sklenil pešačiti do Ormoža. Zadnji hip pa so v zavodu hlapcu naročili, da je napregel kobilu in ga do Ormoža odpeljal.

V Ljubljani je šel po slovo k sobratom na Rakovnik. Vsi so mu zaželeli srečno pot v misijone in blagoslovljen apostolat na Kitajskem.

Zadnji dnevi pred odhodom

Zmučen od napornega potovanja se je srečno vrnil v Foglizzo. Prvotno je bil odhod v misijone določen za marec 1921. Med njegovim bivanjem v domovini pa je pomorska družba Lloyd sporočila, da bo parnik na Daljni vzhod odplul šele julija. Tako so do odhoda ostali še štirje meseci. Te je izkostil tako, da je opravil še nekatere izpite iz bogoslovja in končal tretji letnik. Na listino o opravljenih izpitih iz tretjega letnika bogoslovja so mu zapisli: Cum laude - pohvalno.

Sedaj si je Jožef pustil rasti brado, ki je takrat nekako "spadala" k misijonskemu poklicu. Gotovo takrat niti ni slutil, kako se bo brada zrasla z njegovo podobo in da se bo prav kot tak zarisal v spomin tistih, ki so ga videli.

Sedaj je nestrpno pričakoval odhod v misijone v prepričanju, da bo jeseni bogoslovje nadaljeval že v portugalski koloniji Makao. Kar je novim misijonarjem še ostalo časa, so ga porabili za oddih pred naporno potjo, za slovo od turinskih znamenitosti, od tovarišev in predstojnikov. Po kratkem slovesu so novi misijonarji odpotovali iz Foglizza v Benetke 2. ali 3. julija 1921.

Najdaljše potovanje

Ko je Jožef odhajal na Kitajsko, sta v Prékmuřju izhajala dva katoliška lista, tednik Novine in mesečnik Marijin list. Oba je urejal Jožefov veliki dobrotnik Jožef Klekl st., ki je sedaj bival v Črénsovcih. Jožef se je prišel poslovit od Klekla; domenila sta se, da bo pisal dnevnik svojega potovanja. Obljubo je držal. Popisal je vse, kar se je zanimivega zgodilo med dolgim potovanjem. (Novine so od 26. marca do 9. julija 1922 v 16-ih nadaljevanjih natisnile dnevnik potovanja kot podlistek.)

Ob prihodu v Benetke si je v dnevnik zapisal: "O Benetke, v katerih sem 1. maja 1910 stopil z ladje Hegedüs Sándor kot sedemnajstletni fant na poti v Cavaglià. Sedaj se bom po 11-ih letih zopet v vas, Benetke, vkrcal na ladjo Trst in na njej odpotoval v daljno, meni tako zaželeno Kitajsko."

Parnik Trieste (Trst), last tržaške plovne družbe Lloyd, je bil prva ladja, ki je po vojni zaplula skozi Sredozemsko morje, kajti od vojne je bilo še vse polno min. Parnik je bil dolg 136 in širok 14 metrov. Šteli so ga med manjše ladje, ki so sposobne za tako dolgo pot. Bila je poltovorna, saj je poleg tovora prevažala tudi ljudi.

"Iz Benetk smo izpluli 4. julija in se ustavili v Splitu za cela dva dni. Čudovito je bilo srečanje z Dioklecijanovo palačo. Proti Brindisiju smo odpuli 7. julija in že istega dne pluli mimo Albanije, grških otokov in južno od Krete zadnjikrat poslali pozdrav Evropi. V egiptovsko pristanišče Port Said smo prispeli 11. julija ponoči. Tuse nas je večina potnikov prvič srečala s čari orienta, o katerih smo doslej vedeli le iz šolskih knjig. Komaj smo pristali, smo že čutili vsiljivost orientalskih trgovcev. Vso noč so arabski nosači prinašali premog na ladjo med ritmičnim petjem (vpitjem).

Že dopoldne 12. julija smo bili v Sueškem prekopu. V kraju Ela Kantara je stara vrba žalujka. Ladijsko osebje nam je vedelo povedati, da je tako stara, da je pod njo počivala sveta Družina na begu pred Herodom. Še istega dne smo pristali v Suez. Naslednji dan, 13. julija, smo zarezali z ladjo v Rdeče morje. Kakor zgodba na filmskem traku je bil pred nami prehod Izraelcev prek Rdečega morja pod Mojzesovim vodstvom. Zvečer ob 7. uri smo poslali zadnji pozdrav gori Sinaju. V pristanišče Port Sudan smo prispeli 14. julija. Spet smo imeli dva dni prosto. Vendar je bila taka vročina, da nam je poveljstvo prepovedalo sredi dneva hoditi iz kabin na palubo. Pod tropskim klobukom smo morali nositi kos ledu. Prejšnji dan je podlegel sončni pripeki neki Anglež, ki ni upošteval navodil. Še dva dni smo se vozili po Rdečem

morju. V eritrejskem mestu Massava smo bili pozno zvečer 18. julija. Zjutraj smo šli v mesto, da so duhovniki maševali in smo drugi bili pri mašah. Potem smo si nakupili osvežilnih pijač za dolgo vožnjo čez Indijski ocean.

Zjutraj 19. julija smo se usmerili proti Adenu in tja prispeli v zgodnjih jutranjih urah 22. julija. Presenetilo nas je močno zibanje ladje; bili smo namreč na zahodnem koncu Indijskega oceana. Na gladino nemirnega oceana smo se podali 23. julija. Čez dva dni, 25. julija, smo se vozili mimo otoka Sokotra in Seišelskih otokov. Vetrovi so postajali vedno močnejši. Potnikov se je loteval strah. Temu se je pridružila morska bolezen. Do živega ni prišla edino Kirschnerju. Večkrat smo morali izprazniti želodce bogu Pozejdonu, pa se ni pomiril. Dvakrat sem moral poklicati ladijskega zdravnika, ki pa je doživljal isto kot mi, zato ni mogel narediti kaj drugega, kot da nas je tolažil: Bo že bolje!

Bolje je bilo šele 31. julija, ko smo opoldne pristali v pristanišču Colombo na Ceylonu (Šri Lanka). Ime Colombo pomeni golob. Mornarji so po običaju potnikom za večerjo pripravili mlade ocvrte golobe. Zvečer smo izpluli. Vse do malajske ožine je bilo morje kot pobesnelo. Jaz in Pamio sva bila skupaj v kabini. Ko sva že bila v postelji, me je vprašal: 'No, moj dragi, kako se ti je prilegel golob?' Kratko sem mu odgovoril: 'Je že zletel v morje.'

Pristali smo šele 5. avgusta, in sicer v Penangu, na otoku ob Malaji. Tega dne smo obiskali nekaj misijonskih postaj v mestu. Vožnja naprej je bila prijetna. Zjutraj 8. avgusta smo zapluli v pristanišče Singapur. Na pomolu nas je pričakal portugalski pater Cardoso, predstojnik misijonskih ustanov v mestu. Razkazal nam je mesto ter največji in najlepši botanični vrt na svetu. Tu smo ostali kar cele štiri dni. Šele 12. avgusta smo odpluli v Južno Kitajsko morje. Do konca potovanja je še ostalo pet dni. Na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta, se je morje močno razburkalo. Misijonarji in sestre smo praznik dostojno proslavili. Praznično mašo smo imeli ob 8. uri zjutraj. Za kosilo smo pospravili zadnjo steklenico vina, ki smo jo kupili v Benetkah."

Pozdravljena, Kitajska, moja druga domovina

"Zjutraj ob šesti uri, bilo je 17. avgusta, se je naša ladja zasidrala pri vhodu v pristanišče Hongkong, ker so bili pomoli zasedeni. Pregled potnih listov je bil hitro opravljen. Medtem se je okrog parnika nabralo

veliko čolnov, ki so vabili na ogled mesta. Nas misijonarje sta v Hongkongu pričakala salezijanski ravnatelj iz Makaa in neki redovni brat. Pripeljala sta k ladji. Objemanju ni bilo konca. Brat je poskrbel, da so našo prtljago preložili na ladjo, ki bo odplula za Makao. Pater Bernardini je naročil šest nosilnic, v katerih so nas prenesli na hrib do katoliške katedrale; šli smo pozdravit škofa Pozzonija. Škof nas je ljubeznivo sprejel in pogostil.

Ko smo s tovariši stopili na kitajska tla, smo iz dna duše pozdravili novo domovino. V katedrali smo presrečni zapeli Tebe, Boga, hvalimo! Dobro okrepljeni s kosilom pri škofu smo si potem ogledali mesto. Med ogledovanjem mesta je iz Šiučova (Shaoguan) prispel poslanec tamkajšnjega predstojnika misijona, apostolskega vikarja Versiglia, Guarona, ki naj bi novodošle pozdravil v škofovem imenu. Za pomoč škofu Versigliu je bil določen samo misijonar Munda. Takrat salezijanec še ni bilo v Hongkongu.

Popoldne 18. avgusta smo se z ladjo podali na zadnji del poti, v 80 km oddaljeni Makao. Ladja je plula med samimi granitnimi skalami. Po štiriurni vožnji smo okrog 18. ure prispeli v Makao.

Salezijanski zavod v tem mestu, ki stoji nedaleč proč od obale, je bil ves v zastavicah. Že od daleč so nas pozdravljali gojenci z zavodske terase. Lepo razvrščena skupina gojencev nas je pričakala tudi v pristanišču. Z veseljem 'van sui - živijo' so nas sprejeli medse. Objemali smo se brez razlike. Peš smo se napotili v zavod, kjer nas je pričakala zavodska godba. Koračnica se je vrstila za koračnico. Po uradnih pozdravih smo šli v zavodsko kapelo ter zapeli Tebe, Boga, hvalimo in Marijin hvalospev Moja duša poveljuje Gospoda."

Sem je prispela VII. salezijanska misijonska odprava na Kitajsko. Skupino so sestavljali: duhovnika Ernest Foglio in Vinko Munda (pozneje so ga ubili roparji) in kleriki Jožef Keréc, Teodor Wiczorek, Aurelio Pamio in Anton Kirschner.

"Že pred večerjo smo dobili vsak svojo sobo, kjer smo si uredili prtljago. Večerja je bila nadvse slovesna. Nastopila je cela vrsta govornikov z zdravicami, ki so vse izražale najboljše želje nam, novim misijonarjem.

Štirje dnevi po prihodu so bili določeni za počitek. Nato smo nadaljevali pot v Kanton (Guangzhou), kjer smo pred začetkom študijev in prvega uvajanja v misijonsko delo opravili duhovne vaje. Prva priprava na naše delo naj bi bila v samoti in duhovni zbranosti" (Novine, 26. III. 1922).

Carinske formalnosti so bile hitro opravljene, nekoliko se je zataknilo pri priimku. Jožef je tako ob prihodu spoznal, da z našimi imeni tam ne bo nič opravil. Carinik gleda potni list in ga vpraša, kako se piše. Pravi: Keréc. Ker cariniku to očitno nič ni pomenilo, zato ponovno vpraša, kako ga kličejo. Ponovno pravi, da Keréc. Potem se vmeša sobrat, ki je že dolgo na Kitajskem in iz priimka Keréc hitro ustvari kitajsko ime: Kei-lei-či! A, Kei-lei-či, ponovi carinik in se nasmehne in mu da znamenje, da naj gre naprej. Toda sedaj priimka ne razume Keréc, zato vpraša sobrata, kaj to pomeni. Razloži mu, da to v kantonščini pomeni: Kei je spomin, lei je spodbuda in či je volja! Tako torej: Spomin-spodbudne-volje! Kar pomenljivo. To je ostal v Makau, v Hongkongu in v Šiučovu, kjer govorijo kantonščino. Pozneje, v Kunmingu in Čaotungu (Zhaotong), kjer govorijo mandarinščino, je Keréc bil: Ji Lizhi (Či Lidži), kar pomeni isto kot zgoraj. Kot duhovnika pa so ga klicali: Ji shenfu (Či šenfu) - Kerec duhovnik. Lepo ime, ki pomeni: Či je Keréc, šen je oče in fu je duhovnik, torej: duhovni oče Keréc.

Duhovne vaje so opravljali v kraju Hosi, ki leži ob reki Pakkang, v tamkajšnjem semenišču. Trajale so šest dni. Med duhovnimi vajami so se seznanili s salezijanskim škofom Versigliom, ki je bil pionir salezijanskih misijonov na Kitajskem že od daljnega leta 1906. Po duhovnih vajah so dobili še pet dni za počitek; izkoristili so ga za izmenjavo mnenj s starejšimi misijonarji. Ti so mladim vlivali pogum, mladi, novodošli, pa so se oddolžili s svežimi novicami iz Evrope.

Čas počitka je hitro potekel. Duhovno osveženi so se vrnil v Makao, vsak na svoje delo. Približal se je čas predavanj.

Makao - v hiši Brezmadežne

Makao, po kitajsko Aomen, kar pomeni Čudovita vrata ali Biser Vzhoda, je sicer majhna portugalska kolonija od leta 1557, ki meri komaj 14 kvadratnih kilometrov (polotok in dva otoka) in ima nekaj več kot 300.000 prebivalcev (leta 1921 76.000). Od tukaj je sv. Frančišek Ksaverij leta 1454 gledal na Kitajsko. Jezuit Ricci je tukaj nastopil svojo kitajsko pot. Tukaj se je nastanil največji portugalski pesnik Luis Vaz de Camões (1525 - 1580), ki se je udeležil vojnih pohodov v Aziji (1553 - 1559) in tu napisal nacionalni ep Luzitanci. Tu so misijonarji hodili na Kitajsko, tudi Jožef.

Jožef takole piše leta 1922: "To mesto je veliko in pomembno. V notranjost dežele 'rumenega nebeškega cesarstva' salezijancem dostop še ni bil dovoljen (1906). Makao - odprta vrata; res je Makao edino пристanišče, skozi katero imajo tujci dostop do Kitajske. Pred temi vrati so se naselili don Boskovi sinovi in pričakovali, da se jim ta vrata slej ko prej odpro... Poleg dela z obrtnimi šolami smo pomagali tudi portugalskim misijonarjem na otoku Lappa in v okraju Heongšana (Zhongshan). Leta 1912 pa smo salezijanci tudi sprejeli vodstvo tega misijona in na bližnjih otokih. V južnem Kvankingu se nahaja mnogo gobavcev. Tudi te so sprejeli naši sobratje v oskrbo. Portugalska vlada je kupila na kitajskem teritoriju nekoliko zemlje. Tu je zgradila potrebna stanovanja za gobavce in naprosila salezijance, naj skrbijo zanje. Naši misijonarji jih obiskujejo redno in jim prinašajo tolažbo svete vere, katere so reveži tako silno potrebni."

Salezijanski zavod v Makau je materna hiša vseh salezijanskih ustanov na Daljnem vzhodu. Začetek salezijanskega dela sega v leto 1906, ko je v Makao 13. februarja prišla prva skupina šestih salezijancev (po trije duhovniki in sobratje pomočniki); vodil jih je Alojzij Versiglia, poznejši škof (1920) v Šiučovu in mučenec (25. februarja 1930), za blaženega pa razglašen 15. maja 1983. Začeli so z delom v sirotišnici. Imenovali so jo Brezmadežna. V tem je lep simbolični pomen, saj je don Bosko začel svoje delo 1841 prav na praznik Brezmadežne z ubogim fantom Jernejem Garellijem in vse postavil na zdravamarijo, ki sta jo zmolila za začetek prvega srečanja. Povsod je na začetku don Boskovega in salezijanskega dela Marija. Drugače ni moglo biti tudi na Kitajskem.

Šolsko leto 1921/22 je bilo zelo naporno. Ob študiju bogoslovja in asistenci pri gojencih v zavodu se je Jožef moral učiti kitajščine, za kar sta bili določeni dve uri na dan. Za učitelja je bil Luka Cheng, doma iz Kantona. Začetniki v kitajščini so si morali vsak dan zapomniti šest novih besed. Na mesec bi to bilo 180 besed, v dveh letih do nove maše pa nekaj čez 4300 besed in znakov kitajske pisave.

Po enem letu učenja kitajščine je Jožef zapisal: "Razlika v jeziku je velika, ker kitajščine ne govore povsod enako. Med kitajščino, ki jo govore v Makau, in ono, ki jo govore v prestolnici našega škofa, je na primer taka razlika kakor med slovenščino in poljščino. Znamenita posebnost kitajskega jezika je, da se nekako poje v raznih tonih. Mandarinščina ali uradni jezik ima štiri različne tone; jezik, ki ga govorijo okoli mesta Kantona, pa ima kar osem tonov, torej je njegova melodija po celi tonski lestvici. Mnogo besed je navidez enakih, npr.

beseda 'fu' ima osem različnih pomenov. Da se razume pravi pomen, jo je treba v pravem tonu izgovoriti. Vsaka beseda pa ima svoj posebni znak, podoben klinopisu, pri čemer je zanimivo, da se besedni znaki povsod enako pišejo, a neenako izgovarjajo. Ako prideta skupaj dva Kitajca, ki se v govoru med seboj ne razumeta, se vsedeta k mizi in napišeta, kar bi si rada povedala: po pisanih znamenjih si brez težav razodeneta svoje misli. Torej velja pri Kitajcih za besede isto, kar velja v Evropi za številke, ki se v vseh jezikih enako pišejo, a drugače izgovarjajo. Kitajski besedni zaklad je silno bogat. Ako si misijonar prisvoji kakih tisoč besed tudi v pismu, si precej pomaga širom velikanske kitajske države."

Mandarinščino, kakor pravimo Evropci uradnemu kitajskemu jeziku, Kitajci pa Guoyu, govore v provincah od Pekinga do Yunnana. Ima štiri tone. To je bil jezik vladarjev. Vsi mandarini (od vlade poslani; ena od razlag, portugalska) so ga morali govoriti, zato so ga Evropci poimenovali mandarinščina. Mao je ukazal, da se tega v šolah nauči vsak Kitajec. V slovarjih je nakazana beseda z latinsko in kitajsko abecedo (kitajske simbole glej zadaj v tabeli), npr. Keréc: Ji Lizhi ali Majcen: Ma Yicheng. Kantonski jezik, ki ima osem tonov, govorijo v južnih predelih, tudi v Hongkongu, Makau in Šiučovu. V Šanghaju šanghajski in drugod druge jezike. Med seboj se v teh jezikih ne razumejo. Vse te jezike združuje pisava, ki je povsod ista. Tako si, če se ne razumejo, pomagajao s pisavo (če so pismeni), da se sporazumejo.

O svojem nadzorovanju gojencev pravi: "V kotu velikega pravokotnega prostora je bila kabina s steklenimi stenami, iz katere sem lahko nadzoroval na vse strani. Med učenjem so mi pomagali pri nadzorovanju gojencev tudi mojstri poklicev, katerih so se gojenci učili." Kabina je bila tako postavljena, da je lahko videl vso veliko dvorano in skrbel za red, hkrati pa je tako lahko še kaj študiral, predvsem kitajščino, ker je časa primanjkovalo.

Za študij bogoslovja so bile določene štiri ure dnevno. Čas je tekel silno hitro. Pot do duhovništva ga je vodila še prek zadnjih stopnic. Aprila 1923 je prejel še nižje redove, že naslednji dan, 15. aprila, pa subdiakonat. Čez dober mesec, 10. maja, je Jožef postal diakon. Vendar je bil tudi diakon kratko dobo, samo šest dni. Toliko ga je še ločilo do duhovniškega posvečenja.

Prve misijonske brazde

Že med bogoslovjem je Jožef hodil pomagat misijonarit po zaledju Makaa skupaj z izkušenimi misijonarji. Tako si je v teh prvih brazdah nabiral izkušnje za poznejše samostojno delovanje. V obširnem pismu iz Šekija (Shiqi) je 8. avgusta 1922 med drugim še zapisal: "Trenutno se nahajam v Šekiju, glavnem mestu okraja Heongšana, kamor so me poslali na oddih. Tu pomagam g. Canazeju. Roparska vojska naju močno ovira pri obiskovanju kristjanov, ki so raztreseni po širnem in goratem okraju. Storiiva, kar moreva, da jih utrdiva v veri in jih pripraviva na prejem svetih zakramentov. Dela je mnogo. Preprost narod je tu silno vdan praznoverju. Mnogokrat se je treba truditi po več let, predno se katehumen odvadi poganskih in praznoverskih navad. Vendar imajo naši sobratje mnogo lepih uspehov, tako da se čuti potreba odpreti nove misijonske postaje, posebno še v krajih, v katere še ni stopil misijonar. Okoli nas divja državljanska vojna. Prebivalstvo se z misijonarji nahaja v težavnem in nevarnem položaju. Začela se je že javna gonja proti tujcem. Že večkrat se je raznesla vest, da nameravajo pomoriti vse Evropece, posebno Portugalce."

Nova maša brez domačih

Dolgoletne sanje postanejo resničnost; pot do tega cilja pa je bila dolga: celih 31 let in kar precej tisoč kilometrov. 16. maja 1923 je makaoški škof Jožef da Costa Nunes v Versiglievem zavodu posvetil Jožefa v duhovnika. Ta cilj, za katerega se je toliko trudil, je sedaj postal izhodišče: "Čim več narediti, da bi bila kmalu ena čreda in en pastir." V takem duhovnem razpoloženju je pričakal dan nove maše, ki jo je zapel 27. maja 1923.

"Novo mašo sem daroval v Makau v domači zavodski cerkvi, ki je bila natrpana z gojenci in ljudstvom. Bilo je zares slovesno, le domačih, sorodnikov in znancev ter vernih Prékmurcev ni bilo zraven. Slavnostni govornik je bil Ignacij Canazei, tedanji salezijanski inšpektor na Kitajskem (po rodu Avstrijec s Tirolskega, pozneje škof). Na dan nove maše je bil takrat praznik Presvete Trojice. Pridigar je govoril v kitajščini. Govoril je o pomenu in lepoti duhovniškega poklica. Novomašniku je zaželel, da bi bil njegov apostolat med kitajskimi pogani blagoslovljen in uspešen."



Po stari navadi si je izbral novomašnega druga. To je bil Arturo Basto, Portugalec, profesor telesne vzgoje. Ta je Jožefu kot novomašni dar podaril 25 dolarjev. S tem denarjem si je Jožef kupil kitajsko-francoski slovar v dveh zvezkih.

V spomin na novo mašo je dal natisniti napis na nekaj podobicah tudi v slovenščini; poslal jih je domačim in sorodnikom. Od tega dne imamo tudi izvrstne fotografije. Ponovitev nove maše je imel tudi med gobavci. Od 27. maja do 18. septembra je bil v Šekiju pri misijonarju Pedrazziniju, kjer se je tudi pripravljajal za izpit iz spovedne sodnosti in pridiganja.



1.



2.

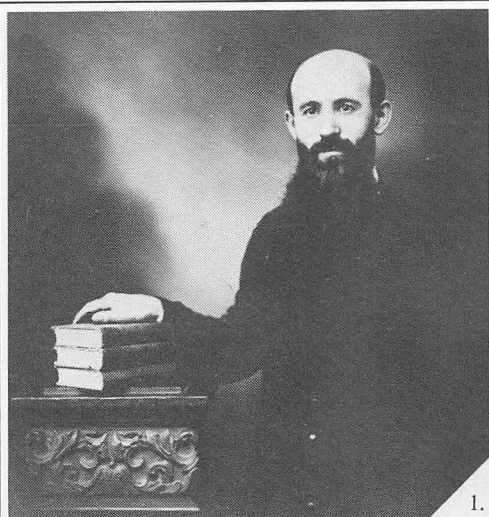


3.

1.
Brat Franc z ženo Cecilijo leta 1921

2.
V Veržeju z materjo in očetom leta 1914/15

3.
Ob podelitvi misijonskega križa leta 1921 v Turinu



1.



1.

Keréc Hongkongu

2.

Keréc v Makau

3.

Z domačimi pred odhodom v misijone leta 1921



1.



2.

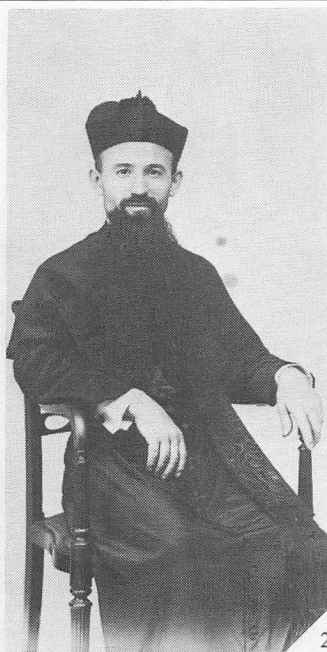


3.

1.
Novi misijonarji v Turinu pred odhodom leta 1921

2.
Mesec dni po prihodu na Kitajsko leta 1921

3.
V Hongkongu leta 1921 na poti v Makao



1.
Zavod Brezmadežne v Makau

2.
Keréc v Hongkongu

3.
Bogoslovec v Makau leta 1921/1923

POTUJOČI ŽUPNIK RAZBOJNIKOV

1923 - 1928

*"Naprej za zveličanje duš,
za širjenje božjega kraljestva na zemlji!
Naj divjajo roparji,
naj pridejo novi 'boksarji',
v božjem imenu: naprej!
Križ v roki olajšuje križ na ramah.
Tako tu misijonarimo z veseljem,
vi pa, tam v domovini, nas podprite!"*
Makao, 22. aprila 1926

"V teh krajih mnogi samo zato ne postanejo kristjani, ker nikogar ni, ki bi jih pokristjanil. Meni pa pride pogostokrat na misel, da bi obšel akademije po Evropi, zlasti pariško, in bi kakor iz uma vsevprek klical, in tiste, ki imajo več znanja kot ljubezni, takole nagovoril: 'Oj, kako neznansko število duš je po vaši krivdi izključenih iz nebes in pahnjenih v pekel.'

O da bi se ti enako zavzeli za te ljudi, kakor se trudijo za dosego znanosti, da bi mogli nekoč dati Bogu račun o svojem znanju in o izročenih talentih" (Sv. Frančišek Ksaverij, iz pisma sv. Ignaciju Lojolskemu).

"Dela je ogromno, a nas je premalo; med toliko množico poganstva nas je tako malo, da nas še opaziti ni mogoče." To je spoznanje mladega misijonarja na začetku njegovega misijonskega delovanja leta 1923 - Jožefa Keréca.

Majhen mož na prste stopi

Ob študiju jezika in bogoslovja se je Keréc že uvajal v družbi izkušenega misijonarja v misijonsko delo na terenu v zaledju Makaa, na celinski Kitajski. Kako to, da je takoj po novi maši, po dveh letih bivanja

v Makau, že nastopil pot "samostojnega" misijonarja v enem najtežavnejših misijonov? Keréc je bil občutljiv za čutenje kitajske duše. V njem ni bilo nobene ošabnosti, nič gledanja zviška na druge; ob njem so Kitajci čutili - preprosti in imenitni - da imajo opraviti z dobrim človekom. Nikdar ni uganjal politike. Ob tem je bil odprt in dovzeten, dobrohotno je pristopil k vsakemu človeku; to mu ni nikdar delalo težav. Njegov značaj je bil tak, da se je dobro počutil med drugimi. Hitro je z vsakim vzpostavil stik. Živo se je zanimal za vsakega, ki ga je srečal. Imel je dar, da se je v vsem znašel, znal je opazovati in poslušati. Predvsem pa, znal je govoriti, in sicer tako privlačno, da je pritegnil pozornost, pa naj je bilo to za mizo ali pa v cerkvi. Čeprav jezika ni znal dobro, so ga vsi razumeli, ker je govoril z besedami, gestami in z neko močjo, ki so jo v njem čutili in razumeli, kaj jim želi povedati. Znal je govoriti pametno tudi o stvareh, ki jih ni znal. Kot pravi Majcen: "Keréc je dobro znal tudi tisto, česar ni znal." Mnogi so mu ta dar zavidali. Pristopil je k vsakemu človeku, vse je hotel narediti za prijatelje, ni maral imeti sovražnikov.

Ob vsem tem je napravil svoje tudi njegov zunanji videz: pleša, žive oči, dolga črna brada, majhna in drobna postava. Nič nasilnega ni bilo na njem. Pa vedno se je smejal in tako razodeval preprosto dušo tujca, ki se je Kitajcem ni treba bati. Ob vseh darovih, ki jih je imel in negoval, je imel neko privlačno moč, ki je vse osvajala. Tak se je ohranil ves čas misijonarjenja na Kitajskem. Sicer bomo pa poteze njegove osebnosti sproti razbirali in na koncu bo pred nami čudovita podoba misijonarja Keréca, ki bo tudi v nas zbujala občudovanje in spoštovanje.

"Gospod Keréc je bil zanimive zunanosti: bil je majhne postave, z dolgo brado in popolnoma brez las na glavi. Keréc je bil zelo nadarjen, pa tudi spreten, zato je bil že kak mesec po posvečenju poslan v Taomun (Doumen) v salezijanski misijon v Heongšan.

Jožef je tu pa tam prihajal med nas mlade misijonarje klerike, ki smo tista leta prišli na Kitajsko. Zdel se nam je skoraj nekaka legendarna osebnost, ki je prišla iz misijonov med pirati. Med nami je ostal le nekaj dni, potem pa se je zopet v zgodnjih jutranjih urah vračal.

V Taomunu mu ni manjkalo dogodivščin in nevarnosti, ki so bile za tiste kraje nekaj vsakdanjega. Keréca tveganje ni odvrnilo od njegove gorečnosti. Neomajno je delal za duše in skrbel za kristjane ter evangelizacijo. Mnogo poganov je pripeljal po podeljevanju zakramenta svetega krsta v naročje svete Cerkve" (Mario Rassiga, Kratek oris življenja msgr. Jožefa Keréca, Hongkong, 1988).

Keréc je za prvo številko Katoliških misijonov 1923/24 napisal pravo "študijo" o Kitajski, ki je bila objavljena v treh nadaljevanjih. To pomeni, da se je na delo pripravil, poznal stvari in ni šel kar tako na pamet naprej. Povzemamo nekaj misli, da se na začetku njegovega dela nekoliko vživimo v svet, ki je postal njegova druga domovina:

Skrivnostna Kitajska

"Največja in obenem najbolj naporna misijonska dežela je gotovo Kitajska. Izmed tisoč milijonov nevernikov na vsem svetu jih je več kot tretjina samo na Kitajskem. Obsega 11.130.900 km² in šteje do 450 milijonov prebivalcev (o.p. danes 9.56 mil. km² in več kot milijardo prebivalcev).

Kitajec je skrajno navezan na svoje stare navade in ne bo zlahka spremenil svoje vere in svojih navad. Neverjetno je ponosen in kar zaljubljen v svojo civilizacijo in surovo, včasih kar neumno, zaničuje vsak napredek, ki so ga dosegli zahodni narodi. Mandarini imajo sami sebe za najbolj učene, napredne in zmožne ljudi. O zgodovini, zemljepisu in napredku drugih narodov ne vedo ničesar, prepričani so samo o enem: kar ni kitajsko, ni napredno. S tem nočem reči, da Kitajci niso nadarjeni in zmožni. Vsa leta svoje vzgoje mora kitajska mladina črpati izobrazbo iz starih, klasičnih kitajskih knjig, ki jih pa za sedanje čase ne zna prav rabiti. Kitajec pa je tudi delaven in trezen človek, v vseh svojih podjetjih zelo premišljen, vedno gospodar nad samim seboj in potrpežljiv; če pa ima opraviti s kakšnim Evropcem v trgovini ali drugače, ga vedno sumniči; omami ga s svojim gladkim in sladkim obnašanjem in zmaga s svojo nepopustljivostjo.

Prevladujejo pa na Kitajskem v glavnem tri vere. Konfucionizem je vera mandarinov, pisateljev in javnih nameščencev. Sestavljena je iz raznih nravnih izrekov in misli modroslovca Konfucija (551 - 479 pr. Kr.). Taoizem so uvedli učenci slovitega Laoceja (603 - 520? pr. Kr.). Njegovo prvotno ime je bilo Li Ji, pozneje so ga pa imenovali Najvzvišenejši praded. Budizem ni nastal na Kitajskem, ampak so ga vnesli iz Indije. Toda ukoreninil se je tako globoko, da je postal glavna vera posebno nižjih slojev. Loči se v več vrst, ki so pomešane s taoizmom in lamaizmom, in ima neštevilne pagode in samostane za bonce in boncinje.

Ko to pišem, je državna oblast odredila po vsem Guangdongu, da se morajo po vseh pagodah vsi maliki razbiti in odpraviti, pagode pa naj se porabijo za šole, bolnišnice in vojašnice. Svobodomiselno navdihnjeni mandarini hodijo od pagode do pagode in razbijajo malike iz lesa in gline, dragocenosti pa spravljajo v svoje žepe. Podmandarin v Šekiju, kristjan

in piščev osebni prijatelj, je podaril iz pagode Sengwangmiao za slovenski misijonski muzej 13 malikov. V Kantonu je podaril mandarin pariškemu zunanjemu misijonu 4 velike pagode, kjer so odprli bolnišnico za gobavce.

Pokristjanjenje Kitajcev ovira najbolj neko vrojeno sovraštvo do tujcev in do vsega, kar pride iz tujine, trmoglava navezanost na stare navade in skrajno materialistična vzgoja. Konfucij jim je rekel: 'Med štirimi morji smo si vsi bratje. Kar je onstran teh štirih morij, so tujci, so divjaki. Naj se ne zgodi nikoli, da bi nam oznanjal kakšno vero kdo, ki prihaja od zahoda.' Ta nauk je v kitajski duši globoko zakoreninjen in v tem duhu se vzgaja mladina. Zato Kitajec, ki je že itak zelo nezaupen, tujca na svojih tleh kar ne mara videti in se zelo boji za nedotakljivost in svobodo svoje dežele. Zoper tujce, ki bi se predrznili prestopiti kitajska tla, so bile določene smrtnne kazni. Resnost teh postav je moralo čutiti mnogo prvih misijonarjev in portugalskih mornarjev, ki so prvi krožili po kitajskih vodah.

Še pred dobrimi 80-imi leti so veljale te postavbe. Niti domači niti tuji misijonarji niso mogli očitno obiskovati kristjanov in tudi ne javno obhajati božje službe. Vse se je moralo vršiti le skrivaj pri zaprtih vratih. Kakor vsak Kitajec je tudi misijonar hodil obrit in s kitajsko kito, oblečen po kitajsko in si sam prenašal svojo prtljago, da bi ga ne spoznali. Če so zvedeli, da je kdo kristjan, so ga takoj izgnali iz občine, razlastili in mu vzeli javne pravice, niti ženiti se ni smel. Šele po Berthyenjevski pogodbi (pogodbo s kitajsko vlado je sklenil 24. februarja 1865; natančneje jo je določil in izboljšal M. Gerard, francoski poslanik v Peking, 14. aprila 1895) so dobili kristjani pravico, da veljajo javno za kitajske državljane, da smejo imeti premoženje, da imajo tudi vse druge državljanske pravice in jih zaradi tega ne ljudstvo in ne mandarini ne smejo vznemirjati. Taka je bila postava vsaj na papirju; kako je bilo pa v resnici, vedo povedati mučenci v nebesih.

Dandanes je proglasila demokratična ljudovlada, ki hoče biti napredna in moderna kakor druge civilizirane države, postavno versko enakopravnost. S tem je dobila tudi katoliška Cerkev pravico do premoženja, vsak misijonar se sme pred sodiščem zagovarjati na podlagi postavbe in braniti svoje vernike pred krivičnim preganjanjem. Ko Kitajci sedaj vidijo, da se misijonar, čeprav je tujec, pred njihovimi oblastmi poteguje za njihove pravice, zelo cenijo in spoštujejo krščanstvo, posebno zato, ker jih tukaj mogotci velikokrat odirajo in gulijo. Mnogi se spreobrnejo, ker vidijo, da imajo v krščanstvu poleg nebeških tudi zemeljske zagovornike, ki jih varujejo nasilstva. Kljub strogim smrtnim kaznim in mnogim drugim težavam so vendar katoliški misijonarji tudi

prej vedno skušali priti na Kitajsko in se trudili za njeno pokristjanjenje; tudi so imeli pogosto zelo lepe uspehe. Žal so večkratna preganjanja včasih uničila in ponekod celo popolnoma iztrebila take lepe začetke.

Kitajska je bila do leta 1910 skrajno absolutistična država pod cesarsko vlado s popolnoma lastno konfucionistično in budistično omiko in zaradi tega vsem tujim narodom nedostopna. Odnehala je le toliko, kolikor so jo prisilile evropske velesile leta 1865 in leta 1900 po znani boksarski vstaji.

Edini gospodar vsega cesarstva je bil cesar v Pekingu, vodstvo posameznih okrajev pa so imeli v rokah pohlepni in podkupljivi mandarini, ki so bili obenem tudi sodniki ter strah naroda. Prvi izmed njih je bil podkralj, ki je hkrati vladal več pokrajin. Mandarinske prestolnice imenujejo Kitajci navadno Yamen, tj. sodni stol. Največkrat so to velika, široka poslopja, da lahko prebiva v njih tudi do 1.000 ljudi. Gorje mu, kdor pride pri mandarinah v nemilost; težko in le z mastno podkupnino se reši iz njih rok. Nekateri so tako pohlepni, da nalašč lovijo bolj premožne in tako bogatijo z visokimi odkupninami.

Ko so zahodne sile Kitajsko prisilile, da je odprla nekatera svoja pristanišča tudi tujcem in stopila v zvezo s tujimi narodi, je bil to za večtisočletno Kitajsko hud udarec. V do tedaj skrajno absolutistični državi sta se osnovali dve stranki: starini in mladini. Starokitajci so si z vladajočo dinastijo določili program: rešimo domovino s tem, da obnovimo njeno preteklost, torej do tujcev nobene popustljivosti, ukinimo vsa dovoljenja za naša pristanišča. Mladokitajci pa so si prizadevali, kako bi preosnovali neznosno starodavno ustavo, kako bi jo vsaj deloma priličili zahodnim kulturnim ustavam, zato so iskali prijateljske stike z drugimi narodi. Starokitajce je podpirala dinastija, mladokitajce pa tuje velesile. Ko je nato dinastija začela mladine preganjati, jim ni preostalo drugega, kakor da so se popolnoma naslonili na tujino. Poslali so mnogo mladih ljudi na Angleško, Japonsko, v Ameriko, da bi proučili ustavo, vojaštvo in gospodarstvo v modernih državah. Žal so se ti mladeniči v tujini večinoma nasrkali marksizma in se vračali v domovino polni prevratnih, nasilnih načel. Z mnogimi predavanji in novim poljudnim časopisjem so zanetili sovraštvo do dinastije Qing (Čing, mandžurska). Leta 1911 so se z nasilnim prevratom polastili vlade. Glavni vodja tega preobrata je bil znani dr. Sun Yatsen. Trinajst let vladajo ljudovlado mladini.

Danes pa vlada v tej deželi popolno brezvladje in gospodar dežele je tisti, ki ima močnejšo pest, ropar in razbojnik. Največ koristi od tega

položaja imajo mnoge roparske čete, ki jih je porodila ljudovlada; te so mnogo večje kot vojaške in imajo tudi spretnejše voditelje. Napadajo vlake, parnike, posamezne potnike, prebivalstvo v deželi in po mestih. Razen plena vlačijo s seboj v gore navadno tudi ljudi, ki si morajo potem kupiti svobodo in rešiti življenje le z visoko odkupnino. Vlada nima proti njim nobene moči in je zadovoljna, da pustijo njeno mnogo manj številno vojaštvo pri miru.

Pravijo, da je Kitajcem oznanjal Kristusov nauk že sv. apostol Tomaž. Gotovo pa je, da so bile na Kitajskem krščanske cerkve že v 7. stoletju in je moralo biti število kristjanov takrat že precejšnje. To lahko sklepamo iz znamenitega kamnitega spomenika Singanfu, ki so ga našli leta 1625. V sredi 13. stoletja je prišel na Kitajsko frančiškan Ivan de Montekorvino, ki se je napotil v Kan Baluk (tedanje ime Pekinga) in je misijonaril tu v prestolnici cesarstva z velikim uspehom. Bil je obenem papežev poslanec in zastopnik evropskih krščanskih držav. Za njegovega bivanja v Kan Baluku je bilo pozidanih več cerkva in do 6.000 kristjanov se je zbiralo ob nedeljah k božji službi. Njegovi redovni sobratje so z isto neumorno gorečnostjo misijonarili po deželi. Sam je postal pekinški nadškof. Ob svoji smrti je zapustil 100.000 kristjanov.

V 14. stoletju je prišel na Kitajsko drug sin sv. Frančiška, blaženi Odorik iz Pordenona, in sicer peš po edini takrat navadni poti skozi Armenijo, Perzijo, Indijo in Sumatro. Od tam je šel skozi Hangzhou in Yangzhou v Kan Baluk. Lastnoročno je krstil nad 20.000 nevernikov in zapustil o svojem potovanju, misijonarjenju in takratnih razmerah na Kitajskem, v Mongoliji in Tatariji najvažnejši in najzanimivejši spis. Njegovi goreči redovni sobratje so do leta 1391 tako uspešno oznanjali Kristusov nauk po Kitajskem, da je bilo tam do konca 14. stoletja že 400.000 kristjanov. Potem je pa začela dinastija Yuan (mongolsko), ki je pretrgala vse zveze z Evropci, kristjane hudo preganяти in ni dovolila nobenemu novemu misijonarju več na Kitajsko. Tekom 15. stoletja so bili razni prevrati, ki so dohod novih misijonarjev in razširjanje krščanstva še bolj otežkočili.

V naslednjem stoletju so prišli na Kitajsko sinovi sv. Ignacija, ki so se zopet lotili pokristjanjevanje. Znana zadnja želja sv. Frančiška Ksaverija je bila, stopiti na kitajska tla in tudi temu narodu ponesti luč svetega evangelija. Toda ta vzvišeni načrt mu je prekrizala vročinska bolezen, ko je pred vrati Kitajske, na otoku Sancijan, zaman čakal na mornarja, ki bi ga prepeljal v Kongmun. Leta 1583 je došel v Kanton drug sin sv. Ignacija, sloviti o. Matej Ricci. Ker je dobro znal kitajski

jezik in posebno računstvo, si je kmalu naklonil prijateljstvo in varstvo mandarinov in učenjakov. Postavil je tudi več cerkva, kakor npr. v Čaukiu in Čaučeu. Želel se je predstaviti cesarju, pridobiti si tudi njegovo naklonjenost in tako omogočiti dohod misijonarjem ter pospešiti pokristjanjevanje po vseh pokrajinah. S svojo junaško vztrajnostjo je o. Ricci dospel dne 4. januarja 1601 v Peking in si tako pridobil cesarja, da je ta sam določil jezuitom podporo iz državne blagajne. Medtem ko je učil cesarske prince računstva, naravoslovja in drugih predmetov, je vpletel tudi pouk o verskih resnicah in prince pridobival za krščanstvo. Leta 1605 je imel že 200 novokrščencev, med njimi tudi zelo imenitne osebe. Možje, kakor npr. dr. Leon Li, dr. Mihael Jang, dr. Pavel Sin so bili zelo nadarjeni in so vneto širili krščanstvo in veliko pomagali prevajati in prirejati krščanske knjige za Kitajce. Ricci je umrl leta 1610 in cesar sam je prevzel vse stroške za pogreb in grob. Njegovi nasledniki, kakor oo. Longobardi, Schall, Verbiest, Gaubil so storili zelo mnogo za znanost in vero. Spreobrnili so visoke osebnosti: cesarico, cesarjevo mater in več drugih članov cesarske hiše. Cesar Kangxi je na javnem zborovanju hvalil krščanstvo. Papeževi poslanci so bili na cesarskem dvoru sijajno sprejeti. Ta naklonjenost dvora krščanstvu, ki so jo dosegli jezuitje, je veliko pomagala za širjenje svete vere. Jezuitje so po mnogih pokrajinah oznanjali božjo besedo, pomagali pa so jim tudi drugi misijonarji, tako frančiškani v Shaanxiu (Šensi), dominikanci v Fujianu (Fukijenu), pariški misijonarji v Sichuanu (Sečuanu). Uspehi so bili veliki, čeprav so morali misijonarji večkrat plačati svojo gorečnost z lastno krvjo. Okoli srede 18. stoletja je bilo do 1.200 krščanskih občin in nad 800.000 vernikov. Toda začeli so se vrstiti razni žalostni dogodki, ki so zelo ovirali napredek krščanstva: razpust jezuitskega reda leta 1773, nesrečni prepiri zaradi kitajskih obredov, nova preganjanja. Zdelo se je, da vse kar tekmuje, da slej ko prej uniči krščanstvo. Tako je bilo v začetku 19. stoletja komaj še 202.000 kitajskih kristjanov, ki jih je oskrbovalo pet misijonskih družb: misijonarji sv. Vincencija Pavelskega v Pekingju, kamor so prišli leta 1774 nadomestiti jezuite, frančiškani v Shaanxiu, dominikanci v Fujianu, pariški misijonarji v Sichuanu in makaoški škofiji, od koder so oskrbovali tudi misijona v Guangdongu in Shanxiu (Šansiju).

Živahnejše misijonsko delovanje se je začelo pred kakšnimi 50-imi ali 60-imi leti. Takratni pregledi imajo komaj 300.000 kristjanov, ki so bili raztreseni po vseh enajstih pokrajinah. Še leta 1900 nam zanesljiv pregled poroča o komaj 330.000 spreobrnjenic. Večja verska

svoboda, milejše ravnanje s tujci in obenem veliko število novodošlih misijonarjev je v kratkem času število kristjanov zelo dvignilo. Po najnovejšem pregledu šteje danes Kitajska 2.062.338 katoličanov in ima 56 škofov, 2.412 misijonarjev, od teh 998 domačinov."

Andrej Majcen pravi o razmerah na Kitajskem: "Menda se ne motim, če rečem, da je bila Kitajska v velikem notranjem vrenju raznih miselnosti, npr. Čankajška, Borodina, Maocetunga, da ne omenjam medsebojnega obračunavanja med različnimi generali." Delovanje v Makau, kjer so bili Portugalci, je bilo dokaj mirno in urejeno. Delovanje v kitajskem delu makavsko-jezuitske škofije, pa je bilo popolnoma drugačno. Prav tako v provinci Guangdong na področju salezijanskega misijona (Šiučov) v velikem neredu, saj se je tam blizu kuhala prihodnja Kitajska. Prav tako na otoku Lappa in drugih otokih ob Makau, ki so spadali pod Kitajsko. Velikanska delta reke Xijiang (Sikiang, dolga 1450 km, priteče iz Yunnana) z mnogimi rokavi je bilo pravo področje roparjev, piratov; prav tako gorati predeli.

Majcen zatrjuje za to obdobje Keréčevega misijonarjenja: "Bil je res nekako leteči misijonar, kar na več krajih. Gotovo je tudi, da si je Keréc znal pridobiti spoštovanje pri kitajskih avtoritetah in je njegova brada privabila marsikaterga, posebno mladino. Znal je poravnati razne spore, tako da je po kitajski metodi vsakemu dal malo prav in vsakemu tudi malo pokazal napake. Makaoški škof ga je visoko cenil, saj je v njem videl človeka, ki se znajde v različnih položajih in ima misijonske sposobnosti."

Prvo obdobje misijonarjenja, ki obsega čas po novi maši od poletja leta 1923, pa do pomladi 1928, dejansko pomeni zlato dobo Keréčevega misijonskega dela. Tu je Keréc misijonar v najpolnejšem pomenu besede. Bil je skoraj ves čas tudi sam, obdan z mnogoštevilnim ljudstvom misijona, maloštevilnimi verniki, s povsod navzočimi roparji in pirati, s prenosnim oltarjem na ramah, skoraj brez stalnega bivališča. O tem obdobju svojega dela je tudi največ povedal, vsaj če sklepamo po številu pisem in dopisov. Zato je prav, da mu tukaj neposredno prisluhnemo. Beseda je pristna, saj je njegova, pa iz tistih časov in je neposreden odraz tega, kar je doživljal. Čeprav se bodo nekatere stvari nekoliko ponavljale (pisal je istočasno več časopisom, zdi se pa, da vsakemu nekoliko drugače), bomo pa tako dobili vpogled v misijonarjevo delo in v leta njegovega časa, ko je bil potujoči župnik razbojnikov. Kronološko sledimo njegovim pismom, predvsem v Katoliške misijone, Salezijanski vestnik, sobratom salezijancem in domačim.

Premagovanje začetnega strahu 1923

Šeki, 30. avgusta 1923

Dragi domači!

Nikar ne bodite zame v skrbeh, čeravno ne dobite od mene pogosto pisem, kajti preveč sem zaposlen z delom. Kakor sem vam pisal že večkrat, sem zdaj že poldrugi mesec osamljen v notranji Kitajski. Takoj po svoji novi maši sem Makao zapustil in šel misijonarit po deželi. Svoje bivališče imam v glavnem mestu okraja Heongšan, v Šekiju. Hiša je precej velika in je bila povečana s trinadstropnim poslopjem, kjer ima lahko prostora kakšnih 30 gojencev. Ta zavod je odprl makaoški škof, da bi se v njem vzgajali katehisti.

Ko vam to pišem, vlada v okraju Heongšan silna beda: roparji se klatijo okoli in zelo tlačijo ta ubogi narod, da je strah. Zaradi tega je makaoški škof spravil moje mlade katehiste v bolj varen kraj, in sicer v našo salezijansko sirotišnico v Makao in je pustil v tej veliki hiši mene samega.

Do zdaj sem imel, hvala Bogu, še precej lepe uspehe. Hodim okrog po deželi in imam, posebno tu v mestu, lepo število katehumenov. Na praznik Marijinega vnebovzetja sem krstil 15 odraslih in za vse svete jih pripravljam okoli 30. Moj misijon je zelo velik, večji kot Prék murje in Medjimurje skupaj in šteje okrog dva milijona prebivalcev, torej več kot je vseh Slovencev. Med temi je že približno 2.000 kristjanov. Torej imam še mnogo dela, preden bodo vsi spreobrnjeni. Bog pomagaj!

Molite, da bi Bog zbudil med Slovenci veliko neustrašenih in gorečih apostolov za Kitajsko, apostolov, ki se ne bodo bali ne truda ne muk, ampak bodo zaradi Kristusa prenašali vse nezgode s tistim veseljem, kakor jih je prenašal sv. Pavel in ki ne bodo pričakovali za plačilo ne ljudske hvaležnosti ali druge zemeljske časti, ampak le večno plačilo v nebesih. Takih apostolov je treba Kitajski in po goreči molitvi bo Bog obudil med slovenskim ljudstvom gotovo veliko takih misijonarjev.

Jaz sem s svojim poklicem nad vse zadovoljen in hvalim Boga, da morem z njegovo pomočjo med tem narodom storiti kaj dobrega. Ne bojte se pa zame prav nič, samo goreče molite, da bo moje življenje sveto in moj misijon blagoslovljen. Vaših molitev sem zelo potreben, ker sem osamljen in že šest tednov nisem imel priložnosti, da bi se srečal s kakim misijonarjem. Upam, da nemiri malo ponehajo, povodenj mine, in da se bo dobila kakšna barka, in potem jo okoli 26. septembra udarim v Makao.

Tam si nakupim živil, opravim svojo spoved in vam pošljem pismo, kajti od tod je negotovo, če pride do vaših rok. Pošta se prenaša vsa peš in tako pride večinoma v roke roparjev ali pa v vodo.

Vse najlepše pozdravljam! Bodite prepričani, da se vas vsak dan spominjam pri sveti maši. Vaš Jožef.

(KM 1923/24, št. 2)

Šeki, 18. oktobra 1923

Morebiti vas zanima, kako se počutim na svoji novi postaji. Kdor živi samo za svoj poklic, ta krajev ne razločuje mnogo. Vse težave, ki jih mora pretrpeti misijonar med tujimi narodi, zmaga najprej dober namen: vse v večjo božjo čast in pa gorečnost za zveličanje duš. O priliki vam pošljem zemljevid svojega misijona. V mojem delokrogu je tudi otok Taomun, nekoliko severno od otoka Sancijan. To vam je pravo gnezdo razbojnikov. Ne omejujejo se samo na naš okraj, ampak združi se jih po 500 do 1.000, se dobro oborožijo in potem gredo nad ladje, ki plovejo v bližnjih vodah. Te dni so napadli celo notranje pokrajine. Že štiri mesece ni mogel teh krajev obiskati noben misijonar. Nato je bila meni naložena dolžnost, da jih obiščem na rožnovensko nedeljo, da dobijo tudi starejši kristjani priložnost, da opravijo sveto spoved, slišijo sveto besedo in so pri sveti maši.

Pripravil sem se za srečno smrt. Nato sem vzel s seboj svoj misijonski prenosni oltar. Strah in smrten pot nas je spremljal ves čas, kar smo ga preživeli v tem kraju. Moja duša še najbrž ni bila nikoli na smrt tako pripravljena kakor tokrat. Do Makoka smo se vozili s parnikom, ki vozi iz Šekija v Makao. Nato smo si pa najeli pirata, da nas je prepeljal na odprtem čolnu po rekah in prekopih do Tajšekhama. Od tam smo imeli še dve uri peš do Seongšaoa, kjer je kapelica in 18 kristjanov. Da smo sem dospeli, ni bilo drugega sredstva, kakor izročiti se v roke Bogu in - roparjem. V teh krajih sploh nihče drug ne vozi kakor ropar. Ko sem iz šekijske ladje izstopil, so mi nekateri znani sopotniki podajali roko za slovo za vedno: "Od tam se tako nihče več ne vrne!" In res, ko smo prebrodili morsko ožino in krenili v reko, ki vodi v sredino dežele, je našo pot vedno spremljalo nekaj oboroženih roparjev. Vedno sem moral odgovarjati na razna vprašanja in trikrat plačati odkupnino ali prehod. Moji odgovori so postali čisto podobni pridigi. Razlagal sem, zakaj potujem in da me prav zaradi tega ne sme strašiti nobena nevarnost in da moram stopiti tudi na ta tla. Božja previdnost nas je privedla skozi to drhal ob 8. zvečer v Seongšao. Vaška vrata so bila zaprta in gosta tema

je objemala rižna polja. Po dolgem klicanju in pregovarjanju so nas spustili v vas. Kristjane smo našli prav v kapelici pri večerni molitvi. Molili so rožni venec in litanije. Lahko si mislite, kako smo se oboji razveselili: oni, da imajo med seboj zopet duhovnika, mi pa, da smo srečno dospeli do malo bolj varnega prostorčka. Meni so ponudili prenočišče v podstrešju poleg kapelice v majhni sobici, spodaj pa sta spala sluga in katehist.

Zjutraj navsezgodaj sem že bil v spovednici, nato sem pa maševal. Po sveti maši sem jim pustil v tabernaklju Najsvetejše in jim naročil, naj te dni goreče molijo, dokler se ne vrnem čez nekaj dni iz Taomuna, kamor sem odrinil takoj po maši. To so sami stari kristjani, ki so še preostali iz boksarske vstaje in ki jih je prej vodil kitajski duhovnik o. Liu. Prosili so me, naj ne hodim v Taomun, ker je pot polna razbojnikov in zato zelo nevarna. Pripovedovali so mi, da so razbojniki prav te dni mnogo ljudi odvlekli s seboj in jih pobili. Toda jaz sem imel povelje, da moram iti v Taomun, ki je glavno mesto tega okraja.

Po dveurni hoji sem došel v mesto brez vsake nezgode in obiskal krščanske družine, ki jih je pa zelo malo. Zvečer sem jih povabil k pridigi, pa je prišlo samo osem oseb, drugi si iz strahu pred roparji niso upali iz hiš. Med pridigo pride v kapelico nenadno tolpa oboroženih ljudi. Imeli so velike klobuke iz papirja in bambusovega trsa. Mirno so poslušali ves govor o Bogu, o duši, o potrebnosti svetega krsta. Po pridigi so prav tako mirno odšli. Nobeden ni rekel niti besedice. Zjutraj sem po sveti maši krstil nekaj starih katehumenov in sprejel nove, ki se zdaj učijo krščanskega nauka. Pripeljali so mi pred oltar tudi zelo bolno, 84-letno starko, ki me je zelo prosila, naj jo krstim, čeprav ni znala nič krščanskega nauka ne molitev. Rekla mi je: "Vem, da bom kmalu umrla, in če me ti ne krstiš, boš ti kriv mojega pogubljenja. Zato mi spreglej učenje krščanskega nauka in molitev, ker tega več ne zmorem, in me krsti. Jaz verujem vse, kar veruješ ti in sovražim malike." Mislil sem si, Bog ve, kdaj se zopet vrnem v te kraje, zato bo najbolje, če jo krstim. Navadili smo jo narediti sveti križ. Nato sem jo priporočil neki kristjanki, naj moli z njo včasih zdravamarijo in sem jo slovesno krstil.

V tem mestu sem ostal samo en dan. Kristjani bi bili radi, da bi bil ostal še nekaj časa, pogani so me pa ves dan hodili prosit, naj zapustim mesto čim prej, ker zanje ni dobro, če prebiva med njimi tuji hudič (Evropec). Tukajšnja kapelica je preprosta sobica, ki jo imamo že več let v najemu. Zelo težavno je to, da ni poleg nobenega stanovanja in zato smo morali prenočiti v kapelici na tleh. Jesti nismo dobili ničesar, le malo

preden sem odšel, mi je prinesel neki katehumen v dar kokoško, ker imam v naši hiši v Makau njegovega sina že drugo leto brezplačno v šoli.

Ko smo se vračali v Seongšao, smo prišli v roke razbojnikom. Obkolilo nas je okoli 30 oboroženih mož, ki so nas hoteli vzeti s seboj v gore. Povedali so mi tudi o frančiškanskem misijonarju o. Melottu, ki so ga imeli hupeški razbojniki štiri mesece v gorah in nato ubili, ker ga nihče ni hotel odkupiti. Odgovoril sem jim, da se tako častne smrti, kot je bila Melottova, le veselim, da pa zaenkrat še ne morem z njimi, ker mi je predstojnik naročil, da moram rožnovensko nedeljo praznovati s kristjani v Seongšaoi itd. In Bog nas je res na poseben način varoval. Roparski poglavar mi odgovori: "Fan kvaj lo, tl jat, hou la!" to je: "Evropski hudič, dobro, le pojdi po svojih poslih, ti nam nisi nevaren!" Pozdravil sem ga in šel naprej. V srcu smo hvalili Boga. S čela mi je tekel smrten pot in z rokavom sem si brisal obraz.

V soboto zvečer me je ob 10. ponoči, ko sem bil že v postelji, obiskal neznan oborožen mož. Z lučko mi posveti v obraz. Naglo se dvignem na pol v postelji in začnem potihoma moliti kesanje in se hočem pokrižati. Brez vsakega pozdrava me vpraša, kdaj se vračam. Pravim mu, da v ponedeljek zjutraj ob dveh, da dospem pravočasno v Makok, kjer zopet stopim na šekijski parnik. Brez vsakega pojasnila mi trdo zapove, da ne smem iti v tiste kraje, ker bo takrat tam vojska in tudi meni ne bodo prizanesli. "Pojdi po drugi pot!" Ko to izgovori, tudi že iz sobe izgine. Pokličem katehistinjo, ki oskrbuje našo kapelico, in ji vso stvar razložim. Sklenili smo, da odidem v nedeljo ob 8. uri s trgovsko ladjo, ki je proti razbojnikom oborožena s topovi, v Kongmun, od tam z angleškim parnikom v Hongkong in od tam v Šeki. To je namreč prav tako, kakor če bi se vozil iz Maribora v Ljubljano po progi Maribor - Zidani Most - Zagreb - Karlovac - Ljubljana. Pa druge rešitve ni bilo. Ko smo na rožnovensko nedeljo ob 8. končali duhovno opravilo, smo šli na parnik. S seboj smo vzeli nekaj sladkornega trsta in odpotovali. Pet dni smo se vozili, preden smo prišli v Šeki, in potrošili 38 dolarjev. Ko smo se vrnili, smo zvedeli, da je tisti dan res napadlo 300 roparjev šekijsko ladjo. Vse ljudi in blago so odvedli s seboj. Do danes so izpustili samo 60 oseb, ki so ubogi, druge pa imajo v gorah, dokler jih domači ne odkupijo. Za vsakega zahtevajo 500 dolarjev.

Iz dna duše sem hvalil Boga, ki me je res tako čudovito varoval. Zdaj se odpravljam zopet na pot še v druge kraje svoje misijonske pokrajine. Kajti okoli božiča nameravam začeti graditi cerkev v Šekiju, in potem se bom moral držati bolj tukajšnje osrednje postaje.

Vse slovenske misijonske prijatelje pozdravljam in se vam priporočam v molitev.

Jožef Keréc

(KM 1923/24, št. 4-5)

Šeki, 20. oktobra 1923

Zdi se, kakor da je Bog pozabil na to pokrajino. Ljudstvo je popolnoma neizobraženo in podivjano. Tu ne slišite govoriti o drugem kakor o ropanju, požiganju, umorih. Žene in otroci delajo na polju, možje pa tavajo oboroženi po gorah, ob potih, ob rekah, da napadajo popotnike, čolne in ladje, ki so slabo oborožene, in vse, kar diši po imetju.

Navdal me je neki strah, ko sem se pripravljaj na prvi obisk in sem skoraj odlašal z odhodom. Tesnoba mi je napolnila srce do vrha, ko sem prejel povelje od gospoda vizitatorja, da moram nekaj dni pred rožnovensko nedeljo biti tam, ker je on že tako poročal ondotnemu katehetu in kristjanom. Dne 3. oktobra sem vzel s seboj hostije, vino za mašo, slugo in kateheta ter se zjutraj ob treh odpeljal s parnikom, ki je odplul iz Makaa.

Hoditi moram peš ali pa se vozim z barko pa rekah in morskih ožinah. Včasih rabim tudi nosilnico, ki pa je zelo draga.

Jožef Keréc, salezijanski misijonar

(SV 1924, št. 1)

Šeki, 27. oktobra 1923

Pripravljam se na odhod iz Šekija in ne vem, kdaj se bom in če se bom vrnil. Tukaj, ko stopiš iz hiše, je dobro biti pripravljen na smrt, ker povsod preži nate. Življenje je tukaj kot kaplja na veji.

Kakor sem vam pred kratkim poročal, sem se vrnil iz Taomuna, ne sluteč, da bom moral kmalu nazaj. Gospod vizitator je privedel s sabo gospoda Pedrazzinija, ki je že skoraj 12 let na Kitajskem. To pa radi tega, da bi misijonarjenje v tej tako obširni pokrajini lažje napredovalo ter da bi midva z g. Wiczorekom dobila potrebno podporo v njegovi dolgoletni izkušnosti. Opravili smo vajo za srečno smrt. Nato se vsedemo k mizi, da bi potegnili črte po zemljevidu Heongšana ter razdelili to pokrajino na tri dele. Že odkar sem bil posvečen v mašnika, sem vodil dve tretjini tega misijona; ostalo tretjino pa je vodil g. Wiczorek s sedežem v Shimlamu. Tudi sedaj je ta gospod ohranil svoj sedež v tem kraju ter prevzel dva politična okraja v misijonarjenje. G.

Pedrazzini je prevzel glavno mesto Heongšana Šeki s tremi in pol okraji. Jaz sem prevzel najjužnejši del ravno tako s tremi in pol okraji.

Heongšanski misijon dobi mesečno 231 dolarjev in 66 centov podpore od makaoške škofije, za vsakega torej 77 dolarjev in 22 centov. S tem moramo vzdrževati katehete, katehistinje, slugo, razsvetljavo, propagando verskega tiska, potovanja, popravilo poslopja in drugo. Po prazniku vseh svetnikov bom vzel prenosni oltar ter skrajno potrebne stvari ter jo udaril širom svojega misijona. Ako bo mogoče kje v središču najti kako stanovanje, bom tam postavil svojo centralo in začel od tam evangelizirati.

Kolikor sem preiskal iz krstnih zapisnikov, v vsem mojem novem misijonu ni več kot kakih 40 do 60 kristjanov, ki so pa zelo raztreseni. To je najbolj zapuščeni del Heongšana. Do sedaj ni bilo mogoče postaviti kake stalne misijonske postaje. Največji del tega misijona tvori pokrajina Wongleongto z glavnim mestom Taomun. Dežela je lepa; ima zelene visoke gore in široke ravnine, prepredena je s plovnimi rekami in je zelo rodovitna.

Ko pridem v te kraje, se mi zdi, da sem zunaj navadne Kitajske. To je res še popolnoma divji narod. Ko sem zadnjič šel obiskat okrog 20 kristjanov v Seongšao in v Taomun, sem dospel zvečer ob šestih po dvanajsturni hoji do Tajšekhama. Želel sem tam prenočiti, pa so me rotili pri vseh malikih, naj se jaz tujec ne ustavljam v njihovi vasi, naj zapustim čim prej vaška vrata. Bali so se, da jim bogovi z menoj ne prinese vsega zla. Moral sem jih ubogati in nadaljevati svojo pot ponoči, dokler nisem dospel v Seongšao. V vsem tem mojem okolišu imam kapelico in majhno podstrešno sobico v Seongšao, dve uri severno od Taomuna. V Taomunu sem najel sobo. Tu sem naredil kapelico, za oltarjem pa stanovanje za čuvaja, ki je obenem tudi katehist. V tej sobici smo naredili pritličje in podstrešje, to zadnje bo najbrž moralo biti moje stanovanje. Ako bom mogel kje v mestu dobiti primeren prostor, bi tu sezidal hišo in cerkvico, kajti to je glavno mesto Wongleongtoja, akoravno zelo malo obiskano iz strahu pred pirati. Na otoku Lappa, oddaljenem četrtr ure od Makaa, v vasi Nganhang imam še cerkvico, dve sobi za stanovanje in poleg še stanovanje za katehista. Začasno bi postavil tukaj svoje bivališče. Ne preostane mi drugega, da krožim in misijonarim do leta 1924, nato pa bom že videl, kje bo bolje postaviti kako centralo. Do takrat bo moje stanovanje še v Sekiju, kjer sem si pridržal dve sobi.

Tako vidite, da je naše misijonsko življenje res podobno onemu, ki so ga v prvih časih krščanstva imeli apostoli. Apostoli pa so imeli še

ugodnosti, ki jih misijonarji na Kitajskem nimamo, namreč: dar jezika, moč čudežev in druge milosti.

Kmalu bom moral pričeti z zidanjem v Taomunu in mi bo potrebno vsaj 5.000 dolarjev. Upam, da mi bo pomagalo presveto Jezusovo Srce, kateremu na čast hočem posvetiti ta misijon.

Duhovnik Jožef Keréc, kitajski misijonar
(SV 1924, št. 1)

Šeki, 22. novembra 1923

Te dni se odpravim v južni del Heongšana, v pokrajino Wongleongto. Tam mislimo ustanoviti posebno postajo. Trda je ta gruda in vsak trenutek bom v smrtni nevarnosti. Ljudstvo je zanemarjeno in vsakemu napredku sovražno, dežela pravo roparsko gnezdo. V naših šekijskih knjigah imamo iz teh krajev od leta 1902 samo 45 kristjanov. Vsi misijonarji, ki so pred menoj hodili v te kraje, so bili goreči in požrtvovalni možje in vendar so dosegli tako malo uspeha! Kaj bom začel in dosegel tam jaz in še sedaj, ko so ti kraji preplavljeni z roparji, pred katerimi trepečejo vojaške oblasti same? V moji duši je tesno in grenko. Samo pokorščina, ki mi je naložila na rame to nalogo, mi pravi, da je to zame božja volja. In tako odidem 4. decembra v glavno mesto te pokrajine, v Taomun. Tam še ni hiše ne cerkvice ne verskega učitelja (katehista). Spremljal me bo le sluga. Če dobim tam kakšno stanovanje in če bom mogel poročati, da je življenje varno pred roparji, sta mi voljna slediti dva verska učitelja.

V upanju, da me boste posebno o božičnih praznikih podprli s svojo molitvijo, odidem prvi adventni teden v to novo deželo. Če pa zveste, da sem moral v tej deželi pustiti svojo kožo, priporočam vaši molitvi svojo ubogo dušo.

Josip Keréc
(KM 1923/24, št. 6)

Šeki, 20. decembra 1923

Dragi novinci na Radni!

Prijatelji, pogumno takoj na delo v misijonskem gibanju! O, da bi mi bilo mogoče pridružiti se vsaj za deset minut k vaši akademiji na praznik svetih treh kraljev! Govoril bi vam samo nekaj besed o misijonu v Heongšanu, o njegovih prebivalcih, o deželi, o prometnih povezavah in o njenih nesrečnih piratih, posebno pa o kristjanizaciji poganov, da bi imeli vsaj malo pojma o trpljenju, ki so ga morali prestati apostoli in prvi

kristjani. Prepričan sem, da bi, kdor ima le malo gorečnosti, gotovo v kot postavil vsak strah pred vsakim trpljenjem, pogumno stopal s trdno zavestjo za svojimi dolžnostmi, kakor doma pri vzgoji mladine, ali bi pa zahrepenel po tem, da bi šel v daljavo glasit božji evangelij.

Mnogo kitajskih misijonskih pozdravov vam vsem pošilja vaš Jožef Keréc, salezijanski misijonar na Kitajskem.

Taomun, 29. januarja 1924

Komaj sem dobil ukaz predstojnikov, sem želel priti v kraje Wongleongto, da bi prebil advent in božič v novi deželi in pripravil nekaj novih kristjanov v dar božjemu Detetu. Zaradi mnogih ovir nisem mogel oditi v te kraje.

Vendar nisem izgubljal časa. Ves advent sem deloval s prejšnjimi svojimi katehumeni in vedno pridobival nove, tako da sem na sveti večer v naši kapelici v Šekiju krstil 52 moških in žensk. Obred je trajal do 11. ure ponoči. Nato sem šel v spovednico, katere do ranega jutra nisem zapustil. Z bližnjih in daljnih krajev šekijske okolice je prihitelo mnogo ljudi. Postavili smo nalašč za ta praznik velik paviljon iz bambusa in ga pokrili s palmovim listjem. Pri take vrste stavbi so Kitajci najspretnější mojstri na svetu. Okrog 2.000 ljudi, kristjanov in poganov, je prisostvovalo polnočnici, ki jo je daroval g. Ivan Pedrazzini. Zjutraj ob 10. uri se je paviljon zopet napolnil, jaz sem začel maševati in točno ob 12. uri zaključil skupno z blagoslovom z Najsvetejšim. Kaj takega je bilo mogoče prirediti edinole v Šekiju, kjer že skoraj 20 let obstaja misijonska postaja. Mnogi niso sicer sprejeli prave vere radi raznih ovir, a imajo veliko spoštovanje do kristjanov in ob vsaki priliki prisostvujejo božji službi; celo gmotno podpirajo misijonarja.

Ko sem tedaj ob 11. uri ponoči hvalil Boga in mu podaril v zahvalo za razne izredne milosti onih 52 novokrščenih duš, sem obenem goreče prosil, naj mi pomore, da čim prej dobim kako priložnost odpotovati v moj predragi Wongleongto. Po prazniku pa je v Šekiju izbruhnila vojska med našim mandarinom in mandarinom sosednjega okraja Sanvuj. Trajala je poldrugi teden in se končala tako, da je naš mandarin moral zbežati.

Iz Makaa je dospela pod varstvom portugalskih zamorskih vojakov trgovska ladja. Jaz sem se takoj poslužil te priložnosti, vzel s seboj nekaj prtljage in drugo ter odšel v Makao. Tukaj sem našel v naši sirotišnici dva novodošla sobrata duhovnika. V Makau so odprli tudi prvi noviciat na Kitajskem. Med novinci je kakih deset domačinov. Upamo, da bo Bog blagoslovil ta naš skromen pričetek med kitajskim narodom.

Iz Makaa sem odšel na otok Lappa, da obiščem ondotne kristjane v občini Agahang, ter gobavsko naselbino. Nato sem nastopil dolgo pot v mojo novo pokrajino. Pot je bila silno težavna. V normalnih časih se v enem dnevu prebrodi morska ožina in se dospe v glavno mesto Taomun, a to pot je potovanje trajalo skoraj en teden.

Jožef Keréc

(SV 1924, št. 4)

S prenosnim oltarčkom na hrbtu 1924

(nadaljevanje pisma)

Najbolj začudeno sem pogledal, ko sem se znašel v čisto nasprotnem okraju, kot sem nameraval, v Sanvuju, in sicer v glavnem mestu Kongmun. Tu ni misijonske postaje; v mestu je raztresenih okrog 20 kristjanov v raznih trgovskih službah. Dospel sem kmalu do pristanišča. Bilo je prazno. Tu sem zvedel, da bo naslednji dan ladja odplula v Taomun. En dan in eno noč sem moral čakati. Deževalo je in jaz sem bil s slugo sredi ceste s svojo prtljago. Nisem vedel, kam bi se dal niti čez noč. In glej, iz neke gostilne je stopil mož, se mi približal ter poljubil roko. Predstavil sem se mu in ga vprašal za njegovo ime. Odgovoril mi je: "Lam Keiseng - Gorska zvezda" in me povabil, naj izvolim v njegovo gostilno, ker on je kristjan in tudi njegovih pet uslužbencev so kristjani. Nato sem bil ves dan in vso noč njegov gost. Božje razpelo je imel na glavnem prostoru v gostilni in rekel je, da mu ga je podaril neki francoski misijonar, ki je pri njem prenočil. Na večer je povabil vse kristjane v svojo hišo, zaprl vrata in do 10. ure sem jih poučeval v sveti veri. Do znamenja odhoda so kristjani drugi dan vedno okrog mene sedeli. Pogovarjali smo se o raznih verskih rečeh ter so me prosili, naj se še kaj oglasim.

Ob devetih zjutraj je naša ladjica odplula iz pristanišča v smeri proti jugu. Zvečer ob pol petih je ladja vrgla sidra sredi reke Xijiang. Na to smo se z barkami prepeljali na obalo. Kakih 20 minut peš poti je in že sem stopil v mesto Taomun. Pri vratih me je pozdravila množica drobiža in starejših z viharnim kričem: "Tuji hudič, tuji hudič..." in sem obenem dobil še nekaj kamnov v hrbet.

Moji predhodniki so tu vzeli v najem za sedem let neko zelo nizko kočo. Razdeljena je na dva dela: prvi del je kapela, drugi pa kuhinja, sprejemna soba, obednica in spalnica za hlapca in katehista. Jaz sem si

v podstrešju uredil stanovanje. Tako sem sedaj v svoji rezidenci. Moji predhodniki so to pokrajino obiskali po tri, štirikrat na leto in tudi jaz sem bil tukaj na rožnovenski praznik, a sem takoj zbežal pred roparskim napadom ter prosil Boga, naj mi predstojniki ne izročijo tega kraja v stalno oskrbo, ker je predivjaški. Zgodilo se je z menoj kakor s prerokom Jonom, ki ni hotel iti v Ninive. Bog je nalašč tako odločil, da sem moral sem za misijonarja. Vendar, ko je prišla ta odločitev, sem jo z nekim zadovoljstvom v srcu vzel na znanje. Tako sedež moje misijonsko delo obstaja v vednem romanju iz kraja v kraj, dokler ne dobim kake pomoči iz Evrope, da bi prevzel vsaj en del tega kraja v oskrbo.

Prve dni sva s slugo osnažila stanovanje, pobijala neštevilne podgane ter za silo uredila sobico, da sem potem lahko pričel z delom. V začetku so me obiskovali samo radovedneži, a počasi so prihajali tudi oni, ki bi se radi prepričali o resnici svete vere. Samo pet kristjanov je v mestu, v bližnjih vaseh pa devet. Mašujem zelo zgodaj in pri zaprtih vratih. Sploh se tukaj ponavljajo razmere prvih časov krščanstva in vse kaže, da se pripravlja javno preganjanje. Nekdaj je tu bilo mnogo kristjanov. Mnogi, ki niso prestali mučeniške smrti, so zbežali v Hongkong in v Makao. Lastnino so jim oropali lastni sorodniki pogani. Drugi bolj fini ljudje, ki se ponašajo z neke vrste omiko in oliko, se hitro prepričajo o resnici svete vere in ničevosti malikov, pa je zopet moja hiša preponižna zanje in bi zgubili ugled pred ljudmi, ako bi vanjo zahajali. Kitajec zelo pazi na svoj ugled, ker je ponosen na svojo starodavno kulturo.

Nekoč so moji predhodniki tudi kupili od pobeglega kristjana kos zemljišča, da bi tam sezidali misijonsko postajo in kapelico. A že je preteklo sedem let, pa nismo še mogli pričeti z delom, ker je občina vložila pritožbo. Za vzrok so navedli, da se zemljišče nahaja pred občinsko hišo in bi misijonska hiša preprečila vstop vanjo bogovom, ki nosijo srečo in bogastvo in bi ti obtičali na naši hiši in bi mi obogateli, oni pa siromašili vse bolj in bolj. Tožba traja že sedem let, a nikoli ni bila rešena.

Na podlagi državnega kodeksa sem vzel svoj meter in šel s slugo merit naše zemljišče. Postaviva štiri količke. Vsa sosesčina je priletela skupaj in naju hotela linčati. Tudi občinski starci so prišli: "Kaj to pomeni?" Jaz sem pa potegnil iz žepa dokument, ki priča, da je ta kos zemlje kupil misijon pred sedmimi leti od lastnika Lei Yifei, da je tedaj kos zemlje moj; in imam po postavi pravico zidati hišo, ker to jamči varstvena postava za tujce.

Drugo jutro so poslali delegata v mojo ubogo kočo, ki mi je ponujal drugi kos zemlje nekoliko oddaljen od občinske hiše v zameno. Rekel sem, da bom v zameno privolil, ako bo ta kos zemljišča v mestu in ne zunaj ter dovolj prostoren. Sedaj se zdi, da iščejo tak kos zemljišča znotraj mestnega obzidja. Upam z božjo pomočjo postaviti skromno, a lično hišico s kapelico za najnujnejše potrebe.

Ta moj prvi obisk mojega misijona je posut s trnjem v čast božjo in zveličanje tolikih duš, ki tavajo v temi zmote in praznoverja. Začetek je težak kakor povsod, toda Božja previdnost me bo podpirala in vodila moje delo, da ne bo brez sadu. Mnogo pozdravov.

Jožef Keréc

(SV 1924, št. 4)

Šeki, 1. maja 1924

Po osemtedenskem kroženju v Wongleongtoju, na otoku Lappa ter v Makau sem se vrnil v Šeki, da pregledam, kaj mi je med tem prinesla pošta. Našel sem, hvala Bogu, vse v lepem redu, kar ste mi poslali dobrotniki iz Št. Vida in iz Ljubljane.

Na tem potovanju sem zbolel in zdaj me noč in dan kuha huda vročina in sem večji del v postelji, če smem svojo desko imenovati postelja. Razen tega imamo te dni 35°C vročine, kar povzroča silen glavobol.

Mislim, da mi vaše molitve veliko pomagajo, kajti enomesečno tamkajšnje bivanje je rodilo lepe sadove. Pridobil sem si srca najuglednejših mož v deželi, ki sem jih prepričal, da vendar ni mogoče vladati pokrajine brez prave vladne oblasti. Dosegel sem pri osrednjem mandarinatu v Šekiju, da smo dobili podmandarina in deset vojakov za njegovo telesno stražo. Vsaj družinske spore lahko sodimo pri pravi oblasti in s tem preprečimo med ljudmi mnogo pobojev. S tem si upam pridobiti tudi košček zemlje za misijonsko hišico in cerkvico.

Prvi mesec na svoji novi postojanki sem ugotovil, da je bilo v vsej pokrajini samo 24 kristjanov. Bolj bližnji so radi prihajali navsezgodaj, da so bili pri sveti maši. To smo morali opraviti pri zaprtih vratih. Ob drugem obisku, ki je zopet trajal cel mesec, sem jih pridobil že precejšnje število, da so začeli prihajati h krščanskemu nauku. Maševal sem že pri odprtih vratih. Nekateri so molili s kristjani, drugi pa so se postavili okoli oltarja in gledali, kaj sanfu - duhovnik (kantonsko; mandarinsko shenfu) počenja s hostijo, kelihom in mašno knjigo. Čeprav nič ne razumejo, sta jim mašna oprava in obred zelo ugajala. Boga hvalim, da sedaj vsaj

mirujejo in ne motijo božje službe in kristjanov, ki prihajajo k molitvi. V začetku so jih namreč polivali z gnojnico, obmetavali z blatom, jih psovali kot prijatelje tujega hudiča itd. Ko so pa videli našo nepremagljivo potrpežljivost in ljubezen do bližnjega, so se začeli svoje podivjanosti sramovati. Na praznik sv. Jožefa sem krstil sedem mož. To je bil za druge lep zgled in zdaj imam v tej deželi že trideset katehumenov. Bog daj, da bi bili stanovitni. Pri tem slovesnem obredu sem tudi sam prelivaval solze. Pa kako bi jih ne? Ubogi tujec, sam sredi sovražnega in trdovratnega poganstva, sem smel reči ves srečen: "Preziraj malike, zavrzi poganstvo, časti Boga, vsemogočnega Očeta..." In dosedanji malikovelec je sklonil svoj tilnik Vsemogočnemu. In ko mi bo kmalu kakšnih štirideset mož tako odgovarjalo, potem bo srce čutilo balzam na tisti rani, ki tako in tolikokrat boli, ko gledam toliko nebrzdanega malikovanja in zmotnega brezverstva! Kako veseli so odhajali z brezmadežno dušo in se hvalili: "Dal nam je svete podobe in rožni venec brezplačno." Pogani so jih radovedno spraševali: "Koliko denarja pa je treba, da postaneš kristjan?" "Niti vinarja ne." "Če je tako, potem postanem tudi jaz kristjan."

Zato se vam priporočam tudi za naprej, da za nas molite in če mogoče, pošljete kašne nabožne predmete. Storili boste ubogim poganom zares delo usmiljenja. Mi sami si ne moremo tega tukaj poskrbeti, ker takih reči tukaj ni in ker smo navadno praznega žepa. Če se nas ne usmilijo kristjani v Evropi in Ameriki, smo tukaj samo "s palico in tuniko" prepuščeni največji bedi. S to besedo sicer nočem reči, da si naj ljudje tam v domovini prikrajšajo svoje potrebe in nam žrtvujejo. Mi smo za trpljenje poklicani in z njim zadovoljni. Če ne bomo nosili rade volje za Zveličarjem križa, se bojimo, da ne bomo vredni stopiti v nebeško kraljestvo. Tisti, ki darujejo kaj za misijone, pa s tem dajejo pravzaprav poganom, ne nam. Od nas tudi ne bodo prejeli nobenega plačila, ampak od ljubega Boga, kateremu dajejo na posodo.

Fotografij vam odslej ne bom mogel več pošiljati, ker so mi roparji pobrali moje fotografske potrebščine kot apostolskemu vikarju msgr. Alojziju Versigliu njegovo pontifikalno opremo.

Se eno: ali bi mi katera prijateljica misijonov mogla pripraviti malo cerkvenega perila za mojo kapelico? Najbrž bo težko, kaj?

Prisrčno vas pozdravlja Jožef Keréc, salezijanski misijonar.
(KM 1923/24, št. 11)

Taomun, 8. junija 1924

Ribaril sem, in Bog bodi zahvaljen, nalovil sem lepo število duš za Boga. To je dalo poguma meni in ljudem. Vrgel sem v to tako motno vodo ne trnek, ampak mrežo. Vržena je na božjo besedo in zato ribe rade hitijo vanjo. Treba bo pomoči, in sicer mnogo pomoči, da bom iz te kalužne vode potegnil to množico. Nekatere ribe so zelo velike in jih bo težko dvigniti iz vode: imajo namreč v ustih zelo težko opijevo pipo. Pridite na pomoč, da se mreža ne raztrga in ribe ne splavajo zopet po vodi. Kako bi jih bilo škoda! Na praznik Marijinega vnebovzeta bom poskusil mrežo potegniti iz vode. Že zdaj vas vabim z vsemi misijonskimi prijatelji, da se vsaj v duhu udeležite naše slovesnosti.

Prosim vas, da me posebno te mesece podpirate s svojimi molitvami. Naj razsvetli božja milost moje srce in tudi moje katehumene, ki bodo ta dan prejeli sveto vero. Prosite presveto Jezusovo Srce, naj mi pomaga, da mu kmalu sezidam dom, od koder bo delilo milosti in razsvetljevalo temo poganstva. Sam sem tudi še brez doma, in posebno poleti izpostavljen viharjem in tajfunom. Kajne, ko bo presveto Srce imelo tukaj svojo cerkvico s stolpom, bosta iz njega donela dva zvona iz Ljubljane? Tržaški Lloyd ju bo pripeljal do Hongkonga. Pa prosim, nikar mi zvonov še ne naročite, poprej moram imeti cerkvico.

Ker me obiskuje tudi precej kitajskih izobražencev, ki si žele večne resnice, se pogovarjam večkrat tudi o družbenih, gospodarskih in drugih razmerah v moji domovini. Posvetujemo se, kako bi se dalo dvigniti žalostno stanje na Kitajskem. Za razumevanje in v proslavo svoje domovine bi potreboval večkrat zemljevid Jugoslavije. Ker gre tudi za dober glas Jugoslavije, bi mi morebiti vlada lahko podarila nekaj jugoslovanskih zastav. A vodilnim gospodom je menda za čast domovine zelo malo mar in takih kreditov ne bi dovolili. Letos poteče moj potni list, tukaj pa nimamo jugoslovanskega zastopnika, ki bi mi ga podaljšal. Zato sem v nevarnosti, da bom zaradi take zanemarjenosti prišel celo v ječo. Mnogo sem pisaril v Šanghaj in v Peking, toda "Jugoslavija nima časa". Bomo prestali v božjo čast tudi še te težave.

Hvala za poslane podobe in druge nabožne predmete. Pri spreobračanju poganov in pri krščevanju novokrščencev mi s tem veliko pomagata. Če bi moral Kitajec po Slovenskem misijonariti, mislim, da bi Slovenec prav tako govoril, kakor Kitajec meni: "Ali mi moreš zagotoviti, da me bo čuval tvoj Bog, če zapustim malike? Kaj naj postavim na malikovo mesto? Če ne vidim ničesar, kako bom povzdigoval svoje srce k Bogu?" Namesto malika mu je treba dati kako

podobo božjega Zveličarja, Marije, svetnikov, namesto sovražnih kock mora dobiti v roke sveti rožni venec. Kje pa bo misijonar take reči vzel, če mu ne priskočijo na pomoč rojaki? Še slabše bi bilo, če bi take reči novokrščencem prodajal. Pogan bi si tega ne znal prav razlagati. Doslej je potreboval in potrošil za malikovalske žrtve vsak dan najmanj 20 do 30 centov, če bi pa pri spreobrnjenju moral kupiti rožni venec, bi takoj rekel: "Če hočem postati kristjan, je treba denarja." Treba je imeti s temi reveži mnogo potrpljenja in požrtvovalnosti, predno se navadijo misliti krščansko. Misijonarjevo delo je grenko, če nima pomoči iz domovine. Svetu je nepoznan in nihče se zanj ne briga. Pred očmi mu je vedno in mu tudi mora biti: rešitev duš. Blagor mu, ki mu pri tem pomaga.

Pozdrav vsem prijateljem.

Vaš Jožef Keréc

(KM 1923/24, št. 12)

Šeki, 24. julija 1924

Pol leta je, odkar delujem v tej pokrajini, pa imam, hvala Bogu, prav zadovoljive uspehe. Prehodil sem hribe in doline, strgal mnogo podplatov, užil mnogo strahu pred divjimi roparji, prestal vročine in dežja v obilici, večkrat obolel in dostikrat v smrtni nevarnosti prebrodil reke, prekope in morske ožine. Božja pomoč me je vedno vidno spremljala in vodila na teh potovanjih. Zaenkrat je temelj novega misijona položen. Božja beseda je vsajena, treba je še rose božje milosti, da bo vzknila in krepko rasla. Upam, da bo dragi Bog dal tudi to, če že ne na mojo ničvredno prošnjo, pa gotovo na gorečo molitev onih, ki v domovini molijo za moj misijon in zame. Če bom krstil tudi mandarina, bo to pritegnilo še mnogo drugih. Do zdaj je vztrajal in se pridno uči katekizma.

Manjka mi pa pravega stanovanja in kapele. Stavbišče mi še ni zagotovljeno in že je mnogo nasprotnikov, ki nikakor ne dovolijo, da bi se zidala misijonska postaja. Zelo hujskajo ljudstvo proti temu. Govori se, da so zame že kupljeni morilci, če se bom drznil začeti s tem delom. V tej zadevi sem danes tudi tukaj v Šekiju. Ker je dežela v popolnem neredu in v oblasti roparjev, najdem zaenkrat povsod gluha ušesa. Toda Bog me je sem poslal, jaz sem le orodje njegovih rok, zato se prepuščam popolnoma njegovi vsemogočnosti. Če sem z božjo pomočjo dosegel, da so moji kristjani lahko javno pri sveti maši in smem meševati pri odprtih vratih, bo Bog gotovo pomagal tako daleč, da bomo imeli počasi kapelico presvetega Srca in misijonsko hišico. Ako ne bom vreden tega doživeti jaz, bodo pa doživeli moji nasledniki.

Vzrok, zakaj imam toliko težav, pa je njihovo praznoverstvo. Mandarin je dobil sicer že 4.000 dolarjev, toda ni me upal obsoditi, ker dobro ve, da imam jaz knjigo državnih postav. Medtem sta že dva občinska očeta postala kristjana, pet mi jih pa še nasprotuje. Naj se zgodi božja volja. Mnogo pomoči pričakujem tudi od trgovske zbornice, ki sem ji pokrovitelj. Tudi Kitajska katoliška zveza, katere podružnico sem ustanovil, mi bo pomagala. Pripravil sem že tudi vse potrebno, da bo pri volitvah za predsednika izvoljen najbrž moj bivši mandarin in katehumen, zdaj trgovec.

Ko se tako borim z raznimi težavami in pečam toliko z novimi podjetji za blagor tega naroda, se vam priporočam v molitev in tudi onim, ki so dobre volje, da bi priskočili na pomoč ubogemu misijonarju.

Z misijonskim pozdravom.

Jožef Keréc, salezijanski misijonar

(KM 1924/25, št. 1)

Taomun, 7. septembra 1924

Dva tedna sem krožil po Wongleongtoju in Hakongtoju. Misijonaril sem in delil svete zakramente. V Wongleongtoju pa so kristjani govorili: "Predolgo se ne vrne. Ni dobro, da ni misijonarja tako dolgo na postaji." Moj Bog, kaj si pa hočem. Sam sem in vendar so tudi one pokrajine v moji oskrbi, tudi onim dušam moram deliti dušno hrano.

Vrnil sem se na večer. Utrujen sem bil, glava me je bolela od pekočega sonca in imel sem vročino. Molil sem, kako, sam ne vem. Najrajši bi bil počival in stegnil sem se na desko. V enem dušku sem spal do jutra. Po sveti maši sem šel na delo. Snažil sem svojo kočo in se pripravljaj na praznik Marijinega vnebovzetja.

Tam doli na koncu otoka v revni vasi Longfatu pa leži v borni koči iz bambusa in lubja na smrtni postelji mož v zadnjih zdihljajih. Pri njem je jokala in največji bedi uboga žena s tremi otroki. Že za časa moje odsotnosti je poslal svojega mlajšega brata klicat misijonarja, pa me ni bilo doma. Govoril je: "Ne bo dolgo, pa se bo vrnil. Vem, da ne bom umrl prej, kakor se vrne sanfu - misijonar. On me mora krstiti, on mi mora rešiti dušo. Kajne, brat, da pojdeš še enkrat klicat sanfuja." V noči, ko sem trdno spal po svoji vrnitvi, je bolni videl moj prihod. Zopet je poklical brata in mu rekel: "Pojdi, pojdi v Taomun in pripelji mi sanfuja, da me bo krstil." Brat se je branil: "Sanfu se še ni vrnil." "Ne boj se, Bog te bo varoval. Sanfu se je vrnil nocoj ponoči. Videl sem ga, vrnil se je." Brat je ubogal in prišel pome okrog poldne. "Sanfu, takoj pojdi! On te je videl."

Še od včerajšnjega dne sem komaj privzdigoval noge po koči. Vendar nisem nič rekel, ampak sem takoj nataknil svoje bele platnene čevljičke in oblekel bel talar. Vzel sem štolo, sveto olje in druge potrebne stvari in hajdi pot pod noge. Hodiva že poldrugo uro. "Ali je še daleč?" "Še daleč. Ko prideva do onega hriba, sva na pol poti!" "Moj Bog" sem zdihoval, "pomagaj, jaz omagujem!"

Stopil sem v kočo. Za vrati je ležal na deski skoraj v nezavesti ves izsušen mož. Stresel sem ga in poklical. Odprl je oči, in ko me je zagledal, je spregovoril: "Sanfu!" Govoril je jasno in razločno: "Sanfu, nikoli se nisva poznala, a jaz sem te nocoj videl in ti si mi obljubil, da mi rešiš dušo. Oprosti, zato sem te klical, prosim te, krsti me!" "Da, krstil te bom. Toda, ali veš, kaj pomeni krst in kakšno korist imaš od njega?" "Da, da, vse vem. Pred desetimi leti sem dobil v roke katekizem in sem se ga pridno učil. Ko sem pa hiral, nisem mogel na misijonsko postajo, k meni sem pa tudi nihče ni znal. Toda brat, ki si ga ti krstil 19. marca, mi je rekel, da si ti stalno naseljen v Taomunu. On mi je tudi razlagal krščanski nauk in sva večkrat skupno molila Gospodovo molitev. Sanfu, krsti me!" In sem ga krstil. Bolnik je zadovoljen in s smehljajem na ustnicah sklonil glavo, dal še razne znake zahvale in prosil z roko za svoje otroke.

Po obredu sem čutil v svojih žilah moč in sem nastopil pot proti domu. Njegov brat me je spremljal. Ponoči sva dospela in zadovoljen sem legel k počitku, kajti zopet sem pripravil eno dušo za nebesa. Čez dva dni sem tlačil isto pot. Šel sem na pogreb. Kajti bolnik se je dan po krstu preselil v nebesa. Obenem sem preprečil tudi praznoverske poganške običaje pri pogrebu. Ko sem se vračal, sem peljal s seboj najstarejšega otroka (12 let) in ga spravil v salezijansko sirotišnico v Makao. Tudi ta otrok je prejel sveti krst.

Jožef Keréc

(KM 1924/25, št. 3)

Nganhang, 8. septembra 1924

Najprisrčnejša zahvala za vašo ljubeznivo zopetno pošiljko. Vse je prišlo v najlepšem redu: molki, svetinjice, podobice, križci in zemljevidi. Tudi "Mladika" je prišla. "Mladika" mi zelo ugaja in koristi, posebno "kuhinjski oddelek", da vsaj lahko hlapca naučim kake nove prikuhe. Škoda, da mnoge stvari ne razumem v tem pogledu in so mi nekateri slovenski izrazi neznani. Kolikokrat mora človek živeti prav puščavniško ob surovi hrani in zelenjavi.

Najtežje ustrezem vaši želji v pismu, da bi vam poslal nekaj

življenjskih podatkov. Nič nimam lepega v preteklosti, vse je zelo revno in brez pomena. Razen tega pa se bojim, da bi zgubil pred Bogom zasluženje, ki ga je morda tu in tam kaj bilo. Vendar, da vas s svojo odpovedjo ne žalim, vam prilagam nekatere podatke iz dijaške dobe, opustivši vse drugo delovanje, posebno za časa majniške deklaracije. Saj je domovina rešena in ne spada sedaj več v moj poklic.

Poslana zbirka "Visions de la Slovenie" in slike Jugoslovanske tiskarne mi dobro služijo. Tukajšnji omikani krogi se za take stvari zelo zanimajo in občudujejo omiko krščanskega sveta. Ali bi mi mogli poslati tudi kaj razglednic iz Jugoslavije?

Pozdravljam vas. Prevdani Jožef Keréc, misijonar.

(KM 1924/25, št. 3)

Taomun, 15. septembra 1924

Predragi gospodje novinci!

Ker sem vedno na potovanju, skoraj nimam priložnosti, da bi vam kaj obširnejšega napisal. Tudi sem prepričan, da v mnogih izmed vas gori želja po misijonskem poklicu, posebno za sem v ubogo pogansko Kitajsko. Slišal sem, da sobrat novinec, mizar, še posebno želi priti sem na Kitajsko. Rečem mu, da nanj tukaj bolj računamo kot na Radni. Čim preje naj konča noviciat in se pripravi na dolgo pot, ker ga tu čaka apostolsko delo med neštevilno kitajsko pogansko mladino.

Prisrčne pozdrave vsem pošilja vaš Jožef Keréc.

Taomun, 22. februarja 1925

(Iz letnega poročila za leto 1924)

Ko sem se pred dobrim letom tukaj naselil, so se slišali grozeči klici: "Pobiti je treba vse krščanske hudiče!" Ne bom našteval, kolikokrat mi je priletel kamen v hrbet. Toda zavedajoč se misijonskega poklica in pokorščine, ki me je semkaj poslala, sem v goreči molitvi prosil Boga za stanovitnost v prenašanju vseh križev in težav. Prepričan sem, da so tudi v domovini marsikje molili zame, kajti Bog mi je sredi teh grenkosti poslal tudi tolažbo in veselje. Hvala večna mu za to!

Z vztrajnim delom in s potrpežljivostjo sem si kmalu pridobil naklonjenost vseh. Ljudstvo in oblasti so mi postale naklonjene in v čast so si šteli prejšnji moji nasprotniki, ako sem prestopil prag njihove hiše, sedel na stolček in popil čašico čaja. Mandarin in občinski očetje so sprejeli krščansko vero in v nekaterih občinah so me celo izvolili za svetovalca. Posrečilo se mi je poravnati mnogo preprirov ter preprečiti

marsikatero tožbo, ki bi prizadetim požrla mnogo denarja. Tudi boj za pridobitev stavbišča katoliškemu misijonu sem srečno izvojeval. Potreben denar za zgradbo sem deloma tudi že zbral. Med Kitajci samimi sem nabral 500 kitajskih srebrnih dolarjev in prevzvišeni škof mi jih je obljubil 5.000; kar še manjka, bo poskrbela Božja previdnost.

Kako težavno stališče ima mnogokrat misijonar v teh krajih, priča sledeči dogodek. Roparji so iz maščevanja hoteli pomoriti vse člane neke krščanske družine. Sklenil sem jo na vsak način rešiti. Ženo s štiriletnim dečkom in s teden dni starim otrokom sem skril pri naši katehistinji, moža pa sem skril v svoji koči v velik zaboj. Moja koča je noč in dan odprta vsakemu poštenemu Kitajcu, kakor tudi roparjem. One dni sem imel mnogo izrednih obiskov. Bili so roparji oboroženi od pet do glave, ki so povpraševali po Lei Wangkwongu (ime preganjanjega kristjana). Jaz sem pred njimi močno grajal ničvrednost tega kristjana in revež je moral v zaprtem zaboju poslušati, kako smo ga obdelovali. Vendar so roparji slutili, da se njihova žrtev skriva pri meni. Obiski so postajali vse pogostejši in prehodi h koči so bili skrbno zastraženi. Treba je iskati rešitve v tem težkem položaju. Vso noč smo premišljevali, kako ubogemu kristjanu omogočimo beg, a kaj ko je bilo povsod vse zastraženo. Tedaj sem si izmislil zvijačo. Od nekega kristjana sem si izposodil mrtvaško rakev, ki jo je on že prej kupil, ji preluknjal dno za zrak in neko noč smo priredili pogreb z "živim mrličem". Ker na Kitajskem ni skupnih pokopališč, nam to ni bilo pretežko. Nekaj najetih žensk je nalašč jokalo za rakvijo, ki so jo štirje možje nesli skozi mestna vrata. Nato so vse skupaj skrili med grmovje ob reki. Prvi del rešitvenega dela se je posrečil; treba je bilo stvar še dovršiti.

V ta namen sem še isto jutro oddirjal na dolgo in nevarno pot v Pakchiu, da se tam vkrcam na parnik in pohitim v Makao prosit pomoči pri oblasteh. Pakchiu je središče pomorskih roparjev. Nikoli še nisem bil v teh krajih, zato so me prebivalci sprejeli z velikim začudenjem in radovednostjo. Obkolili so me v tolikem številu, da skoro nisem mogel napraviti koraka naprej. Najbolj jih je zanimala moja dolga brada. Hoteli so se prepričati, je li resnična ali le narejena in prilepljena, zato so me cukali in vlekli za brado po cesti, dokler me ni rešil nadleže neki lekarnar, ki me je potegnil za roko in povedel v svoje stanovanje. Tukaj sem se mu predstavil z vizitko in stopil z njim v živahen pogovor. Prosil me je, naj oprostim podivjanosti prebivalcev njegove občine ter me prosil, naj se večkrat oglasim v Pakchiu. Povedal sem mu, da se mi je podobno godilo v vseh krajih, kamor sem prišel prvič, in da katoliški misijonarji

brez zamere prenašamo tako ravnanje v upanju, da bomo mogli storiti kaj dobrega v prid dušam ubogih Kitajcev.

Ko je bilo čas oditi, sem se poslovil od svojega novega znanca in se vkrcal na parnik. Ko sem došel v Makao, je bilo pristanišče pripravljeno za slavnostni sprejem. Vse je bilo v zastavah in vencih. Na obali je čakala redovna in svetna duhovščina, oblasti, salezijanski gojenci v uniformi (300) in dve godbi: salezijanska in semeniška. Malo je manjkalo, da nisem mislil, da vse to meni velja. Kmalu pa sem zvedel za pomen tega pričakovanja. Makaoški škof se je vračal z vizitacije v spremstvu nadškofa iz Goe (Indija), ki je obenem tudi primas Daljnega vzhoda.

Še tisti večer sem prosil za sprejem pri guvernerju, ki me je sprejel pozno v noč v svojem stanovanju. Razložil sem mu položaj in mu povedal, da tiste družine ni mogoče rešiti smrti brez posebne vojaške pomoči. Prosil sem ga, naj bi takoj odrinili na kraj sam in prepeljali družino na varno v Makao. Guverner Rodrigo Rodriguez mi je obljubil topničarsko ladjo Demitrio Cinatti in drugo jutro zgodaj smo odrinili iz vojaške luke. Ob desetih smo že bili na mestu. Šest oboroženih mornarjev me je spremilo v vas, kjer je bila skrita žena z otrokoma, ki smo jo v varstvu pušk spravili na ladjo. Nato smo še šli h grmičevju po rakev. Potrkali smo na pokrov, rekoč: "Lei Wang Kwong, ali si živ, ali ne?" V odgovor je v rakvi nekaj zakašljalo. Dobro znamenje. Mornarji so dvignili rakev in jo prenesli na barčico ob bregu, da bi jo prepeljali na ladjo.

Ko smo na ladji odprli pokrov, je ubogi Kitajec pokleknil pred svoje rešitelje in se jim s solzami v očeh zahvaljeval za rešitev. Potolažili smo ga in ga spremili na varno v Makao. Žal, da mi sedaj ondotni kitajski duhovnik Liu poroča, da ni kaj prida: rad kadi opij in ne prihaja rad v cerkev. Jaz sem mu pomagal iz nevarnosti tudi zato, da bi mi kdo ne očital malomarnosti, kakor da nisem storil vsega, kar je bilo v moji moči, da rešim ubogega kristjana.

Za moje posredovanje so roparji kmalu zvedeli in so sklenili maščevati se nad menoj. Iz previdnosti sem ostal dva tedna na otoku Lappa v svojem misijonu, v upanju, da se jim medtem ohladi jeza. Ko sem se vračal skozi Pangčong in Tajšekham v navadni barki, pa sem prišel v roke sovražnikom preganjanega kristjana. Bilo jih je šestnajst. Vsi so bili oboroženi z revolverji. Jaz sem stal brez besede med njimi in čakal, da bo kdo sprožil name. Vendar so se premislili; zavedali so se težkih posledic, ki bi imela zanje usmrtitev Evropca. V barki je bil tudi

zelo ugleden mož iz Tajšekhama, ki je moj prijatelj. Le-ta se je potegnil zame in z njegovo pomočjo sem se izmuznil iz roparskih rok in nadaljeval svojo pot v Taomun.

Seveda sem pri vsem tem prišel v nemilost pri roparjih. Roparji iz Pakchia so napadli občino Nganhang na otoku Lappa in odvedli s seboj kristjana Čankwana. Pisal sem roparskemu poglavarju, naj ga izpuste. Poglavar mi je čemerno odgovoril, da zahteva zanj 150 kitajskih dolarjev, pol funta opija, dva ducata moških srajc in dvajset zavojčkov finih cigaret. Vse skupaj bi prišlo na 500 kitajskih dolarjev. Bil sem torej v njihovi nemilosti, ker se na mojo prošnjo niso hoteli ozirati, pač pa mi zagrozili, da kristjana v petih dneh ustrele, ako ne dobijo zahtevane odkupnine.

Bil sem v veliki zadregi, kristjani so me silno prosili, naj ga rešim. Toda kako? Šel sem zopet v Makao na tajno policijo ter poprosil šefa, naj da zgrabiti v kaki gostilni nekaj roparjev iz Pakchua in zapreti toliko časa, da mi ne vrnejo mojega kristjana. To se je tudi zgodilo. Ujeli so tri roparje in šef je poslal v Pakchiu grozilno pismo, da v petih dneh ustrele vse tri, ako ne izpustijo kristjana. Ko se je peti dan nagibal h koncu, sta dva neznana človeka pripeljala bosega in raztrganega kristjana k makaoški policiji, ki jim je v povračilo izpustila tri vredne njihove bratce.

Vse to je gnalo vodo na moj mlin. V vasi tistega kristjana je takoj naraslo število katehumenov in posrečilo se mi je dobiti tudi zemljišče za misijonsko hišo, ki sem ga prej zaman iskal. Oblasti me silijo, naj zidam čimprej in naj tu stanujem, da jih čuвам pred roparji. Škoda, da mi za sedaj manjka denarja. Sicer vem, da mnogi hočejo sprejeti krščansko vero bolj iz časnih koristi, kakor pa iz duhovnih nagibov, vendar je to lepa prilika, da se razširi božje kraljestvo med temi prebivalci.

Lepe sadove mi je rodilo tudi ustanovljeno društvo U.A.C.S. (Unio Actionis Chatholicae Sinensis) tj. društvo za širjenje vere med Kitajci. Stoji na trdnih tleh in v vsem Heongšanu šteje 3.000 članov, med njimi tudi mnogo mandarinov. Ustanovili smo že na več krajih podružnice. S pomočjo tega društva bi ustanovil posojilnice, hranilnice, izobraževalna društva ter dal deželi slično organizacijo, kakor jo ima Slovenija. To bi bilo mogočno sredstvo za razširjanje svete vere, toda zaenkrat so tla še nezrela za taka podjetja, ker ni za to nobene državne varnosti in drugih zakonov, ki bi ščitili take institucije. Tudi šanghajski cerkveni zbor nam zaenkrat odsvetuje organizatorično delo v tem smislu.

K zaključku naj še omenim, da sem prejel naročilo, naj se preselim v Makao, kjer naj bi prevzel upravo naše sirotišnice. Ker je ta služba

polna odgovornosti tudi pred oblastmi, jo zelo nerad sprejemem, tembolj ker nam silno primanjkuje osebja. S to novo službo me seveda ne bodo razrešili mojih misijonskih dolžnosti. Treba bo opravljati eno in drugo, kar pa bo silno težavno in naporno. S pomočjo Marije Pomočnice pa sem pripravljen delati in posvetiti vse svoje moči v zveličanje duš, posebno ubogih in zapuščenih Kitajcev.

Vdani Jožef Keréc, salezijanski misijonar.

(SV 1925, št. 4)

V novi hiši v Taomunu 1925

14. januarja 1925

Upam, da ste že dobili dve moji pismi in ste tako že zvedeli, da sem bil okrog dvanajst dni na misijonskem potovanju. Ustavil sem se tudi v Makau, kjer sem pokazal škofu načrt nove zgradbe v Taomunu. Takoj je bil ves načrt odobren. Poleg tega sem dobil še 5.000 hongkonških dolarjev, to je približno 6.000 kitajskih srebrnih dolarjev. Obenem sem dobil naročilo, naj si drugih 6.000 poiščem širom po svetu. To bo zdaj že kmalu možno, da bomo začeli nakupovati material.

Imenovan sem za upravitelja sirotišnice in obrtne šole v Makau. Naselil se bom v Makau. Ker bodo moji obiski po dosedanjem misijonu bolj redki, bo napredovanje krščanstva nekoliko zaostalo, dokler ne dobim kakšne pomoči iz Evrope, ali koga drugega, ki bi me rešil dela v sirotišnici. Zato se obračam danes na našega jugoslovanskega predstojnika, naj mi pošlje v pomoč še dva duhovnika in dva misijonska brata, če mu dovoljujejo tamkajšnje razmere. S takšno okrepitevijo bi si upal voditi sirotišnico (okoli 400 gojencev), pa tudi misijonaril bi še lahko. Kot upravitelj sirotišnice bom namreč obenem tudi uradnik portugalske vlade v Makau in zaradi tega imam na razpolago vojaško ladjico, kar mi zelo delo olajša.

Jožef Keréc

(KM 1924/25, št. 9)

31. januarja 1925

Moji ubogi gobavci me že dolgo niso videli in Bog ve, kako potrebujejo moje pomoči ti največji trpini sveta. Pa prosim, nikar se ne bojte, ko boste brali in tipali to pismo, kakor so to storili moji kitajski

kristjani, ko so zvedeli, da sem bil med gobavci. Če zvedo, da sem obiskal gobavce, ne upajo niti gojenci v sirotišnici k meni k sveti spovedi, tako se bojijo te strašne bolezni.

Moja koč v Taomunu mi je odpovedala službo, ker je premajhna ze lepo število kristjanov in katehumenov in ker je prostorček res ubog in za božjo službo nedostojen. Moje delovanje v tej pokrajini je podobno onemu prvih misijonarjev: nihče me ne nadzira in noben cerkveni predstojnik me ne obišče. Tudi jaz sem šel sem z nasršenimi lasmi, po dolgih ovinkih. Prestal sem veliko smrtnega strahu, mnogo tudi po nepotrebnem. Danes sem zato nekako brezbrizen in sem vsega tega že navajen. Potujem pogosto. To je dalo poguma tudi mojemu predstojniku v Šekiju, g. Pedrazziniju, ki me je hotel prav za novo leto presenetiti z obiskom. V Makau so se spravili skupaj neki portugalski veseljak in naši pridni misijonski prijatelji in so šli v Šeki na lov. Vlada jim je dala ladjico in nekaj črnih vojakov. Hoteli so na kratek obisk k meni v Taomun. Rekel jim je, da so tam razmere zelo ugodne, kajti misijonar prihaja pogosto nemoteno v Makao in Šeki. Radi bi bili videli tudi zemljišče, ki sem si ga pridobil za stavbo. Ko so pa pripluli zvečer v našo reko, so jim poslali z ene strani svinčeno "dobrodošlico" naši roparji. Na drugi strani reke je bila pa narodna straža, ki je mislila, da so na ladji roparji, in jih je tudi ona "ognjevito" pozdravila. Uboga ladja je odhitela, jaz pa sem do danes ostal brez obiska in nadzorstva. Po tem dogodku gotovo tudi v prihodnje nihče ne bo upal sem, posebno, ker so potem v Makau pisali v časopisih, kako grozno je tu, koliko roparjev je. Ne gre jim v glavo, kako more v tem kraju slovenski misijonar vztrajati. Jaz bom pa poročal v časniku "Patria", da se jim je vse to menda dogodilo zato, ker so šli loviti ptiče in ne duše.

Jožef Keréc, salezijanec
(KM 1924/25, št. 8)

Šeki, 5. februarja 1925

Preljubi sobratje in kleriki na Radni!

Mogoče vam je že znano, da sem jaz misijonar po zgledu sv. Frančiška Ksaverija, tako pravi namreč g. Predrazzini, se pravi brez stalne postaje in brez doma. Na vednem potovanju in kroženju brez stalnega bivališča in kapelice. Sveto daritev opravljam le na prenosnem oltarčku, sedaj pod drevjem, sedaj v kakem privatnem stanovanju, večkrat tudi pri samih poganih, ki seveda nič ne razumejo, kaj to pomeni. Kvečjemu si mislijo, ko vidijo prižgane sveče, da žrtvujem duhovom,

kakor to delajo pogani in oni sami. In če jim kaj razlagam, razumejo le toliko, da darujem pravemu Duhu in ne krivim malikom. Vi molite goreče zame, da pri taki bedi kapelice ne izgubim prepotrebne potrpežljivosti in ponižnosti, ampak da bom vedno vdan v sveto božjo voljo in vedno bolj podoben Jezusu, ki je tudi brez stalnega doma le potujoč učil ljudstvo in delil svoje nebeške darove.

Tu je, preljubi sobratje, premnogo dela in nič delavcev. Kolikokrat si v svoji zamišljenosti na vas predstavljam, da bo kmalu dospel kak sobrat, ki bi z njim delil obširno polje. Ko sem zadnjič tam v koči na deski med pomilovanjem Kitajcev trpel, oh, kako sem si želel takrat enega sobrata duhovnika, ali laika. Pa to so želje in sicer dobre želje. A upam, da uresničitev tudi ni tako daleč.

Vse vas najpristrčneje pozdravlja v presvetem Srcu Jezusa in Marije vaš nevredni sobrat Jožef Keréc.

Makao, 10. februarja 1925

Z velikim veseljem v srcu vam sporočam novico, da so 29. januarja tega leta poleg šestih novincev Evropecev naredili prve redovne zaobljube tudi trije vneti mladeniči Kitajci. To so prvi kitajski salezijanci. Za isti poklic se pripravlja večja skupina dijakov latinistov, ki bodo naši bodoči kitajski misijonarji.

Jožef Keréc

Taomun, 25. februarja 1925

Nekaj drobcev iz potovanja na duhovne vaje skozi Guangdong.

Potoval sem deloma peš, deloma pa v barki, z ladjo in z vlakom. Ob pol štirih sem se vsedel s slugo v barko. Bila je polna prašičev, rac, kokoši; prava Noetova barka. Ob pol dvanajstih smo dospeli do carinarnice, kjer je služboval Slovenec g. Moze iz Trsta. Ta me je opazil na krovu ter me takoj prijazno pozdravil. Njegov oče se je pisal Mozetič in je bil doma na Krasu. Po preselitvi v Trst je postal Moze, njegov sin pa je stopil v službo avstrijskega Lloydja. Po raznih avanturah se je ustavil v Šanghaju ter stopil v carinsko službo, ki je zaradi boksarske vojske v angleških in ameriških rokah.

Široka reka Xijiang v Kantonu. Vso noč porivajo čolnarji svoje barke, da morejo biti ob sončnem vzhodu že v bližini mesta. Čudna so ta plavajoča stanovanja in pomilovanja vredni njih prebivalci. Kdor osebno ne vidi tega na pol divjaškega življenja, si ga ne more predstavljati. Milijoni se porodijo v teh plavajočih stanovanjih, tu prežive

in tu umro. To je kasta najnižje vrste "Tanka" tj. prebivalci bark, ki ne pridejo niti v poštev pri ljudskem štetju.

Na poti z vlakom proti Šiukvanu so pokrajine res zanimive in lepe ter nudijo popotniku najraznovrstnejše prizore: zdaj riževa polja, zdaj prijazne gričke, zdaj zopet visoko skalnato gorovje. Doline, kjer teče voda, so vse obdelane z rižem in sladkornim krompirjem. Kjer pa ni vode, posebno na gričih, je zemlja pusta in neobdelana. Taki kraji so posejani z grobovi. Pogani nimajo skupnega pokopališča. Ker so polni vraž, jim čarovnik določi mesto, kjer naj pokopljejo mrliča, in proti katerim vetrovom naj obrnejo njegovo glavo, da jim bo prinesel srečo in bogastvo. Vsa Kitajska je tedaj podobna velikemu pokopališču. Posebno hribčki so povsod posejani z grobovi. Tri leta po smrti navadno izkopljejo mrtvece, poberejo kosti in jih spravijo v pravo grobnico. Bogati si dajo napraviti bogate grobove, kjer počivajo pod kamnom pokojnikove kosti. Kamen nosi napis s pokojnikovim imenom in kako službo je opravljal.

V rezidenci vikariata nas je vse ljubeznivo sprejel naš salezijanski prvak škof Alojzij Versiglia. En dan smo preživeli v medsebojnem živahnem pogovoru, nato pa smo se umaknili v duhovno samoto, tako dobrodejni in osrečujoči; nabirali smo novih moči za novo delo in nove napore v širjenju svete vere.

Vdani Jožef Keréc, salezijanski misijonar.
(SV 1925, št. 3)

Taomun, 30. aprila 1925

Vsem, ki ste mi sporočili žalostno novico o smrti mojega ljubljnjega očeta in mi izrazili pristrčno sožalje, se najpristrčneje zahvaljujem! Da mi je v tem zapuščenem poganskem svetu segla globoko v srce taka nepričakovana novica, si lahko predstavljate.

V upanju, da se bom kmalu v nebesih srečal s svojim predragim očetom, jim izrekam najpristrčnejšo zahvalo za ves trud, ki so ga imeli z menoj v življenju in so mi v svoji velikodušnosti dovolili odhod v misijone. Bili so oče v pravem pomenu svetega pisma. Nikdar otrokom niso dovolili, da bi izgovorili kako besedo, ki bi žalila ljudi ali Boga, niti niso dovolili, da gremo k počitku, dokler nismo zmolili večernih molitev in rožnega venca. Vse njihovo življenje je bilo polno truda za svoje otroke in so nas vzgajali v božjem strahu. Zvesto so izpolnjevali krščanske in stanovske dolžnosti do smrti. Močno upam, da so že prejeli plačilo v nebesih za svoja dobra dela in od tam zgoraj prosijo mnogo blagoslova za nas, ki smo ostali. Ker so nam božji načrti nepoznani, jih

priporočam v molitev vsem dragim znancem in prijateljem, jaz pa se jih bom spominjal med vsako mašo pri molitvi za rajne. Od 30. aprila do 10. maja sem maševal za blagor njihove duše v ubogi hišici v Taomunu. Naj počivajo v miru!

Duhovnik Jožef Keréc, salezijanski misijonar na Kitajskem.
(ML, julij 1935)

Makao, 8. julija 1925

V vsem Guangdongu (okolica Kantona, Makaa, Hongkonga in Svatova) je izbruhnilo hudo preganjanje tujcev. Z božjo pomočjo sem zbežal v Makao, toda tudi tukaj ni mnogo bolje. Povsod je polno ruskih boljševikov. Sem v veliki stiski, ker nimam nobene uradne izkaznice, s katero bi se izkazal pri kakem evropskem konzulu. Brez nje me pa nihče noče vzeti v varstvo.

Jožef Keréc
(KM 1925/26, št. 1)

Makao, 30. julija 1925

Kakor sem vam zadnjič poročal, sem pričel zidati v Taomunu hišo in kapelico. Po priprošnji Marije Pomočnice sem to stavbo v poldrugem mesecu spravil pod streho in upam, da bo v teku dveh tednov že porabna. Ostaja mi le še snaženje in slikanje. Dolgo časa sem želel privedi to stvar do srečnega konca. Marija je uslišala mojo molitev; poskrbela je za potreben denar in dala tudi lepo vreme, da je šlo delo nemoteno od rok. Ko smo pa dospeli do strehe, so se začele težave. Bog nas je obiskal s tajfunom, ki mi je povzročil precej škode.

Vse to ni zadostovalo. Prišle so druge preizkušnje. Dogodki v Šanghaju in Kantonu so se razvili v pravo boksarsko vstajo. V začetku je bila ta vstaja naperjena le proti Angležem in Japoncem, a kmalu se je pokazalo, da gre tu za sovraštvo proti tujcem sploh. Pod vsem tem gibanjem, ki danes razburja Kitajsko, se skriva pravzaprav preganjanje kristjanov. Padlo je že več žrtev in mnogi misijonarji so bili prisiljeni zapustiti svoje postojanke ter iskati zavetišča v Makau, v Hongkongu, na tujih ladjah in v gorah. Jaz tam doli na jugu nisem prav nič vedel za vse te homatije.

Hujše me je zadelo, ko sem došel v mesto Šeki. Tu, kjer sem splošno znan in kjer sem bil vedno čislán in spoštovan, se je drhal od vseh strani pretilno obnašala proti meni. Ko sem šel mimo mandarinata, mi je vojaštvo grozilo s puškami, dijaštvo pa z bodali. Našo postojanko sem našel prazno. Misijonar g. Lukas je pred nekaj dnevi zbežal v Makao.

Bil sem v velikem strahu za svoje življenje. Vso noč sem prebil brez spanja, ker sem se bal, da bi podivjane tolpe ne vdrle v stanovanje. Zjutraj ob pol treh sem maševal. Med mašo me je ves čas preganjala huda domišljija: zdelo se mi je, da od vseh strani prihajajo morilci z bodali in puškami. Vse to je bila posledica utrujenosti živcev. Oblečen v kratko kitajsko obleko in z odprtim dežnikom, da sem tako skrival obraz in brado, sem jo mahnil z vso naglico po najbolj ozkih, temnih in neobljudenih ulicah proti pristanišču.

V pristanišču je kar mrgolelo ljudi. Z vso naglico sem se umaknil na ladjo. V dvorani sem se vsedel na platneni stol, si pokrili glavo z ruto in se delal, kakor da spim, v resnici pa me je navdajal strah, da pride vsak hip kak kuli in me zabode. Na ladji sem kmalu postal predmet občudovanja in zanimanja mnogih neznanih ljudi, ki so nosili na prsih pripete znake boljševiške propagande. Nihče me ni ničesar vprašal in tudi jaz sem trdovratno molčal; molil sem brevir in izročal svojo usodo v roke Božje previdnosti. Pod vidnim varstvom Marije Pomočnice sem dospel v Makao brez vsake nesreče.

Kmalu sem zopet odpotoval proti Taomunu. Nesel sem s seboj 1.400 srebrnih dolarjev, da plačam zidarje. Odpluli smo iz Makaa 2. julija ob 8. uri zjutraj. Čez nekaj dni sem se vračal. Ko sem stopil na ladjo, sem takoj opazil, da niso bili na njej navadni potniki, ampak sami revolucionarji. Postavljali so mi vsa mogoča vprašanja in njihove besede so izražale grožnje in pretnje. Računali in kričali so, v koliko urah bodo zmleli in pobili vse tujce, kar jih je na Kitajskem.

Na carinarnici me je čakala huda kontrola vojakov in dijakov. S pištolami v roki so stali okrog mene, kot da sem najnevarnejši človek na svetu. Dijaki so me nazadnje vprašali, če bom jaz pomagal Angležem ali Kitajcem. Jaz sem jim razložil, kako že štiri leta pomagam Kitajcem, da bi prišli do spoznanja resnice in da nameravam to nadaljevati do smrti.

Prisrčne pozdrave pošilja Jožef Keréc.

(SV 1925, št. 6)

Taomun, 24. septembra

Po dolgi odsotnosti me je Božja previdnost privedla zopet v Taomun. Naselil sem se v novi hiši. Blagoslovil sem kapelo in stanovanje in začel oznanjati blagovest. Sicer se mi je zdelo, da bo nenavadno težavno in nevarno vrniti se v te kraje. Posebna božja milost pa je pomagala, da sem se vrnil. Težko so me pričakovali in veselo sprejeli. Večmesečni komunizem je ljudstvo tako zmučil, da je kljub sovraštvu

do tujcev zelo želelo, da bi prišel misijonar. Zdaj pripravljam vse potrebno, da bom slovesno odprl novo postajo in pripeljal tudi sem škofa za birmovanje. Imam pa še velik dolg na zgradbi, ker sem bil med potjo oropan za 1.500 dolarjev. Zaupam v Božjo previdnost in na radodarnost misijonskih dobrotnikov, da mi priskočijo v tej sili na pomoč.

Tukaj je med preprostim ljudstvom zdaj še večje gibanje h krščanstvu kakor poprej. Bog zna storiti tudi iz slabega dobro. V Taomun sem prišel z vojaško puško, ki sem jo dobil v Makau po dolgem prerekanju. Kako se bom vrnil, ko mi zmanjka mašnega vina in hostij, pa še ne vem. Od celine smo popolnoma odtrgani, zvezo imam le z Kongmunom, kamor pa ne smem.

Jožef Keréc

(KM 1925/26, št. 3)

V božjem imenu: Naprej! 1926

Makao, 3. januarja 1926

Že več kot mesec dni sem vedno na potovanju. Ta pota so bila pa zares prav misijonska. Bogu bodi hvala za varstvo in vse križe in težave, ki sem jih smel ta mesec pretrpeti. Že pred tem potovanjem sem bil trikrat v Taomunu. Prvič sem se preselil in znosil svoje stvari iz stare kočice v novo poslopje. Nato sem šel drugič nekoliko pripraviti škofov sprejem in blagoslovitev novega doma. Žal, da škof zaradi drugih važnih opravkov ni mogel priti. Tretjič sem pa hitel miriti prepir, ki je nastal med nekaterimi družinami. Zahtevale so posredovanje krščanskega misijonarja. Svoje navadno mesečno potovanje sem pa začel itak z obiskom v Taomunu.

Kitajci tujce še vedno preganjajo in bojkotirajo. Zdi se včasih, da se je razburjenost nekoliko pomirila, a komaj se misijonar javno loti dela, se dvigne vihar in divja s prejšnjo silo. Velika ovira je to, da so vse zveze pretrgane in ne moremo potovati. Vsaj v moji pokrajini je tako.

Te dni sem dobil tovariša, francoskega sobrata g. Antona Martina. Pred enim letom je dospel na Kitajsko v Šanghaj. Letos pa je prišel sem dol na jug. Predstojnik mi ga je izročil, naj ga popeljem v Taomun, da se tam uči kitajščine in v moji odsotnosti čuva dom. Lahko si mislite, kako sem se tega razveselil. Mož je sicer deset let starejši od mene in bi mi bil lahko predstojnik, toda v misijonskem življenju je še novinec in kitajščine še nič ne zna. Že zdaj mi je v veliko pomoč, ker mi oskrbuje dom, da sem jaz bolj prost in hitim za dušami.

G. Martinu novi dom zelo ugaja. Odkazal sem mu najboljšo sobo in v dveh dneh si jo je popolnoma uredil. Katehist ga mora poučevati kitajščino vsak dan po tri ure. Tudi jaz sem kmalu uredil svoje stvari in postavil zasilen tabernakelj. Drugo adventno nedeljo sem vpostavil Najsvetejše v Taomunu. To je pomenljivo, ker misijonar črpa največ moči in tolažbe iz tabernaklja. Nato sem ves teden obiskoval svoj Wongleongto. Ko sem šel v Heongšan, me je spremljal tudi g. Martin. Imel je s seboj harmoniko in je igral vso pot. Otroci so kar drli za nama. Veselili so se nove "muzike". Tu pa tam smo sedli in jaz sem govoril o veri. Harmonika je ljudi silno vlekla.

Jožef Keréc

(KM 1925/26, št. 7)

Makao, 8. marca 1926

Od ranega jutra do pozne noči sem neprestano na delu in zvečer komaj čakam ure počitka. Do prve adventne nedelje sem se močno trudil na misijonu in v sirotišnici v Makau, potem pa sem dobil za sirotišnico namestnika in se zopet posvetil izključno misijonu v Wongleogtoju. Tu sem lani med najhujšo revolucijo in stavkanjem zoper tujce sezidal hišo in kapelo.

Napel sem vse moči, da bi kolikor mogoče slovesno praznoval otvoritev novega misijonskega doma. V tem mi je dobro ljudstvo Wongleongtoja šlo zelo na roko. Dvakrat sem skrivoma šel v Makao, da bi pripeljal s seboj nekaj tovarišev misijonarjev na ta praznik, toda nihče se ni upal na pot zaradi prevelikih nevarnosti, dasi bi dobili v Makau vojaško ladjo na razpolago. Taomun je na južnem Kitajskem silno na slabem glasu.

Ker se mi ni posrečilo dobiti za svojo slavnost zaželenih gostov, sem 18. oktobra kar sam vodil vse slovesnosti posvetitve in otvoritve nove misijonske hiše in kapelice. To je bil praznik ne samo za kristjane, ampak tudi za pogane. Ves okraj se je oblekel v praznično obleko. Od vseh strani so ljudje prihajali v Taomun. Meni se je zdelo, ko sem s terase novega doma opazoval v ranem jutru to gibanje ljudstva, da se nahajam doma v Prékmuju ob proščenju, ko gre ljudstvo praznično oblečeno trumoma v cerkev.

Zjutraj zgodaj sem spovedoval, nato sem krstil nekaj katehumenov, slovesno blagoslovil kapelo in maševal. Zbranemu ljudstvu sem govoril dolg govor, jim razlagal pomen misijona in koristi, ki jih prinaša deželi in njihovim dušam. Popoldne ob pol štirih je bilo skupno kosilo v

nalašč za to postavljenem paviljonu iz bambusa. Bilo je okoli 400 povabljenih oseb. Med kosilom je igrala kitajska godba; ves dan pa so slovesno grmeli papirnati topiči, katerih pok se je razlegel daleč naokoli. Kosilu so sledili govori. Naš mandarin je močno hvalil krščanstvo in delo katoliških misijonarjev. Občinski mestni svetovalci so me imenovali za častnega občana in me drugi dan povabili na kosilo.

Po slovesni otvoritvi misijona se jih je mnogo vpisalo med katehumene. Škoda, da sem kmalu po posvetitvi moral v Makao, kjer so me čakala pomembna opravila in nisem mogel gojiti te vneme.

Prisrčno pozdravlja vas in vse sobrate vdani Jožef Keréc.
(SV 1926, št. 3)

Taomun, 6. aprila 1926

Častitim gospodom klerikom in salezijancem na Rakovniku!

Najbolj me je v srce ganilo, ko mi poročate, da vaša zveza pridno moli zame in za moj misijon. To je bila kaplja tolažbe mojemu užaloščenemu srcu, ki te dni posebno trpi in išče utehe z vednim potovanjem po mojih krščanskih skupnostih, kjer delim tolažbo tistim, ki z menoj vred trpijo isto usodo.

Predragi moji sobratje, živimo v dneh nemirov in preganjanja, dneh uboštva in lakote; poleg tega se je dopadlo Vsemogočnemu, da mi je med mojo odsotnostjo od 15. do 27. marca poslal angela smrti v moj misijonski dom v Taomunu. Odvzel mi je desno roko mojega apostolskega delovanja skozi tri leta in odvzel je mater in tolažnico vseh kristjanov in revežev. Kako tužno je postalo pri mojem srcu, ko sem 27. marca ob treh popoldne dospel na svoj dom in našel okrog 200 ljudi, ki so jokali okrog hiše in po kapeli za mojo predobro, gorečo in svetniško katehistinjo Ano Yan. Bila je stara 56 let, izučena v veri in vsakovrstnem delu pri sestrah kanosijankah v Makau, in v potrpežljivosti, zatajevanju, ponižnosti in gorečnosti za zveličanje duš tudi med največjim zaničevanjem in preganjanjem v moji praktični misijonski šoli. Bog ji poplačaj z večnim veseljem v nebesih! Bog se je tudi med bridkimi urami ljubeznivo ozrl name in mi v prvi stiski priskočil na pomoč. Takoj naslednji dan sem že našel katehista in katehistinjo. Oba nova v tej stvari ter bojazljiva in nezadostno podkovana v krščanskem nauku. A upam, da mi bo ljubeznivi Bog pomagal, da ju bom pripeljal do iste popolnosti, kakor je bila pokojna Ana.

Prisrčna zahvala in pozdrave vsem podpisanim.

Jožef Keréc

Makao, 22. aprila 1926

Ko je bila najhujša gonja proti kristjanom, sem vedno krožil okoli in oznanjal božjo besedo med pogani. To delo je obrodilo lep sad. V občini Longfat sem pridobil za krščanstvo 40 družin. Nekatere so že krščene, druge pa se še pripravljajo. To je bil začetek velikopoteznega dela. Zdaj se jih vedno več priglaja h katehumenom (pripravnikom za sveti krst). Z občinskimi očeti smo se dogovorili, da bomo prekrstili vas v Sveti Jožef. (Vas se je do sedaj imenovala Buda.) Dobil sem sredi vasi pripravno zemljišče za cerkev. Tam bomo postavili sv. Jožefu lično cerkvico, poleg pa hišico za čuvaja. Zaupam v veliko božjo pomoč, da bom pokristjanil vso vas, ustanovil vzorno krščansko občino, ki bo žarišče pokristjanjenja mnogih krajev na južnem delu mojega misijonskega polja. Tu moram zastaviti vse sile, da dobim denar, da bom kmalu zgradil potrebno cerkvico. Moja največja želja bi bila, da bi to cerkvico pozidali Slovenci. Jaz sem storil vse, kar sem mogel: stradal sem in se prostovoljno postil, da bi v ta namen kaj privarčeval. Zdaj drugega ne morem, kakor zaupati v božjo pomoč in v slovensko radodarnost.

Lani ni hotel nihče verjeti, da bom zgradil v Taomunu tako lepo postojanko in vendar je stalo 8.000 dolarjev. Bog je vsemogočen in ne zapusti tistih, ki ga ljubijo. Vsak kristjan bi se moral zavedati, da je dolžan sodelovati pri odreševanju duš ali to delo vsaj podpirati. Zato sem prepričan, da bo slovenski narod postavil med daljnimi pogani spomenik svoje ljubezni do Kristusa in svoje gorečnosti za zveličanje duš.

Prava gorečnost in ljubezen premagata vse ovire. Toda upam si govoriti še dalje. Ako mi Bog da zdravje in življenje, se ne bomo ustavili samo pri vasi Sveti Jožef. Mi ne smemo staviti Božji previdnosti meja. Naprej za zveličanje duš, za širjenje božjega kraljestva na zemlji! Na vrsto bo prišel tudi Vansaj, Tajhočong itd., do konca sveta! In ko preminemo mi, pridejo za nami drugi. Umrli so apostoli, umrli so misijonarji, umrli so mučenci in njihova smrt je bilo plodno seme krščanstva! In to je moja pobuda. Naj divjajo roparji, naj pridejo novi "boksarji", v božjem imenu: naprej! Križ v roki olajšuje križ na ramah. Tako tu misijonarimo z veseljem, vi pa, tam v domovini, nas podprite!

Jožef Keréc, misijonar
(KM 1925/26, št. 11-12)

Šeki, 10. oktobra 1926

Tudi za misijone goreči g. Tumpej je menda preminil s tega sveta; kajti ne samo, da mi nič ne poroča, ampak tudi Katoliških misijonov ne

dobivam več. Mislim, da ljubi Bog tako hoče, da je poleg drugih težav in bolezni prišla še suša na pošiljke iz domovine. Od nikoder nobenega prispevka in to prav sedaj, ko sem v največji bedi. Bog nas je letos trikrat obiskal s hudimi tajfuni (vrtinčastimi viharji), ki so mi popolnoma razdrli misijonsko postajo in kapelo, ki sem jo gradil z največjo težavo v času preganjanja. Škode imam za približno 5.000 dolarjev. Ker ne dobim nobenih darov niti iz domovine niti iz Amerike, sem začel s kar največjim varčevanjem in osebnim stradanjem, s čimer sem si nakopal želodčno bolezen, da sem moral v posteljo. Upam, da bom v kratkem zopet toliko okreval, da bom mogel na misijonsko potovanje. Revolucionarni boksarji mi ne izročijo nobenega pisma, če ni tudi naslova v kitajščini. To je menda vzrok, da ne dobim nikakih pisem.

Do 1. avgusta sem misijonaril na otoku Lappa in v Taomunu, kjer sem lani sezidal kapelo in kjer se je božje kraljestvo lepo razvijalo in je pokrajina skorajda spremenila svoje lice. Predstojnikom se je to dopadlo in so sklenili, da me pošljejo v druge kraje, da tudi tam pripravim pot božji besedi, Taomun pa da izročijo drugemu misijonarju. Zato sem izročil vodstvo Taomuna sobratu Martinu, Francozu. Za izhodišče v nove kraje sem si izbral osrednjo postajo Šeki. Sklenil sem postaviti novo postajo v nekem kraju na otoku Lappa in sem že imel v ta namen v posesti potrebno zemljišče. Pričel sem z delom, ker sredstev ni od nikoder, sem delo prekinil. Ker je misijonar Martin hudo zbolel in za vedno zapustil misijon, sem moral zopet prevzeti vodstvo v Taomunu. Stanujem pa v Šekiju, ker je tu nov misijonar in še ne razume jezika. V mestu je 1.500 kristjanov in bo treba zidati cerkev, ker kapela ne zadostuje. To bo storil Poljak dr. Siara, ki ima mnogo prijateljev v Ameriki.

Jožef Keréc

(KM 1926/27, št. 4)

Makao, 8. novembra 1926

Prepeljali so me bili v Makao. V kratkem času sem toliko okreval, da se počutim precej dobro. Upam, da bom v nekaj dneh zopet lahko prehodil 40-50 km na dan. Prva moja pot bo v Šeki. Od tam grem v Taomun, da pozidam podrtijo, tj. kapelo in misijonsko postajo, ki ju je močan tajfun podrl. Nato se zopet vrnem v Šeki in potem na otok Lappa, kjer bom zidal cerkev, ako mi Slovenci pridete na pomoč. Do sedaj imam že znošenih 2.000 granitnih kamnov. Stanejo 200 kitajskih ali 100 ameriških dolarjev. Kupljeni so s slovenskim denarjem. Sedaj pa seveda delo počiva, ker mi je zmanjkalo denarja. Ko bo iz Slovenije zopet kaj

prispelo, bom nadaljeval. Cerkvico sem izročil veliki misijonski prijateljici in mogočni nebeški priprošnjici, Tereziji Deteta Jezusa. Vsak dan bom prosil to nebeško misijonsko dobrotnico, naj siplje obilje cvetk na radodarne Slovence, ki zidajo cerkvico, kjer se bo poganom oznanjal Kristusov evangelij. Potrebujem 15.000 kamnov. Vsak kamen stane 10 centov, tj. približno 3 dinarje. Naj mi 15.000 pridnih Slovencev kupi po en kamen in doda še nekaj par za apno, cement in zidarska dela in v pol leta spravim božji hram pod streho. Kaj ne, jaz sem precej hitro računal, v resnici pa najbrž ne bo šlo tako gladko. Bo pač veliko od Boga odvisno, kajti on nagiba srca in tudi vračal bo on. Vanj zelo zaupam.

Ko pridem v Taomun in bom imel morda kaj več časa, vam sestavim nekako letno poročilo svojega delovanja. Pri nas še vedno divja huda državljanska vojna. General Wu Peifu, vodja severnih Kitajcev, tepe južne. Zavzel je mesto Vučang, kjer je Slovenec p. Avbelj. V pismu sem ga vprašal, če je moral morda kaj trpeti, toda nisem dobil nikakega odgovora. Morda je moral bežati ali pa je postal žrtev južnih Kitajcev, ki so komunisti.

Končam. Prosim, molite za nas misijonarje, naj nam bo ljubi Bog usmiljen v teh težavah.

Jožef Keréc

(KM 1926/27, št. 5)

Makao, 24. novembra 1926

(Iz letnega poročila)

Kakor sem že lani poročal, sem bil s prvo adventno nedeljo (1925) razrešen težavne in odgovorne službe na obrtni šoli v Makau in se vrnil v Taomun. Povsod sem našel prijatelje, ki so me z veseljem vzeli pod streho in mi dali primeren prostor, da sem lahko oznanjal božjo besedo. V vasi Longfat sem pridobil za krščanstvo 40 družin, med njimi veliko vplivnih oseb.

Dobro sem bil sprejet tudi v občini Mongsan (Gora upanja). Tu se nisem mogel dalj časa muditi, da bi omeščal srca, ki so silno vdana malikovanju. Imam pa že lepo število mož, ki so pristopili k moji "Kitajski katoliški zvezi". To je prvi korak k spreobrnitvi. To društvo me je že večkrat rešilo v času najhujšega gibanja proti tujcem.

Imel sem priložnost ustaviti se v občini Tajhočong. V tem kraju je mnogo ljudi, ki so se vrnili iz Amerike in raznih prekomorskih pristanišč. Najeli so si poslopje za svoja zborovanja, na katerih govorijo o kmetijstvu in trgovini. Mojega prihoda so bili ti možje veseli. Komaj sem se prikazal ob vstopu v vas, že me je sprejel cel trop otrok z vikom

in krikom: "Fankvajlo" tj. tuji hudič. Prerivanje in gneča je bila neznosna. Vse je hotelo videti tujega hudiča in njegovo dolgo brado. Skoro malo predrzno so me nekateri vpraševali: "Kakšen hudič pa si ti?" Možato sem jim odgovoril: "Malik zdravilstva." Tako me je namreč pred dobrim letom po dolgem občudovanju pozdravil učenjak Vong v Kongmunu, češ, da je moja brada prav tako dolga kot brada boga zdravilstva.

Medtem pride iz poslopja več mož. Lepe postave so bili in čedno oblečeni. Zavpili so nad množico, zlasti še nad otroki, da so se razpršili. Nekaj jih je nato pristopilo k meni, podalo mi roke in me pozdravilo, ta špansko, drugi portugalsko, tretji zopet angleško, kakor je pač kdo znal. "Od kod pa ste, gospod, da govorite tako lepo kastiljanščino," sem vprašal v španščini gospoda na levi. In do soseda na desni sem se obrnil v angleščini: "Gotovo prihajate iz Amerike, kajti popolnoma dobro govorite angleško." Oni so pa seveda znali kaj malo španščine, angleščine in se niso mogli dobro pogovarjati z menoj v teh jezikih. Tem bolj so se zato čudili moji gladki kitajščini. Naprosili so me, naj tudi njim pripovedujem kaj o Kristusu in krščanstvu, ki so ga poznali nekoliko iz protestantske propagande med Kitajci v Ameriki in drugod. Imel sem daljše predavanje o blagostanju naroda, če se oprime krščanstva. Prepustili so mi svojo društveno dvorano, kjer imam prost dostop, lahko mašujem in pridigujem. Občina ima dvajset tisoč prebivalcev in me navdaja z velikim upanjem. Mnogo mož se je vpisalo v mojo Katoliško kitajsko zvezo, tudi lepo število katehumenov že imam.

Delo je uspešno napredovalo; to je veselilo prevzvišenega g. škofa, ki je z zanimanjem objavljajl moja poročila v cerkvenem listu. Izrazil je željo, da bi rad obiskal moj misijon. Škofovega prihoda sem se veselil, da bo vsaj en predstojnik videl, da denar, ki sem ga dobil za zidavo, ni bil zavržen. Določili smo 6. junij za dan birme. Kakih 100 kristjanov sem pripravljajl za sveto birmo, kajti hotel sem g. škofu pripraviti mnogo nadpastirskega opravka.

Pri mandarinu, ki se je škofovega prihoda zelo veselil, sem izprosil varstveno stražo, ki naj bi skrbela za red in mir. Dal mi je na razpolago svojo nosilnico in dvanajst oboroženih vojakov, društvo pa je oskrbelo še narodno brambo, ki je z orožjem spremljala škofa na njegovem pohodu. Med hrupom in streljanjem je prevzvišeni dospel do misijona okrog 4. ure popoldne 5. junija. Novo poslopje in kapelo si je prevzvišeni ogledal in bil z vsem zadovoljen. Posebno slike v kapeli, slikane na presno popolnoma v kitajskem slogu, npr. Marija Pomočnica kot Kitajka v hlačah in kitajskem jopiču itd., so ga zanimale.

To je bil prvi višjepastirski obisk v Taomunu. Mnogo ljudstva je prišlo skupaj, da bi videlo škofa. In prevzvišeni je tudi napravil s svojim nastopom in obleko lep vtis na pogane ter mnogo pripomogel k ugledu katolištva. Dan za dnem je prihajalo mnogo ljudstva na misijon; spraševali so, kaj jim je storiti, da postanejo kristjani, in tako sem imel doma kaj mnogo posla s poučevanjem. Vendar sva 22. julija z g. Martinom odšla v Makao na duhovne vaje, po katerih smo ostali tam še nekaj dni, da smo na raznih sestankih rešili nekatera vprašanja glede najpomembnejših točk misijonarjenja in misijona samega. Mene so predstojniki premestili v osrednjo postajo celega misijona, v Šeki. Tu so bili v razkolu in je bilo treba zagotoviti red in mir. Od tu naj bi tudi začel misijonariti v treh novih pokrajinah, ki so mi bile izročene. Od enega do drugega konca mojega misijona je kakih 120 km. Tu bom moral sedaj krožiti in razglašati božjo besedo.

V Šekiju in okolici poredki obiski misijonarja iz Siulama (g. Wiczoreka) niso mogli vzdržati prvotne gorečnosti. Ker so tod okoli poti še dosti dobre, sem si kupil kolo, da bi mogel lažje in hitreje potovati. Obiskal sem bolj pomembne točke, pridigoval in spovedoval. V dobi enega meseca se je življenje tako poživilo, da je kapela in bližnje dvorišče v Šekiju ob nedeljah bilo prenapolnjeno. Zato sva sklenila z novodošlim misijonarjem g. Siaro (Poljak), da v Šekiju zgradiva novo cerkev, ki naj bi imela prostora vsaj za tisoč ljudi. To je potrebno že zato, ker je Šeki glavno mesto Heongšana, pa še nima prepotrebne cerkve.

Ko sem nekega dne prišel z obiska iz Nomlonga, štiri ure s kolesom, ves premočen in utrujen, sem našel brzojavko iz Makaa. Ravnatelj obrtne šole je dobil pismo iz Taomuna, da je g. Martin nevarno zbolel in jaz moram takoj oditi tja pogledat, kaj je na stvari. Rad bi počival vsaj 24 ur, a sem takoj nastopil dolgo pot, da hitim na pomoč ubogemu sobratu. G. Martin je 14. septembra zapustil taomunški misijon in zapustil ga je za stalno.

Zopet sem moral vse delo prevzeti sam. Nastanil sem se v Šekiju; delal bom pa tu in tam. Oskrboval bom štiri okraje.

Priporočam se vam v molitev, da bi ljubi Bog obilo blagoslovil moje delo, ter mi ostanite še naprej naklonjeni s svojim radodarnim srcem.

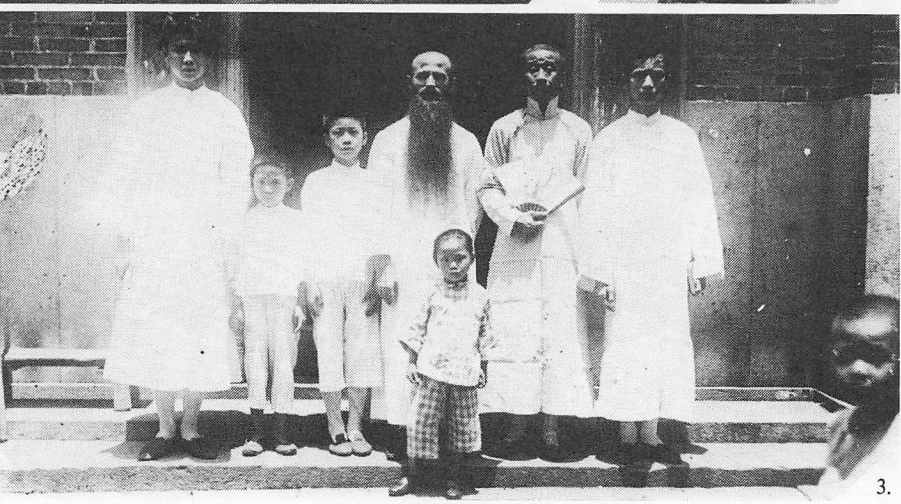
Misijonske pozdrave. Jožef Keréc
(KM 1926/27, št. 6)



1.



2.



3.

1.
Nova hiša v Taomunu leta 1925

2.
Na dvorišču nove hiše v Taomunu

3.
Keréc s kitajskimi katehisti



1.
Keréc in Siara s člani katoliške akcije v Šekiju

2.
Keréc in Siara s člani katoliške akcije v Taomunu (?)



1.



2.



3.

1.
Misijonar Martin s harmoniko

2.
Keréc in Martin v Taomunu

3.
Izletniki iz Makaa pri Kerécu leta 1926



1.
Keréc med otroki leta 1928

2.
Keréc pred prenovljenim misijonom v Taomunu leta 1925/26



1.



2.

1.
Keréc s člani katoliške akcije

2.
Keréc v delovni sobi v Makau leta 1924/25



1.
Z misijonarjem Martinom

2.
Keréc "oborožen" proti roparjem v Taomunu

V soočenju s komunizmom 1927

Šeki, 12. januarja 1927

Dragi domači!

Tudi v Taomumu se je razvnelo divje preganjanje. Že na starega leta zvečer je podivjano vojaštvo z letaki hujskalo ljudstvo po mestu proti misijonu in misijonarjem ter proti tistim, "ki so zavrgli staro vero in se oprijeli nove tuje vere".

Na novo leto zjutraj so že ljudje in posamezni vojaki napadali kristjane in tudi motili božjo službo. Po božji službi ni bilo mogoče zaužiti nobene hrane, ker so nas ves čas napadali, nam razbijali okna in lomili vrtné nasade.

Okrog dveh popoldne so častniki z oboroženim vojaštvom vdrli v misijon, pomazali vse pročelje z velikimi napisi, ki so vsebovali vse polno obrekovanj in proglas smrtne obsodbe misijonarjem. Npr.: "Misijonar je sin najhujših krvoločnikov. Dol z misijonarjem! Treba ga je ubiti. Danes mu odsekamo glavo in razparamo trebuh. Krščanstvo je imperializem; utopimo ga v svoji jezi. Pobijmo vse kristjane, pse, ki čuvajo imperializem!" Ker je z razbijanjem začelo vojaštvo, je kmalu poprijelo tudi hudobno ljudstvo. Zdelo se je, da je vse pobesnelo.

Do pol štirih sem vztrajal; ko sem pa videl, da je položaj vedno hujši, sem šel v kapelo in zaužil Najsvetejše. Nato sem hotel iti na mandarinat, da bi že drugič prosil pojasnila, zakaj taka gonja in zakaj oblast ne varuje misijona proti napadalcem. Toda vojsstvo mi je preprečilo to pot in me napadlo. Vem le toliko, da sem se med prerivanjem in udarci v rebra in po glavi znašel zunaj mestnega obzidja. Prihiteli so nekateri kristjani in me prosili, naj grem v kako bližnjo občino. Pot me je vodila v Tajšekham, kjer sem dobil zavetišče v pagodi. Hotel sem naslednji dan takoj nadaljevati pot v Šeki ali Makao, da bi prosil pomoči proti temu divjanju. Bil pa sem tako bolan, da sem moral ostati dva dni in dve noči v tej pagodi. Stregel mi je zdravnik Franc Ju, moj kristjan. 3. januarja zvečer sem dospel v Makao in moral takoj v posteljo. Zdravi me še sedaj dr. Suarez. O napadih sem obvestil predstojnika v Šekiju, ki je takoj pri oblasteh podvzel potrebne korake. Dali so mu na razpolago 48 vojakov in s topovi oboroženo ladjo; odjadrili so v Taomun. Našli so vse razdrto in oropano. Le v kapelo še ni bilo vdrtó, ker je bila katehistinja zaprta v njej. Siroto so tudi zelo pretepli in ji v stanovanju vse pokradli. Zatekla se je v kapelo; pet dni je bila brez vsake jedi.

Dvojno težo čutim pri tem: če pustim brez vsake kazni krivce, bodo razbijači in vojaki vse hujši; če pa bodo kaznovani, se bodo gotovo maščevali.

Kakor hitro bom nekoliko boljši, se povrnem med svojo razkropljeno čredo, da popravim razdrtijo. Upam, da ste novo leto bolj mirno proslavljali kot jaz v Taomunu.

Vaš Jožef

(KM 1926/27, št. 7)

Makao, 2. februarja 1927

Nas in naše vernike preganjajo na isti način kakor za časa boksarske vstaje leta 1900. Katoliški misijonarji vztrajajo, kjer razmere le količkaj dopuščajo, še naprej na svojih mestih in zvesto vrše svoje dolžnosti. To seveda silno jezi komuniste. Izmislili so si zato drug način preganjanja: izgnati ali pa pobiti vse tujce ne glede na narodnost, uničiti vse njih zavode in ustanove. Toda kako? Morda Rusi niso tujci? Zato so vso ost proti nam takole zasukali: Dol z vladohlepneži, imperialisti, največjimi nasprotniki osvobodilnega gibanja! Obdolžili so nas grozних zločinov, ki so se baje tako čez noč zgodili, kakor so se čez noč v njih glavah porodili. Misijonarji smo, pravijo, krivi mnogih umorov in pobojev, da smo izdirali iz mrličev oči, srca itd., da smo iz tega delali zdravila in čarodejni prah in ga za drag denar prodajali Evropcem ter si polnili žepe. Sestre, ki oskrbujejo sirotišča in vodijo bolnišnice, da so poklale nešteto otročičev, jih skuhale in prirejale zdravila, ki so jih prodajale tujcem. Naslikali so mnogo slik s takimi prizori, jih razmnožili in jih lepijo po mestu in deželi, da bi ljudstvo prepričali, kakšni hudodelci in sovražniki kitajskega naroda smo.

Kantonska revolucionarna vlada je že lani ustanovila pod vodstvom Rusov šole, kjer se vežbajo govorniki za komunistično in protikrščansko propagando. Danes je dežela polna novih prerokov, ki razglašajo nov "evangelij" zoper Kristusa. Ubogi Kitajci morajo poslušati - in verjeti. Gorje mu, kdor bi si upal ugovarjati. Takoj je obdolžen, da je nasprotnik vlade, predstraža tujih vladohlepnežev. Na ladjah, po vlakih in povsod drugod je vse polno govornikov; komaj eden konča, že prične drugi in hujska narod zoper tujce in misijonarje. Vse šole, državne in zasebne, so dolžne dvakrat na teden sprejeti take predavatelje. In tudi profesorji, pa naj bodo tudi misijonarji, morajo mirno in molče poslušati njih govore proti veri in Kristusu. Največje veselje imajo ti govorniki s smešenjem evangelija.

Danes lahko privede vsak korak v smrtno nevarnost. Silno težko je potovati in se javno kazati. S psi nas zmerjajo, z imperialisti, tujimi hudiči, pesjani. Tolčejo nas in lučajo v nas kamenje. Kje naj se pritožimo? Ni več merodajne oblasti, vladajo podivjane nahujskane tolpe. Mi smo tihi, trpimo in molimo za vse, tudi za naše drage preganjalce. Vi pa, bratje in sestre, molite za nas, da postanemo kdaj deležni obljub Kristusovih.

Jožef Keréc

(KM 1926/27, št. 8)

Makao, 2. februarja 1927

Zopet eno leto več za kitajski narod. Želim in voščim mu, da bi bilo to leto leto miru, plodonosnega dela, lepega življenja, napredka v vsakem pogledu. To je moja prisrčna želja, kakor tudi želja vseh prijateljev kitajskih misijonarjev. Začetek novega leta, ki se danes pričanja (o.p. kitajskega), nam žal ne obeta nič dobrega. Tudi lani smo želeli Kitajcem miru in prave medsebojne ljubezni ob novem letu, pa je komaj minilo osemdnevno slavlje, že so se južne pokrajine začele razburjati, pripravljale so se na bratomorno vojno, pokončavale vse, kar ni bilo boljševiškega. Zato bo najbližja prihodnost še najboljše povedala, kaj se bo to leto zgodilo na Daljnem vzhodu; napovedovati skoraj ne kaže.

Današnji dan je edini in največji narodni praznik štiristomilijonskega naroda. Praznik vsakega posameznika, naj bo še tako reven. Tudi letos, ko vlada nered, nemir, vrvenje, klanje, se je na današnji dan ves ogromni narod umiril, obstal, obmolknil. Nič trušča in hrupa ni, vse počiva, ceste so prazne. In to kljub temu, da je komunistična vlada počitek prepovedala in uradno praznovanje odpravila kot nekaj starinskega, ki se z novimi časi ne ujema. A Kitajcu je težko iztrgati stare običaje. Danes je vse v praznjih oblekah, bogatejši v svili, drugi so bolj preprosto oblečeni, a vsi svečano. Kar je bilo draguljev in lepih okraskov vse leto skritih, se danes pokažejo. Mirno in dostojanstveno hodijo po ulicah, se pogovarjajo, sprehajajo, zbirajo se okrog igralnih miz na ulici in v družinah, igrajo za denar, kadijo opij, žrtvujejo malikom, prirejajo svečane pojedine. Tako bo življenje pri bolj revnih tri, pri drugih pa osem in tudi več dni.

Daj ljubi Bog, da se grozeči temni oblaki razpršijo in da se v tem novem kitajskem letu prične med dobrim, miroljubnim, delavnim kitajskim narodom doba pravega miru; miru, ki ga svet ne more dati,

ampak mir, ki nam ga je prinesel na zemljo Kristus, kralj narodov, in nam ga začrtal v svojem evangeliju.

Jožef Keréc

(KM 1926/27, št. 8)

Lappa, 4. februarja 1927

Predraga mamica, bratje in sestra!

Ljubi Bog še vedno bedi nad menoj. Vrnil sem se z ogleda v Taomunu; pregledal sem svoj oropani in razdejani misijon, ostal tu nekaj dni, nato pa sem šel na otok Lappa, kjer sem pravkar dogradil novo misijonsko hišico. Kakor sem lani med preganjanjem zidal taomunsko poslopje, tako tudi letos tu. Novo poslopje je majhna hišica s tremi sobami, stanovanje za katehista in prostor za zbiranje kristjanov in katehumenov. Stala me je 590 dolarjev. Deloma je že plačana, nekaj je je pa še dolga. Zdaj sem bil deset dni v Makau, kjer sem imel duhovne vaje za naše kitajske sobrate. Jutri pojdem v Nongvan in nato se zopet vrnem v Taomun. Težko in bridko delo me čaka tam: popravljanje razdrtiye, ki jo je pustilo preganjanje. Ozdravel sem hvala Bogu popolnoma, le majhno prasko imam še na levih plečih, pa se že suši, tako da bo kmalu vse dobro.

Zelo me tudi veseli, da se moji mali nečaki Kristina, Karel, Marija in Jožek goreče spominjajo vsak dan svojega kitajskega strica. Ne morem pa ustreči njih želji, da bi jih prišel pogledat, ker je predaleč in nimam za to niti časa niti denarja. Stric ni šel na Kitajsko le na kak izlet, da bi potem spet prišel domov se zabavat, ampak na božje povelje je šel glasit zveličavni Kristusov nauk našim ljubim bratom poganom. Pa se vas itak prav rad spominjam pri sveti maši in vas priporočam Bogu. Če je božja volja, da se še enkrat snidemo na tem svetu, nimam prav nič zoper to. Koliko zanimivega bom imel jaz povedati o Kitajcih in vi meni o dogodkih v Prékmurju.

Nič ne bodite v skrbeh. Moje trpljenje je sladko, ker je vse za Jezusa. Ako ima človek prisotnost duha in zna združiti svoje trpljenje z Jezusovim, pa ni nič pretežko. Nemalo sem se v tem pogledu čudil mojemu katehistu in katehistinji. Reveža, tako sta bila tepena, pa sta vesela in se rogata pretepačem, ki niso mogli zlomiti njune vztrajnosti. Ko sem ju vprašal, zakaj nista zbežala in ali sta kaj trepetala, bi ju bil skoro užalil. "Bog je na poseben način pomagal," sta odgovorila. Sklenili smo, da bomo prihodnjič še trdneje vztrajali.

Da nas ne bo zadela nova preizkušnja, smo že skoro prepričani. Za sedaj se je izteklo še vse gladko. Vojaki so nam na ukaz poveljnika v

Šekiju, kamor sem se pritožil, morali dati zadoščenje. Pobelili so pomazani zid, ne smejo nas več nadlegovati. Mandarin v Šekiju je ukazal podmandarinu v Taomunu, da se morajo ukradeni predmeti poiskati in vrniti misijonu. Zahvaliti moram Boga za tako naklonjenost oblasti. Le bati se je, da se bodo v kakem drugem uporu ljudje in vojaki maščevali. Zaupno dvigamo roke k Mariji Pomočnici kristjanov, preljubi kraljici Kitajske, naj nas vedno varuje s svojim materinskim plaščem.

Vaš Jožef

(KM 1926/27, št. 9)

Taomun, 15. marca 1927

G. Wiczorek je danes zjutraj odšel z eksekutorjem v Šeki, kjer bosta poročala o izidu razprave pri mandarinu. Tukajšnji mandarinov namestnik pa je nabil na občinsko desko razglas, s katerim vrhovna oblast sprejema v svoje varstvo misijon in njegovo osebje. Novi poveljnik tukajšnje stotnije - prejšnja je bila za kazen poslana na bojišče - ima nalogo, da mi dá na razpolago vojaško spremstvo, kadar sem na potovanju. A ker bi moral vojake vzdrževati sam, zato se te ugodnosti ne poslužujem. Angel varuh in križ na prsih naj bosta moja obramba, potem pa naj se zgodi, kar se hoče. Božjo voljo izpolnjujem, in kadar bo božja volja, bom tudi zapustil ta svet.

Z misijonskim pozdravom vdani Jožef Keréc.

(SV 1927, št. 4)

Marca 1927

Kitajska, velikaka kakor vsa Evropa, doživlja grozno krizo, kakor mogoče še nikdar do sedaj. Žal pa se narodnostno gibanje vrši v znamenju komunizma. Glavni cilj ruske propagande na Kitajskem ni obrnjen le proti Angliji in drugim velesilam, ampak tudi proti misijonskemu delovanju. V Moskvi imajo na univerzi pripravljalni oddelek za protiverske propagandiste. Take propagandiste imenujejo Seiyut poksi, tj. štirimesečni doktorji. V štirih mesecih se dobro izvežbajo v nekaj propagandnih govorih zoper krščanstvo, ki ga opišejo kot največjega kitajskega sovražnika. Ti štirimesečni doktorji širijo na Kitajskem moskovski "evangelij" ter rušijo z vso brezobzirnostjo to, kar so v stoletjih z velikim trdom in težavo zgradili misijonarji. Kdor temu evangeliju ne veruje, ni dober Kitajec in velja za izdajalca domovine.

Nekateri mislijo, da se z misijonstvom ukvarjajo le katoliški duhovniki. Misijonsko delovanje je sicer skoro neznano med pravoslav-

nimi, toda tem živahnejše je med protestanti. Med njimi je misijonska misel zelo razvita in vsak protestant si šteje v dolžnost, da kaj žrtvuje za misijone. Glede denarnih žrtev protestantje nedvomno prekašajo katoličane. Lani npr. so katoličani vsega sveta darovali za misijone nekaj nad 200 milijonov din, medtem ko so protestantje leta 1923 zbrali nad 3 milijarde din .

Med protestanti vsega sveta živi silno zanimanje za misijone; med protestanti vsi darujejo za misijone: bankirji, industrijalci, trgovci, podjetniki vseh vrst, bogati in revni, tisti, ki imajo vero, in tisti, ki jim je vera deveta briga. Medtem ko je pri katoličanih povsem drugače. Pri nas žrtvujejo za misijone le praktični katoličani, ki imajo živo vero in toplo srce za dušne potrebe svojega bližnjega; med temi pa je največ preprostih, revnih, neimovitih ljudi. Treba je tudi priznati, da protestantje mnogo bolj poznajo svoje misijone kot katoličani. V ta namen imajo na razpolago nešteto revij, letnih poročil, strokovnih knjig, geografskih študij, zadevajočih misijone itd.; medtem ko se katoličani vse premalo zanimajo za misijonstvo.

Jožef Keréc
(SV 1927, št. 3)

Šeki, 4. aprila 1927

Begati moram zdaj sem zdaj tja, da bi obvaroval misijonske naprave, sad tolikoletnih trudov in skrbi. Sedaj sem že uredil vso zadevo glede dogodkov na novo leto v Taomunu. Komunistični nauki so tako zbegali ljudstvo, da človek že pred kristjani ni več popolnoma varen. In to je najhujše za misijonarja, če vidi, da vodijo vso borbo proti kristjanom odpadniki. Ruski komunisti so kitajskemu narodnostnemu gibanju dali odločno protiverski značaj; za to se poslužujejo najrazličnejših laži in obrekovanj.

Mi se zavedamo svoje ljubezni do Kitajcev, prav tako svoje nedolžnosti, zato pojdemo - z mirnim srcem mučeništvu naproti. Mi smo le orodje v božjih rokah; vanj zaupamo in od njega pričakujemo blagor svojih duš in duš naših dragih Kitajcev. Zbogom! Vaš vdani Jožef Keréc, misijonar.

(KM 1926/27, št. 10)

Makao, 10. septembra 1927

Te dni zopet odhajam v Taomun, kjer nameravam postaviti šolo za sirote in katehumene. Zadovoljiti se bomo morali z bambusovimi

barakami. Te bom tem lažje zgradil, ker je vaša denarna pošiljka srečno dospela. Bog naj tisočkrat povrne vsakemu darovalcu. Ko bom v Taomunu imel svoje gojence, bomo vsak dan skupno molili zanje.

Jožef Keréc

(KM 1927/28, št. 5)

Jeseni 1927

Letos nameravam odpreti oratorij in šolo za katehumene, drugo leto pa moram pričeti z zidanjem cerkve sv. Jožefa v vasici istega imena. Polagoma bom moral tudi pripraviti vse potrebno za zidanje cerkve Marije Pomočnice v Taomunu, ker dosedanja kapela ne bo mogla zadostovati dolgo časa.

Jožef Keréc

(SV 1927, št. 6)

Taomun, 15. novembra 1927

Moje letno poročilo

Prijatelj, bral si tudi Jenka: "Čas vrti se neprestano, rane seka in zdravi." In to je bilo letos. Da, to je bilo leto stiske, velike preizkušnje, leto zatiranja, mržnje in preganjanja misijonarjev na Daljnem vzhodu. Pri vas ste se pa prav to leto misijonski prijatelji najbolj žrtvovali za moj misijonski delokrog. Kar ste storili in žrtvovali, niste meni storili, ampak tistim, za katere tudi sam žrtvujem svoje življenje. V nebesih bo obilno povrnjeno. Bog plačaj tisoč - tisočkrat.

Letos smo se morali vsi misijonarji južne in osrednje Kitajske, kjer divja bratomorna vojna, omejiti samo na ohranitev tega, kar smo prej nalovili. Ako primerjamo letošnjo revolucijo z revolucijami drugih let, je naše misijonsko delovanje rodilo še razmeroma lepe sadove. Najlepši dokaz je to, da smo se kljub vsem nasilstvom katoliški misijonarji obdržali na svojih postojankah. Da, prav takrat, ko je izšla vladna ustava in prepovedala verske šole, smo v Heongšanu odprli dve misijonski šoli: Siunlam in Taomun.

Ker so me ob novem letu pošteno natolkli, nisem skoraj tri mesece nič posebnega mogel storiti. Počival sem in se zdravil, sedaj pri tem, sedaj pri drugem tovarišu misijonarju, sedaj zopet v svoji samotni koči na otoku Lappa, ali v sirotišnici v Makau. Pa se ni samo z menoj tako godilo. Mnogim misijonarjem še huje, nekateri so morali celo prelitati mučeniško kri, kakor npr. Ho, Varuara, Dougot in drugi. Jaz še nisem zrel za to in zaradi tega tudi nisem bil vreden te sreče.

Meseca maja sem romal na grob sv. Frančiška Ksaverija na otok Sancijan k škofovski posvetitvi msgr. Walsha. V Hongkongu je bil v ta namen najet lep in velik parnik Kinsan, ki nas je (okrog 300 romarjev) ponoči pripeljal na Sancijan. Na krovu sem premišljeval o samoti, ki jo je svetnik (sv. Frančišek je tu osameljen umrl) moral prestati na tem obrežju, zapuščen od vseh, tudi od portugalskih mornarjev, ki so ga prenesli na suho. Mislil sem na čas in okoliščine, ki so še vedno iste za nas, njegove naslednike. Prizor nam je nudil dobro tvarino za jutranje premišljevanje in za nadaljnje prenašanje težav.

Po končanih obredih so se romarji vrnili na ladjah k nagrobnii kapeli. Jaz sem šel na vrh gore, kjer stoji na visokem granitnem stebru bronast kip svetnika. Tu sem odtrgal palmovo vejo, jo ponesel na grob sv. Frančiška, jo blagoslovil in jo namenil odposlati v misijonski muzej v Ljubljano v spomin vsem mojim dobrotnikom. Prosil sem ga tudi, naj mi da svojega misijonskega duha.

Vso slovesnost so hongkonški fotografi in kinofotografi ujeli v svoje aparate. Bil sem na božji poti, a sem skoraj moral predstavljati neke vrste dvorskega norca. Imam namreč zelo dolgo brado in zato so kitajski fotografi letali za menoj in me fotografirali. Ne vem, kolikokrat sem se moral postaviti pred aparat, še v cerkvi me niso pustili zbrano moliti. Klicali so me, naj obrnem glavo proti aparatu.

Po končanih duhovnih vajah (20. julija) sem bil v Taomunu deležen strašnega tajfuna. To je bil že peti tajfun, odkar je pozidana kapela in misijonska postaja v Taomunu. Lani je prevrnil pročelje in razdril streho, letos je odnesel ograjo na vrtu z vsem lepim zelenjem in cvetlicami in tako stresel hišo, da je zid v kapeli za dober centimeter počil. Na otoku Lappa sem imel tri stara stanovanja za bolj revne kristjane in te mi je razmetal po polju. Sedaj si za silo postavljajo barake. Ondotno kapelo mi je tudi zelo poškodoval.

Vedno sem na potovanju; razmere se spreminjajo in stvari tako zahtevajo. Roparji so mi ujeli in odvedli bivšega mandarina Vong Petra. Odpeljali so ga v Namhaj, kjer ni rednega vojaštva in policije, da bi se dalo kaj ukreniti za njegovo rešitev. Zahtevajo 1.600 dolarjev. Tega pa njegov oče noče plačati. Pravi: reši naj ga misijonar. Kot da bi jaz imel na razpolago stotnije vojakov. Saj sem bil vendar tudi sam tepen od njih! Ker se dolgo časa ni hotel nihče zanj pobrigati, pisma je pa vedno pošiljal in prosil, naj se ga usmilimo in ga rešimo mučne ječe, sem se moral jaz odločiti, da se osebno napotim v to nevarno gnezdo. Razbojniki so se ga naveličali in ga prisilili, naj mi piše, da ga izpustijo za 300 dolarjev, ako

se ta vsota izplača v Satau (velik trg v bližini, kjer je bil zaprt, pravo roparsko gnezdo). Odločil sem se, da ostanem z njim ujet ali pa se vrneva in njegov oče da 300 dolarjev za odkupnino in sto za stroške. Na poti skozi Hongmun nisem imel časa stopiti k msgr. Walshu in pri njem večerjati, ampak sem šel v gostilno in si naročil skromno večerjo, ki pa je bila kakor iz samega strupa. V naslednji noči me je spravila na ladji Kongmun - Namhaj na rob življenja. Ko smo drugi dan okrog poldne dospeli v Satau, so me prenesli v ondotni kitajski protestantski misijon, ker katoliškega tu ni. Tu sem si želel imeti pri sebi kakega sobrata duhovnika, ki bi mi podelil sveto poslednje olje in bi najrajši zaspal v božjem miru. Bil sem na vse pripravljen in pred odhodom sem poslal pismeni obračun vseh premičnin in nepremičnin predstojniku v Šeki. Pa na posebno Marijino priprošnjo sem v dveh dneh toliko okreval, da sem se začel pogajati z roparji za oprostitev mojega kristjana. Roparji so med tem časom zvedeli, da ta človek ni reven in da je njegov oče bogat. Rekli so, da ga pod 1.600 dolarji ne izpuste. Take vsote jaz nisem dobil na razpolago in sem se brez uspeha vrnil. Pozneje je došlo pismo njegovega očeta, da so sinu odrezali kos ušesa, in če ga hitro ne odkupijo, mu odrežejo še drugo. S pomočjo nekih znancev, tudi roparjev, sem dosegel, da se je za 260 dolarjev vrnil v Hongmun, kjer se sedaj zdravi v bolnišnici. Zažugal sem namreč s ponarejenim pismom vojaškega poveljnika, da jim bodo razdejali ves tabor, ako ga takoj ne izpuste na prosto. Zagrozil sem tudi, da bo prišla portugalska ladja in Makaa. To je zelo vplivalo in plačali smo samo stroške.

Komaj se je to končalo, že me prosi za pomoč ravnatelj iz sirotišnice Makao, da so taomunski roparji med počitnicami ujeli in odvedli v Taoninu gojenca Jeungvajhina. Dolgo je trajalo, preden sem zvedel za otroka. V imenu otrokovega očeta sem obljubil vojakom 160 dolarjev, vohunu pa 20. Ti so neko jutro zgodaj napadli skrivno roparsko gnezdo in ujeli roparja, ki je otroka odvedel in otroka tako rešili. Otroka sem vrnil očetu, ki pa še do danes ni spolnil obljube vojakom. Bojim se, da če ne plača, da se bodo ti maščevali nad menoj.

Pri širjenju svetega evangelija letos nisem mogel tako javno nastopati kot prejšnja leta, ko sem hodil po občinah in govoril na javnih trgih in v javnih prostorih. Drugače sem se omejil na skromno delovanje v posameznih družinah. S tem se sicer več zamudimo, a rodi zanesljivejše sadove.

V prihodnjem letu hočem poleg navadnega misijonskega dela še posebno skrbnost posvetiti novoustanovljeni šoli. Njen namen je vzgojiti

več domačinov v goreče in dobro izobražene pomočnike, ki se lahko brez težave prikradejo v posamezne družine in tam delujejo za njih spreobrnjenje.

Pošiljam vam iskrene misijonske pozdrave.

Jožef Keréc

(KM 1927/28, št. 8-10)

Makao, 15. decembra 1927

Dragi domači!

Reči moram, da je izredna božja milost, da še živim. Poleg tega imam dela čez glavo in sem skoro stalno na potovanju. Februarja bo sedem let, kar sem se poslovil od vas. Ko bi vedeli, kako sem se spremenil! Komaj 36 let sem star, pa sem videti, kakor bi jih imel že nad 80. Brez šale. Večkrat me kdo tako sodi. Pleša in brada k temu seveda precej pripomoreta. Toda nikar ne mislite, da sem tudi v resnici tak. Ne sonce ne viharji ne druge vremenske nezgode me ne ustrašijo, da ne bi šel na potovanje. Če je treba, vržem svojo prtljago čez ramo in veselo na pot. Božji Zveličar je nosil križ, jaz prenosni oltarček.

Ko sem se poslavljaj od vas, sem vam obljubil, da se bom čez 6 let vrnil na obisk. Letos bi se to skoraj zgodilo. Toda razmere vendar ne dovolijo. Čas je tako hitro potekel, da se mi zdi, kakor da bi šele včeraj prišel. Odkrito priznam, da tudi ne čutim posebnega domotožja.

Vesele božične praznike želi Jožef.

(KM 1927/28, št. 6)

Letošnji načrt: šole 1928

Taomun, 1. januarja 1928

V Taomunu smo letos kot po navadi praznovali božično slovesnost na novega leta dan, božično noč na otoku Lappa, praznik svetih treh kraljev pa bom praznoval v Šekiju, ako mi ljubi Bog dovoli srečno potovanje.

Po Guangdongu so komunisti in redne trupe v neprestanem boju. Kri se preliva, narod pa gineva. Pravijo: 400 milijonov nas je, ako pokoljemo nekaj milijonov, se ne bo nič poznalo in zrak bo čistejši. Kjer ni vere, tam ni zdrave pameti, tudi ne pravega človečanstva.

Jaz sem zopet pismeno povabil vse vernike v misijonsko kapelo na praznovanje božične slovesnosti. Prišli so v tako obilnem številu, da je bila cerkva polna vernikov. Opravili smo božjo službo zelo slovesno,

brez najmanjšega motenja. Tudi na otoku Lappa v Nganhangu je božična noč mirno potekla. Kristjani iz raznih krajev so v obilnem številu prihajali v misijon k polnočnici. Le kristjani iz bližnjega trga Vančaj so poslali od vsake hiše po enega, ker so morali stražiti domove pred vojaškimi četami, ki se brez vodstva kot roparska drhal potepajo po okolici. Opolnoči sem imel dve sveti maši, zjutraj ob osmih pa tretjo. Tedaj so prišli k maši tudi kristjani iz Vančaja, ki so ponoči stražili.

Kakor vidite, sem vedno na potovanju. Iz Šekija bom moral v Makao, da ondi nakupim material za popravo podrtе kapele v Seongšaou. Novo kitajsko leto, ki bo 23. januarja, bom praznoval v Taomunu, kjer bom odprl novo šolo za otroke kristjanov. Sicer so tu zelo stroge šolske postave, po katerih ne sme noben misijon odpreti lastne šole, toda kovači te postave so se medsebojno sprli ter razdelili v dve stranki; tako se jaz poslužim te prilike, da odprem toliko potrebno šolo. Najpripravnejše sredstvo za ohranitev in širitev svete vere je nedvomno šola. Ako ohranimo mladino pred boljševisko podivjanostjo, nam bo gotovo zasijala lepša prihodnost. Zato je šola moj letošnji program. Upam na pomoč Marije Pomočnice, patrone taomunske kapele; ona naj mi pomaga, da izvedem svoj načrt.

Vsem sobratom, gojencem, sotrudnikom in sotrudnicam pošiljam misijonske pozdrave.

Jožef Keréc

(SV 1928, št. 3)

Taomun, 25. februarja 1928

V zadnjem pismu sem vam omenil, da nameravam odpreti misijonsko šolo v Taomunu. To sem dne 21. februarja z božjo pomočjo tudi storil. To je nov način sejanja božje besede med tukajšnjim narodom. Obeta mnogo uspehov in prepričan sem, da bo ta šola prinesla obilo novih spreobrnjenj v Wongleongtoju.

Začetek naše šole je prav zadovoljiv. V njej vlada lep red in disciplina. Tudi starši so te šole tako veseli, da sami prihajajo semkaj zjutraj molit, zvečer pa se učit katekizma. Šole na Kitajskem se vzdržujejo z visoko šolnino. Zato je malo takih, ki bi jo mogli obiskovati. Moja pa je prosta vsake šolnine, zato se vsi čudijo, kako morejo biti kristjani tako dobri in usmiljeni do revnih šolarjev. To jim kaže, da je krščanstvo res vera ljubezni, človečnosti in vir prave sreče.

Mnogo hvaležnosti dolgujem gospodu uredniku Katoliških misijonov, ki je delal krepko propagando za moj misijon in mi gmotno

priskočil na pomoč, da sem lahko preskrbel vse potrebno za šolo: knjige, klopi in tudi živež za revne otroke.

Vdani Jožef Keréc, salezijanski misijonar.
(SV 1928, št. 3)

Hongkong 1928

Preteklo leto je bilo, ako izvzamem leto 1925, ko sem zidal novo cerkev in misijonsko postajo v Taomunu, najživahnejše in najslikovitejše v mojem življenju. Za to leto sem zastavil svoj program: odprtje šole za krščanske otroke. Ali ne bo moj načrt predrzno izzivanje oblasti in morda pričetek novega preganjanja? Vse je mogoče! Toda ali naj stoji misijonar s prekrizanimi rokami in trati dragoceni čas? "Gorje mi, če evangelija ne bi oznanjal!"

V naši mizarnici v sirotišnici v Makau sem naročil potrebno pohištvo: klopi in stole in vse je bilo pripravljeno za novo kitajsko leto (23. januarja). Tudi hišo in kapelo sem dal zunaj in znotraj lepo preslikati; znotraj sem kapelo celo sam preslikal. Dal sem postaviti nov oltar in nove klopi, vse iz trdega rdečega lesa "tika", ki je nekaj takega kot vaš hrast. Vrata sem napravil dvojna, zunanja celo železna; okna v pritličju sem zavaroval z žično mrežo. Tako bi bili dani vsi pogoji za varnost za gojence in učitelja. Ko je bilo vse tako pripravljeno, mi je en sam pogled z zunanjega dvorišča povedal, da smem misliti na otvoritev šole.

Prenovljena hiša je napravila na vsakogar že od daleč ugoden vtis. Prihajali so ne le kristjani, ampak tudi pogani povpraševati, bodo li smeli tudi njihovi otroci obiskovati šolo, in pa, če imamo kakšno garancijo vojaške oblasti. Od vrhovnega poveljnika v Kantonu sem pa imel pokroviteljsko polo, obešeno v sprejemni sobi, po kateri ne sme nobena vojaška ali civilna oblast nadlegovati misijona in oseb, ki tja zahajajo. Zato so se krščanski otroci takoj, ko so zvedeli, da bodo imeli svojo šolo, radi prihajali igrati na dvorišče. Zelo pomembno vprašanje, ali naj bodo vsi učenci naše šole obenem notranji gojenci našega zavoda ali naj bi v šolo sprejemali tudi zunaje učence, smo rešili tako, da naj bodo otroci iz bolj oddaljenih krajev notranji gojenci, bližnji naj bi pa hodili domov spat in jest. Pripravil sem dvajset postelj, dvanajst v misijonu za dečke in osem sem jih najel v sosednji hiši za deklice, katerim sem dal katehistinjo, da bi skrbela za njihovo vzgojo.

27. februarja sem odprl novo šolo; imel sem takoj prvi dan 12 notranjih gojencev (10 dečkov in 2 deklici). Med tednom se je število notranjih in zunanjih tako pomnožilo, da smo morali tudi sprejemno sobo

in hodnik prirediti za šolo. Kristjani so bili nove šole tako veseli, da so sami skrbeli za snago in kuhinjo in mi ni bilo treba najeti novih služabnikov. Postavili so nalašč na notranjem dvorišču malo kuhinjo, kjer so kristjanke kar tekmovali v skrbi in delu za dobro jed v misijonu. Misijon je bil vedno poln ljudi, staršev, sorodnikov in znancev otrok. Vsi so se veselili lepega napredka in reda v šoli. Bila je v vsej pokrajini edina šola, v kateri smo poučevali angleščino. Jaz sam sem prevzel pouk angleščine, veoruka in zemljepisa.

Tako urejena in še brezplačna šola je bila pravi čudež v deželi. Od daleč so jo prihajali gledat in občudovat. K pouku so prihajali tudi stari ljudje. Kdor ni mogel v učilnico, je kar zunaj pod oknom sedel in poslušal. Zvečer so pa tudi prihajali ljudje s trga k molitvi in razlagi zgodbe svetega pisma. Tako je postajalo gibanje za spreobrnjenje vedno večje.

Iz Kingmona je prišel k meni občinski svetnik Leung Kalim. Ostal je tu dva dni in poslušal pouk v šoli. Vprašal me je, ali bi se ne dalo v njegovi občini odpreti take šole. Bil sem prav vesel, ker mi je to povabilo nudilo priliko zopet v eni največjih občin z 11.000 prebivalci oznanjati božjo besedo, in to celo v javnem občinskem prostoru. Pozneje sem bil povabljen tudi v Mongsan in v Tajhočong. Vendar tu ni bilo tako splošnega zanimanja. Le nekateri prijatelji so bili za to, da bi hodili poučevati, večji del občinskih veljakov je bil brezbrizen.

Upam, da bo moj naslednik, če bo neumorno deloval med tem ljudstvom, imel lepe uspehe in da bo taomunska pokrajina, ki šteje nad 120.000 prebivalcev, kmalu po večini krščanska.

Prišel je čas, ko sem moral oditi v Makao, kjer me je čakal moj naslednik preč. g. Vincencij Leung. Ko mi ga je prevzvišeni škof predstavil, se mi je obenem zahvalil za moje misijonsko delovanje v Taomunu in na otoku Lappa in v drugih treh južnih okrajih misijona v Heongšanu.

Tri dni sva krožila z g. Leungom po otoku Lappa, kjer sem ga predstavljal kristjanom in se obenem poslavljaj. V Vančaju sem mu izročil novo zidano hišico in 3.000 kamnov za novo cerkev v čast sveti Mali Tereziji. Izročil sem mu tudi veliko sliko za glavni oltar, ki mi jo je poslala Terezikina sestra iz Lisieuxa, kjer molijo za srečno dograditev cerkvice. Povedal sem mu, da so 3.000 kamnov darovali Slovenci.

V Nganhangu mu je bila vseh kapela in stanovanje, tako da je izrazil željo, da bi ostal kar tu ob morju, ako bi vas ne bila premajhna. Prosil sem ga, naj ostane v Taomunu centralna misijonska postaja, ker je tam mnogo plodovitejše misijonsko polje kakor tu v bližini Makaa,

kjer goje domačini mržnjo do krščanstva, ker so jih krščanski Evropci oropali Makaa in Hongkonga. In če sem jaz v Vančaju, kjer portugalski misijonarji v 300 letih niso nič dosegli, nekaj dosege, se mi je to posrečilo kot Jugoslovancu, katerega rodna država nima kolonij in ne sega po tuji zemlji; zato vera, ki jo oznanja jugoslovanski misijonar, in ustanove, ki jih ustanavlja, v očeh teh Kitajcev niso tako nevarne, kakor vera in ustanove Portugalcev, Angležev itd. Tako je naziranje Kitajcev. Seveda jim je ta mržnja do tujcev že privzgojena, saj imajo mnogo spisov in knjig, ki govorijo o osvojevalni politiki evropskih držav in širijo mnenje, da so misijonarji le odposlanci teh imperialističnih držav.

4. aprila sem izročil vse misijonske ustanove na otoku Lappa in v južnih krajih misijona v Heongšanu patru Leungu; podpisala sva seznam vseh premičnin in nepremičnin v treh izvodih. 5. aprila sva se z vso njegovo prtljago odpeljala v Taomun, da mu tudi tam predam vse naprave in ga predstavim kristjanom in katehumenom. Pismo sem naročil svojemu katehistu, naj priredi novemu misijonarju lep sprejem. A ko smo dospeli v taomunske vode, na moje veliko začudnje ni bilo nobenega kristjana naproti, niti katehist se ni prikazal s svojimi otroki. In ko smo dospeli do misijona, sem slišal namesto navadnega pozdrava jok, zlasti v šoli. Kaj se je neki zgodilo? Kdo je umrl? Ko vstopim in vprašam, zakaj jokajo, zvem, da jokajo zato, ker jih zapušča prvi misijonar.

Ves teden sva s patrom Leungom sestavljala seznam imetja ter skupaj obiskovala kristjane, katerim sem ga predstavljal; kristjani so naju obiskovali v misijonu ter jokali, a največ skrivaj v katehistovi sobi in na njegovem stanovanju. Tudi vojaški poveljnik in mandarin sta prišla k meni, preden sem ju jaz za slovo obiskal. Trgovski gremij, ki sem ga večkrat rešil pri oblasteh, mi je pripravil imenitno poslovilno večerjo: 21 prikuh je bilo, kar se zgodi le na velikih slovesnostih. Povabljenih je bilo okrog 30 oseb.

Na velikonočno nedeljo sem jaz maševal ob 8. uri in imel poslovilni govor, p. Leung pa ob pol 10. uri in je govoril v elegantni kitajščini o Kristusovem in našem vstajenju. Velikonočni torek sem zapustil Taomun. Vsi gojenci, večinoma kristjani, so me spremili do pristanišča; tudi mnogo naklonjenih poganov je šlo za menoj v pristanišče. Dokler jim moja barka ni zginila izpred oči, so stali na obali in pozdravljali s klobuki in robci.

Misijonarjeva potrpežljivost in neustrašenost, vztrajno delo in lep zgled, to je rodilo lepe sadove. A to delo je treba nadaljevati, obenem pa ljudstvu pomagati do blagostanja z zadrugami in gospodarskimi

organizacijami. To je bil moj program in v nekaj letih bi ga izpeljal. Brez krščanstva ni mogoče izvesti gospodarskega programa, ker ni čuta odgovornosti in ni krščanske ljubezni do bližnjega.

Svojo pot sem nadaljeval v Makao. Tu sem ostal le eno noč, da sem si uredil prtljago. Takoj drugo jutro me je Kwang Sai odpeljal na moje novo misijonsko polje, v Hongkong.

Jožef Keréc

(KM 1928/29, št. 11-12)

Slovo od Taomuna in celotnega misijona je bilo težko tako za misijonarja kakor za ljudstvo. "Gojenci in tudi pogani se kar niso mogli ločiti od mene. Vsi so poudarjali, da moram do smrti ostati pri njih. V spomin jim nisem pustil nič drugega kakor zasajeno božjo besedo, kapelo, misijonski dom in ljudsko šolo. Na dan odhoda sem hotel zbranim kristjanom povedati še kaj v slovo, toda nisem mogel ne jaz ne oni. Skoro brez vsakega pogovora so me spremljali do pristanišča. Žalost je stiskala srca vsem. Sedaj me kar naprej obsipavajo s pismi in prošnjami, naj jih obiščem" (KM, piše 19. aprila 1928).

Kako čudna in nenadna sprememba: iz Makaa v Hongkong! Vzrok so bile spletke portugalske vlade, ki je imela tu glavno besedo. Hotela se je znebiti Slovencev, Poljakov... in ne izgubiti političnega vpliva. Možno pa je tudi, da je kitajski kler gojil že takrat načrte za neodvisno kitajsko narodno Cerkev. Mnogi, ki so bojkotirali vse delo škofov in (tujih) misijonarjev, našli so se povsod, so to dokazovali.

Keréc, potujoči misijonar - župnik razbojnikov, je moral oditi. Bil je pastir, ki je toliko prehodil za svojimi ovci kot apostol Pavel v nevarnostih na kopnem, v nevarnostih na morju... Pri tem delu je Keréc presegel samega sebe: z močno vero v Boga in z zaupanjem v Marijo Pomočnico je storil več, kot je bilo zaradi okoliščin pričakovati.

In kako je Keréc vse, kar je v teh letih ustvaril, izročil kitajskemu duhovniku: brez vsake besede nejevolje, ampak postrežljivo. Naprej odhaja praznih rok. Sedaj še bolj strmimo nad sporočilom, ki smo ga izluščili iz njegovih pism.



GRADITELJ V HONGKONGU IN NA ODDIHU DOMA 1928 - 1933

*"Jaz ne morem nikoli zadosti
zahvaliti Boga
za njegovo veliko naklonjenost
v mojem misijonskem delu.
Ko sem bil na deželi,
sem dobil v oskrbo najhujši roparski del
in sem še danes imenovan
med tovariši misijonarji
'župnik razbojnikov'.
Dve leti je, odkar sem zapustil Taomun.
Kadar kdo imenuje ta kraj, reče vsak:
'Misijon patra Keréca'. "
(KM 1929/30. št. 9)*

Hongkong, britanska kronska kolonija od 1842/43 na južni obali Kitajske. Obsega otok Hongkong, polotok Kaulun in del njegovega zaledja, meri 1.013 km², in šteje nekaj nad 4 mil. prebivalcev, večinoma Kitajcev. V mandarinščini se izgovori Xiang (Šjan) (= dišeč) in Gang (Kang) (= pristanišče), v kantonščini pa Hong Kong in pomeni isto: dišeče pristanišče. Z vlakom se s kaulunske postaje pride v eni uri do kitajske meje.

Prefekt v šoli sv. Alojzija

Msgr. Paolino, škof v Makau, je leta 1912 izročil del misijona, predvsem področje Heongšana, salezijancem; tukaj so misijonarili portugalski jezuiti, ki pa jih je prizadela portugalska revolucija. Sedaj so se opomogli in bili zopet pripravljeni prevzeti svoj misijon. Na drugi strani pa je škof Valtorta v Hongkongu hotel dati šolo sv. Alojzija

salezijancem; šlo je za prvo ustanovo salezijancev v tem mestu. Ob tem je tudi misijon v Šiučovu potreboval nove misijonarje. Keréc je bil še posebej potreben za novo ustanovo v Hongkongu.

Sola sv. Alojzija je bila stara že skoraj 100 let (iz leta 1863). O tem zavodu je že tekla beseda leta 1873, in sicer med apostolskim prefektom Raimondijem in sv. Janezom Boskom. "V škofijskem arhivu v Hongkongu hranijo dvojce pisem. Z datumom 6. oktobra 1873 je iz Pariza pisal msgr. T. Raimondi, apostolski prefekt iz Hongkonga, član družbe pariških misijonarjev, kardinalu Bernabèju, prefektu Kongregacije za širjenje vere: 'V Turinu sem spoznal častitega don Boska, izrednega človeka, ki je, ko je slišal, da Vaša eminenca želi, da bi našel koga za šole in sirotišnico, ponudil svoje salezijance. Priskočil bi mi tudi na pomoč pri izdatkih, kajti njegova družba ima za cilj prav to, kar bi potrebovali v Hongkongu. Rad bi zvedel za mnenje Vaše eminence. Do sedaj nismo sklenili še ničesar, vendar ne bi bilo težko priti do dogovora.' Z datumom 14. oktobra je prefekt Kongregacije za širjenje vere takole odgovoril p. Timoleonu Raimondiju, apostolskemu prefektu v Hongkongu: 'S strani te Kongregacije ni nobene težave, da sprejmete za misijon v Hongkongu ljudi, ki Vam jih je ponudil častiti don Bosko. Od Vas je odvisno, če jih boste imeli za sposobne, da bodo koristno izpolnili naloge, ki jim jih nameravate zaupati'" (Rassiga, Braga, str. 414).

Do uresničitve tega pa je prišlo šele v oktobru 1927, ko so salezijanci prevzeli v posest zavod sv. Alojzija. Ustanovili so ga misijonarji milanske misijonske družbe. Zgradba je bila ob sprejemu zelo zanemarjena. Bila je nekakšno sirotišče s tiskarno. Prvi ravnatelj je bil Vincencij Bernardini. Ta je prosil, da bi bil Keréc imenovan za šolskega prefekta, kar pomeni dejansko namestnik ravnatelja in ekonom. Ob prevzemu zavoda je bilo veliko dolgov. Najprej je bilo treba popraviti staro šolo, nabaviti nove stroje za obrtne delavnice. Veliko izdatkov je bilo predvsem s tiskarno in 300 gojenci, sirotami, ki so prišli v zavod kot navadni cestni pobalini. Zato disciplina v zavodu ni bila lahka stvar. Zanj pa naj bi poskrbel Keréc.

O Keréčevih sposobnostih so slišali tudi pogani, tudi bogati iz Hongkonga. Obiskali so zavod. Bilo je vse v redu; tako jim je ugajalo, da so sklenili postaviti enak, samo še veliko večji zavod v Hongkongu. Škof Valtorta, ki je Keréca zelo cenil, je vztrajal pri že omenjeni šoli sv. Alojzija. Stara dotrajana šola je služila za pouk katehumenov. Z delom naj bi začela ob novem letu 1928.

Nastajanje prve salezijanske ustanove v Hongkongu je bilo težavno. "Čaka nas ogromno dela. Predvsem nas tlačijo ogromni dolгови, ker smo nakupili tiskarske stroje, črke in stroje za mehaniko in drugo. Moja naloga je, da odplačam dolgove, popravim poslopje, skrbim za prehrano. Bog naj mi nakloni mnogo dobrih prijateljev, pa bomo mlade Kitajčke vzgojili v poštene delavce in dobre državljane." Z leti je tukaj ob cerkvi sv. Antona nastala velika salezijanska ustanova, šola sv. Alojzija West Point; tukaj je tudi inšpektorialna hiša, v Honkongu pa je deset velikih salezijanskih zavodov - šol.

Razmere v Hongkongu so bile drugačne od tistih, ki jih je bil Keréc navajen. "V Hongkongu je mnogo bolj mirno kakor pa v notranjosti dežele. Jaz kar nisem vaje takega miru. Tu ne streljajo roparji in se ne prepirajo vojaki. Le motorji ropotajo in sirene pojejo v velikem pristanišču. V oskrbi imam tako imenovani misijon sv. Antona. Misijonsko delo je sicer v mnogočem slično mojemu dosedanjemu. Vera nima toliko nasprotnikov kakor v notranjosti dežele. Zato upam na večje uspehe.

Moji Taomunčani me kar naprej obiskujejo s pismi in osebno in vprašujejo za svete. Moj naslednik zida poleg deške tudi dekliško šolo. Sedaj mu rišem načrt za cerkev, ker mu kapela ne bo zadostovala" (KM 1928/29, št. 2).

Ob smrti p. Engelharda Avblja OFM, misijonarja na Kitajskem, se v Jožefu ponovno odpre tista rana, ki skeli zaradi tega, ker ni zadostnega števila misijonarjev. "Kdo nam bo sledil? Ali naj Slovenci ne bomo več deležni pri delu za spreobrnjenje Kitajske? Ali naj ostane neutrudni serafin božje ljubezni do bližnjega sam? In smo vendar klicali na pomoč nove delavce! Leta tečejo, naslednikov pa ni, ki bi nadaljevali težko začeto delo. Navezali ste si srca na zemeljsko domovino. Ustrašili so vas križi in težave apostolskih delavcev. Le od daleč vam ugaja slišati o njihovem delu, morda jih tudi malo občudujete, a posnemati si jih ne upate. Malo nas je, naslednikov ni, kako ne bi zdihovali. Daj Bog, da bi ta naš klic odmeval v domovini tako, da bi kmalu prisopihal kak parnik s krdelom evangeljskih delavcev. Kako vesel bi potem zatisnil oči k večnemu počitku" (KM 1928/29, št. 4)!

Vendar počitka še ne bo tako kmalu. Za sedaj je najboljše, kar premore, vztrajati pri svojem delu. "Verski pouk je seveda ves na mojih ramah. V resnici moram tudi sam voditi obrtno šolo. Ob nedeljah in praznikih moram na štirih krajih pridigati. Upam pa, da bom delu kos. Ko se bo le vrnil Kirschner... Odkrito priznam: hiram" (Letno poročilo

za 1928). Da je bil res izčrpan, potrjuje pismo misijonarja Gedéra nekemu bogoslovcu na Rakovniku: "Z g. Kerécem sva bila skupaj zadnje počitnice; obiskal me je v Šiučovu. Zelo je izčrpan in potreben oddiha, vendar si domov ne želi; če ga bodo poslali, bo seveda prišel. Težko je opustiti postojanko, je vedno vprašanje, kdo ga bo nadomestil" (SV 1931, št. 3). Žrtev pa je blagoslovljena. Ne samo kri, ampak tudi pot je seme novih kristjanov. Prav to je videl don Bosko, kako so njegovi sinovi napolnili zvrhano kelih z znojem in krvjo. In če kje, potem v misijonih dolgotrajnost nadomesti mučeništvo. "Naša misijonska žetev je dokaj blagoslovljena in upam na še lepše sadove, če bo le zdravje držalo. V Hongkongu vlada mir in to zelo pomaga pri misijonskem delu. Imam precejšnje število katehumenov - pripravnikov na sveti krst. Zelo lepe uspehe rodi zlasti pouk v šolah, posebno še v tistih, kjer imajo kaj krščanskih učiteljev in učiteljic. Poučujemo pa tudi po posameznih družinah."

V notranjosti še kar naprej divjajo nemiri in preganjanje, kjer je prepovedano vse, kar je krščanskega, tako šole in versko časopisje, "tu pod angleško oblastjo pa je zelo ugodno polje. Prepovedano je vsako prepiranje, napadanje, bodisi v časopisu, bodisi na shodih glede verskega prepričanja. Vsak ima veliko prostost, da dela za svojo vero, kolikor je zmožen in mu dovoljujejo lastna sredstva. Zato se res pridno lotevamo dela in uspehi so tudi lepi. Poleg verskih prireditvev, konferenc in katehizacije se pridno poslužujemo tudi tiska, še bolj pa dobre kitajske šole. Naša šola ima namen dati Kitajski dobre, ne samo v obrti, ampak tudi drugače izobražene obrtnike, ki so prežeti z načeli krščanskega socializma. Jaz se trudim noč in dan, da bi res dal tej šoli razvoj in jo postavil na višino, ki bi obiskovalcem pokazala, da je to nujno potrebna stvar za misijonsko delo.

Žalibog, da majhno in staro poslopje obrtne šole, s katerim razpolagamo, nikakor ne more ustrezati zastavljenemu smotru. Gojenci, 104 po številu, so poslani v večini primerov z dežele od misijonarjev, ki trpijo preganjanje. So reveži, ki jim moram razen pouka in hrane poskrbeti tudi obleko. Drugih dohodkov pa ni kakor miloščina dobrih ljudi, ki jih je včasih več, včasih manj, tako da pri taki nestalnosti ubogi želodec čuti včasih težke posledice. Tudi ni sredstev, da bi gradili dalje poslopje zavoda in tako potrebne cerkve sv. Antona. Za poslopje, ki sem ga lani uredil (Rassiga pravi, da je bilo "iz tolčenega blata, obdano z ograjo iz bambusa, vse pa potem ometano z dobrim apnom. In to je potem zdržalo kakih deset let. V gornjem delu stavbe je imel Keréc svoje

stanovanje.") in za stroje imam 17.000 dolarjev dolga. Najbolj pa me boli, da moram vsak dan odbiti večje število prošenj za sprejem. Vendar upam, da bom v tem letu nekoliko prerinil naprej tako, da bi bilo možno sprejeti 300 fantov.

Za sedaj ima zavod tiskarno, mizarje, čevljarje, krojače, mehanike. Otroci so v pretežni večini še pogani, a se zelo pridno učijo obrti in verouka. Tiskarna je dobra, ker ima lepe in sodobne stroje. V njej tiskamo Katoliški časopis, nedeljske razlage božje besede in dva mesečnika. Ko bo poslopje večje, bo Katoliški časopis dnevnik.

V zavodu imam šest sobratov pomočnikov (laikov) in dva duhovnika, pa smo iz petih različnih narodnosti. Pa vendar v ljubezni in istem misijonskem dobrodelnem idealu žrtvujemo življenje v blagor Kitajcev. To kaže, da smo res katoliški. Ob vsem tem se čutim nekako izrabljen, a neka čudna moč me krepko drži pokonci, da hvala Bogu lahko delam brez prestanka. En duhovnik mi pomaga voditi šolo, sobratje pomočniki pa poučujejo različne obrti; eden tiskarniške učence, drugi krojaške, zopet drugi čevlarske. Tudi za mizarstvo in mehaniko imam izurjene mojstre. Knjigovodstvo, duhovno vodstvo, oratorij in misijon pa odpade name.

Imam tudi organizirano trumo fantov, ki mi veliko pomagajo; jaz samo dirigiram z besedo in vse gre imenitno od rok. Le premalo časa je za spanje in menda sem zato tako oslabel, da bom moral po zdravniškem predpisu in po volji predstojnikov iti za nekaj časa v domovino na oddih" (KM 1930/31, št. 12).

Graditelj cerkve sv. Antona

"Po duhovnih vajah sem 16. julija moral prevzeti zahodni hongkonški misijon z nalogo, naj se pripravljam za zidanje cerkve v čast sv. Antonu Padovanskemu. Za sedaj sem naseljen s sv. Antonom kot gost v notranji kapeli obrtne šole sv. Alojzija. Moji kristjani prihajajo sem k sveti maši in drugim verskim opravilom. Škof Valtorta želi, da bi jaz zidal cerkev sv. Antona. On bo dobil od vlade potrebno zemljišče na precejšnjem griču. Že zavravnava tal bo dala precej dela" (KM 1928/29, št. 4; pisal 10. oktobra 1928).

Staro cerkvico sv. Antona so podrli zaradi načrtovanja mesta. Kip so začasno dali v kapelo zavoda sv. Alojzija. Sedaj se pripravljajo za gradnjo nove cerkve. Da se ta cerkev zida, je posebej želel škof Valtorta.

"Kapelica v zavodu sv. Alojzija komaj zadostuje za gojence. Zunanji kristjani so v mojem misijonu tako rekoč brez cerkve. Treba bo zidati, in sicer na gričku, da bo cerkev vidna že s krova ladij v pristanišču. Tudi visok stolp bi zidal poleg, da bodo novodošli misijonarji takoj videli, kje smo in ne bodo šli mimo brez obiska, kakor je to storil g. Mlakar. Načrt že imam. Denarja seveda še ne" (29. januarja, 1929 KM 1928/29, št. 7).

"Upam, da bo temeljni kamen cerkve blagoslovljen na praznik sv. Antona. Res lepa in velika bo nova cerkev. Pod cerkvijo bo dvorana in šest velikih šolskih sob, kjer bo prostora za 240 gojencev. Prav ponižno prosim vse misijonske prijatelje, da bi kaj prispevali za novo cerkev. Stavba bo stala 100.000 dolarjev, nabranega pa imam samo 10.000 in pa prevzvišeni g. škof mi je obljubil 10.000. Manjka mi torej še 80.000 dolarjev" (Piše 8. aprila 1931, KM 1930/31, št. 12).

Težave z gradnjo so bile velike, saj je bilo treba graditi v strmem hribu. Že za začetek je bilo treba postaviti 15 - 20 m visoke betonske pilote-stebre. Potem so začeli z gradnjo spodnjega dela. Denarja je zmanjkovalo. Dvorana je zato postala začasna kapela. Ta del so gradili Keréc in po njem predvsem dobrotniki iz Slovenije in Portugalske. V višjih nadstropjih te iste zgradbe je bila pozneje dograjena sedanja cerkev sv. Antona. Za Kerécem sta gradila Wiczorek in Ghilardini.

Duhovni voditelj sester

V nekrolog si je malo pred smrtjo Keréc zapisal, da je na Kitajskem tudi "posvečeval device". Bilo jih je več vrst sester in drugih ustanov za pomoč misijonskemu delu na Kitajskem. Omenimo najprej device, ki jih je pozneje imel "kot škof" v Čaotungu, z njimi pa se je že srečal v svojem prvem misijonu. V Taomunu je imel katehistinjo Ano; njeno smrt je prizadeto opisal. Device ali katehistinje so ustanovili francoski patri misijonske družbe. Službo so imele v misijonu; bile naj bi prav pri vsakem. Izpovedale so privatno obljubo čistosti in pokorščine škofu, ki jih je nastavljal in poskrbel za njihovo duhovno in materialno oskrbo. Bile so oskrbnice misijonskih postaj in katehistinje. Predvsem v času misijonarjeve odsotnosti so skrbale za molitev, verski pouk in za sirote.

Posebno vlogo pa je imel Keréc pri nastanku sester preciozink. Sveti sedež je dal za časa Pija XI. nasvet vsem škofom na Kitajskem, naj

ustanovijo skupnost škofijskih kitajskih sester. Tako je tudi hongkonški škof pripravljaj redovnice, ki jih je po Jezusovi krvi imenoval preciozinke. Naprosil je šartrske sestre, naj prvo skupino preciozink navadijo osnov duhovnega življenja. To so tudi storile. Poleg tega je prosil Keréca, naj jim sestavi redovna pravila ali konstitucije, ki jih bo potrdil Sveti sedež. Keréc se je pri tem zgledoval po kanosijankah in hčerah Marije Pomočnice (salezijankah) in je tako dejansko napisal pravila po don Boskovi zamisli. Bil je tudi njihov prvi duhovni voditelj. Preciozinke imajo ves čas do danes za duhovne voditelje salezijance. Nekaj starejših sester se še danes zelo dobro spominja Keréca in prvih časov. Družba je še danes povsem kitajska.

Škof Valtorta je Kerécu zaupal duhovno vodstvo v dveh zavodih sester kanosijank (italijanska redovna ustanova, predvsem skupaj z italijanskimi misijonarji), ki sta bila na področju salezijanskega misijona v Hongkongu. Z njimi je Keréc veliko sodeloval. "Zelo mi pomagajo sestre kanosijanke, ki poučujejo ženske. Ko bi vedeli, koliko je mogoče doseči po bolnišnicah pri ubogih bolnikih. Sestre kanosijanke delujejo največ med otroki. Pohabljeni, bolni, ubogi otroci v kitajski hiši nimajo mesta. Umevno je, da so zavodi kanosijank prenapolnjeni z najdenčki."

Duhovno vodstvo pri sestrah je Kerécu vzelo tudi veliko časa. "Vsak teden moram po en cel dan presedeti v spovednici in poslušati spovedi v štirih ali petih jezikih, tako da ves izmučen vstanem iz spovednice."

Pozneje je še tesno sodeloval z drugimi sestrami: v Kunmingu s šartorskimi sestrami (francoske redovnice) in v Čaotungu s frančiškankami Brezmadežne (v Sloveniji znane kot slovenjebistriške šolske sestre). Tem sestram je omogočil misijonsko dejavnost, kar je izredna stopnja življenja po evangeliju, to, kar je don Bosko izrazil s svojim geslom: "Daj mi duše, drugo vzemi!"

Kam bredeš, ljuba Kitajska

"Preden vam napišem nekaj besed o svoji ljubljeni misijonski domovini Kitajski, vam moram izraziti, da jo ljubim s sveto ljubeznijo, z ljubeznijo božjega Zveličarja. In toliko težo čutim pri srcu, če moram resnici na ljubo povedati kaj, kar ni v hvalo te velike in zame druge domovine na tem svetu. In še bolj me boli, če moram slišati o njej besede, ki znižajo čast omike in napredka. Ker moja ljubezen do te dežele izvira

iz ljubezni do božjega Odrešenika, nikakor nočem govoriti o njej pristransko, ampak pravično in resnično, kakor jo dobro poznam iz lastne izkušnje, izkušnje 12 let bivanja v njenem osrčju, sredi njenega naroda."

Iz obširnega opisa razmer povzamemo le nekaj vidikov, da bomo tudi lažje razumeli okoliščine, v katerih je moral delovati naš misijonar in vsi drugi. "Kaj naj rečem k temu? Mislim, da je skoraj nemogoče, da bi se v tako obširni in neurejeni deželi ne pojavili tu in tam izgredi. Toda ti izbruhi in neredi nikakor niso pojav notranjega propada, ker ne izvirajo iz značaja Kitajcev, ki so nadvse preprost, delaven in miroljuben narod. Domačija jim je prva skrb in edini smisel njihovega življenja. Z besedo domačija pa ne smemo razumeti samo tiste ozke, skoraj brazzračne hišice ali pa obširnih dvoran premožnih slojev po mestih ali pa celo plavajočega stanovanja na neštevilnih čolnih po širokih rekah in ob nepregledni morski obali. Ta domačija je Kitajcu družina. Da, Kitajec ljubi svojo domovino prav v svoji družini. Sicer radi hodijo po svetu in se selijo, kamor le morejo, a vsak skrbi, da se nazadnje povrne v domačijo, da bo spal svoj zadnji dolgi sen v domači zemlji. Kitajska je v njih pojmovanju sveta dežela, da, obljubljen dežela pradedov.

In kaj sedanji prizor nudi onim, ki jo ljubijo? Žalostno in temno jim postaja pri srcu. Napadi od zunaj in razkroj od znotraj. Sever se je odtrgal od sredine, jug se prepira z Nankingom, osrednje pokrajine so opustošene od komunističnih divjaštev, ki jih vodi sovjetska republika Shanxi in roparske čete na vseh krajih.

Nas pa, ki smo v neposrednem stiku z narodom, ki delamo za njegov dušni blagor, pa teži še neki drug žalosten pojav, to je brezboštvo in materializem, ki prihaja na dan, ki drvi nad narodom, mu stiska dušo in mu ropa tolažbo, ko mu telo trpi in ječi pod udarci lakote, povodnji in kuge. Kitajec je postal nekam top in brezčuten, ne kakor da bi hotel ali da bi bilo v skladu z njegovim značajem, ampak zato, ker ne vidi nobenega izhoda iz svojih težav. Oni, ki bi lahko pomagali, ne store nič. Velikanske obljube, kaj vse se bo dalo narediti, kar ne pridejo do spolnitve, in če poskušajo kaj izpeljati, preprečijo tisti, ki bi morali prispevati.

Kitajci imajo vero v drugo življenje, njih pogrebni obredi in češčenje prednikov nam to kažejo. Ako pa stopiš v kako pagodo, kjer se skazuje bogovom čast, opaziš razdejanje: pagode so prazne in oropane malikov. To je že posledica ali sad novega napredka in prosvete. Slabe in nejasne misli so imeli o drugem življenju in svetu, pa še to jim je vzela nova omika. Njihovi templji so razdrti in jim ne preostane drugega kakor obupni materializem.

Duh starejših je potr. Mladina pa se vzgaja po uradni Kitajski tako, da bo prekosila komuniste. V svoji verski zakrknjenosti in zaslepljenosti si postilja komunistično prihodnost. Šolska disciplina, kakor jo poznamo po Evropi, je tam nekaj nezaslišanega. Študenti se takoj upirajo in razgrajajo, če ni vse po njihovi volji. Dijaki srednjih šol preplavljajo v skupinah po deset fantov vso Kitajsko, da oznanjajo nove nazore in se takoj upirajo, če jih kdo pri tem ovira. V zadnjem času so stavkali, ker jim ni bilo dovoljeno, da bi se jim pridružili učenci osnovnih šol.

Navidezno se razgrinja skrajno obupna prihodnost. Tudi sredi te velike teme gori neka lučca, ki pomeni mir - krščanstvo. Dalo je mučenikov, ki so s svojo krvjo oplodili tla Kitajske. Danes preganjanje in mučenje ni tako javno, četudi je božji prestol bogato okrašen s palmami, ampak je nek bolj tih odpor. Vera se ne sme učiti v šoli. Vsaka knjiga, ki kroži v javnosti, v šoli ali v predalih njihovih knjižnic, trosi komunistične nazore in uči materializem. Knjige, ki bi se ukvarjale z duhovnimi rečmi, v javnih prostorih sploh niso dovoljene. Šole si ne smejo izbirati svojega osebja in se ne morejo znebiti učiteljev, ki jih je vlada nastavila. Ljudstvo nam ni nasprotno, ono je enostavno brezbrizno; in če bi bilo, bi tega ne pokazalo" (KM 1931/32, julij).

Leto, zaznamovano z mučeniško krvjo

Leto 1930 je za salezijanske misijone in sploh za salezijansko družino prelomno: padli so prvi mučenci, in sicer na Kitajskem - škof Alojzij Versiglia in mladi duhovnik Kalist Caravario. Keréc je to še toliko bolj doživljal, saj ga je Versiglia sprejel kot mladega misijonarja, poslušal je večkrat njegove duhovne vaje, misijonaril v bližini škofovskega sedeža Šiučova in bil končno tam pozneje tudi ravnatelj.

Keréc je pretresen pisal uredniku Katoliških misijonov: "Naša salezijanska družina na Kitajskem preživlja te dneve bridke trenutke. Potrta je v bolečini zaradi mučeništva preljubega škofa Versiglia in mladega duhovnika Caravaria. Večina sobratov je zbranih v Linkonghovu pri okrvavljenih truplih." Roparji so napadli ladjo in hoteli vzeti s seboj tri dekleta, ki so potovale z njimi. Ker Versiglia tega ni pustil in ni imel zahtevanih 500 dolarjev plačila, so ju najprej hudo mučili s pretepanjem, potem so ju v bambusovem gozdičku ob reki ustrelili in še mrtva trupla hudo iznakazili. Dekleta pa so odvedli s seboj v gore. Zgodilo se je to 25. februarja 1930, kmalu potem, ko so opoldne odmolili

Gospodovo češčenje. Ko so misijonarji zvedeli od ubeglih mladih učiteljev za usodo škofa in spremljevalcev, so šli takoj na pomoč, a so prišli že prepozno. Našli so v gorah samo trupli škofa in duhovnika. 28. februarja so ju prepeljali po reki Linkonghov, kjer še danes čakata, da ju pregleda kantonska vlada, ki se sramuje take revolucije.

Od vseh strani prihajajo brzojavke sočutja, iz mesta pa vedno kliče telefon, da izrazijo sožalje. Pokojni škof je bil že 25 let na Kitajskem in je v vseh krogih zelo dobro poznan. Zaradi svojega svetniškega značaja je imenitno predstavljal našo družbo. Njegova junaška smrt je pretresla vse, tudi drugoverce. Imamo veliko izgubo in neutolažljivo objokujemo njegovo smrt. Le misel, da je smrt mučencev seme novih kristjanov, nas navdaja z zaupanjem. Priporočam vam v molitev njihove duše in sebe, ubogega grešnika" (KM 1929/30, št. 8).

Keréčevo pisanje o roparjih, čeprav smo se mu morda nekoliko po strani nejeverno nasmihali, je tudi v tej tragediji doživelo potrditev. Doživeli so to tudi mnogi drugi.

Ponovitev nove maše v domovini

Keréc je v domovino odpotoval v začetku aprila 1932, nameraval pa je ostati do jeseni 1933. Nekoliko daljši oddih po 11-ih letih naporov naj bi v domačem kraju okrepil njegove načete moči. Vračal se je po isti poti: z ladjo iz Hongkonga do Trsta. Do Ljubljane je potoval z vlakom, kjer je na Rakovniku sledilo bratsko srečanje s sobrat. V zavetišču pa so sedaj le stežka v slavnem misijonarju prepoznali nekdanjega svojega hlapca.

Kamor je prišel, povsod je ljudi očaral s svojo besedo. Vsako stvar je znal povedati zanimivo. Ljudje so ga poslušali z odprtimi usti. In začuda, kako je govoril slovensko, čeprav enajst let skoraj ni imel priložnosti spregovoriti v maternem jeziku.

Ko je odhajal, je bil nepoznan, nihče ni vedel zanj. Sedaj je prihajal kot splošno znana misijonska osebnost, saj so predvsem časopisi, v katere je veliko pisal, storili, da je bila njegova podoba na Slovenskem domača: Katoliški misijoni, Salezijanski vestnik, Marijin list, Slovenec in drugi.

V domačo Proséčko vas je prispel 4. junija, dan pred vélikim praznikom. Sprejem so mu pripravljali predvsem njegovi prijatelji Slovenske krajine. 75-letna mati je bila vsa iz sebe in je kar naprej



Kitajska kraška pokrajina

ponavljala, "da je vsa blažena". Sedaj so tudi nečaki lahko videli svojega kitajskega strica, o katerem so toliko slišali. Končno pa je stric le imel toliko časa, da jih je obiskal.

Pri veselju in dobrodošlici, kakor tudi pri praznovanju, so sodelovali vsi, tudi evangeličani. Prvi je imel pozdravni govor logar Peter Fujs, evangeličan, ki je postavil tri slavoloke.

5. junij 1932

Véliki dan ponovitve nove maše

Rojstna vas misijonarja, Proséčka vas, je dočakala véliki dan, prav tako domača župnija sv. Sebeščána, praznik pa je bil tudi za vso Slovensko krajino, saj je k oltarju spremljala večtisočglava množica svojega prvega misijonarja - Jožefa Keréca!

Pred domačo hišo se je zbralo ogromno ljudi, čeprav ni bil nič kaj prijazen dan; rosilo je namreč. Obred slovesa od doma je bil skromen, saj je že daleč leto 1909, ko je Jožef odšel od doma in vzel slovo od domače hiše. Za pot v cerkev je dobil šopek domačega cvetja, ki mu ga je izročila mladenka Gizela Žekš. Ob taktih godbe na pihala se je proti župnijski cerkvi zvrstila dolga procesija. Nasproti tej je šla od cerkve druga; vodili so jo: domači župnik Ivan Prša, ob njem Jožef Klekl st., bivši župnik in sedaj urednik Marijinega lista, in dr. Tomaž Kelenc, ravnatelj salezijanskega zavoda Martinišče v Soboti. Procesiji sta se srečali pri Gorenščeku. Sledili so pozdravi dragemu misijonarju, ki je izraze dobrih ljudi sprejemal z vidno ginjenostjo in hvaležnostjo. Potem sta se obe procesiji zlili v en sam mogočen sprevod, dolg dober kilometer; do cerkve je bilo še 20 minut hoje. Ob cerkvi je čakala množica vernikov, ki je prihitela z vseh koncev, da bi videla slavnega misijonarja, o katerem so ljudje toliko brali in slišali. In sedaj je stopal pred njihovimi očmi: povsem tak, kot so ga predstavljale fotografije. Čeprav je bila brada častitljiva in so jo predvsem mladi fantje opazovali z vidnim občudovanjem, so vse pritegnile njegove bistre oči, ki so gledale zdaj sem zdaj tja, da je vsakdo bil prepričan, da je prav s hvaležnostjo pogledal njega. Zdelo se je, kot bi imel plamene v očeh.

Slavnostni govornik je moral začeti svoj govor še pod dežnikom, potem pa je posijalo prijazno sonce in ves dan sodelovalo pri nepozabni slavnosti. Misijonar Keréc ni pozabil na svojega vélikega dobrotnika, Jožefa Klekla st., ki mu je omogočil odhod od doma in mu na mnoge načine pomagal v misijonih, zato si je prav njega izbral za pridigarja.

Navedimo samo tisti del govora, kjer se govornik spomni matere, ki je vsa skromna in presrečna sedela ob sinu.

"Dovolite, dragi kristjani, da se obrnem do tiste častitljive starke, ki je tega junaka rodila, do ostarele matere našega misijonarja. Predraga mati! Niste bili deležni tistega veselja, ki z neizmerno globočino napolni srce matere vsakega novomašnika. Pri njegovi prvi maši niste imeli priložnosti prejemati čestitk tisočev blaženega naroda, ker ste rodili Gospodovega duhovnika. Vso to radost ste darovali Jezusu. In glejte, danes Vam je vse to obilno poplačal. Vi danes mirne in vesele duše poslušate, kaj Vam danes govori Jezus: Vaš sin je srečno prešel valove svojega duhovniškega poklica, Vaš sin je moje ime razglasil in ovenčal s tistimi, ki me prej niso poznali. Da, draga srečna mati, Vaš sin ni samo duhovnik, Vaš sin je apostol. Vaš sin je mučenec. Da, če je bilo misijonarsko delo vedno mučeniško delo, dandanes je tako gotovo med Kitajci. Veselite se in čakajte preobilno plačilo pri Jezusu, ker ste se odpovedali novomašnega materinskega veselja za njegovo slavo, da zanj pridobiva duše.

Ti pa, dragi brat v Kristusu, ki zdaj stopiš k oltarju v tisti cerkvi, kjer si se po svetem krstu rodil za božje kraljestvo, se spomni svoje dobre matere, svojega pokojnega očeta, svojih sorodnikov in dobrotnikov, naj jim Jezus poplača vse, kar so mu v tebi in po tebi dali. Spomni se svojega starega župnika, svoje rojstne župnije, ki te je sprejela s tako veliko ljubeznijo in ki se ima za počeščeno, ker je njegova mala župnija dala prvega misijonarja Slovenski krajini. Vsem nam izprosi, da dosežemo tisto, kar se sliši danes na god Srca Jezusovega po vsem svetu: 'Njemu, Jezusovemu Srcu, naj bo hvala in slava na vse veke.' Amen" (ML, julij 1932).

Mati je vedela, da je v misijonsko delo njenega sina vtkana žrtev njenih postnih dni, za katere si je izprosila milost duhovnega in misijonskega poklica svojega sina. Ta mati je vedela, da svoje otroke ne rodi samo telesno, ampak da je mati tudi na začetku duhovnega življenja svojih otrok.

Po maši so na domu praznovali primicijo, kakor se za Prékmurje spodobi. Vse je vodil najmlajši Jožefov brat Franc. Pogostitev za 200 gostov je bilo lažje pripraviti, saj so mnogi darovali potrebne stvari: tako je vse meso daroval soboški tovarnar Benko.

Misijonar križem po Sloveniji

Jožef ni bil vaju počivati tako, da ne bi nič delal in njegov misijonski dopust niso bile počitnice. Vse se je spremenilo v enoletni misijon po Sloveniji. Povsod so ga hoteli imeti in slišati iz prve roke, kaj je misijonsko življenje. Začel je že kar naslednjo nedeljo po ponovitvi nove maše, najprej v Soboti, kamor ga je povabil častni kanonik in dekan Ivan Slepec. Potem je bil 26. junija že na Radni med svojimi salezijanci in verniki, ki jih je poznal iz svoje vzgojne prakse. Ljudstvo ga je prosilo, naj pride ponovno čim prej. Govoril je kot tisti, ki je vse resnično doživel.

V Crénsovcih pri svojem velikem dobrotniku Kleklu, ki je tukaj v pokoju kulturno in duhovno bogatil in vodil Slovensko krajino, je bil večkrat. Tako je 29. junija 1933 imel tri nagovore. Navedimo samo nekaj misli, ki jih je povedal pri veliki maši ob 10. uri: "Eno največjih misijonskih področij je Kitajska. Po uspehih je prišlo tudi preganjanje, v katerem so tekli potoki krvi katoličanov za Kristusom. Ta kri je, kot vedno, bila seme novih kristjanov. Nismo se zbal naših preganjalcev, ki so nam branili oznanjati Kristusov nauk, rajši smo trpeli in bi raje dali življenje, kakor da bi odstopili od Kristusove zapovedi, ki nam ukazuje, da oznanjamo. Mnogi izmed misijonarjev so umrli mučeniške smrti v času, ko sem jaz z njimi v nesrečni Kitajski. Oblast nas je preganjala, roparji so nas napadali, komunisti so nas na smrt iskali dan za dnem. Nevarnosti so nam pretile, kakor se pritožuje že apostol Pavel, na suhem in na vodi. In vendar nismo odstopili od Kristusove zapovedi. Eni izmed naših so prišli v zapore, drugi so podlegli mukam mučiteljev, in mi, ki smo ostali, smo se neustrašeno podajali v nove nevarnosti, ker nas je k temu priganjala božja ljubezen do neumrljivih duš. Bog sam nas je čudežno podpiral v teh bojih. Ti so nam vlivali še novih moči, da smo v revščini, v lakoti, slabo oblečeni, po zaporih še z večjim veseljem oznanjali božjo besedo. Na misijonskem polju ni častihlepnosti, kajti naša čast je zaničevanje in preganjanje. Tu ni upanja na dobro plačo, da bi delali zaradi nje. Od ljudi ne dobimo nič, naša plača je revščina. Tu ne moremo misliti na pokojnino, kajti naša pokojnina je samo v nebesih, ko prestradamo svoje misijonsko življenje.

Kaj takega zmore samo tisti, ki ljubi. Ljubezen katoliških misijonarjev je dokaz, da je katoliška vera prava, ki je zrasla iz krvi mučencev. Bodimo pravi katoličani, ne samo po krstni knjigi, ampak po življenju. Če smo pravi katoličani, smo misijonarji, ker Bog usliši naše molitve, ki jih darujemo za misijonarje. Poleg pravega krščanskega

življenja je treba misijonarje po možnosti podpirati z darovi. Nikdar ne pozabimo, dragi kristjani, da bomo najtežji račun dajali za potrato v jedi, pijači in obleki. Sebi izkopljete z velikimi grehi globoke jame v večnem peklu z nezmernostjo v jedi in pijači in napuhom v obleki. Z odvečnim bi lahko poganom pripravljali vstop v sveto katoliško Cerkev, sebi pa vstop v nebo."

Popoldne je sodeloval tudi pri posvetitvi Našega doma presvete-mu Jezusovemu Srcu. Med drugimi govorniki je spregovoril tudi Keréc: "Ustoličili smo Jezusovo Srce v Našem domu, ustoličimo ga v naših družinah, da bi odslej živele po njegovih zapovedih. Pregarjanci bodo izginili, Kristus in njegova pravica pa bosta ostala, zato pa ostanite stanovitni v katoliški veri, ostanite zvesti učenci Jezusovega Srca; to Srce naj vas vodi skozi življenje" (ML, november-december 1933/34). Naš dom je dal postaviti Klekl. Dograjen je bil leta 1932, ko ga je 21. junija blagoslovil dr. Ivan Tomažič, pomožni mariborski škof. Dom naj bi bil v službi kulturnega in socialnega poslanstva med prékmurskim vernim ljudstvom. V njem je bila Hranilnica in posojilnica, ki je bila po Krekovem vzoru ustanovljena 4. maja 1920. V domu je bila velika in lepa gledališka dvorana. Kip Srca Jezusovega, ki je bil na stopnišču, se od časa, ko je bil dom predelan in namenjen za druge stvari, nahaja v zakristiji župnijske cerkve sv. križa v Črénsovcih.

Drugod po Sloveniji

Ruski pregovor pravi, "da je bolje enkrat videti kot stokrat slišati". V misijonarju Kerécu so se Slovenci "v živo" srečevali z misijoni. Zanimanje za misijone je zbujal po vsej Sloveniji, pri odraslih in mladini, saj je prav ta v njem videla živ zgled nesebičnega misijonarja. Njegova navzočnost in to, kar je povedal, in kako je povedal, je bilo več kot vse, kar so lahko prebrali. Za njim je bila 11-letna izkušnja misijonarjenja v težkih razmerah na Kitajskem. Nič ni bilo naučenega, ampak je preprosto govoril o svojih doživetjih. Lahko bi rekel z apostoli: "Kar smo slišali, kar smo na lastne oči gledali, kar so otipale naše roke, to vam oznanjamo" (1Jn 1, 1).

Obhodil je skoraj vse župnije Slovenske krajine; povsod so priredili "misijonske nedelje". Potem so prišle prošnje iz drugih krajev Slovenije, da bi prišel tudi tja. Odgovoril je, da namen njegovega enoletnega dopusta niso počitnice, ampak delo za misijone, zato da sprejme vsako vabilo župnikov. Tako je bilo misijonsko slavlje v več kot

60-ih župnijah mariborske in ljubljanske škofije in po mnogih drugih skupnostih in redovnih družinah. Predstojnikom v Turin (Berrutiju) je 21. septembra 1933 pisal iz Ljubljane: "Potreboval bi še eno leto, da bi lahko ustregel vsem, ki me prosijo za konference. Vse nedelje imam misijonske prireditve."

V kroniki Marijanišča v Veržeju (za leta 1922 - 1941) so zapisali: "Praznik sv. Frančiška Saleškega je bil prav lep. Posebno je povečal slavnost misijonar Jožef Keréc. Imel je dopoldne pridigo ob 9. uri in ob pol 11. uri sveto mašo (slovesno). Popoldne ob pol 3. uri konferenco za sodelništvo o Kitajski. Razlagal je s pomočjo diapozitivov. Ljudi je bila natlačena polna gledališka dvorana" (30. januarja 1933). In še: "V Mariboru v dvorani Združene gospodarske banke je predaval g. Keréc o kitajskih misijonih. Lepo uspelo" (7. maja 1933).

Sredi oktobra 1932 je dobil napad slepiča. Moral se je podvreči operaciji, ki jo je prestal 17. oktobra v Leonišču v Ljubljani. Bolezen mu je za nekaj časa prekržala misijonske načrte. Na misijonsko nedeljo se ni mogel udeležiti nobene prireditve. Vendar je hitro okreval in je sporočil župnikom, da je za vse svete že ponovno na razpolago za misijonska predavanja. V decembru je za nekaj tednov odpotoval v Turin, da bi se z vrhovnim vodstvom salezijancev pogovoril o misijonih na Kitajskem in o tem, da bo ob povratku na Kitajsko vodil novo skupino misijonarjev. V domovini je nameraval ostati še do jeseni 1933. Tako je lahko sodeloval na misijonski prireditvi 6. januarja 1933 v dvorani hotela Union v Ljubljani.

Med svojim bivanjem v domovini je misijonar Keréc tudi veliko pisal v Katoliške misijone, Marijin list, Salezijanski vestnik in tako prišel tudi do tistih, s katerimi se ni osebno srečal.

Tako hoče v KM 1931/32 v julijski številki s številkami prepričati, kako nujno je, da se za misijone na Kitajskem odzovejo novi delavci: "Konec junija minulega leta je katoliška Cerkev na Kitajskem štela 2.532.841 vernikov; prirastek od leta 1930 znaša 42.449; k temu je treba prišteti tudi še 367.931 katehumenov, ki se pripravljajo na krst. Cerkevna upravna razdelitev je od 100 narasla na 110 okrožij. V njih deluje 2.152 tujih duhovnikov in 1.510 domačih. Posvečenih je bilo 87 novih duhovnikov. V velikih semeniščih je 781 bogoslovcev (od teh 29 v Rimu), v malih semeniščih (gimnazijah) pa 4.351 študentov. 316 redovnih bratov vodi razne vzgojne zavode; redovnih sester je 4.545, med temi 3.001 domačinka. Svetih obhajil je bilo podeljenih 20.199.362. To so čudovite žrtve naroda za sveto vero, če pomislimo na

nepremagljive težave, ki jih morajo prestati, preden najdejo priliko, da prejmejo svete zakramente. 290.336 otrok obiskuje v 11.953 katoliških šolah pouk. V 3.313 šolah za svetne poklice pa je 127.851 gojencev, med katerimi je 72.000 katoličanov.

To je čudovita slika, in vendar kako majhen drobec smo mi med širokim obzidjem velike Kitajske: en katoličan pride šele na vsakih 190 prebivalcev, en duhovnik na vsakih 151.500 duš. Spreobrnjenje Kitajske bi zahtevalo stokrat več misijonarjev duhovnikov, bratov in sester, kot jih je pa zdaj. Človeško govorjeno se zdi pokristjanjenje kakor neizvedljivo, toda pod vodstvom Njega, ki je poslal samo dvanajst neizobraženih ribičev, da spreobrnejo ne samo en narod, ampak ves svet, sprejemajo misijonarji svoje nebeško poslanstvo s svetim zadovoljstvom, vedoč, da bo končno le Bog zmagal in da bo končno njihovo naporno delo privedlo največji narod sveta pod sladki Kristusov jarem."

Pripovedoval je o svetu, ki nam je bil takrat še bolj tuj kot sedaj, saj ni bilo televizije in časniki so bili med preprostim ljudstvom bolj redki. Delček kitajskih razmer na potovanju je opisal v KM 1932/33 v aprilski številki: "Med vrati salona se je prikazal mož velike postave. Imel je v rokah Manzerjev revolver. Jedrnato je naročil, naj vsi odpro kovčke, da bo pregledal. Pa ni bil ropar; bil je vojak ladje in je bil to predhoden pregled potnikov in njih prtljage. Vedno je namreč nevarnost pri roparskih napadih, da se dober del roparjev vkrci na ladjo, da potem pri napadu s kopnega pomaga svojim tovarišem z orožjem napadati potnike in vodstvo in stražo ladje. Zato se hoče straža prepričati, če nima takih potnikov na ladji. Mojega kovčka ni pogledal, le pozdravil me je: 'Sanfu, tin ču pan ko.' 'Tin ču pan jo', sem ogodovoril tudi jaz. To je kitajski katoliški pozdrav: 'Bog naj te varuje', obenem pa pomeni izpoved, da je dotičnik kristjan. Tudi jaz, mi je rekel, verujem v Boga. Kazal je na svoj revolver in se bahal: 'Če pridejo roparji, bom jaz s tem branil sanfuja (misijonarja).' Potniki so začeli brati časopise, knjige, drugi so se pri gorkem čaju pogovarjali, nekateri so jedli bučno seme, nekateri pa so spali v naslonjačih.

Prvi, ki je stopil v naš salon na tem potovanju, je bil neki potujoči zobozdravnik. Imel je v rokah škatlo z različnimi zdravili, pol ducata različnih klešč, čez ramo pa na dolgo vrstico navezane zobe, ki jih je že izpulil. Poploskal je z rokami, da je zbudil zaspane in začel govoriti. Najprej o sedanjih žalostnih razmerah kitajsko-japonske vojne. Govor je napeljal tudi na bolezen človeškega telesa in posebno še na velike bolečine, ki jih povzročajo bolni zobje. Bahal se je s svojo spretnostjo in

kazal celo vrsto starih skrhanih in tudi dobro ohranjenih zob, ki jih je izpulil. Dvignil je svojo spretnost na najvišjo stopnjo in dokazoval, kako zna zobe puliti brez bolečin. Toda zobovje na vrvici je bilo sumljivega izvira. Nekateri so bili popolnoma podobni pasjim ali pa tudi svinjskim. A služili so mu dobro za reklamo med preprostim ljudstvom. Govoril in mučil se je dobro uro in zaključek je bil ta, da bi potniki kupili neke vrste zdravilo proti zobobolu. Kakor je to pri naših potrpežljivih Kitajcih navada, so ga poslušali dostojno, a naredil je slabo kupčijo. Le malo se jih je odzvalo njegovi ponudbi.

Po kratkem preudarku se zopet oglasi nekdo med vrati. Bil je kakih 16 let star deček, slep na obe očesi. Ko nas je prepričal, da je res slep, je začel peti beraško pesem. Preživlja se s tem, da se vozi s to ladjo in si prosi milodarov med potniki. Pel je na vse grlo. Pel je neke povesti - bajke, brez poezije, proze. Tudi ni bilo melodije, niti ritma. Vendar je bilo petje. Ko se je nakričal in izmučil grlo, si je mislil, da bo cenjeno občinstvo že zadovoljno s tem, in je pomolil neko železno čašo ter stopal od potnika do potnika in nabiral milodare. Nazadnje se je zahvalil in je za slovo še nekaj zapel.

Komaj je naš mali slepec odšel, se takoj postavi v dvorano visok čedno oblečen gospod, spet govornik. Njegov namen je bil nabirati denar za državne namene. Govoril je izvrstno o sovražnikih Kitajske, o uboštvu Kitajske, o njenih potrebah in zbiranju novih čet. Govoril je tako zanimivo in navdušeno, da je zbudil v meni zavidenje njegove govorniške moči. Dal sem mu nekaj drobiža; zahvalil se je in se obrnil proti potnikom rekoč: 'Tudi sanfu želi pomagati Kitajski. Misijonarji so prišli, da dajo Kitajski to, česar najbolj potrebuje, krščansko kulturo Kristusovo. Njih neumorno in nesebično delovanje je pripomoglo, da so za časa lakote rešili tudi mnogo življenj.' Ko sem se mu zahvalil z nasmehom za njegovo priznanje, sem mislil v srcu, da je naša Kitajska podobna tistemu slepcu, ki je pred kratkim tukaj pel; imel je lepo obličje, lepo razvito telo, a bil je slep. Kako ljubo bi mi bilo, ako bi mogel spregledati. In kako srečna bi bila Kitajska, ako bi mogla pregnati versko temo in gledati z lučjo prave svete vere Kristusove.

Tako so se vrstili govorniki na vsem potovanju. Jaz sem v Shoungmakoku prestopil v čoln, ki me je odpeljal proti Taomunu, v misijon, kamor sem bil namenjen, da obiščem ondote kristjane."

Gospa Marija Abramova in Slovenci za Keréc

"Z denarjem bom plačal potovanje vsem potnikom na Kitajsko (18). Potovanje bo stalo 110.000 dinarjev, drugo bom poslal v Turin. V banki imam 130.000 din in pri Wallandu 80.000. S tem, kar sem že poslal na Kitajsko, imam okrog 300.000 din. Potrebno bi bilo še eno leto, da bi nabral toliko, kolikor imam potreb za našo cerkev sv. Antona v Hongkongu." Tako je pisal Keréc iz Ljubljane v Turin predstojnikom 21. septembra 1933.

Brez zaledja misijonarjem trda prede, saj so v revnih krajih, vera tam ni udomačena, širjenje evangelija pa je povezano tudi z velikimi stroški. Keréc je moral občutiti veliko pomanjkanje, preden je lahko zapisal, da je dobil pomoč iz domovine. Potem, ko je postal znan in celo slaven, je bilo veliko lažje. Takrat se je zganila skoraj vsa Slovenija.

Veliko propagando pa je sprožil prav v Hongkongu z gradnjo cerkve sv. Antona. "Na véliko noč sem oznanil katoličanom, da je prvi dar za novo cerkev že došel iz Slovenije," piše Keréc 9. aprila 1929. "Bog povrni za lepo darilo, ki sem ga že davno prejel. Oh, kako bo vse prav prišlo za novo cerkev, ki jo bom pričel zidati ob koncu tega meseca. Priporočam se še za nadaljnje darove, kajti za novo cerkev bom potreboval okrog 100.000 mehiških dolarjev." Tako je pisal rojakom v domovino 12. februarja 1931. Dva meseca pozneje (8. aprila) pa: "Pred nekaj dnevi sem spet dobil iz domovine precejšnjo pošiljko. Ob tej priliki se vsem dobrotnikom najlepše zahvaljujem. Moja želja je, da bi vsak dar, ki pride iz domovine, porabil za novo cerkev sv. Antona; a žal me je to pot revščina prisilila, da sem moral denar iz domovine porabiti v druge namene. Moral sem namreč kupiti svojim gojencem (146 jih je) nove obleke. Cerkev bom začel kmalu zidati. Upam, da bo temeljni kamen blagoslovljen na praznik sv. Antona" (KM 1930/31, št. 12). Da je Keréc veliko nabral, priznavajo tudi drugi, tako eden tistih, Pomatti, ki je kot drugi za Kerécem nadaljeval z gradjo cerkve sv. Antona: "Gotovo je, da je Keréc zbral lepo vsotico."

Najbolj pa je Slovence navdušil za sodelovanje v času, ko je bil v domovini. Župniki so mu radi odstopili nabirko in druge darove, ko je obiskal župnijo in tam predaval. Po vrnitvi v Hongkong po Salezijanskem vestniku vsem piše: "Lepa hvala vsem prečastitim gospodom župnikom, ki so me povabili v svoje župnije pridigat in predavat o kitajskih misijonih; njim in vsem njihovim vernikom, ki so me tako lepo v teh težkih časih obdarili. Vsem onim dobrotnikom in dobrotnicam, ki

so si znali mnogo pritrgati in žrtvovati za uboge pogane in misijonsko delovanje, naj bo mili Jezus bogat plačnik! Zahvala vsem zavodom za ljubezniv sprejem. Vsem našim blagim sodelavcem in sodelavcem, ki so povsod sodelovali z menoj za širjenje misijonske misli v domovini in pomagali nabirati za mojo novo cerkev sv. Antona, naj Marija Pomočnica vrača s svojim mogočnim varstvom nad njimi.

Naj vam bo vsem mila slovenska zemlja blagoslovljena na tem potovanju v srečno večnost.

Vsem hvalo dolžan Jožef Keréc, salezijanski misijonar na Kitajskem" (SV 1933, št. 7-8).

Med posameznimi zbiralci darov je treba posebej omeniti in dati hvalo gospe Mariji Abramovi, doma iz vasi Dolenji Leskovec v župniji Brestanica ob Savi (r. 11. januarja 1892, + 27. avgusta 1968; pokopana v Rogaški Slatini). O tem je pripovedovala Halás: "Keréca sem prvič srečala, ko sem bila služkinja pri sestrah usmiljenkah v Radečah pri Zidanem Mostu, ko je leta 1932 prišel prvič na obisk v domovino. Sam me je navdušil za nabiranje, kakor je pač samo on znal. Oglasila sem se najprej pri takratnem radeškem župniku. Z veseljem mi je dal dovoljenje za nabiranje po župniji. Svetoval mi je, naj vso stvar prijavim policiji. Tako sem tudi naredila. Dobila sem posebno dovoljenje."

Za nabiranje po ljubljanski in mariborski škofiji je dobila posebna dovoljenja od škofov. Preromala je vso Slovenijo. V Marijanišču v Ljubljani je o nabiralni akciji govorila z dr. Koroščem. Povabil jo je na stanovanje in ji podaril znatno vsoto. Redna podpornica teh nabirk je bila žena bana Natlačena, prav tako ljubljanski škof Rožman. Ker je prva nabirka po Abramovi posredovana Katoliškim misijonom že sredi leta 1936, drži, da je Abramova za Keréca nabirala že vsaj od pomladi 1936. V tem času je imela dovoljenje od cerkvenih oblasti.

Ko je jeseni 1939 prvič prišla v Črénsovce, se spominja Halás, je pokazala pisno priporočilo urednika Novin in Marijinega lista, Jožefa Klekla st. Z nabiralnimi akcijami za misijone je nehala konec leta 1940. Izvedla je okrog 16 večjih nabiralnih akcij. Glede na zapisane prispevke za Keréčeve misijonske potrebe, lahko rečemo, da so Slovenci zanj zbrali okrog 426.710 din. Med vojno je Abramova ostala v Prékurmju. Zaposlila se je kot služkinja pri trgovcu Ostercu v Béltincih.

Nazaj na Kitajsko

Kmalu po operaciji je Keréc dobil pismo g. Braga, svojega inšpektorja na Kitajskem, da naj se čim prej vrne.

Predragi g. Keréc!

Vaše pismo, v katerem mi poročate, da ste zdravi in da delujete nepretrgano za poživljanje misijonske misli med Slovenci, me je zelo razveselilo in hvalim Boga za uspehe, ki ste jih imeli in za posebno naklonjenost, ki jo ima Bog do Vas ne samo tu na Kitajskem, ampak tudi v dragi domovini. Zelo prisrčno Vas prosim, da se čim prej vrnete na Kitajsko, ker so se razmere tako spremenile, da Vas nujno potrebujemo. Če je le mogoče, pridite že prve dni septembra v Hongkong.

Pripravite se na velike in trde žrtve. Pridite polni don Boskovega duha in velike ljubezni do svetega očeta. Tu se Vas vsi vedno spominjamo in Vas željno pričakujemo.

Karel Braga

(SV 1933, št. 7-8)

Prvotno je mislil odpotovati 12. avgusta 1933. Mladi misijonarji, ki naj bi jih vodil na Daljni vzhod, pa še niso bili pripravljeni, zato je moral počakati še dva meseca. Kar mu je še preostalo časa, ga je izkoristil, da je navduševal za misijone okrog Ljubljane.

Pred odhodom iz Trsta je pisal uredniku Salezijanskega vestnika: "Preden izgine iz našega obzorja evropska zemlja, vam pošiljamo svoje zadnje pozdrave in zahvalo za vse premnoge dobrote, ki sem jih bil vseh 16 mesecev deležen v mili domovini. Povejte vsem bralcem Salezijanskega vestnika in vsem dragim misijonskim dobrotnikom in dobrotnicam misijonov, da vas vse nosim v srcu in milo prosim Boga, naj jim bo bogat plačnik za vse milodare, ki so mi jih naklonili za cerkev sv. Antona.

S seboj peljem 17 novih misijonarjev, 11 za Kitajsko in 6 za Japonsko. Tako nas je vseh skupaj 18 salezijancev na ladji. Dva sva duhovnika, dva sobrata laika, drugi pa so vsi kleriki bogoslovci."

V Trstu se je 13. oktobra vkrcal na ladjo Conte Verde, ki ga je ponovno ponesla do njegove preljube Kitajske. Iz Port Saida (17. oktobra) pošlje uredniku Katoliških misijonov pozdrave in prisrčno zahvalo za vse, kar so storili zanj v času bivanja v domovini. Na vse

dobrotnike kliče obilen božji blagoslov. V pismu še pove, da je ob salezijancih na ladji tudi "lazarist prečastiti gospod Tomaž Češka (doma iz Brdovca pri Zagrebu), ki se vrača na Kitajsko, 7 patrov frančiškanov iz Florence, 6 jezuitov iz različnih dežel in nemški kapucin; častitih sester pa še nisem preštel, koliko jih je kakega reda. Vseh redovnikov in redovnic nas je 50 na tej ladji. Med sestrami so tudi madžarske usmiljenke sv. Vincencija, ki gredo v kitajske misijone."

Z ladje je pisal tudi sestram v Leonišče, kjer je bil operiran in se jim zahvalil za vso naklonjenost. Potem dodaja: "Znanje jezikov mi na ladji zelo prav pride. Spovedujem potnike najrazličnejših narodnosti. Ker za silo govorim 11 jezikov, lahko razumem vse. Posebno so vesele madžarske usmiljenke, ker poleg mene ni žive duše, ki bi jih mogla razumeti. Vseh potnikov nas je na ladji 1.200. Med njimi je tudi veliko Japoncev in Kitajcev. Celo nekaj Kitajcev iz mojega misijona sem dobil med potniki. Za vse potnike imamo ob nedeljah dve sveti maši in pridigo. Eno imamo v plesni dvorani prvega razreda, drugo pa zunaj na odprtem za 200 vojakov mornarjev, ki se peljejo v Šanghaj in Tjencin."

Skupaj s Kerécem je potovalo 23 velikih zabojev, ki so tehtali kar 5.000 kg. V njih so bili stroji in vse, kar je nabral v domovini med dobrotniki (obleke, nabožni predmeti, svečniki, kelihi, cerkveno perilo...) "Ko je komisar na ladji zagledal vso mojo ropotijo, se je čudil moji predrznosti, češ kako si upam toliko zabojev imeti za navadno potniško prtljago. Po daljšem prerekanju sva se s komisarjem pobotala in plačal sem le 300 lir prevoznine za vse. Tudi predmete za druge slovenske misijonarje na Daljnem vzhodu sem srečno pripeljal v Hongkong in jih tudi takoj razposlal. Celo veliki kip Srca Jezusovega, dar sobratov na Rakovniku, ki ga je gospod Hafner tako mojstrsko zavrnil, je brez vsake poškodbe došel do svojega cilja."

Keréc je srečno stopil ponovno na Kitajska tla 4. novembra 1933. S tem pa se je tudi končalo še eno obdobje njegovega misijonskega življenja in se je začelo drugo.

Sklep nekega dela

Ob prihodu na Kitajsko je zapisal uredniku Katoliških misijonov: "Končno sem zopet stopil na ljubo Kitajsko, ki se mi je v zadnjih desetih letih tako vrasla v srce, da je celo v objemu domovine ne podnevi ne ponoči nisem mogel pozabiti. Pozdravljena, nova domovina!"

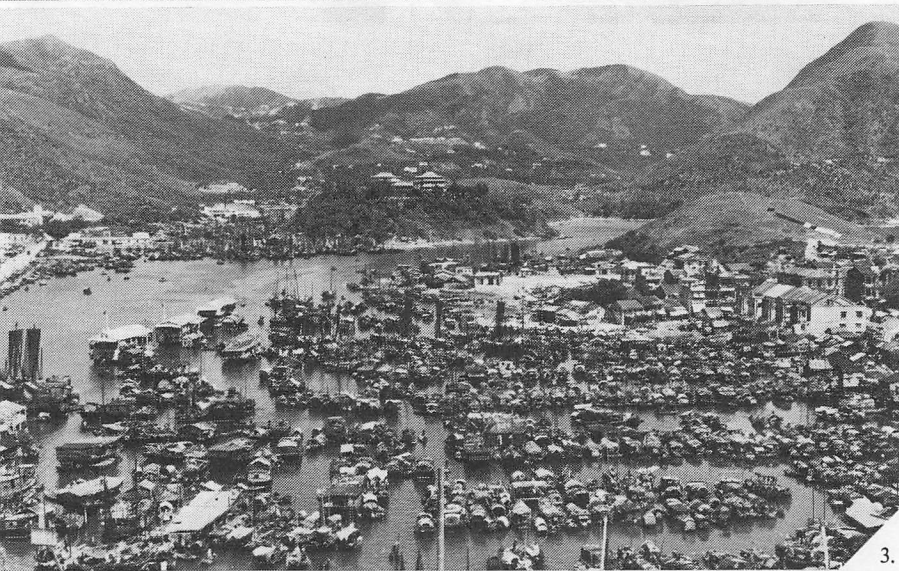
Da bo srečno z vsem došel na Kitajsko, se nismo čudili, saj ga poznamo, kako se znajde v vseh okoliščinah. "Presenetila pa nas je vest, da je g. misijonar prepustil zidanje cerkve sv. Antona v Hongkongu, za katero se je toliko žrtvoval, drugim, sam pa odšel v roparsko provinco Guangdong v mesto Šiučov."



1.



2.

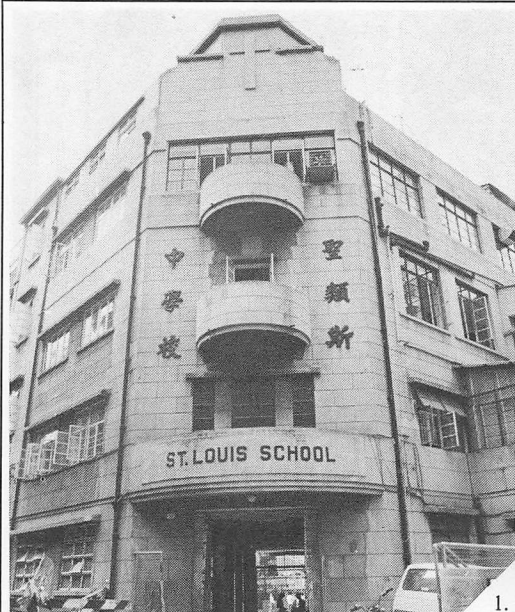


3.

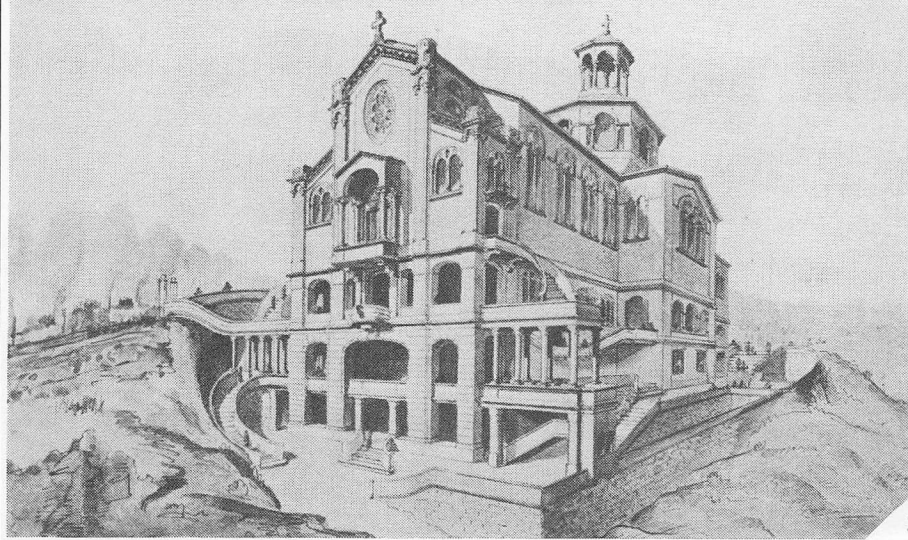
1.
Keréc krsti najdenčke in izpostavljene v Hongkongu

2.
Keréc s sestrami Naše ljube Gospe Angelske

3.
"Barakarji" na čolnih



1.



1.

Zavod sv. Alojzija v Hongkongu

2.

Jezuit Matej Ricci

3.

Cerkev sv. Antona v Hongkongu



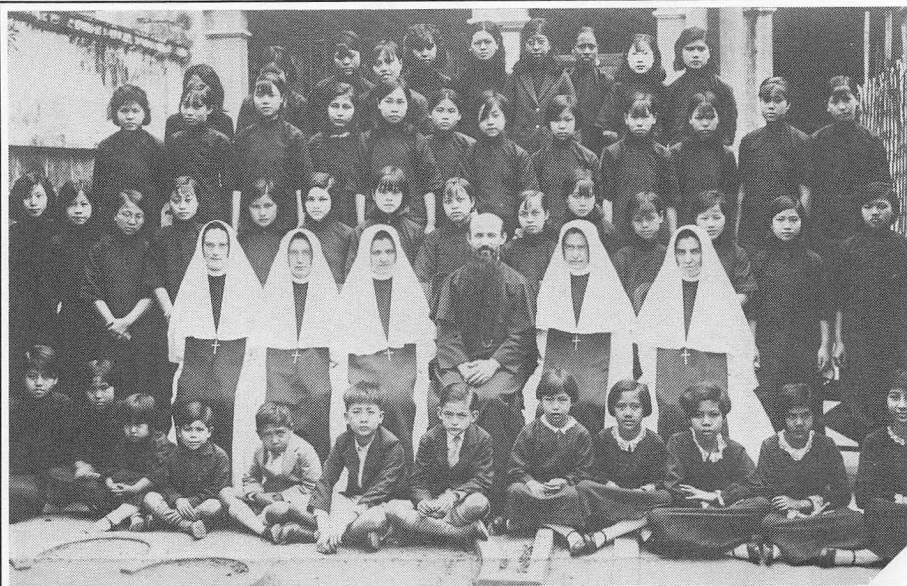
1.



2.

1.
Krojaška delavnica v Hongkongu

2.
Čevljarska delavnica v Hongkongu



1.
V šoli sester Naše ljube Gospe angelske v Hongkongu

2.
Keréc, duhovni voditelj šartskih sester v Hongkongu

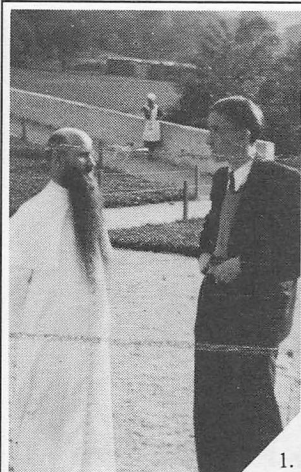




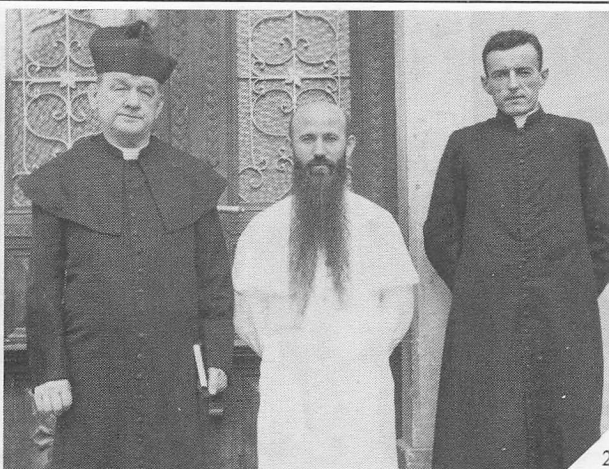
1.
Ob ponovitvi nove maše, 5. junija 1932

2.
Med bogoslovci na Rakovniku leta 1933

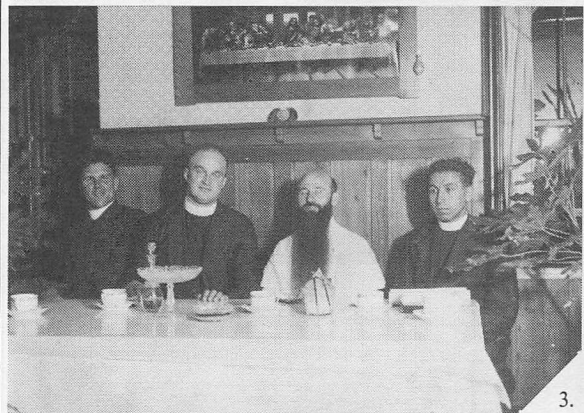
3.
Procesija k župnijski cerkvi, 5. junija 1932



1.



2.



3.



4.



5.

1.
Keréc na Golniku leta 1932

2.
Keréc med misijonarjenjem po Sloveniji leta 1932/33

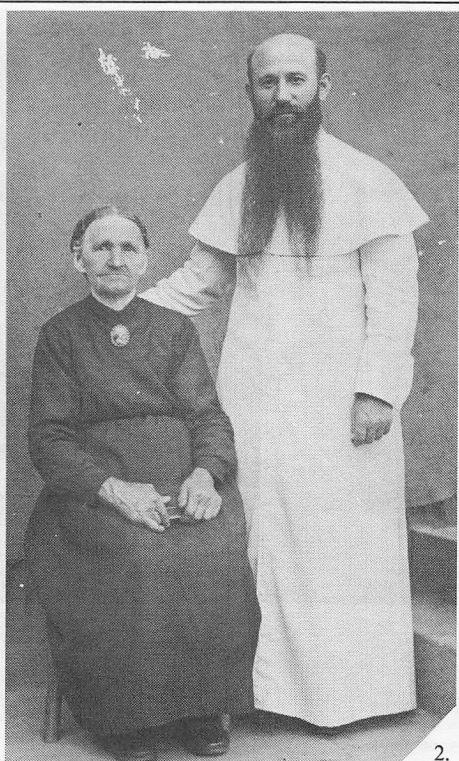
3.
Pri župniku Vovku (poznejšem škofu) v Trziču sept. 1932

4.
Neločljivi sopotnik: črn klobuk

5.
Med sotrudniki na Radni leta 1932



1.



2.



3.

1.
Z družino brata Franca leta 1932

2.
Z materjo leta 1932

3.
Z domačimi pred vrnitvijo na Kitajsko leta 1933



1.



1.

Druga z leve M. Abramova v Béliincih

2.

Keréc, kakršén se je vtisnil v spomin (leta 1932)

3.

Na ladji ob prihodu v Hongkong leta 1933

VONJ MUČENIŠKE KRVİ V ŠIUČOVU

1933 - 1935

*"Moja soba, miza in postelja,
vse še diši po mučeniški krvi
škofa Versiglia.
Zdi se mi, da je s krvjo oškropljena
in da mi kliče:
Isto čaka tudi tebe!
Jaz sem vdan v Božjo voljo
in sem zadovoljen z vsem,
karkoli mi pošlje Božja previdnost,
da bi le mogel pridobiti
veliko Kitajcev za nebesa."
Šiučov, jeseni 1933*

Sprejem novega ravnatelja

Ob vrnitvi na Kitajsko, 4. novembra, so ga bivši gojenci in kristjani v Hongkongu slovesno sprejeli z godbo. Le deset dni zatem je sledilo novo preseljenje: 14. novembra 1933 je vrhovni predstojnik Peter Ricaldone Keréca imenoval za ravnatelja v zavodu Janeza Boska v Šiučovu. Po dogovoru z inšpektorjem Brago naj bi še poskrbel, da se bo gradnja cerkve sv. Antona nadaljevala (v času bivanja v domovini je vse mirovalo). Vse je izročil v roke svojemu nasledniku Wieczoreku. Pustiti je moral torej delo - gradnjo cerkve sv. Antona v Hongkongu -, ki ga je načrtoval in za katero je navdušil vso Slovenijo. "Slovenci smo položili temelj tej veliki in lepi cerkvi, z darovi pa, ki sem jih prinesel od doma, ter jih izročil svojemu nasledniku, smo dali tudi možnost, da se more delo nadaljevati" (KM 1933/34, marec).

O svoji poti v novi misijon pripoveduje: "14 dni po svojem prihodu v Hongkong sem bil že z vso svojo ogromno prtljago na poti proti Šiučovu (približno 300 km zračne črte od Hongkonga). Mnogo sem

si prizadeval v Kantonu, preden sem mogel kitajskim carinikom dokazati, da so moji predmeti namenjeni za karitativne ustanove in da so torej brez carine. V splošnem so uradniki razumeli moje dokazovanje, le enemu sem moral stisniti 12 kitajskih dolarjev (180 din), da je postal bolj dobre volje. Po končani besedni vojni s cariniki sem se po železnici odpeljal iz Kantona v Šiučov ter po skoro celodnevni vožji 18. novembra proti večeru dospel na svoj novi dom."

Gojenci osnovne in srednje šole so novega predstojnika navdušeno pozdravili z godbo in raketami (svetlobnimi izstrelki). Kakor povsod je tudi tukaj zbujal veliko zanimanje med ljudstvom zaradi svoje postave in predvsem zaradi svoje brade, s katero se je poigral veter, da je plapolala okrog ramen kot zastava. "Pogani, vojaki, komunisti in naši 'dobri roparji', pa so od strani radovedno gledali in si belili glave, kdo je ta "Fan kvai lo - tuji hudič", ki ima tako dolgo brado in si drzne tako slovesno priti v mesto" (KM 1933/34, marec).

Njegovo prvo delo je bilo sedaj vodenje zavoda sv. Janeza Boska z osnovno, srednjo in obrtno šolo, s tiskarno, mizarско, krojaško in čevljarско delavnico, s kapelo; ta je rabila za cerkev vseh kristjanov v mestu in za stolnico sedanjemu škofu salezijancu msgr. Ignaciju Canazeju, ki je nasledil Versiglia. Časi niso bili nič kaj ugodni, zato je bilo v zavodu 170 gojencev, učiteljev in profesorjev pa 12, vsi Kitajci. Sam je poučeval v šoli angleščino in verouk.

"Za stanovanje imam dve sobici: ena mi služi za pisarno in druga za spalnico. To sta tisti sobici, v katerih je stanoval pokojni škof Versiglia, ki je ta misijon in zavod ustanovil. Miza, ki na njej pišem, je tista, ki jo je on uporabljal. Deska, ki mi služi za posteljo, je tista, na kateri je on večkrat počival. Stene, miza in postelja, vse me spominja in mi skrivnostno šepeta, da me čaka enaka smrt. O kako bi bil srečen! To bi bil višek moje duše in sreče in veselja" (KM 1933/34, marec).

Vendar ni dočakal mučeništva krvi, mučilo pa ga je precej drugih stvari. Pogrešal je mleko, na katero se je v domovini spet navadil; ker pa imajo Kitajci samo bivole, ni mogel kar tako priti do mleka. V domovini se je ponovno navadil na dober domač kruh, ki ga na Kitajskem ni, saj molijo "za naš vsakdanji riž". Zdravja, ki si ga je doma okrepil, ne bi rad kar tako zapravljal, zato si je sam začel doma peči kruh, kar pa se mu ni posrečilo, saj ni imel peči in drugih stvari. Zato je naprosil nekega znanca, ki je vsak drugi dan potoval v Kanton, da mu je od tam prinašal po tri štruce kruha, ki ga je tam kupil pri Evropcih. Kruh je od njega z veseljem jemal tudi škof Canazei. Druga pokora je bila Versiglijeva

postelja, na kateri je svetniški škof počival in delal pokoro za svoje ovčice. "To svojo desko ali posteljo sem lepo uredil. Iz trave sem naredil tenko žimnico in jo prevlekel z rjuho. (Saj imam 12 novih lepih rjuh, katere mi je podarila dobra duša iz Ljubljane.) Tudi blazinico za zglavje sem si preskrbel: vrečo sem napolnil z bombažem ter jo pregrnil s prtom. Na vogalih deske sem pribil štiri kole in jih zgoraj zvezal s prečnicami. Čez vse to ogrodje sem napel tanko mrežo proti komarjem. Vendar so nekateri tako spretni in nadležni, da že najdejo kako špranjo in me potem mučijo vso noč. Da bi jih pregnal, sem si kupil smrdljivo maščobo, s katero si namažem obraz in roke. To je drugačen parfum, kakor ga pri vas rabijo..." (KM 1933/34, maj).

Veliko pokore je imel tudi s kuharjem, še posebej zato, ker je bil dolgo v domovini, kjer so ga dobri ljudje povsem razvadili z dobrimi jedili. Njegov kuhar Aloj ("Nikar ne mislite, da je kaj v zvezi z lojem!"), je bil prepričan, da je najboljši kuhar na svetu in da vzorno služi svojemu gospodu, čeprav je bila jed skoraj vedno zasmojena in neokusna. Imel se je za poštenjaka, čeprav je misijonarja pri nakupovanju ogoljufal. "Ker pa je Aloj v goljufanju bolj zmeren kakor služabniki drugih misijonarjev, ga imam vseeno rad."

Keréc je skrbel tudi za vrt, za nekaj prašičev, ki so jih redili, in za golobe. Tudi sicer je skrbel za lepoto hiše. "Ker ni elektrike, sem kupil tri plinske svetilke (vsaka stane 20 dolarjev), kakršne sem videl na ljubljanskem kolodvoru. Učilnica, šola in cerkev in dvorišče, vse je sedaj pri nas sijajno razsvetljeno. Ko je neki Kitajec videl to krasno razsvetljavo, je rekel: 'Poglejte, kako je ta Evropec pameten. Sonce je ujel v steklene buče, da mu tudi ponoči sveti kakor podnevi'" (KM 1933/24. maj).

Škofijski sedež bl. Alojzija Versiglia

Šiučov v provinci Guangdong je bil rezidenca znamenitega Riccija v letu 1589. Za njim so prišli jezuiti, ki so jih izgnali 1606. Potem so tu misijonarili francoski in portugalski jezuiti, od 1859 pa tudi misijonarji pariške misijonske družbe. Salezijanci so prišli leta 1918. Čez dve leti, 9. aprila, je postal apostolski vikariat (ločil se je od ap. vikariata Kanton) in za prvega škofa bil imenovan Alojzij Versiglia. Vikariat je postal škofija 11. aprila 1946. Msgr. Versiglia je na razvalinah Riccijeve rezidence v Hosai na desnem bregu Črne reke nasproti Šiučovu aprila

1921 sezidal sirotišnico sv. Jožefa in leta 1923 cerkev sv. Jožefa. Tu je Keréc leta 1933 postal ravnatelj.

Nihče ni mogel misliti, da bo prav Versiglia prvi med salezijanskimi mučenci, ki je kelih, katerega je videl don Bosko, napolnil do vrha s svojo krvjo.

Alojzij Versiglia (rojen 5. junija 1873) je bil pri don Bosku v oratoriju. Kot dvanajstletni fantič je bil določen, da je don Bosku povedal godovno voščilo. Don Bosko mu je rekel: "Nekaj ti imam povedati!" Priložnosti za to pa ni bilo več. Ali je don Bosko kot vided takrat zaznal, da bo Versiglia prvi polnil salezijanski kelih mučeništva? Vodil je prvo salezijansko misijonsko odpravo na Kitajsko leta 1906. Papež Benedikt XV. ga je 4. maja 1920 imenoval za škofa, posvečen pa je bil v kantonski stolnici 9. januarja 1921. Za škofovsko geslo si je izbral: "Na tvojo besedo bom vrgel mrežo" (Lk 5, 5).

Kalist Caravario je bil rojen 8. junija 1903. Kot klerika ga je Versiglia ob svojem obisku v Turinu leta 1922 navdušil za misijone. Obljubil mu je: "Monsinor, pridem za vami na Kitajsko!" In res, odpotoval je 7. oktobra 1924 in po nekaj misijonskih postajah 18. maja 1929 v Šiučovu po rokah škofa Versiglia prejel duhovniško posvečenje.

Kalist je držal obljubo in prišel, da sta se skupaj čez nekaj mesecev posvetila z mučeništvom. Versiglia je že dalj časa nameraval obiskati kristjane v Linčovu, kar pa zaradi razbojnikov ni bilo mogoče. Končno so 24. februarja 1930 odpotovali z vlakom do Lingkonghova, kjer pa so se vkrcali v ladjo: Versiglia, Caravario, dva učitelja, učiteljica, katehistinja in gojenka pri sestrah. Z obrežja reke so opoldne 25. februarja zaslišali: "Ustavite ladjo." Bilo je kakih deset piratov in boljševiskih vojakov. Zahtevali so 500 dolarjev. Ni pa šlo ne za denar in ne za misijonarje. Šlo je za mlado učiteljico, ki je odbila ponudbo nekega pirata, da bi mu bila za ženo, saj je nameravala postati redovnica. Zato je bila zaseda, preden bi odšla k sestram, dobro nastavljena.

Kričali so: "Pobiti ju je treba!", ker nista pustila, da bi se polastili deklet. Tolkli so ju, da sta v nezavesti obležala. Potem so odvedli dekleta. Prišli so še ponju in ju zvezali. Vedela sta, da je usoda odločena tudi njima. Molila sta. "Umreti moraš!" je razsodil divjak. "To je eden iz vere tujih hudičev; moral bo umreti. Če bi ne umrl, bi se maščeval." Versiglia je prosil: "Jaz sem star, mene ubijte; on je pa mlad, prizanosite mu!" Odjeknilo je pet strelav. Žrtev je bila dopolnjena.

Trupla so iznakazili in zagrebli v pesek. Ljudje bližnje vasice pa so ju izkopali v strahu, da zločin ne bi imel slabih posledic za vas in ju

prenesli na obrežje reke v Lianjou. Od tu so ju v velikih kitajskih krstah prenesli na misijonsko postajo. Naš misijonar Gedér je potem pomagal ciniti krste, v katere so ju položili pred pogrebom. Pogreb je bil veličasten. Versiglia so pokopali v cerkvi Srca Jezusovega, ki jo je sam sezidal, Caravaria pa na misijonski postaji pri vhodu v cerkev sv. Jožefa.

Papež Janez Pavel II. ju je 15. maja 1983 razglasil za blažena. Med navzočimi na Trgu sv. Petra v Rimu je bil misijonar Andrej Majcen, še en velikan med slovenskimi salezijanskimi misjonarji na Kitajskem, ki ga je Versiglijevu mučeništvo navdušilo za misijono.

Razmere v novem misijonu

Nebo nad Šiučovom je sicer prijazno sijalo, vendar so se zgrinjali tudi temni oblaki. Razmere so bile težke in napete, tudi v zavodu samem in Keréc je moral uporabiti veliko spretnosti, da je vse ohranjal v potrebnem soglasju. Francozi in Italijani so večkrat podlegli nacionalističnim nazorom, kar je oviralo in odbijalo Kitajce. Keréc je bil drugačen: nikdar se ni kregal in se je dobro počutil med Kitajci. Bil je kovač miru. Miril je strasti in pametno urejal zadeve. Poznal je tudi kitajsko dušo in vedel, da ne prenesejo, da se kdo nanje jezi in jih krega; to v njih razvname vročo kri in maščevanje.

"Okrog nas so se začele nove notranje vojne in komunizem je na pohodu, ki je naš največji sovražnik." Bil je že organiziran napad na postajo in določeno je bilo, kako bodo vse požgali, misijonarje, sestre in fante pa mučili. V trepetu so čakali dan in noč, kdaj se bo to zgodilo. Samo božji pomoči se imajo zahvaliti, da se to ni zgodilo, ker so prišle okrepitev iz Kantona, "čete in precejšnje število letal. V strašnih bojih so odbile vpad v mesto in obenem pregnale naše največje sovražnike iz province Guangdong. Vsa vihra je zdivjala na severozahod v misijon Jožefa Gedérja. Bil sem zanj v velikih skrbih. Dolgo ni prišlo od njega nobeno sporočilo. Mislil sem že, da so ga ujeli in ubili. Slednjič se je oglasil iz svojega skrivališča v Liočau. Zadnje pismo pa je že poslal iz svoje postojanke Tungpi. Pripoveduje mi, da so jo komunisti tudi tam izkupili, vendar se klati okrog polno roparjev, ki ga ves čas nadlegujejo. Vsi smo pa prepričani, da nas vedno sožitje z roparji ne straši toliko kot krvoločna komunistična krdela. Lahko vam zagotovim, da smo precej pomirjeni in da so naše postojanke vstale k novemu delu in življenju. Hčere Marije Pomočnice so prav tako neustrašene ostale na svojem

mestu, le iz Lokčonga so se za časa napada preselile v Šiučov" (SV 1935, št. 3).

V tem kratkem času, ko je bil Keréc ravnatelj le nekaj več kot leto dni, je doživel še marsikatero neprijetnost. Med mašo 12. februarja 1934 je v neposredni bližini zavoda začelo goreti. Razplamtel se je velik požar. Pri darovanju so plameni že jeli lizati stene zavodske cerkvice in zavoda samega. Kakor po čudežu zavod in cerkva nista pogorela, čeprav je vse okrog do tal pogorelo in je ostalo mnogo brezdomcev. Le dva dni pozneje, 14. februarja 1934, so mu ukradli prenosni oltarček, ki ga je dobil na misijonski razstavi v Ljubljani. Z oltarčkom so mu odnesli tudi mašni plašč, oltarne prte in vse, kar spada k takemu oltarčku.

Ne glede na razmere pa je teklo življenje in misijonsko delo naprej: tako ljudska šola, gimnazija in tehnična šola. Število fantov je vsak dan naraščalo, da jih je bilo že 200. Med temi je bilo le 46 kristjanov, drugi pa so bili pogani. Ker so bile šole javne, so bile pod nadzorstvom guvernerja in je bilo med poukom prepovedano govoriti o kakršnikoli veroizpovedi. Zato so za pouk o veri izkoristili čas zunaj pouka, tudi v razredih. Taka verska srečanja so imeli vsak dan. Misijonu je bil zaupan v oskrbo tudi ves okraj Hokkong, ki je velik kakor Dolenjska; zanj je skrbel misijonar Keréc. Kristjanov je bilo le malo. Ob nedeljah so vse povabili v cerkvico v zavodu. "Največje naše upanje je mladina. Neverjetno je, kako velike in lepe sadove obrodi v njej zakrament svetega krsta. Trdno upam, da bo mladina z božjo pomočjo veliko boljša kot njeni starši. Ah, bratje, pa tudi tukaj je krdelo laži-svečenikov, ki z neumnimi vražami skušajo očuvati svojo vero in jo delajo privlačno z raznovrstnimi bedarijami" (SV 1934, št. 4).

Skupaj so v misijonu doživeli tudi tole grenko preizkušnjo: "Bog pa nas hoče preizkusiti še z drugo prav hudo nadlogo, in sicer v gmotnem in finančnem pogledu. Vse premoženje, 60.000 mehiških dolarjev, smo izgubili, ker je banka, kjer je bil denar naložen, čez noč propadla. Tako smo bili izpostavljeni dvojnemu zlu: vojni in bedi. Z nekim prikritim veseljem sem torej pričakoval komuniste in bil pripravljen umreti, ne vem pa, ali je bilo to hrepenenje po mučeniški smrti ali pa sem videl v smrti izhod za odložitev težkega bremena, ki mi je padlo na ramena. Vsak dan pa prosim Boga, naj mi da srečno smrt, pa naj bo mučeniška ali naravna" (SV 1935, št. 3).

Prav v teh težkih trenutkih je bila suša tudi v domovini, za katero misijonar pravi, da je že mislil, "da se je Sueški prekop posušil". Pa je le prišla pomoč iz domovine, in to prav na predvečer don Boskovega

praznika in so je bili zato v svojem pomanjkanju še toliko bolj veseli.

Vesel dogodek, ki je prekašal mnoge žalosti, pa je bil v času Keréčevega bivanja v Šiučovu prav gotovo ta, da se je v škofijski pisarni (tj. v zavodu) začel postopek, da bi mučenca Versiglia in Caravaria razglasili za blažena.

Novi delegat za Kitajsko

Leta 1934 dobi Kitajska novega apostolskega delegata. Msgr. Celzij Constantini, ki je odpotoval v Evropo, se zaradi bolezni ni več vrnil, namesto njega pa je prišel nov delegat, nadškof Mario Zanin. Na veliko noč, 4. aprila 1934, je v Hongkongu v stolnici ob slovesnosti zapel slovesni Tebe, Boga, hvalimo na čast novemu svetniku sv. Janezu Bosku, ki ga je ta dan papež Pij XI. razglasil za svetnika. Za pot na Kitajsko mu je sveti oče podaril škofovski križ z relikvijo sv. Janeza Boska. Povedal je, da mu je papež naročil, naj vedno posveča veliko skrbi mladini, če hoče, da bo njegovo delo med Kitajci blagoslovljeno. Prav zaradi tega je hotel kot prvo obiskati misijonsko postajo salezijancev v Šiučovu, kamor je prišel 21. aprila in bil gost zavoda in ravnatelja Keréca. Priredili so mu slovesen sprejem. Msgr. Zanin je bil nad vsem, kar je videl, zelo navdušen. Spoznal je Keréca in ga vedno visoko cenil. Obiskal je tudi grobove mučencev Versiglia in Caravaria in s svojo besedo navduševal za apostolsko življenje in za mučeništvo. Keréc je spremljal apostolskega delegata 23. aprila do Kantona, od koder je delegat nadaljeval pot v Šanghaj in Peking.

Vlada mu je v Nankingu priredila prisrčen sprejem, česar so bili posebej veseli kristjani. "Ko se je g. delegat poklonil v imenu sv. očeta predsedniku vlade, je ta z vso spoštljivostjo izrazil veselje, da sveti oče goji tako veliko ljubezen do kitajskega naroda. O katoliških misijonih na Kitajskem pa je rekel: 'Zveze med Kitajsko in katoliško Cerkvijo so že stare. Preden je bila Kitajska v kakih uradnih odnosih s katero drugo državo, so že katoliški misijonarji prejadrali morja in prišli na Vzhod. Prvi, ki je seznanil Zahod s kitajsko omiko, je bil katoliški misijonar; in zopet je bil katoliški misijonar, ki je seznanil kitajski narod z zahodno znanostjo in umetnostjo. Dolžni smo,' je nadaljeval predsednik, 'izraziti svojo globoko hvaležnost katoliški Cerkvi za njeno pomoč, da bi naš narod dosegel mir, napredek in blagostanje. Ni mi treba zatrjevati, da bo naša vlada tudi za naprej skrbela za varnost katoliških ustanov, da ji tako omogoči nadaljnje delo na polju dobrodelnosti.'" Koliko "naklonjenosti" je Keréc še doživel do leta 1952, ko je bil izgnan, bomo videli še pozneje.

Jožef Gedér, Keréčev prékmurski rojak

"Tudi v bližini Gedérja v okraju Linjin so še napol divji ljudje. Vlada je tja že ponujala vojaško spremstvo misijonarjem, če bi jih hoteli malo 'udomačiti'. Če bi bil v omenjenem kraju, bi ponudbo gotovo sprejel, tako pa imam do tja štirinajst dni hoda. Niti g. Gedérja še nisem utegnil obiskati, ker ne morem pustiti za toliko časa šole, ki je javna" (KM 1933/34, julij).

Kdo je bil Gedér? Eden tistih Keréčevih prékmurskih rojakov, ki je šel po misijonski poti na Kitajsko, ker ga je navdušilo srečanje s Kerécem in njegov misijonski zgled. Rodil se je v Rogáševcih (17. februarja 1901) v župniji sv. Jurija na Goričkem, torej le za dober "lučaj" severneje od Keréčeve domačije. Duhovnik je postal leta 1929 in takoj jeseni odpotoval na Vzhod. Prvo misijonsko področje je bil Šiučov, hiša, kjer je sedaj Keréc. Že po dveh mesecih bivanja ga je hotel škof Versiglia vzeti na potovanje, pa je prišla ovira (komunisti so uničili progo). Preden je Gedér prišel, se je Versiglia odločil za Caravaria. Gedérja je pocukal za brado in mu rekel: "Čakal sem te, pa te ni bilo od nikoder!" Tako Slovenci nismo dobili mučenca, ki bi bil sedaj razglašen že za blaženega. Ves čas do leta 1952 je misijonaril v okraju Linčov, in sicer v gorskem Tungpiju (1930 -1936), v mestu Linčov (1936 -1945), kjer je bil med vojno skoraj sam, saj so druge, Italijane in Nemce, pregnali. Po smrti škofa Canazeja je bil imenovan za generalnega vikarja v Šiučovu in je vodil škofijo dve leti (1946 - 1948). Odpovedal se je škofovstvu in šel v enega najtežjih misijonov v Namyung, kjer ga je zalotila zmaga komunistične revolucije. Pod to oblastjo je vztrajal štiri leta; popravljal je stroje, radioaparate, ure, dve leti je bil bolničar. Ko je oblast ugotovila, da mu ne more "oprati možganov", so mu dali "odpustnico" in je 16. maja 1952 odpotoval v Hongkong. Od tod se je prvič po 23-ih letih napotil na obisk v domovino, potem pa v tem mestu delal do smrti 10. novembra 1972. Pokopan je v Hongkongu.

Ljudski misijonar v južnih krajih

Na svoj prvi misijon Keréc ni nikdar pozabil. Tam je pustil delček svojega srca in verjetno je prav tam doživljal ob prvih misijonskih korakih največje veselje in potrditev v poklicu. Tako je bil seveda vesel vabila, da pride med svoje in jim pridiga na "ljudskem misijonu".

"Ves moker, prehlajen in zbit sem se vrnil z misijonskega potovanja po južnih krajih našega misijona. Toda srce sem prinesel domov vedro, polno nebeške tolažbe. Za veselje, ki mi ga je ljubi Bog vlil v dušo, bi rad pretrpel še veliko več. Obiskal sem namreč kraje in poživljal vero kristjanov, ki sem jih pred tremi leti z velikimi napori prerodil za nadnaravno življenje. Ob koncu mojega ponovnega misijona med njimi sem doživel tolažbo, da so bila njih srca vsa vneta za sveto vero in pripravljena, če treba, iti tudi v mučeništvo.

Imel sem za te kristjane misijon, kakor jih imate pri vas; trajal je štirinajst dni. Trikrat na dan sem pridigal, zjutraj in zvečer spovedoval, imel z njimi zasebne sestanke in pomenke o vseh njih zadevah, obiskoval in prevideval sem bolnike. Tudi ponoči sem šel nekajkrat na to samarijansko pot. Krstil sem veliko umirajočih in na smrt bolnih, zlasti otrok, ki jih je Bog takoj nato povabil med svoje nebeške angelčke. Mislim, da je bilo teh, ki sem jih krstil, blizu tisoč. Če mi je pa preostalo še kaj časa, sem z njimi prepeval v njihovem domačem pojočem jeziku resnice svete vere. Na ta način sem z njimi ponovil znaten del katekizma. Bil sem, kakor vidite, ne samo misijonar, ampak tudi 'fajmošter'.

Sposebno ljubeznijo in veseljem se me je oklepala mladina. Postal sem kakor otrok z otroki, se z njimi igral in nabijal žogo. Zvečer pa, da bi dali dober zgled drugim, smo na odprti ulici molili naše molitve za žive in mrtve in prosili Vsemogočnega Očeta za žarek milosti tudi za one, ki ga še ne poznajo, ki še vede ali nevede služijo malikom in hudobnemu duhu. Preden sem se med splošnim jokom poslovil od njih in nastopil pot proti domu, sem jim še enkrat naročil, naj le večkrat v večjih skupinah molijo na javnih prostorih. Mnogi fantje so tako goreči in pogumni, da gredo na večer z rožnim vencem na ulico in povabijo kristjane, kolikor jih srečajo, da skupaj na ulici glasno molijo za rajne, umirajoče in za pogane. Res, toliko tolažbe mi je dal ljubi Bog na tem potovanju, da sem lahko pozabil na vse trpljenje, stradanje in druge nevšečnosti, ki sem jih prestajal" (KM 1933/34, julij).

Ko je Keréc obiskal misijonarja Meolica v Makau, je Meolic napisal Kleklu pismo, kjer med drugim pravi: "Keréc ima nekakšno posebno božjo pomoč. Vedno gre naprej, pridiga in uči v šoli brez strahu, čeprav mu zelo nasprotujejo in ga onemogočajo. Ima trdo kožo in rajši vse to prenese, kakor pa da bi odstopil od svojega" (ML, 1934, junij-julij, pisal 6. maja).

Pismo materi

Ni veliko ohranjenega, kar je misijonar Keréc pisal domačim, predvsem materi, zato so ohranjena pisma poseben vpogled v življenje asketsko preproste kmečke ženice doma in silovito delo sina misijonarja na tujem.

Šiučov, 9. januarja 1934

Predraga mamica!

Danes je tri mesece, kar sem ponovno zapustil domovino in z njo tudi Vas. Dobro se še spominjam Vaših zadnjih besed, da naj me božji angeli vodijo in še enkrat živega nazaj pripeljejo. In res so me srečno vodili in me tudi zdaj pri apostolskem delu vodijo, kar je gotovo sad Vaših molitev. Bog Vam za vse to povrni! Pa, mamica draga, ne bodite žalostni, ker je Vaš sin daleč od Vas, med pogani. Saj se čutim tako srečnega med Kitajci! Dela in trpljenja je res dosti, a naše srce se zato ne žalosti, saj je polno ognja božje ljubezni. Naše delo je tako silno vzvišeno: poganom prinašamo mir in ljubezen, zase ničesar ne iščemo, povračilo za naše delo je večkrat preganjanje. In vendar se čutimo pri vsem trpljenju tako zelo srečne. Kako srečni ste lahko tudi Vi, mamica, ker Vaš sin opravlja tako vzvišeno, angelsko službo.

Najlepše se Vam zahvaljujem za Vaša božična voščila in spomine. Kajne, da je bil lep božič leta 1932, in ste se čutili srečno, ko ste bili obdani od svojih otrok! Tudi jaz sem bil vesel in srečen, ko sem bil zopet med vami, maševal v domači cerkvi, ko sem obhajal svoje domače. Oživele so mi slike in spomini iz mladih let. Da, majhna nebesa smo imeli doma! Pa jih imam tudi tu med Kitajci. Doma sem bil obdan od svojih domačih, tukaj pa sem sredi med dušami, ki sem jih bil pridobil za Kristusa. Tu živim sveto apostolsko življenje in vodim duše v božje kraljestvo. O, kaj je še lepšega na svetu! Pripravljen sem dati življenje za svoj poklic! Pa, mamica, nič se ne bojte! Če bo pretila nevarnost, bom posnemal sv. Jožefa, Marijo in Zveličarja samega: bežal bom, kakor so bežali oni pred Herodom. Če bo pa prišla ura žrtve, bom brez jadicovanja ponudil glavo rablju, iz same ljubezni do Jezusa. Misijonarji trpimo z ljubeznijo, ki vse premore. Pater Esteban DJ, ki je že dve leti v jetništvu pri komunistih, mi piše, da trpi vse vrste muke in zasramovanja, pri tem pa ne misli prav nič na rešitev, temveč so njegove misli ves čas pri Bogu, v nebesih... Trpljenje nam je sladko, zato se nič ne bojte zame! Saj Božja previdnost tako lepo skrbi za nas. Kako lep in vesel božič smo praznovali

v tej velikanski daljavi; trije smo bili pri mizi: škof, ravnatelj semenišča in jaz. Vsak je nekaj prispeval, pa smo se prav dobro imeli.

Kakor vidite, sem v svojem novem misijonu zelo zadovoljen, čeprav je zelo težaven in nevaren. Mesto šteje 150.000 prebivalcev in med njimi je zelo veliko komunistov. Predstojniki so mi poverili preureditev nižje in višje šole ter skrb za vse naše misijonarje širom misijona. Med temi se mi najbolj smili g. Jožko Gedér, ki je oddaljen od nas 15 - 20 dni hoda. Ob priliki ga bom obiskal. Toži posebno, da ne dobiva ničesar od doma. Gotovo zato ne, ker se ne poslužuje kitajskih naslovov, angleških pa zagorski Kitajci ne znajo brati. Potolažite njegovo mamico in raje bolj molita, kot pa da bi se žalostili zaradi naju! Meolicovi materi pa povejte, da sem govoril z njim (Štefanom, sobratom pomočnikom) in da je fant ves srečen pri svojem delu. Zdaj je že v Makau, še v najbolj varnem mestu.

Na potovanju sem prišel ob svoj prenosni oltarček. Drugo bom že dobil, le za mašne plašče, kelih in pateno bo morala Božja previdnost poskrbeti.

Radi bi menda vedeli, kako je z mojim zdravjem. Lahko Vam rečem, da se izvrstno počutim, posebno ker so se tako dobro posrečile operacije, ki sem jih prestal doma. Gospodov zdravnikov in usmiljenih sester iz Leonišča se vsak dan spomnim v molitvi in tudi Vi molite zanje.

Bodite vedno veseli v Gospodu in se včasih kaj poigrajte s svojimi vnuki; lepo jih učite ljubiti Boga, kakor ste učili nas, svoje otroke. V nebesih pri našem dragem Očetu se bomo vsi našli. Sprejmite najlepše in najprisrčnejše pozdrave in poljube od Vašega ljubečega Vam sina misijonarja

Jožefa.

Z misijonskim križem naprej

Niti leto in pol ni minilo, toliko da se je vživel v novo okolje, delo in ljudi, da je uredil nujne stvari, da je napravil načrte za naprej, pa je že dobil naročilo, naj gre s svojim misijonskim križem naprej, tokrat povsem v neznano. Preden je odšel iz Šiučova, se je oglasil s pismom:

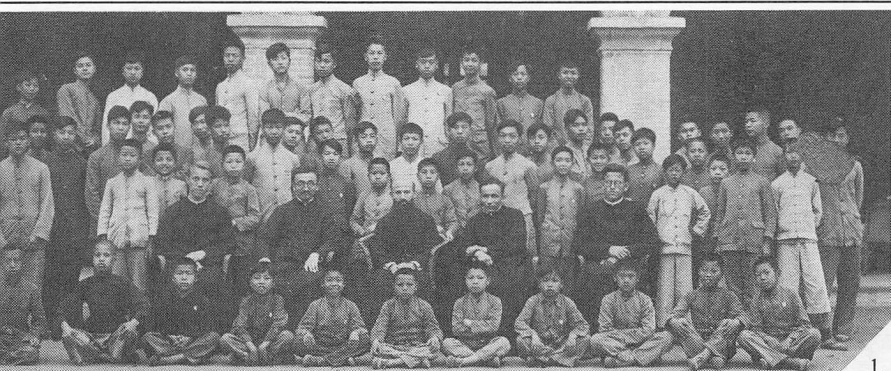
"Pred nekaj dnevi so me naglo poklicali v Hongkong in Makao. Višji predstojniki so mi zaupali novo misijonsko postojanko. Dolgo je prosil msgr. De Yonghe in tudi Družba za širjenje vere si je mnogo prizadevala, da so naši vrhovni predstojniki slednjič sprejeli ogromno

misijonsko polje v pokrajini Yunnan, daleč pod himalajskim pogorjem. Prve dni aprila bom nameril korak v popolnoma neznani svet. Spremljala me bosta dva klerika: Španec Fernandez in Litvanec Perkumas. Upam, da bom došel za veliko noč že na novo polje Kunming. Ker je Božja previdnost izvolila mene, vas prosim, da se me prisrčno spominjate v svojih molitvah. Po vaših molitvah bo gotovo rosil božji blagoslov na moje delo, ki bo rodilo nešteto sadov nebesom in sveti Cerkvi.

Če govorim po človeško, sem se malo težko ločil od Šiučova, saj smo se tam težko borili za obstoj naših šol in jim je država končno le priznala pravico javnosti. Sedaj sem menil, da bom po hudem boju užival malo miru, pa je Bog hotel, da me je vrtinec zopet zajel. Mirno vam pa lahko zatrdim, dragi prijatelji v daljni domovini, da z veseljem sklanjam rame pod težki misijonski križ. Kaj vse me čaka v novem misijonu, ve le Vsemogočni. Če me mogoče čaka mučeniški venec, se ga že naprej veselim in hvalim Boga zanj.

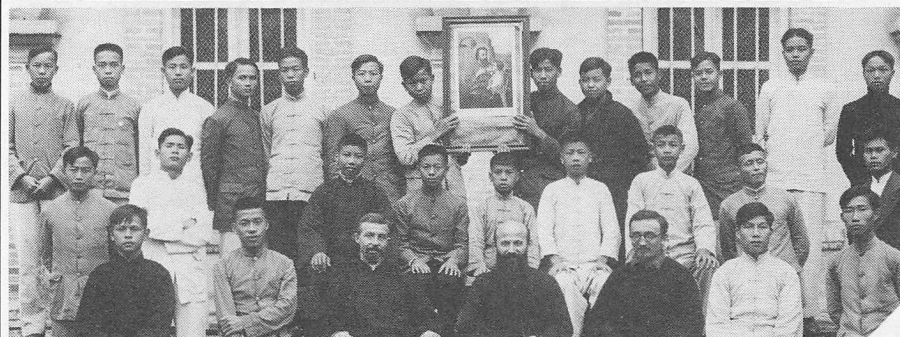
Dragi gospod inšpektor! Veliko prošnjo imam do Vas in vseh dragih sobratov. Pošljite mi v pomoč kakega sobrata duhovnika in še klerika bogoslovca, da mi bosta pomagala. Naša inšpektorija se je zelo raztegnila, ker smo odprli mnogo novih postojank, osebja pa silno manjka. Upam, da se bo vsaj eden našel med vami, ki se bo žrtvoval za našo sveto stvar" (SV 1935 št. 3).

Ob tem mu lahko zaželimo: Srečno, dragi gospod misijonar, z zanimanjem Vas spremljamo na Vaši poti v neznane kraje. Žal, da Vam več ne moremo pomagati, saj je že dolgo, kar ste te kraje tudi morali zapustiti. Spremljali pa Vas bomo na poti, ki ste jo Vi prehodili in se ob tem navduševali za poživitev misijonske zavesti med nami, za prizadevno pomoč današnjim misijonarjem.



1. Kot ravnatelj v Šiučovu leta 1934/35

2. Obisk inšpektorja Čanazeja v Šiučovu



1.
Ob prvi mali maturi v Šiučovu, 15. januarja 1934

2.
Društvo sv. Jožefa v zavodu v Šiučovu

3.
Škofa Canazei in De Yonghe v Šiučovu pri Kerécu

BLIŠČ ŠOLE MODROSTI

Kunming 1935 - 1938

*"Na novo misijonsko polje odhajam
z eno samo obleko.
S seboj imam še nekaj knjig
in zelo nepopoln prenosni oltarček.
Krepko nameravam z ustanavljanjem šol;
v načrtu imam obrtno, poljedelsko,
osnovno in srednjo šolo.
Sem pa brez vseh sredstev.
Kakor Gospodovi učenci brez palice,
brez torbe in brez dvojne suknje
začenjam novo misijonsko pot."
Makao, 13. marca 1935*

Don Boskovo videnje Kitajske

Presenečeni strmimo, kako je Božja previdnost sv. Janezu Bosku večkrat v videnjih odstirala zagrinjalo prihodnosti. Še preden je mislil na ustanovitev salezijancev, je kot bogoslovec hotel v misijone. Prav zaradi tega je želel postati frančiškan. Kot mlad duhovnik je nameraval stopiti v družbo belih očetov in kot misijonar oditi v daljne dežele, kar pa mu je sv. Jožef Cafasso odsvetoval. V knjigi Zgodovina svete Cerkve je pisal tudi o misijonih. Presenetljivo dobro je poznal razmere na Kitajskem.

Ob prvem vatikanskem cerkvenem zboru (1870) so don Boska obiskali razni škofje in ga vabili na Kitajsko; vabila so se potem kar vrstila. Leta 1873 je msgr. Raimondi, apostolski prefekt v Hongkongu, prosil don Boska, da bi salezijanci prevzeli sirotišnico. Naslednje leto se je don Bosko o tem pogovarjal s papežem Pijem IX., ki je bil s tem zadovoljen. Že je bil določen P. Savio kot prvi salezijanec, ki bo odpotoval na Kitajsko, pa se to vendarle ni zgodilo.

Tako so prvi salezijanski misijonarji leta 1875 odšli v Argentino. Vodil jih je poznejši kardinal Janez Cagliero. Don Bosko se je leta 1883 v Parizu srečal s P. Dehonom, ustanoviteljem kongregacije Presvetega Srca Jezusovega; ti so pozneje prišli v Yunnan in bili dobri sodelavci Keréca in Majcna. Srečeval se je še z mnogimi, ki so pozneje šli na Kitajsko, tako z mladim Ludvikom Olivejem v Marseillu, ki je bil leta 1906 v prvi skupini misijonarjev na Kitajsko; vodil jo je Alojzij Versiglia. (Keréc je v letih 1921 - 1935, deloval na področju, kjer sta prej misijonarila Versiglia in Olive.)

Leta 1884 je don Boskov pogled posebej usmerjen na Kitajsko. Pripovedoval je: "Na lastne oči sem gledal čudovit razvoj naše družbe v Ameriki, Rusiji, Indiji in Kitajskem. Tisti, ki bodo živeli čez sto let, bodo priče čudovitega razvoja naše družbe. Stari redovi kot dominikanci, frančiškani... so po Božji previdnosti postali stebri Cerkve v svojem času. Naša družba pa je bila ustanovljena za potrebe sedanjega časa in se bo hitro razširila po vsem svetu" (MB XVII 273).

Tega leta je bil don Bosko zelo bolan in je napisal tudi svojo duhovno oporoko. Med napovedmi iz tega časa je tudi tale: "Nekoč bomo ustanovili svoje misijone na Kitajskem, celo v Pekingu."

Msgr. Karel Marija Feliks Gorostarzu, MEP (pariška misijonska družba), apostolski vikar v Kunmingu, je kot semeniščnik obiskal sv. Janeza Boska, da bi se z njim posvetoval glede poklica. Svetnik mu je svetoval, naj se vpiše v misijonsko družbo v Parizu, kar je storil leta 1884, leto dni po mašniškem posvečenju. In res, leta 1885 je odpotoval na Kitajsko. Določen je bil za provinco Yunnan, kjer je bil 1908 imenovan za apostolskega vikarja v tem misijonu in posvečen za škofa. Leta 1910 je pisal v Makao salezijancu Oliveju: "Častitljivi don Bosko me je prijel za roko, ter dejal: 'Nič se ne boj vstopiti v semenišče misijonske družbe. Molil bom zate, kajti Božja previdnost pripravlja ustanovitev našega zavoda v Yunnanu. Prosimo dobrega Boga, da vse razporedi v tem smislu.' V pismu Oliveju potem še nadaljuje: "V srcu nosim živo željo, da bi salezijanci prišli v Yunnan. O tem bom govoril s svojimi svetovalci. Molite pa tudi Vi in Vaši sobratje, da bi videl salezijansko skupnost z mladino v Yunnanu, ki bo vzgajala kitajsko mladino za delo in pobožnost, pod materinskim vodstvom Marije, kakor je učil Janez Bosko."

Msgr. Gorostarzu je razvijal čaotunški del misijona, kjer je pozneje prevzel delo misijonar Keréc. V Kunmingu ob cesti Totunlu (Toudonghu) je kupil zemljišče in leta 1924 prosil Versiglia, naj pošlje

salezijance v Kunming, da ugotovi don Boskovi želji. Vendar je msgr. Gorostarzu umrl leta 1933, prej, preden so prišli salezijanci.

Šele Gorostarzuov naslednik msgr. De Yonghe, ki je prosil vrhovnega predstojnika salezijancev Riccaldoneja, je dosegel, da je 50 let po znanih don Boskovih napovedih, 6. XII. 1934, določil Keréc, da spomladi 1935 začne z delom na kraju, ki ga je kupil msgr. Gorostarzu in tako uresniči don Boskovo željo. Pri tem misijonskem projektu, ki ga je snoval don Bosko, ni sodeloval samo Keréc, marveč tudi Majcen in mnogi drugi, ki jih bomo pozneje še omenili.

Don Bosko se je 1866 mudil v Barceloni. V videnjih je zrl v Marijo kot Pastirico, ki mu kaže Kitajsko, Peking. Tako je bilo večkrat tega leta. V tem času naj bi imel tudi videnje o dveh kelihih na Kitajskem, videl je namreč, da bodo njegovi misijonarji do vrha napolnili kelih znoja in kelih krvi. Dober mesec dni pred smrtjo, konec decembra 1887, je don Bosko govoril Caglieru, naj zaradi Amerike nikakor ne pozabi misijonov na Kitajskem. (Obširno opisano v knjigi: A. Kirschner, Dom Bosco e a China - Don Bosko na Kitajskem.)

Misijonar Keréc je torej na Kitajskem stopal po poteh, ki jih je skrivnostno slikala Božja previdnost že don Bosku za njegove misijonarje. Tako je sin majhnega slovenskega naroda živo sodeloval v previdnostnih načrtih glede mogočne Kitajske. In Keréc je vredno opravil to svoje poslanstvo. V Kunmingu je to opravil predvsem z organizacijo šolstva, saj je bila Šola modrosti sijajna zvezda na kitajskem nebu province Yunnan.

Dolgo potovanje

Inšpektor Braga si je julija 1934 ogledal zemljišče v Kunmingu, ki je bilo zares odlično in je bilo vredno vsaj milijon in pol frankov. Na njem je stala šola in nekaj drugih hiš. Msgr. De Yonghe je povedal Bragi, da življenje v Yunnanu ni drago in velja njegovih 25.000 frankov 46.00 kitajskih dolarjev, to je vsota, s katero bi mogli živeti pet let. Povedal mu je tudi, da v vsem Yunnanu ni nobene katoliške šole ali kolegija, čeprav so v pokrajini trije vikariati. Vikar je pričakoval salezijance za kitajsko novo leto, februarja 1935. Mesto Kunming je na nadmorski višini 2.000 m in šteje 70.000 (takrat) prebivalcev. Zemljišče, blizu železniške postaje je polno otrok.

Bilo je to področje francosko govorečega misijona. Salezijanci pa niso imeli francoskih misijonarjev. To je bilo vikarju celo pogodu, ker

bodo tako lahko prišli misijonarji, ki ne bodo obremenjeni pred ljudmi kot "podaljšana roka" francoskega imperializma.

"Pred nekaj dnevi so me nenadoma poklicali v Hongkong in Makao. Višji predstojniki so mi zaupali novo misijonsko postojanko. Dolgo je prosil msgr. De Yonghe in tudi Družba za širjenje vere si je mnogo prizadevala, da so naši vrhovni predstojniki končno sprejeli ogromno misijonsko polje v yunnanski provinci, daleč pod himalajskim pogorjem. Novi misijonski križ so predstojniki naložili meni" (SV, 1935, št.3).

Bilo je to potovanje v neznano, tvegano in z nejasno prihodnostjo. Zarisane so bile samo sledi don Boskovih sanj že izpred 50 let. Čeprav videnja, pa vendar, kako je vse drugače, ko je to pot treba dejansko prehoditi. Misijonar Keréc se je počutil kot Abraham, ki mora ponovno zapustiti krhko gotovost, ki si jo je ustvaril v Šiučovu. "Če govorim po človeško, sem se malo težko ločil od Šiučova, saj smo se tam težko borili za obstoj naših šol in jim je država končno le priznala pravico javnosti. Sedaj sem menil, da bom po hudem boju užival malo miru, pa je Bog hotel, da me je vrtinec zopet zajel. Mirno vam pa lahko zatrdim, dragi prijatelji v daljni domovini, da z veseljem sklanjam rame pod težki misijonski križ. Kaj vse me čaka v novem misijonu, ve le Vsemogočni. Če me mogoče čaka mučniški venec, se ga že naprej veselim in hvalim Boga zanj" (SV 1935, št. 3).

Komu zaupati to tvegano poslanstvo? Kdo se bo lahko znašel v novem okolju v navzkrižju različnih interesov in pogledov, kot so francoski, portugalski, italijanski, nemški in pa seveda domači kitajski? Inšpektor Braga je v Kerécu videl človeka, ki ga lahko postavi za voditelja, ne da bi tvegala neuspeh, da se bodo uresničile don Boskove sanje.

Vrhovni predstojnik je 6. XII. 1934 Keréca imenoval za ravnatelja novo imenovane skupnosti v Kunmingu. Sestava za tako novo in težavno delo je bila tvegana: Keréc kot ravnatelj (takrat star 42 let) in dva klerika, komaj pripravnika na duhovništvo: Anton Perkumas, Litvanec, in Albin Fernandez, Španec; torej nobeden tistih narodnosti, ki bi se lahko vpletle v tamkajšnje napetosti in položaj poslabšale. Keréc pa je bil preizkušen človek, ki je vedno znal posredovati med sprtimi, vse zgladiti in pomiriti in z delom vse pospeševati. Inšpektor Braga je tudi poznal Kerécevo nacionalno čutenje in to, da je bil vedno proti Mussoliniju. Bil je človek na pravem mestu in s pravim čutom za različne nacionalnosti, sam pa kot Slovenec neobremenjen tako pred misijonarji kot pred ljudmi Yunnana.

Potem se je bilo treba odpraviti na pot. "Na novo misijonsko polje odhajam z eno samo obleko. S seboj imam še nekaj knjig in zelo nepopoln prenosni oltarček. Krepko nameravam z ustanavljanjem šol. V načrtu imam obrtno, poljedelsko, osnovno in srednjo šolo. Sem pa brez vseh sredstev. Kakor Gospodovi učenci brez palice, brez torbe in brez dvojne suknje začenjam novo misijonsko pot" (KM 1934/35, maj).

Skupino treh misijonarjev je vodil inšpektor Braga, ki je pot poznal od jeseni, ko si je šel ogledat področje dela. Potovanje je trajalo več kot teden dni. Ob naporu, ki je tako potovanje zahtevalo, pa je bilo za oči toliko lepot, da niso zmogle niti vsega videti, kaj šele občudovati. Najprej so potovali z ladjo od Hongkonga po Kitajskem morju do Haifonga v Vietnamu, kar je trajalo tri dni. Od Haifonga do Kunminga je vodila ozkotirna železnica, ki je za to pot porabila štiri dni, saj se je morala povzpeti na planoto 2.000 m, skozi pragozdove pa vlak ponoči ni vozil. Tako je bilo vmes še kaj časa za ogled in srečanja z znamenitostmi Hanoja, Laokaja, kjer so prestopili na kitajsko ozemlje, Kajjena in končno Kunminško jezero in zadnjo postajo potovanja - Kunming, glavno mesto province Yunnan. Bilo je za veliko noč, aprila 1935.

"Omenim naj zanimivo železnico, ki povezuje Kunming s francoskim Tonkingom. Ta železnica je ena najbolj drzno speljanih. Iz Hanoja do Kunminga vozi tri dni, gre skozi 174 predorov in čez 64 mostov in se dvigne 2.025 m visoko. Ponekod vozi čez take prepade, da je človeka strah. V Laohatiju pripnejo posebno močen stroj, ki more premagati vse strmine. Vlak vozi večkrat mimo divje krasnih pokrajin, kjer se bleste iz zelenja krasna jezera. A potovanje je kljub zanimivim goram, prepadom, rastlinam in živalim skrajno utrudljivo" (KM 1935/36, št. 1-2).

Yunnan s Kunmingom

Kam je prišel misijonar Keréc? Na konec sveta? Ne, na začetek nečesa novega, v notranjost Kitajske. Sprijazniti se je bilo treba z dejstvom, da tu ni blizu Makao ali Hongkong, kamor bi mogel priti na varno, če bi prišlo do česa hudega.

Yunnan (yun = oblak, nan = jug), južna dežela, ali dežela južno od oblakov. Res je to pravi raj, dežela večne pomladi, kot bi se hotele tu zbrati vse lepote in zanimivosti našega planeta. Provinca meri 380.000

km² (kot Japonska) in šteje trideset milijonov prebivalcev. Meji pa na Burmo, Laos, Vietnam in Tibet, ter na kitajske pokrajine Sichuan, Guizhou (Kvejčov) in Shanxi.

Yunnan je podoben trikotniku, ki je postavljen med Kitajsko in velikim južnim azijskim polotokom, ki se končuje v Singapurju. Burma ga loči od indijskega kontinenta. Ta dežela je polna presenečenj. Yunnan so oblikovale silne himalajske gorske gmote. Ima eno najbolj zamotanih geoloških zgodovin naše zemlje. Pred dvesto milijoni let je bil še morje. Potem je bil petdeset milijonov let povezan z Indijo in ustvaril 2.000 km dolgo gorsko verigo. Na jugovzhodu visoke tibetanske planote se je oblikovala yunnanska visoka planota na višini 2.000 m. Tako se je izoblikoval subtropski paradiž, ki prepleten z globokimi dolinami, omogoča monsunu in tropskim vetrovom Malezije, da je v deželi temperatura od 0 do 30°C. Zato Kitajci Yunnan imenujejo "Dežela večne pomladi". Riž pridelujejo celo na višini 2.700 m. Dobrih 120 km od Kunminga naletimo na svetovni čudež: Šilin - gozd iz kamna, veličastna kamnita drevesa iz apnenca, stara milijone let. To je enkratni kotiček naše zemlje. Čez Yunnan tečejo tri velike reke: Yangzijiang, Mekong in Nuijiang. Mesto Kunming, ob jezeru Dianka, je zelo staro in sega v čas dinastije Han. Marco Polo ga je obiskal in ga opisuje kot zelo veliko mesto, polno trgovcev najrazličnejših ras (Rassiga, Braga, str. 458-462).

"Moj novi misijon je obširna planjava, zelo rodovitna, bogata z divjačino. Prav mnogo je slonov. Dela bo mnogo, jaz sem pa tako majhen" (SV 1935, št. 3).

1935

Trdi začetki v tujem svetu

Misijonarji so prispeli v Kunming 18. IV. 1935 za veliko noč. "Po napornem potovanju sem dospel s svojima spremljevalcema v glavno mesto Kunming, a naša prtljaga je dospela šele en mesec kasneje. Ta mesec smo preživeli v največjem pomanjkanju. Razen nekaj reči v ročnih kovčkih nismo imeli ničesar. Pot smo si brisali z rokavom, zjutraj pa, ko sem se umil, sem si obrisal obraz z notranjo stranjo talarja. Zelo neprijetne živalce so me nadlegovale noč in dan tako, da sem se večkrat zatekel v kak skrit kraj in napravil lov na te živalce.

Ko smo dospeli v Kunming, nas je sprejel prijazni škof De Yonghe. Teden dni smo bili gostje dobrega škofa in njegovih pomočnikov. Prve dni smo porabili za to, da si ogledamo mesto, ki je dovolj zanimivo. Ko sem se prvič pokazal na mestnih ulicah, je zbujala veliko pozornost moja dolga brada. Obiskal sem tudi razna poganska svetišča, posebno največji Konfucijev tempelj, kjer bi me bili kmalu zaradi moje brade razglasili za 'božanskega' Konfucija.

Po enem tednu smo se preselili na svoj novi dom. Bil je v obupnem stanju. Že več let je bila hiša zapuščena, prav tako vrt. Ni kazalo drugega, kot da smo začeli z rokami trebiti okrog hiše bambusovo grmičevje in podirati nepotrebne zidove, da smo si mogli za silo urediti stanovanje. Velike težave smo imeli tudi z vrtom, da smo ga za silo uredili. Našli smo ga namreč polnega plevela in grmičevja. Razume se, da smo prve dni imeli veliko obiskov; nekateri so prišli iz vljudnosti in postrežljivosti, drugi iz radovednosti" (KM 1935/36, št. 1-2).

Kaj so salezijanci našli? Dobrih pet minut od železniške postaje je bilo ob cesti Totunlu enonadstropna hiša, ki jo je po letu 1908 sezidal Gorostarzu; imela je obliko črke U. Do leta 1934 je bila v najemu franko-anamitske šole. Hiša je bila vsa rdeče prebarvana, kajti njen ravnatelj (francoske šole) je bil komunista. V pritličju so bile učilnice, kakšne tri. V nadstropje so peljale lesene stopnice; tu je v eni izmed sob stanoval Keréc, na drugi strani je bila kapelica, ki so jo vso razžrle bele mravlje.

Na enem koncu dvorišča so bili hlevi za konje, ki so vsak dan nosili tovore v hribe. Dvorišče je bilo precej veliko in ograjeno z zidom iz tolčenega blata in posušene opeke. V bližini so bile še druge konjarne, da je bilo vsega skupaj gotovo sto konj.

Na drugi strani je bil nekakšen vrt in veliko zravnano zemljišče, kjer je neki Kitajec, oglar, delal mešanico iz blata, male kroglice za ogrevanje stanovanj. Z njim je imel Keréc velike težave, saj mu je oglar pretil s sekiro, da ga bo ubil.

Keréc in oba klerika so imeli veliko dela, da so vse osnažili, naredili vrata in okna, poravnali tla, pobelili razrede in sobe, kupili šolske klopi za kakih 20 učencev, za v vsako sobo križ, mizo za učitelja, šolsko tablo...

Počasi so se privajali na nove razmere. To, kar je bilo, je bilo več kot skromno. Načrti, ki jih je nosil Keréc v glavi, pa so bili drzni in o njih skoraj ne bi upal misliti, ker bi se zdelo, kot da izziva.

"Dva meseca je že," piše Katoliškimi misijonom 26. junija 1935, "kar orjem ledino svojega novega misijonskega polja. Dvakrat je trda:

jezika ne znam (o. p. prej je govoril kantonščino, tukaj govore mandarinščino) in ljudje so skoro popolni divjaki. Mnogo preglavic so mi delali ljudje v Guangdongu, a v primeri s prebivalci Yunnana so bili neprimerno naprednejši.

Silno sem zadovoljen, da smem delati v tako težavni deželi. Vsi, tudi oblasti in tujci, pričakujejo mnogo od mene. Drugi delajo tu že več kot 30 let, a dosegli so tako malo, o meni pa mislijo, da bom delal čudeže. Mar mislite, da hočejo slišati, ko jim dopovedujem, da sem velik revež in siromak, ki nima najpotrebnejšega s seboj? Že dva meseca sem tu, a nisem še mogel kupiti niti potrebnega orodja za kuhinjo, taka revščina vlada v mojih kovčkih in žepih."

Maocetungove čete so bile blizu, zato je že prve dni doživel neprijetno presenečenje, s katerim prej niti ni računal. Takole nadaljuje v pismu: "O, kako blizu mučeništva sem bil pred kratkim tudi sam! Medtem ko so drugi misijonarji bežali proti jugu, sem bil jaz na poti v Kunming s svojima bogoslovcema. Čudili so se nam, a mi smo bili kot nedolžni otroci, ki ne vedo, kaj se godi okrog njih. Ljudi tako nismo razumeli, zato smo šli pogumno naprej. Šele ko smo bili sredi ognja, smo se zavedli, kam smo zašli. Izhoda ni bilo nobenega. Morali smo se vdati v božjo voljo in čakati, da nam porežejo glave, kot navadno store z misijonarji. A Bog ni maral naših žrtev. Medtem ko so boljševiki okrog nas pustošili in klali, so pustili našo razdrto hišo pri miru. Pred našo hišo so na telefonskih drogovih visele po več dni glave, vse črne in razpadajoče, da se je smrad čutil na daleč, naše pa so mirno ostale na vratovih. To je trajalo cela dva tedna, dokler ni dospel general Čankajšek s svojimi četami in zrakoplovi in pregnal komuniste proti severu v provinco Sichuan. Zdaj je zaenkrat ozračje čisto in brez nevarnosti za vojno; ne vem pa, kako bo s prebivalci, posebno bolj divjimi, ki jih še ne poznam dobro.

Pridno se učim jezika. Pisava mi ne dela težav, ker je po vsej Kitajski ista. A izgovorjava je drugačna. Z izobraženimi se že sporazumem. Težje je s preprostimi ljudmi, ki ne znajo čitati.

Dela je mnogo. V bližini imam veliko gobavsko naselbino. Vlada mi jo ponuja v oskrbo; za zdaj je ne morem sprejeti, ker nimam sredstev, da bi jo vzdrževal. Zaenkrat gobavce samo obiskujem in jim delim duhovno tolažbo. Do sedaj so še vsi pogani; ako bi pa imel časa, bi jih v enem letu pridobil mnogo za nebesa. To so res veliki trpini in vredni usmiljenja. Storil bom zanje, kar bo v mojih močeh.

Za zdaj je moja največja naloga - za to sem bil poslan - da ustanovim in uredim razne šole. Apostolska delegatura pričakuje v tem

pogledu mnogo od mene. Storil bom, kar bo mogoče, le ko bi imel sredstev. Na naše šole stavijo velike upe tudi vojaške oblasti in trgovske družbe in železnica, ker jim zelo primanjkuje izobraženih delavcev in tehničnega osebja. Minister prosvete ponuja pravico javnosti srednji šoli, če bi jo hoteli ustanoviti. A v tem letu tega še nimam v programu, ker mi primanjkujejo denar in druge potrebne stvari za dobro srednjo šolo. Medtem ko sem se moral boriti v Guangdongu za pravico javnosti, mi jo tukaj ponujajo. V septembru bom začel z osnovnimi in obrtnimi razredi. Dokler mi ne pridejo drugi na pomoč, sam ne zmorem več, ker imam tudi dušno pastirstvo v okraju Kunming, velikem kot vsa Gorenjska. Edino prometno sredstvo na tej planoti so konji majhne pasme - poniji. Meni je enega podaril škof De Yonghe. Je zelo hiter in na njem prejaham precej kilometrov na dan.

Zemlja v Yunnanu je zelo rodovitna. Dobro uspeva razno sadje in zelenjava. Kdor ima denar, tukaj zelo dobro živi. Pijače ni druge kot čaj in voda; to je dobro, smo vsaj trezni. Največja nesreča pa je uživanje opija. Mislím, da je to vzrok, da so ljudje tako zabiti in malomarni" (KM, 1934/35, september).

Čas je tekél, stvari zaradi šole pa so se zapletale. Po véliki noči šole ni mogel takoj odpreti. Zato je napravil nekakšno zvijačo. Potrjena je bila ženska šola, Šola modrosti, ki so jo vodile šartrske sestre. One naj bi odprle moški oddelek te šole. Videl je tudi, da v starih poslopjih, ki jih je našel, ne bo več mogoče delo s šolo. Zato je začel pripravljati novo.

Ob vsem tem pa je bil še nekako prepuščen samemu sebi, saj je inšpektor Braga moral veliko potovati, pošta je rabila precej časa, če je sploh prišla. Tako v pismu toži: "Jaz se tu borim z velikanskimi težavami in trdimi preizkušnjami. Vse je pripravljeno: postelje, mize, klopi, prostori, stoli itd., pa smo še brez dovoljenja za odprtje šole in nimamo nobenega učenca. Tu imam enega aspiranta, eden pa se pripravlja, da pride. Misijon bo poslal 15 zunanjih učencev brez plačila, kakor je v pogodbi, ko bo šola odprta, a nobenega notranjega. Tako velika je skopost v pomočniku ubogi mladini. Vsi se prihajajo delat norca iz mene. Odkril sem pogodbo, ki sta jo podpisala misijon in konzul, v kateri je obljubljeno, da se s prihodom salezijancev ne sme delati konkurenca francosko-anamitski šoli." Tako inšpektorju v Hongkong 25. avgusta 1935.

Komaj je oddal to pošto, je prišlo dovoljenje za šolo. Zato 29. avgusta piše ponovno inšpektorju: "Po mnogih naporih smo dobili dovoljenje od oblasti, da odpremo šolo. Vse je precej zakasnilo, druge

šole so odprli včeraj, 28. avgusta. Mi smo le razpisali vpis, a smo doslej le nepopisan papir. Monsinjur je iznenadil svojo šolo z 80 učenci v upanju, da bodo vsi prišli k nam, a doslej upamo, da jih bomo sprejeli le pet kot zunanje. Šola bo brezplačna v vsakem pogledu za prvi semester, samo da bi pridobili učence; to je bila zadnja odločitev včeraj, ko smo videli, da ni nikogar za vpis. Med našimi oratorijanci ne moremo pričakovati nikogar, ker ne morejo zapustiti šol, ki jih že obiskujejo, kajti oblast je prepovedala, da bi prevzemali učence drugim šolam. S strani misijona smo bili ogoljufani in bili za norca v vseh pogledih. Štiri mesece nam niso govorili drugega, kakor da bomo imeli veliko učencev, da je treba pripraviti kakih 50 mest za notranje. Za te priprave sem veliko potrošil, tako za postelje kakor za ureditev prostorov. Dejstvo je, da imamo danes na banki le 15.000 dolarjev od tistih 37.000, ki smo jih prejeli od misijona. Kljub toliko popravilom nam od vsepovsod teče, tu in tam se podirajo zidovi iz blata in strehe gnijejo. Oni so dobro preučili udarec in nam izročili hišo, ki komaj še stoji, z najemnikom oglarjem na zemljišču, ki se noče umakniti in od katerega misijon redno vleče najemnino. Konec je bil tak, da me je oglar napadel v našem bivališču, me grdo obdeloval in lažje ranil. Na nesrečo monsinjorja že 15 dni ni doma; vsi drugi duhovniki pa se z njim borijo zaradi različnih njegovih ukrepov v vikariatu. Potem pa, preljubi g. inšpektor, z Vaše strani nismo bili vredni kakšnega odgovora, da bi lažje delovali in nosili križ. Z vso iskrenostjo srca Vam bom povedal, kako so nas klicali sem, da bi opravili dobro delo v vikariatu, pa smo doživeli toliko nasprotovanj in nadlog.

Upam, da bom z božjo pomočjo in pomočjo sv. Janeza Boska zečel 17. septembra šolo z majhnim številom učencev, kar pa nas bo veliko stalo pri plačah. Vendar začetek bo in dovoljenje imamo. Najhujše je za nami; On bo poskrbel za človeka, ki bo v Gospodovem imenu nadaljeval in razvijal trdo delo."

Delo s šolo je steklo. Kmalu po tem pismu je dobil sporočilo, da so že na poti iz Slovenije misijonarji, ki bodo prišli na pomoč. Inšpektor mu je pisal in dal vedeti, da čuti z njim in bo posredoval, kolikor bo potrebno. To je vneslo veliko vedrega razpoloženja v življenje misijonarja Keréca. Tako je lahko v naslednjem pismu 30. septembra obvestil inšpektorja:

"Naše delo se normalno razvija. Malo drevo, ki smo ga zasadili s toliko ljubezni in požrtvovalnosti, trajno negujemo s salezijansko ljubeznijo po don Boskovem sistemu, često tudi z žrtvijo in odpovedjo. Imamo že 37 učencev. Sem nekoliko preobremenjen in bi lahko kaj dela preložil na druge, a vse prenašam samo za dober zgled drugim, da tudi

njim vlivam ljubezen do dela. Poleg dobrega, ki ga lahko s tem delom storim za mlade, sem naredil dobro tudi tistim, ki so mislili o nas tako, kakor delajo sami: sladko brezdelje... Pri sebi imam tudi dva mlada klerika, ki jima je treba dajati zgled salezijanske delavnosti in jima dati razumeti žrtev redovnega življenja, ki pa ni v sami kritiki, temveč tudi v tem, da vidiš v bližnjem samo dobro stran in odpuščaš napake.

Treba se je zahvaliti Gospodu, da smo nekaj že dosegli in da je material v bistvu dober in se pusti obdelovati in izpopolnjevati. Priporočite nas Gospodu, naj drži roko nad nami, da bi lahko v tej daljavi, kjer se ne sliši glas predstojnikov, nadaljevali in vedno bolj povečevali veliko delo naše posvetitve s popolnim spoštovanjem naših pravil.

Vsi smo pri dobrem zdravju, tek je odličen, ko bi le imeli dobrega kuharja. Te dni smo brez njega in moram jaz kuhati za nas, za gojence pa aspirant Barnaba. Je včasih kar zanimivo, ko pride kak nadzornik, npr. monsijor, prav takrat, ko ve, da sem nekoliko bolj prost šole in me najde s predpasnikom v kuhinji pri štedilniku, ko pripravljam obed za svoje sobrate. Kuharja, ki nam ga je dodelil misijon, smo prenašali do 25. septembra, potem pa sem bil prisiljen odsloviti ga, ker mu ni bilo dovolj, da je kradel pri nakupih, ampak je kradel tudi stvari v zavodu, kot premog, petrolej, stole, pa ni znal kuhati ne za nas ne za gojence."

Dokler ni bilo pomočnikov za misijon, je dejansko moral Keréc biti vse, da so stvari vsaj približno tekle naprej. "Tu moram biti vse: arhitekt, zidar, mizar, ključavničar, tiskar, profesor, ravnatelj, inženir in elektrotehnik. Komaj sem se privadil nekoliko tukajšnjemu jeziku, me že silijo oblasti in posamezniki z raznimi podjetji, da moram poleg svojega silnega misijonskega posla opravljati še razna druga dela.

Tudi z izobraženci imam stik in bo Bog dal, da bom tudi te ujel v svojo misijonsko mrežo. Iz mnogih vidikov je še tako misijonsko delo najbolj plodno, ker s takimi izobraženimi in bolj vplivnimi ljudmi pridobimo večje skupine za sveto vero, zboljšamo svoj misijonski položaj pred oblastmi in odstranimo mnogo škodljivih predsodkov glede misijonskega delovanja.

Mnogo previdnosti je treba pri delu, upam pa močno, da bomo po enem letu imeli tudi tukaj močno katoliško akcijo in mladinske organizacije, da bo Cerkev lažje opravljala svoje vsestransko kulturno delo" (SV 1935, št. 6).

Preden je pošta iz domovine našla pot do misijonarja Keréca, je preteklo kar nekaj časa. Zato je bil toliko bolj vesel prve pošiljke Katoliških misijonov, kar izraža v pismu 22. septembra: "Danes je

prispela prva pošiljka Katoliških misijonov v Kunming. Najlepša hvala. Lepo prosim, nadaljujte s pošiljanjem. Nahajam se namreč v kraju, do katerega malokaj pride pravočasno.

Z velikim veseljem vam sporočam, da sem prenosni oltarček že prejel konec maja, da mi imenitno služi. Mašnega perila, ki ste mi ga poslali z lihtenturnske razstave, še do danes nisem dobil. Ne smemo zameriti našim Kitajcem, ampak lepo potrpeti je treba, ker ponižna potrpežljivost vedno rodi lepe rožice. Saj je pa to tudi najlepša misijonarjeva krepost, ki jo mora imeti v čim večji meri, če hoče uspešno delovati."

Kljub različnim nevšečnostim je Bog pripravil misijonarju Kerécu tudi marsikatero tolažbo in nepričakovano pomoč. Bili so to tudi spreobrnjenci, ki so potem pomagali. Tako je npr. bogat trgovec iz Kantona pustil vse premoženje družini, sam pa se napotil za ubogim Kristusom in krepko pomaga pri reševanju duš rojakov. "Dragi prijatelji, Bog je kronal moje napore in trude, ki sem jih moral v začetku prestati. Delo se zdaj zelo lepo razvija in obeta lepe sadove. Vse grozeče nevarnosti so se razkadile zaenkrat. Tako Bog poplača tistega, ki Njemu zaupa. Kaj bo v prihodnje, seveda ne vem, a pripravljen sem na vse.

Morda vas bo zanimalo, da sem dobil pred kratkim zelo čudnega misijonskega sodelavca. Še danes ne vem, kako je zvedel za moj naslov, toda prišlo je pismo iz Kočinčine, ki se je začelo takole: 'Dragi in prečastiti oče! Podpisani Karel Jožef Frančišek Cottarel, častnik pri kolonialnem topništvu v pokoju, vitez častne legije, odlikovan z vojnim križem in kolajno, rojen v Allexu v Franciji itd.' Mož me je vdano prosil, če bi ga sprejel za delavca pomočnika v mojem misijonu. Jaz sem mu v svojem imenu naštel vse križe in težave, ki ga čakajo, a vse to ga ni odvrnilo. Zapustil je svojo vilo in posestvo v Cap St. Jacquesu v Kočinčini, se sporazumno ločil od žene, prepustivši ji vilo in posestvo in polovico pokojnine in prišel, da z mano deli pomanjkanje in uboštvo. Čeprav ima že čez 50 let, vendar mi je s svojim tehničnim znanjem prišel zelo prav pri vodstvu obrtne šole. Prepustil sem mu vse knjigovodstvo in račune, deloma poučuje tudi francoščino v višjih razredih. S tem sem sam nekoliko razbremenjen in se lahko malo bolj posvečam dušnemu pastirstvu. Za zdaj je dobri mož prav zadovoljen; upam, da bo ostal tudi stanoviten. Ugodno je tudi to, da dobiva pokojnino in mi ni treba zanj skrbeti. Pač pa mi nekaj drugega dela skrbi in brado sivo, to je vzdrževanje naših ustanov in zidanje šolskih poslopij. Mislim, da mi ni treba omenjati, kako prav bi mi prišel vsak dar" (KM 1935/36, št. 5; 10. novembra 1935).

Tako se je leto 1935 počasi iztekalo. Misijonar Keréc je bil bogatejši za mnoga nova spoznanja in za čudovito doživetje, da Bog bedi nad njegovim delom. Don Boskove napovedi se uresničujejo. Veliko mladine okoli salezijanske ustanove je znamenje božjega blagoslova. Prav tega se je Keréc najbolj veselil. To mu je dajalo moči in poguma, da je šel vzravnano naprej.

Prav strokovne šole pa so bile velika skrb in ljubezen misijonarja Keréca. To je bila odskočna deska, da je prišel v vse sloje družbenega življenja in nanje vplival s Kristusovo ljubeznijo. V istem pismu nadaljuje: "Kamorkoli me namreč pošlje Božja previdnost, mi je najprej pri srcu zavetišče za mladino, ki je nosilec prihodnosti, ustanovim šole zanj, zlasti obrtne, z njo pa pridobim tudi civilno in vojaško oblast. Težko preizkušeni Kitajski je danes treba zlasti samostojnih obrtnih in strokovnih šol, da ne bo odvisna od tujcev, ki se jih z vsemi močmi brani.

Jaz začnem z obrtnimi strokovnimi šolami, potem pa polagoma dobim tudi pravico za osnovne. Doslej so mi oblasti bile zelo naklonjene in spričo našega dela padajo tudi predsodki proti nam katoliškim misijonarjem in tako utiramo pot Kristusovim misijonarjem. Lepo je misijonariti po deželi in pridobivati ljudi za Kristusa, toda za prihodnost se ni mogoče nadejati uspehov, ker je mladina vzgojena v nam sovražnem duhu. Zato je predvsem treba pridobiti mladino in zaupanje oblasti, potem pa bo delo mnogo olajšano. Stanejo nas sicer precej naše šole, toda druge pomoči ni, če hočemo imeti uspehov pri svojem misijonarjenju. Tako sem v teku šestih mesecev zadobil v tem kraju vse pravice za obrtne in osnovne šole. Celo za srednje šole imam že dovoljenje, pa jih zaenkrat ni mogoče odpreti, ker nam manjka denarja in osebja. Všteti je še moje osebne težave, ki sem jih imel spočetka, ker nisem razumel tukajšnjega jezika. Gospod Raznatović mi je včasih odstopil svojega tolmača, pa je bila še s tem težava, ker fant slabo ume francoščino in strokovnih izrazov mu manjka. Nepravilno je razlagal moje zahteve, pa mi je dobri Bog pomagal, da so se stvari kljub tem težavam uredile. Danes imajo naše ustanove že pravico javnosti in se lepo razvijajo. Delo se je resno pričelo in upam, da ga bo spremljala božja milost. Gospod Raznatović pa je tudi edini, ki mi včasih pomore s kakim darom iz moje zadrege. On je Čmogorec in je že 25 let v Kunmingu. Poprej je bil inženir pri gradnji yunnanske železnice, nato pa je ostal kar tu in je najboljši hotelir v tem mestu" (SV 1936, št. 1-2).

Keréc nekako povzame vse dogajanje v letu 1935 v pismu inšpektorju: "Pogosto darujem svoje žrtve in molitve za tiste, ki nam na

kakršen koli način pomagajo. Dobri Bog naj bogato blagoslovi vsakega dobrotnika. Če vam je težko v domovini, pomislite, koliko težje mora biti nam v tujini med pogani sredi roparjev in boljševikov. Verjemite, ni lahko takšno življenje, toda naš sveti poklic nas sili, da se žrtvujemo za rešitev neumrjočih duš. V preganjanju in stiskah je rasla nekdanja Kristusova Cerkev v Evropi, tako mora tudi tu na Kitajskem. Končna zmaga je naša, če bomo le delali, kot so prvi apostoli in misijonarji. Požrtvovalno delo vedno rodi uspehe. Tako je tudi z našo postojanko v Kunmingu. Kljub vsem težavam smo v prvem letu dosegli lepe uspehe. Božji sovražniki silno veliko žrtvujejo za satanova dela. Mar naj mi Božji otroci ostanemo za njimi? Pomagajte torej, da bo Kristusovo kraljestvo med pogani raslo. Nikjer ni tako potrebno, da delamo z združenimi močmi, kakor pri misijonskem delu."

Vendar leto 1935 še ni končano. Prav Novorojeni je Kerécu prinesel tako čudoviti dar, ki ga je bil nadvse vesel: skupino novih sobratov, ki jo je vodil novi misijonar Andrej Majcen.

Kerécu sem te obljubil, h Kerécu pojdeš!

Ko je Keréc zvedel za novo poslanstvo v Kunmingu in to, da mu bosta dodeljena samo dva klerika, je prosil, še preden se je podal na pot, kar moledoval, za pomoč: "Dragi gospod inšpektor! Veliko prošnjo imam do Vas in vseh dragih sobratov. Pošljite mi v pomoč kakega sobrata duhovnika in še klerika bogoslovca, da mi bosta pomagala" (SV 1935, št. 3).

Potem pa je v Kunmingu živo občutil nemoč. Morda od njega v prvem letu nihče niti ni pričakoval kaj drugega, kakor da se v novem kraju obdržijo salezijanci in se seznanijo z novim položajem. Vendar Keréc ni poznal mirovanja in čakanja. Če je tukaj, bo delal in delal pošteno. Za svoje načrte, ki jih je takoj snoval, pa je nujno potreboval dvoje: nove pomočnike in denar.

"Spet prihajam k Vam s prošnjo, da mi pošljete v pomoč dobrega požrtvovalnega osebj. Potreboval bi zlasti sobratov pomočnikov - mojstrov raznih strok. Morajo pa imeti precejšnjo mero ponižnosti in požrtvovalnosti, da bodo z veseljem delovali in orali ledino ter se učili tukajšnjega jezika. Trpljenja in dela bo dosti, mnogo priložnosti za zasluženje.

G. Gedér mi piše, kar me je zelo užalostilo, da je v Hongkongu umrl sobrat pomočnik Fino, mizarski mojster. Bil je določen za moj

misijon in sem ga vsak čas pričakoval. Dober in svet sobrat je bil. Vsa štiri leta, kar sem deloval v Hongkongu, mi je zvesto pomagal. Zdaj pa ga je pobral tifus. Z njim se je odprl prvi salezijanski grob v Hongkongu. Nadejam se, da mi boste, g. inšpektor, poslali nadomestilo za to bridko izgubo. Saj je kak mizar, ki naj zna tudi kaj kiparske umetnosti in ima veselje za misijone" (SV 1935, št. 5). To je pisal, ko sta bila že na poti Majcen in Oravec, mizar. "Včeraj ponoči sem prejel Vaše cenjeno pismo, poslano mi z zračno pošto. Bog povrne velike žrtve, velikodušno radodarnost Vaše inšpektorije. Dobim torej enega duhovnika, g. Majcna, in enega sobrata mizarja. Lepo je to; Bog naj Vaši inšpektoriji povrne s številnimi dobrimi poklici" (Kunming 25. VIII. 1935, SV 1935, št. 6).

Sedaj je že vse tako načrtoval, kakor da bi sobrate imel pri sebi. Zato inšpektorju Bragu kar naroča v pismu 30. septembra 1935: "Predvčerajšnjim sem Vam pisal pismo, v katerem sem prosil za različne stvari, ki naj bi jih prinesli s seboj, ko boste prišli gor k nam. Zdaj bi Vas po Vašem obvestilu o osebju, ki ga boste pripeljali s seboj, prosil, naj sobratje prineso s seboj potrebne odeje in mreže proti komarjem. Čevljar naj prinese potrebno orodje, tiskar pa serijo kitajskih črk, da bo najprej lahko opravil najpotrebnejša dela, vsaj zase. Bolj potreben bi bil mizar. V ljubljanskem časopisu sem bral, da je odpotoval na Kitajsko Majcen z dvema pomočnikoma. To je lepo darilo od g. Wallanda. Mizar je mlad Čehoslovak, marljiv in pobožen človek. Spoznal sem ga v Ljubljani. Kakšnega poklica bo drugi, ne vem. Majcen je specialist za poklicne šole. Že kot študent teologije je sam organiziral naše poklicne šole v Ljubljani. Je mlad duhovnik, zelo miren, zmožen žrtev in se bo z malim zadovoljil v svoji dejavnosti. Treba se je zahvaliti g. Wallandu, ki nam je odstopil tako dobre sobrate in ki je tako uslišal moje prošnje, ko sem ga prosil samo za dobre sobrate in razložil vse žrtve in težave, ki jih čakajo na Kitajskem, in zato nam ni poslal takih, ki so polovične volje, temveč pripravljeni na vsako žrtev, tudi za mučeništvo, če bo to terjal Gospod. Upam, da bodo novi sobratje dobro služili naši inšpektoriji, kateri koli veji mnogovrstne dejavnosti bodo dodeljeni."

Ko Keréc zve, da Majcen res prihaja k njemu na pomoč, kar kipi od veselja. Majcen je že prispel v Hongkong in inšpektor Braga Kerécu sporoča, "da je ta mladi misijonar pravi don Boskov dar" in da je nanj napravil zelo lep vtis. Zaveda se, da najbrž te pomoči ne bi bilo, če ne bi poslali teh sobratov v misijone iz Slovenije. "Teh sobratov bi ne bil dobil, da niso prišli iz Evrope, in sicer celo iz Slovenije. Misijonarjev, ki bodo prišli k meni, se neizrekljivo veselim. Sam sem jim pripravil stanovanje,

da si vsaj v začetku odpočijejo, preden gredo na delo, in tudi za kuhalnico bom prijel sam, čeprav moj kuhar ni napačen, pa bi jim rad po kranjsko kaj skuhal" (SV 1936, št. 1-2).

"Slovenec" je 18. avgusta 1935 zapisal: "V petek zjutraj (16. avgusta) je odpotoval iz Ljubljane v kitajske misijone salezijanski duhovnik g. Andrej Majcen. Skupaj z njim potujeta dva sobrata pomočnika, ki se hočeta istotako posvetiti misijonskemu delu. Naš novi misijonar se je rodil leta 1904 v Mariboru, kjer je devetnajst let pozneje dovršil učiteljišče. Za časa svojega službovanja se je podrobneje seznanil z ustanovami sv. Janeza Boska; vzljubil jih je, zaprosil za sprejem in postal salezijanec. Leta 1933 je v Ljubljani prejel mašniško posvečenje. Spretno je vodil salezijanske obrtne šole na Rakovniku.

Željo po misijonih je že dolgo gojil v svojem srcu; a komaj letos je mogel slediti svojemu poklicu. Predstojniki so mu določili za delokrog prav misijon g. Keréca, divjo provinco Yunnan, kjer je med 30 milijoni prebivalcev komaj 80.000 katoličanov."

Kako je prišlo do tega, da je Majcen odšel na Kitajsko? Prvo Majcnovo srečanje s Kerécem je bilo leta 1923, ko je Keréc pisal v Katoliške misijone. Majcen je bil na Rakovniku kot bogoslovec predsednik misijonskega krožka. Ko je bil Keréc na obisku v domovini leta 1932-33, je kot predsednik krožka organiziral srečanje z njim. Kerécu je hotel napraviti veselje, zato je nekaj stavkov povedal, kakor je mislil, v kitajščini, na kar pa mu je misijonar odgovoril: "Nič te nisem razumel." Časa za pogovor na štiri oči ni bilo, saj je bil Majcen bogoslovec, Keréca pa so si bolj "lastili" predstojniki, pa malo časa je imel, saj je bil ob študiju bogoslovja vodja obrtnih delavnic.

Kaj se je zgodilo leta 1935, pa Majcen takole pripoveduje: "Po véliki noči 1935 sem zvedel, da država namerava uničiti, pomeni prepovedati, rakovniške obrtne šole. Inšpektor g. Walland mi je rekel, naj o tem nikomur nič ne povem. Nekega večera je g. Walland pri večernem govoru prebral Keréčevo prošnjo za nove misijonarje in dejal, da naj se javi, kdor se čuti poklicanega. Začel sem z devetdnevnic, potem pa sem v maju šel h g. Wallandu in mu povedal: pripravljen sem! Dejal mi je, naj napišem prošnjo za Kitajsko, ali kjer bodo pač določili predstojniki. Rekel mi je tudi, naj nikomur o tem nič ne povem. 24. maja 1935 mu oddam prošnjo; bil je vidno zadovoljen. Kerécu je takoj pisal, da bom jaz prišel njemu na pomoč.

Konec junija pride iz Turina odgovor, ki mi ga je izročil g. Vode. Grem v cerkev Marije Pomočnice in odprem ovojnico: Določen si za

Japonsko! Šel sem h g. Wallandu in mu dal prebrati pismo. Prebere pismo in kratko reče: Kerécu sem te obljubil, h Kerécu pojdeš! Vse bom uredil z vrhovnim predstojnikom. Poslal me je v počitniški dom nad Lešami (Bajto, kakor so ga imenovali). Bogoslovci so hodili v gore, jaz pa sem sanjaril o Kerécu. Ko pridem nazaj na Rakovnik, pri kosilu vstane g. inšpektor in pove, da odidem h Kerécu in da dobim 15. avgusta misijonski križ. Do tega trenutka o tem nihče nič ni vedel, niti ravnatelj g. Volčič ne. Tako smo na Rakovniku 15. avgusta prejeli misijonske križe: jaz, Jožko Kramar in Oravec." Potem je vse šlo hitro naprej. 3. oktobra je bil Majcen že na kitajskih tleh, v Hongkongu.

Potovanje od Hongkonga do Kunminga je bilo nepozabno. Majcen ga je opisal (KM 1935/36, št. 8 in aprila 1992): "V Turin sem odpotoval 16. avgusta, kjer sem bil tri tedne v naši materni hiši. Medtem sem si ogledal razne zavode in strokovne šole in drugo, kar bi mi moglo koristiti pri organizaciji podobnih šol na Kitajskem. 11. septembra sem se vkrcal v Benetkah na parnik Conte Verde, ki nas je v 21-ih dneh pripeljal v Hongkong, kjer sem ostal dva meseca."

Na carini se je Majcnu zgodilo enako kot Kerécu. Šlo pa je hitreje, ker je bil zraven kitajski sobrat Pi, ki je takoj pomagal: Ma Čauquang! Carinik je bil zadovoljen in je bilo vse v redu. Ime v kantonščini pa pomeni: Ma je konj, čau je nadnaravno in quang je svetloba: Konj nadnaravne svetlobe. Majcen pravi, da pa naj bo konj, saj pomeni lepe stvari, predvsem, ker prinaša nadnaravno svetlobo. V Kunmingu isto v mandarinščini povedo z Ma Yicheng. Kot duhovnika pa so ga klicali: Ma je Majcen, šen je oče in fu je duhovnik, torej Ma shenfu. Ime, na katero še danes prav rad obrne glavo in se nasmehne, če ga kdo tako pokliče. Misijonar Meolic pa je dobil še "lepše" ime, namreč: Mei Xiansheng, v prevodu: Lepi gospod, kar lepotec Yunnana, saj je bil zaradi visoke in vitke postave v očeh Kitajcev občudovan in so mu zavidali njegovo telesno postavo.

"Vožnja, vročina in morska bolezen so me tako zdelale, da sem bil sama kost in koža, zato sem rabil nekaj časa, da se malo opomorem. Začel sem pa takoj študirati razna misijonska vprašanja, posebno pa kitajski jezik. S kitajskim učiteljem sva pisala kitajske črke in pela besede v raznih tonih. Medtem je prišel iz Evrope tudi slovaški brat Oravec, iz Makaa pa naš prékmurski sobrat Meolic, ki je že pet let uspešno deloval na strokovni šoli v Makau kot učitelj čevljarstva. Pridružil se nam je še salezijanski brat Kitajec Pi. Tako je bila pripravljena ekspedicija, da pohiti na pomoč našemu vrlemu gospodu Kerécu v Kunming.

Iz Hongkonga smo štiri dni potovali po razburkanem Kitajskem morju na srednje veliki poltovorni ladji. Pred Vietnamom na poti za Haifong se peljemo skozi sedmo čudo sveta, to je otočje Bedalong - Zmajevo otočje, stotine čudovitih otokov, ki nas uvedejo v čuda Vietnama. Haifong, veliko pristaniško mesto, kjer obiščemo španski škofijski dvorec; pogostijo nas škof in dominikanci. Škof je že leta 1928 prosil, da bi sem prišli tja salezijanci. Obiskal sem različne katoliške šole in začuden videl, kako imajo v mnogih razredih na steni don Boskove slike. Ekonom nam je poskrbel avto in smo se zapeljali proti Hanoju, glavnemu mestu. Pri mestu Haifong vidimo ogromno cementarno, kjer je Keréc že naslednje leto kupoval najboljši cement na Vzhodu za gradnjo svojih zavodov. Od tu ga je zvozil veliko vagonov.

Peljemo se skozi deželo katoliških mučencev, kjer vidimo velikanske cerkve. To zemljo je posvetil s svojo krvjo tudi slovenski mučenec Janez Mesar iz Gorice. Potem ko je spreobrnil veliko Vietnamcev, je bil vržen v gajbo in bil od cesarja obsojen na obglavljenje; pa je leta 1723 umrl, predno je prišel odlok o obglavitvi. (Tako smo Slovenci zopet zgubili enega blaženega!) Krasna je ta nižina ob veletoku Rdeče reke, ki pridrvi iz Yunnana, ko poplavi pokrajino in se milijoni znajdejo v rdečem blatu. Sedaj urejujejo bregove, da so prijazne vasice in bogata polja varna pred uničujočo povodnijo. V treh urah vožnje do Hanoja smo videli čuda. Tudi ta most čez Rdečo reko, dolg dva kilometra, takrat najdaljši na svetu, je nekaj čudovitega. V Hanoju si urejamo stvari za tridnevno vožjo z ozkotirno železnico, ki pelje do Kunminga. Vozne listke dobimo brezplačno.

Vozimo se samo podnevi, ponoči stojimo, tako si vse lahko ogledamo. Prvi dan se vozimo čez gorato pokrajino, kjer je bila potem leta 1954 tista velika vojna s Hošiminom blizu trdnjave Dienbienfu, vsa okrvavljena od zmage Hošimina; pa to je bilo takrat, ko sem bil jaz že v Hanoju. Zvečer se ustavimo na misijonski postaji Laokaj. Župnik nam je dal posteljo, da se odpočijemo, vendar pod oknom celo noč kričijo in prodajajo, ko pa utihnejo, začnejo glodati prtljago podgane; kakor hitro pa se je začelo svitati, so neusmiljeno zakikirikali petelini. Res, čudovita noč.

Ko smo prestopili majhno reko, smo že bili na kitajski strani; policija je hitro opravila. Prestopimo v francoski vlak, ki je od boksarske vojne v upravi francoskih železnic. Ko pridemo iz predora, vozimo skozi pragozd, vedno višje in višje. Kdo bi mogel zatisniti oči, ko pa se vozimo skozi največje lepote Kitajske. Tu in tam zagledamo pečinski gozd, ki se

razteza na sto kilometrov daleč. Zvečer se ustavimo v mestu Kajjen, kjer nas v hišo povabi italijanska gospa. Povabila nas je tudi na pokopališče, kjer je veliko slovenskih in dalmatinskih grobov; to so tisti, ki so umrli pri graditvi te krasne železnice.

Tretji dan smo že na visoki planoti usmerjeni proti Kunmingu. Tu so velike vasi ljudstva Lolo, ki so katoliške, od tu smo dobili prve poklice. Proti poldnevu se bližamo velikemu Kunminškemu jezeru. Dolgo piskanje vlaka nam slednjič naznanja, da smo prišli na cilj svojega potovanja. Bilo je to 18. decembra 1935.

Naše oči švigajo po malem Kerécu, ki nam je na kolodvoru pripravil slovesen sprejem. Zavod je bil ves v zastavah in napisih. Gojenci so nam priredili slavnostno akademijo, kjer so uprizorili pristne kitajske točke. Na sveti večer smo imeli družabni večer, pri polnočnici smo pa peli slovenske pesmi.

Zavod sam je zelo siromašen. Stavba je grajena iz blata in tramovje je trohnelo. Treba je bilo vse podpreti, da je mogoče za silo stanovati v njej. Tla po sobah so zelo vegava in se vse trese in škriplje. Nujno potrebno je, da začnemo zidati nov zavod, da dobimo tako vsaj eno katoliško šolo v tako obširni poganski provinci. Ta šola bo silnega pomena za tukajšnje misijone. Zavedamo se, da so časi hudi, vendar plemenita slovenska srca niso še nikoli zapustila svojih misijonarjev."

Sobratom v domovino je Majcen pisal: "Vprašali me boste, kako sem se znašel? No, salezijanec lahko z delom kmalu začne. Šel sem med fante, ki so se igrali z žogo. Aut in druge besede sem vedel že prej, sedaj sem se pa še naučil, da se 'jin (čin)' pravi gol, 'bu yao (pujav)' nič, 'tai hao (tajat)' zelo dobro... Drugi dan smo skakali v višino in tako sem se že naučil šteti do 200... Prav vesel sem, da sem prišel v ta misijon, kjer je še misijon v pravem pomenu besede. Katoličani imamo tu še zelo malo vernikov. Silno lepo razvito delo pa imajo ameriški protestantje. Mnogo mladine je v njihovih rokah. Za katoliško mladino pa še ni prav nič. Naš zavod bo moral postati nekakšno središče za to mladino in ognjišče kulture. Škof, duhovščina, izobraženci in celo vlada stavijo nanj velike upe. Zares, naš zavod bo lahko storil veliko dobrega, če bomo imeli sredstva. Stara hiša je zanič in zato Keréc že dela nove načrte in je sklenil, da bo vzel tudi ta križ na svoje rame ter začel zidati novo poslopje, da bi se potem zmogla katoliška vera lažje učiti" (SV 1936, št. 2, Kunming, 5. januarja 1936).

Salezijanska skupnost v Kunmingu je konec leta 1935 štela sedem članov, po narodnosti, letih, interesih, značaju... zelo pisano družino:

Jožef Keréc, Andrej Majcen, duhovnika in Štefan Meolic, pomočnik (s Kroga pri Soboti, na Kitajskem od leta 1931, čevljarški mojster), Slovenci; Perkumas, klerik, Litvanec; Fernandez, klerik, Španec; Lojze Oravec (dve leti bil v Ljubljani), mizarski mojster, Slovak; Karel Li, pomočnik, tiskar, Kitajec. Torej kar pet različnih narodnosti, ki jih je povezoval ravnatelj Keréc kot neposreden predstojnik.

Majcen si je v 31-ih letih nabral veliko izkušenj, vendar je tokrat moral začeti povsem znova. Šolal se je v nemški šolski disciplini za učitelja. Potem je moral kot salezijanec krepko poprijeti, da je lahko deset let vodil obrtne šole na Rakovniku. Sedaj pa se je znašel med Kitajci; kako ravnati tukaj? "Prva tri leta (1935 - 1938) so bila ob Kerécu zame pravi misijonski noviciat. Keréc je s svojim odločnim, vendar mirnim značajem skušal upogniti moj trd disciplinski način, ki je popolnoma neustrezen za kitajski način življenja. Bil je sposoben, da je moje stare in neustrezne navade premagal, da sem postal bolj potrpežljiv in kitajsko prijazen. To mi je izvrstno služilo vse moje misijonsko življenje. Zato mu izrekam zahvalo." Tako Majcen.

V Kunmingu je bilo ta čas veliko semenišče, ki so ga vodili sulpicijani in zunaj mesta malo semenišče, od koder so izšli prvi salezijanci te pokrajine: Barnaba Li (umrl kot salezijanec leta 1953) in Gregorij Pi. Prvega je odpeljal inšpektor Braga, ko se je vračal iz Kunminga potem ko je pripeljal Majcna in druge misijonarje.

1936

Zgodovinar Rassiga, ki opisuje življenje inšpektorja Braga, ugotavlja, da je bilo leto 1936 za salezijansko skupnost v Kunmingu leto težav, bolezni in razvoja. Veliko težav je bilo z gradnjo nove šole, s pomanjkanjem denarja, komunisti so dvakrat resno ogrožali mesto. Dejansko so vsi sobratje zboleli, Majcen in Keréc nevarno resno. Začele so z delom nove delavnice, po svoje je prispevala k širnejemu vpliva na Kunming in okolico godba, prvi fantje so se podali na pot salezijanskega poklica.

Inšpektor Braga je predstojnikom v Turin poslal tole poročilo za leto 1936: "Ta naša ustanova je res previdnostna tako zaradi izredno zdravega podnebja, zlasti pa še zaradi posebnih potreb pokrajine. Povsod smo naleteli na simpatije in naš g. Keréc je znal v kratkih mesecih organizirati tako osnovne kakor obrtne šole, tako da smo v nekaj mesecih dosegli državno priznanje. Čeprav je v mestu več javnih šol, imamo že 200 gojencev, kolikor jih sploh moremo sprejeti. Delujejo tri delavnice:

čevljarstva, tiskarske in mizarstva. Vsi imajo dovolj različnega dela. Kot vam je že znano, smo bili prisiljeni izkoristiti lepo priložnost in začeti z gradnjo nove hiše. Najeto posojilo bomo počasi odplačevali."

Leto dela oceni tudi Keréc sam: "18. aprila je minilo leto, odkar sem v Yunnanu. Eno leto napornega dela je zdaj poteklo in z zadovoljstvom gledam nanj. Zares, niti sam nisem pričakoval tolikega uspeha. Bog je poplačal našo pokorščino in pripravljenost in obilo blagoslovil naše podjetje. To, kar se nam je zdelo ob našem prihodu nemogoče, je danes dejstvo. Že danes lahko tekmuje Kunming s svojo mladinsko ustanovo z mesti v provinci Guangdong. Mladinska vzgoja je prav na Kitajskem izrednega pomena. Danes je Kitajska na razpotju. Gre za to, ali bo zmagal materializem kot na Japonskem ali boljševizem kot v Rusiji ali pa se bo ogromna država končno otesla teh zablod in si uredila srečno prihodnost. Vse to pa je v največji meri odvisno od tega, kako bo vzgojena mladina. Zato ni čudno, da divja danes na Kitajskem hud boj, kdo si bo osvojil mladino" (KM 1935/36, št. 12).

Leto velikih preizkušenj

Leto vojn

"Zanimivo je, da sem prišel pred enim letom v Kunming tako rekoč skozi komunistične bojne črte, obletnico svojega prihoda pa zopet obhajam sredi komunistične nevarnosti. Bog nas je do sedaj čudovito varoval, upamo, da nas tudi za naprej ne bo zapustil. Polni smo zaupanja in veselo gledamo v prihodnost.

Letošnjo veliko noč smo preživeli kot Izraelci v Egiptu, prepasani za na pot in pripravljeni, da nas komunisti odpeljejo v Tibet ali Mongolijo, če nas ne bi takoj pobili. Bili smo na vse pripravljeni, vdani v sveto božjo voljo. Občudoval sem svoje mlade sobrate, kako mirni so ostali v tej grozni nevarnosti. Vsi tujci in protestantski misijonarji so odrinili iz mesta. Tudi jaz sem poslal Majcna in druge na varnejše mesto, a so se takoj vrnili, ker je bila pot pretrgana. Rešiti se seveda ne bi dalo nič. Morali bi roparjem prepustiti vse. Naša srca itak niso navezana na zemeljsko; tudi smrti se nismo bali" (KM 1935/36, št. 11).

"Ko so velikonočni zvonovi v domovini zapeli veselo alelujo v lepo pomladansko jutro, je naše mesto trepetalo v strahu in grozi pred komunisti. Le nekaj ur so bili oddaljeni od nas. Bilo jih je 30-40.000. Slišalo se je zamolklo streljanje topov in strojníc. Na kolodvoru je bilo

za odhod pripravljenih pet vlakov, polnih bogatih Kitajcev, protestantskih misijonarjev in tujcev, ki bi jo v slučaju nevarnosti popihali proti Tonkinu. Mi smo vse, kar je bilo vrednega, poskrili in čakali noč in dan, prepasani in pripravljeni kot Izraelci. Zvedeli smo tudi, da imajo komunisti že vsa naša imena zabeležena v svojih seznamih. Po večerih so komunisti z žarometi dajali v oblake razna znamenja svojim somišljenikom v mestu, ki jih je malo. Centralna vlada je še pravočasno poslala pomoč in tako se jim je posrečilo pregnati komuniste proti severu. Kitajci pravijo komunistom 'gongfei (konfei)', to je komunistični ropar" (SV 1936, št. 4, Majcen, Kunming 2. maja 1936).

Razmere pa so bile za mnoge ljudi res nevzdržne, in vsak, kdor je vsaj kaj obljubljal, je doživel simpatijo teh preprostih in izkoriščanih ljudi. "Razmere so take, da nič ne zaostajajo za afriškimi. Tudi suženjstvo in preкупčevanje s človeškim blagom ni nič nenavadnega. Uradniki so silno podkupljivi in izkoriščajo ljudstvo. Posebno slabe so razmere v rudnikih. Tam podjetniki ravnaajo z delavci slabše kot z živino. Navadno drže delavca v jami, dokler ne izdihne duše. Ko je naš jugoslovanski izvedenec pri Društvu narodov, dr. A. Štampar, pred leti tod hodil, je priznal, da si ni predstavljal, da bi se mogle goditi na svetu tako nečloveške reči" (KM 1935/36, št. 9).

Misijonar Keréc je tudi inšpektorju Bragu sporočil, da je obramba Kunminga slaba, da povsod potekajo gverilski boji. "Rešiti ne moremo ničesar več, razen vsak kak kovček z najbolj potrebnimi stvarmi za potovanje. Kljub temu so vsi sobratje pogumnega duha in zelo vdani" (KM 1936, št. 11, aprila 1936).

Godba Šole modrosti

Keréc je bil človek, ki je znal priporočati svojo stvar in misijon. Bilo je to nujno, da so jih drugi lahko videli, občudovali in se potem zanje zanimali.

Šolski ravnatelj Shan futang je po Keréčevem naročilu predpisal, da mora vsak učenec Šole modrosti imeti čevlje, nogavice, modre hlače, belo srajco in modro čepico z znakom Šole modrosti. Perkumas je učil vsako jutro pol ure strumno korakati in Keréc je kupil 8 bobenčkov, s katerimi so dajali takt. Fernandez pa je imel 32 inštrumentov, na katere so igrali koračnice. Meolic in kak bivši gojenec so imeli glavne inštrumente.

Iz zavoda so stopili, poravnani v vrste, na široko cesto Totunlu. Na čelu je stopal Keréc kot kak general mladih fantov, sledili pa so mu

disciplinirani fantje, lepo urejeni, s strumnim korakom ob udarcih malih bobenčkov. Ves promet je bil ustavljen, ko se je nekaj sto gojencev zvrstilo na cesto; takrat se Keréc obrne in da godbi znamenje, da začne igrati koračnice. Zravan stopa na čelu spreveda in dirigira, veter pa, ki tam vedno piha, se poigrava z njegovo dolgo brado, ki si jo je pol vrgel čez levo in pol čez desno rame, da je plapolala kot zastava. Vse se je zaustavilo in letelo na cesto, da so v špalirju na obeh straneh ceste gledali zdaj Keréca zdaj fante, ali pa Majcna in učitelje, ki so jih spremljali. Seveda je Keréc očitno zadovoljen švigal s svojimi živimi malimi mišjimi očmi na levo in desno in nasmevano pozdravljal vse številne gledalce. To je bil čudež, ki ga Kunming do sedaj ni poznal. In ta glas je šel v deveto vas. V Kunmingu ni bilo več nikogar, ki ne bi vedel, kdo je Keréc, kaj Šola modrosti in salezijanci" (Majcen za SV 1936, 2. maja, in marca 1992).

Oravec šegavo omenja še kako Keréčevo lastnost, ki so jo imeli priložnost občudovati predvsem novodošli misijonarji, ki so si lomili jezik s kitajščino: "Kar pa je glavno, je to, da smo našli tukaj dobrega g. Keréca, ki nima samo srca za vse nas, ampak tudi jezik za vse in še več!"

Majcen se iz tega leta spominja tudi naslednjega dogodka; opiše pa ga 2. maja 1936: "Pred nekaj dnevi je prišel na obisk v Kunming sam prvi general Čankajšek. Pripeljal se je z letalom. Več tisoč mladine je stalo v špalirju in tudi naša Šola modrosti se je postavila pred zavod. Na čelu je stal Keréc, ki je krepko dirigiral godbi, medtem ko je veter otepal njegovo dolgo brado sem ter tje. Ko se je general peljal z letališča v avtu mimo nas in so naši krepki fantje zapiskali narodno himno, je to napravilo nanj tak vtis, da je vstal in se nam priklonil."

Za ravnateljev god so priredili akademijo. Zanimiv je način, kako je potekala, po kitajsko seveda. "Predvsem omenim, da se tu vsaka točka naznani s piskom. Najprej se zapoje državna himna, nato učitelj prebere oporoko očeta domovine Sun Yatsena, sledi trikratni globok priklon sliki tega moža in triminutni molk. Za temi ceremonijami določen Kitajec prinese v dvorano dolge liste z napisi o slavljenju ter vence in začne se krašenje. Eni krasijo in lepijo, drugi pa berejo te napise in izražajo svoje zadovoljstvo in pohvalo. Takole je bilo med drugim napisano: Gospod Keréc je zvezda med yunnanskimi vzgojitelji. Med kitajskimi vzgojitelji se nikdar ne sme pozabiti ime gospoda Keréca. On je oče sirot in zapuščenih, vzor vzgojiteljev. In drugi. Bilo je kakih 20 napisov. Po teh pripravah se povabi slavljenca na oder. Vsi vstanejo in se mu trikrat globoko priklonijo ter zakličejo trikrat 'wan, wan sui', tj. desettisočkrat

desettisoč let naj živi. Nato se šele začnejo voščila, petje, prizori itd. Zadnja in najpomembnejša točka za Kitajca je čaša čaja in prigrizek, ki ga da slavljenec vsakemu udeležencu, kakor to zahteva njihova olika.

Podobno akademijo smo uprizorili tudi na čast sv. Janezu Bosku, le da so vsi vstali in naredili trikratni globoki priklon njegovi sliki. Neki pogan je sestavil krasen govor o don Bosku kot vzgojitelju. Vzgojitelj je po mislih Kitajca oseba, ki jo mora vsak globoko spoštovati. Upamo, da bodo ti pogani, ki sedaj don Boska samo občudujejo, na njegovo priprošnjo tudi prej ali slej prišli med Gospodove učence.

Omenim naj še, da je naša misijonska postaja postala nekaka kulturna posvetovalnica. Gospod Keréc je že izdelal nekaj načrtov za manjše stavbe, ki so se deloma že izvršile. Prosili so ga, da naj nariše načrt za dobro peč. Ključavničarje je učil delati moderne postelje. S svojo uro je poiskal že tri vodne žile, kjer sedaj kopljejo vodnjake. Pa tudi v boleznih se nanj obračajo. Imamo tudi svojo ambulanto, kjer mu tudi jaz pomagam obvezovati rane. Škoda, da nimam tu nobenih primernih knjig in da se nisem že prej bolj zanimal za medicino. Vidite, tako je misijonar ne samo nositelj Kristusove blagovesti, ampak tudi kulture. Oblasti zelo podpirajo to kulturno prizadevanje in so nam zato zelo naklonjene" (SV, 2. maja 1936, Majcen).

Zanimiv je odnos do umrlih in do smrti. Majcen je jeseni na svoji poti na konjičku, ki mu ga je posodil škof, doživel marsikaj. Pri neki hiši je že pred mesecem dni umrl mož, pa ga še vedno imajo doma v krsti. Daleč okrog se širi neprijeten vonj. "Ta dan so zopet poklicali nove ljudi, ki tolčejo na svoje bobne, češ, da tako odganjajo hude duhove. Skozi vrata sem opazil tudi najete ženske v belih raševinastih oblačilih, ki so jokale. Tudi to njihovo jokanje se vrši po določenih pravilih. Začeti in nehati jokati smejo le na dano znamenje, potem pa se lahko smejejo ali klepetajo. Na oknu so viseli štirje kozji parklji in klobuk umrlega."

Pot ga je vodila tudi skozi lepo dolinico, kjer je bilo na obeh straneh poti vse polno grobov. "Tu in tam sva zagledala še nepokopano krsto. Zgovorni Li Fuchang mi takoj razloži, da imajo na domu umrlega gotovo nereda ali prepire in da po poganskih šegah trupla ne smejo prej pokopati, dokler duh umrlega ne uredi vse razmere. Tako ostane včasih mrtvec tudi po eno leto nepokopan. Ob krsti je vedno tudi skodelica riža in drugih jedil" (SV 1937, št. 1, Majcen 4. XI. 1936).

Leto bolezni

To leto so bili tudi hudo preskušani z boleznijo, najresneje Keréc in Majcen. Keréc je zbolel v Hongkongu na svojem potovanju, kamor se je napotil 18. septembra. "Na tej poti sem težko zbolel za pljučnico, kateri se je pridružila še neka druga bolezen. Preležal sem nato 41 dni v bolnišnici in dva tedna nihal med življenjem in smrtjo" (KM 1936/37, št. 6). Julija je za tifusom zbolel Majcen. Vsi so mu govorili, naj ne pije neprekuhane vode, vendar se nikakor ni mogel privaditi na prekuhano vodo in grenki čaj. Bilo je zelo resno. Ko se je le izvlekel, je moral na nekajtedenski počitek na deželo k misijonarju.

Šola modrosti - ponos Kunminga

Razmere v stari šoli so bile povsem nemogoče. Po začetnih težavah je bilo veliko zanimanje za vpis. Keréc je takoj spoznal, da s tako šolo nikakor ne more nadaljevati, saj tako ne bo mogoče pokazati, kaj pomeni dobra šola. V septembru 1935 je kljub vsem težavam že lahko začel s šolo.

Keréc se je takoj lotil priprav za novo šolo. Stekle so priprave in posveti: z inšpektorjem Brago, s škofom, z ljudmi, ki so imeli kak položaj, s francoskim konzulom. Tega se ni lotil samo zaradi priznanja šole, temveč tudi zaradi tega, da je lahko dobil železo iz Hongkonga, cement iz Haifonga, dobre delavce iz Vietnama. Zagotovil si je tudi potrebne varščine in posojila pri Indokinski banki. Potem so bili potrebni dogovori z inženirji, saj je šlo za prvo železobetonsko zgradbo v Kunmingu, pa še večnadstropno stavbo, skoraj nekaj nezaslišanega za tamkajšnje ljudi. Keréc je bil spreten v dogovorih in so mu vsi šli na roko. Bilo je določeno, da z deli prično po kitajskem novem letu v februarju leta 1936.

"Naš letošnji načrt je zgraditi primerno poslopje za naše šole, ker le tako se bo moglo naše delo tudi v prihodnje ugodno razvijati in roditi sadove, ki jih Sveti sedež pričakuje, ko nas je poklical na to neobdelano misijonsko področje. Kljub vsem težavam in skrajnemu uboštvu smo se drznili začeti to delo, ki ne zahteva samo mnogo naporov, ampak tudi mnogo denarja. Pričakujemo, da nam bodo tudi verni Slovenci priskočili na pomoč. Naši nasprotniki so med temi ljudmi ustanovili že mnogo svojih šol, mi postavljamo šele prvo. Potrebno je torej, da jo postavimo na dobro podlago, da bo mogla ne samo tekmovati z drugimi šolami,

ampak jih prekašati v vsakem pogledu; biti pa mora tudi vzor za vse poznejše katoliške ustanove te vrste. Iz tega razvidite izredni pomen te naše ustanove" (KM 1935/36, št. 12).

Inženirjev ni bilo na pretek, še manj pa takih, ki bi se razumeli na to, kar je hotel Keréc. Zato je še najbolje zaupal svojim sposobnostim - do sedaj pa si je nabral že tudi nekaj praktičnih izkušenj - tako da se je izdelave načrtov za novo zgradbo lotil sam. "Zdaj že izdelujem načrt za veliko stavbo, ki bo obsegala prostore za tri šole: za obrtno šolo, za gimnazijo in za šestrazredno osnovno šolo. Obrtna šola bo skrbela za dobre obrtnike, gimnazija bo vzgajala uradnike in častnike, z osnovno šolo pa hočemo nekoliko dvigniti izobrazbo revnih slojev. Z vsem tem bomo mnogo koristili deželi, še več pa, upamo, katoliški stvari. Ker je tukajšnja oblast priznala moje inženirske papirje, delam načrte za novo stavbo sam. Vsega načrta mi zaenkrat ne bo mogoče izvesti, ker bi preveč stalo" (KM 1935/36, št. 9).

Majcen piše v maju, da je na gradbišču že vse živo. Eni dovažajo potrebni material, drugi kopljejo temelje. Prav pri tem pa se je nepredvidno zapletlo. Teren je bil slab, saj je bil kraj zasuto jezero. Zato so morali kopati štiri metre globoko, da so prišli do trdne podlage za temelje. Nekega dne opazi Majcen skozi okno svoje sobe, da se pri kopanju temeljev trije kitajski delavci nekaj hudo razburjajo s Kerécem. Kaj je bilo? Majcen je hitro tekkel, če bi bilo treba Kerécu pomagati. Naleteli so na vodnjak, ki ga je Keréc ukazal zasuti. Delavci tega niso hoteli, ker po njihovem verovanju v vodnjaku prebivajo bogovi, ki bi se utegnili kruto maščevati. Ker prigovarjanje ni nič zaleгло, se je Keréc razhudil in jim krepko rekel: 'Vsi vaši bogovi naj mi poskačejo v brado ali pa naj ostanejo notri, meni je vseeno, jaz bom vodnjak zasul, pa amen.' Vendar je moral dobiti katoličana, da ga je z betonom zasul, sicer ne bi šlo.

Naslednja resna težava se je pojavila, ko so prišli do prvega nadstropja. Tukajšnji Kitajci še nikdar niso videli kaj takega: tako tenke stebre in tako tenke plošče med nadstropji! Začeli so protestirati, češ da to ni varno, da bo pod seboj pokopalo njihove otroke. Stvar je bila resna. Podjetnik je zato dal pripeljati dva vagona peska in ga stresel na kup na del plošče. Kitajci so vsak dan hodili gledat, kdaj se bo strop zrušil. Tako je stalo mesec dni, pa se ni nič premaknilo. Keréc je zopet dobil zaupanje.

Prišlo je do nasprotovanja, tako da je bila gradnja zaustavljena. Na gradbišče je vdrla policija in začela loviti delavce, da bi jih zaprla. V bran se je postavil podjetnik in delavce rešil. Vendar so jim prepovedali

nadaljnje delo. Bilo je 11. avgusta. Res je bilo tako, da je škof Gorostarzu za svoj denar kupil stare hiše in 12 kosov terena. Prosil je za uradni dokument o lastništvu, vendar so se vedno izgovarjali. Tako je bilo do Keréčevega prihoda. Ta je, nič hudega sluteč, začel zidati. Potem pa pridejo in mu povedo, da zida na tujem, da zemlja ni last misijona. To so bile težke ure za salezijance in Keréca, saj je bilo v nevarnosti vse njegovo delo, da doživi popoln polom. Sovražne sile so napele svoje moči.

Toda Bog je imel svoje načrte. Keréc se je spomnil na patra Guilbeauta, ki je bil dober prijatelj guvernerja v Kunmigu in pri njem poskušal srečo. Ta mu je obljubil in takoj prosil za sprejem pri guvernerju Long Yunu. Ta ga je z veseljem sprejel. Začela sta pogovor in obujala spomine na stare čase. Guverner je ves navdušen pripovedoval patru, če se še spominja, kako je bilo takrat, ko je pribežal k njemu na misijon, ker ga je odstavil uporni general in ga zasledoval, da ga ubije. Pater ga je hitro skril v omaro in ga imel nekaj dni skritega v misijonu. Potem je guverner počasi povezal svoje somišljenike in neke noči nenadoma napadel upornega generala in ga premagal. Potem guverner reče patru: "Veste, do smrti sem Vam hvaležen za to, da ste me takrat rešili. Kar koli me boste prosili, Vam bom storil." Pater Guilebaut je pohitel: "Veste, prav zato sem tukaj, ker imam prošnjo, kajti samo Vi lahko rešite zadevo." In povedal mu je, kako hudo je za Keréca in misijon. "Keréc naj nariše skico vsega zemljišča in vse papirje prinese k meni, pa bomo uredili." Keréc je pohitel in guverner je dal svoj podpis in žig, da je vse to zemljišče last misijona in je dal šoli pravico javnosti. Od tistega dne sta bila Keréc in guverner Long Yun prijatelja, še večja pa z guvernerjevim sinom v Čaotungu.

"Minister za javna dela se je izrazil, da bo stavba ponos yunnanske prestolnice in čast kulturnemu delu katoliške Cerkve. Letos bomo izvršili dobro petino vsega načrta. V pročelju bo trinadstropna stavba, dolga 27,50 m, v krilu pa 47 m. Vse je v rokah poganov, brezvercev, komunistov in dobršen del tudi v rokah ameriških protestantov. Prav v teh težkih okoliščinah je bila nelahka naloga zaupana nam, salezijanskim misijonarjem. Morda se vam bo zdel načrt malo predrzen, jaz pa sem prepričan, da je to delo nujno potrebno, saj je božje delo. Delamo pa betonsko stavbo, da bo bolj trpežna proti potresom in morebitnim komunističnim napadom, ker ti ljudje kaj radi požigajo lesene stavbe. Ne smemo zaostjati za delom sinov teme" (SV 1936, št. 3). "Vlada je dala vsej naši ustanovi pravico javnosti in mnogi ugledni meščani so nam

izročili svoje otroke v vzgojo. Danes je šestrazredna osnovna šola že popolnoma urejena, obrtna šola pa je v polnem razvoju. Z mladino smo povsem zadovoljni. Izmed 150 poganskih gojencev, ki obiskujejo naše šole, jih samo pet ni prišlo prosit, da bi smeli biti s katoliškimi tovariši navzoči pri verouku, pri jutranji in večerni molitvi in pri sv. maši, vsi drugi so se prostovoljno odločili za to. To prav gotovo ni brez pomena za prihodnost. Ko nas je pred nekaj dnevi obiskal naš apostolski vikar, škof De Yonghe, je ves vesel izjavil, da ni niti v petih letih pričakoval tolikega uspeha, kot smo ga dosegli v enem samem letu. Prav ta beseda g. škofa nam je potrdilo, da smo začeli to potrebno delo na pravi način" (KM 1935/36, št. 12).

Za šolsko leto 1936/37 se je priglasilo toliko učencev, da so jih morali odsloviti kar 40, saj ni bilo dovolj prostora. Nova zgradba pa še ni bila dokončana.

V šoli vlada red, snaga in marsikaj, na kar niso prej bili navajeni. Majcen se spominja, da je pri vhodnih vratih Litvanec Perkumas postavil šest fantov s skavtskimi palicami, ki so vsak dan pregledali, ali so fantje umiti, ali imajo žepni robec, da je bila obleka snažna in zlikana, da so imeli lase na kratko ostrižene. Učitelj je vsem, ki so bili zanemarjeni, izrekal opomine.

Obrtne šole in delavnice

Začetek obrtnih šol in delavnic je bil preprost, kot so bile preproste razmere, ki so jih našli, in osebne in finančne zmogljivosti skupnosti. Keréc za Salezijanski vestnik na začetku leta 1936 razmere takole opiše: "Naši sobratje so vsi zdravi in se dobro počutijo ter so veseli v svojem misijonskem poklicu. Takoj sem jih vpregel v delo. Sobratom laikom sem odkazal po eno sobo, kjer naj si vsak po mili volji uredi svojo delavnico. Vsakemu sem dal nekaj gojencev. Kako bi potrebovali kakega orodja, zlasti mizarskega, ki ga tu ni dobiti; pa se tudi z malim zadovoljimo, saj so vsi zelo požrtvovalni in pravega don Boskovega duha. Oravec si pripravlja orodje, kakor zna in more. Meolic ima še sedaj namesto čevljarske mizice kos razbitih vrat, ki jih je pritrdil k steni; pa sta se z Oravcem že zmenila, da mu bo napravil lepo mizico, kakor jo imajo pri vas čevljarji. Gospod Meolic mu bo pa iz hvaležnosti čevlje potemplal. Sobrat Karel Li pa razstavlja svoje tiskarske črke po široki mizi in po deskah na tleh, ker še nima primernih predalov. Taka revščina

je v naših začetkih, pa so naši sobratje morda bolj zadovoljni kot marsikdo ob brnečih strojih in moderno opremljenih delavnicah" (SV 1936, št. 3).

Mojster Oravec pa v istem pismu dodaja: "Orodja tudi nobenega ni, razen gole roke. Mizar brez skobelnika ne more biti, kakor kovač brez klešč ne. Tu sem videl Kitajce, da kar na hlod denejo stvar, ki jo obdelujejo, in jo držijo z nogo. Tako nerodno je to, da sem sklenil za vsako ceno napraviti skobelnik. Dosti sem imel dela, preden sem ga naredil tako rekoč brez orodja. Zdaj jih je že pet za moje učence."

Pomočnik Li je dobil že v stari hiši skromno tiskarno, s katero je začel delati. Oravec je potem, ko mu je uspelo dobiti najnujnejše orodje, začel opremljati nove prostore Šole modrosti. Meolic je kot izvrsten čevljarški mojster s svojimi pomočniki imel še največ dela, saj je delal izvrstno in je moral oskrbeti čevlje vsem Evropecem. Majcen je poučeval tehnično risanje za obrtnike.

Avgusta 1936 poroča Keréc med drugim inšpektorju Bragu: "Mizarstvo je popolnoma zaposleno z delom za nove klopi in čevljarstvo prepolno dela. Večkrat smo jemali kakšnega delavca v pomoč, toda nobeden ni zdržal več ko en dan ali dva, ker je treba zelo pazljivo delati. Tako se Meolic s svojimi pomočniki napreza, kolikor le more, da bi zadovoljil vsaj del odjemalcev."

Majcen je bil uradno imenovan za spovednika nove skupnosti v Kunmingu. Keréc si je to takoj zamislil drugače, zato je kar inšpektorju predlagal in se zmenil, da bo Majcen šolski svetnik, to je tisti, ki mu je zaupana organizacija, disciplina šol. Keréc se je dobro zavedal, kdo je Majcen, saj je bil na Rakovniku deset let vodja obrtnih šol. Tako je bilo dobro poskrbljeno za razmah obrtnih delavnic in šol, ki jih je Majcen izvrstno zastavil in potem tudi vodil.

Keréc potuje

Keréc je bil po svoje vedno leteči ali potujoči misijonar. Tudi v Kunmingu ni miroval, saj je moral urediti veliko stvari. Kako je to bridko občutil Majcen, ko je Keréc sredi gradnje Šole modrosti odpotoval čez Vietnam v Hongkong, sam pa je bil še na začetku s svojo kitajščino. Takole se spominja: "Nekega dne nenapovedano pride vladna delegacija. Iščejo Keréca; ker njega ni, namestnika, mene. Povabil sem jih v Keréčevo pisarno, kjer po običajnih poklonih posedejo. Vstane prvi in

govori, kaj je namen obiska. Majcen ne razume, pa pravi, da bo poklical šolskega ravnatelja. Ne marajo. Pride klerik Perkumas, ki dobro razume, pa tudi njega ne marajo. Zopet vstane drugi in začne razlagati. Jaz s tistimi nekaj besedami pravim, da je Keréc odšel v Hongkong, ker ima rad kitajsko mladino zato sedaj zida in nakupuje potrebno, da bo sezidal moderno šolo za kitajsko mladino. Smehljajo se in zopet znova pojasnjujejo. Nikakor nisem mogel razumeti, kaj hočejo. Bilo je že kar mučno. Končno se mi posveti in odprem Keréčev skrivni predal, nastavim kozarčke in natočim sladkega portugalčana. Po kitajsko nazdravimo, se smejemo, nalijem še enkrat in se zopet smejemo. Eden še sedaj poskuša zelo glasno, kot bi bil gluhi, in počasi, vendar zopet nisem razumel. Zato natočim še enega in ponovim, da bo Keréc vse uredil, ker on ima rad kitajsko mladino. Končno so vstali in odšli. Jaz pa nikdar nisem zvedel, zakaj so prišli. Vendar sem rešil položaj s čarobno besedo: 'Ji shenfu - Keréc duhovnik' in s štamperlički sladkega" (Majcen, 15. IV. 1992). Zaman bi na Kitajskem povpraševali po imenu Keréc. Tam je v mandarinščini bil "Ji Lizhi" in v kantonščini "Keileijči".

Keréc je bil to leto veliko na poti; najprej po Yunnanu, potem pa od 18. septembra do konca novembra 1936 daleč okrog. Med to dolgo odsotnostjo je preležal v bolnišnici v Hongkongu 41 dni, pridigal na duhovnih vajah v Šiučovu, v Vietnamu nabavljal nujni material za gradnjo in za delavnice in se pogovarjal s škofi o prihodu salezijancev v Vietnam.

Del svojega potovanja je popisal v pismu Katoliškimi misijonom iz Kunminga 20. XII. 1936: "Po dolgi odsotnosti sem zopet v Kunmingu. Hvala dobremu Bogu, ki me je rešil iz vseh nevarnosti in mi dal priliko izvršiti mnogo dobrih del v svojo čast in zveličanje duš. Naj vam na kratko napišem, kako sem živel v zadnjem času.

Ko sem spravil kolikor toliko v red delo pri naši novi misijonski stavbi, sem meseca junija obiskal dobršen del Yunnana. Bil sem med ljudstvi Lolo in Miao in se ob Črni in Rdeči reki srečal z ljudstvom Tai, ki se kaže zelo dostopno za krščansko vero. Mnogo hribov in dolin sem prejahal s svojim konjičkom, deloma celo v slabem vremenu, vendar sem ostal brez nezgode. Tudi roparjem nisem padel v roke. Kmalu za tem sem bil povabljen v Tonking (Vietnam), kjer sem bil gost več škofov. (Listek za tridnevno vožjo z vlakom je dobil zastoj.) Prevozil sem v avtu večji del te krasne in velike francoske kolonije.

Kmalu nato sem moral (18. septembra) zopet na dolgo potovanje v Kanton, Hongkong in Makao. Prepričan sem, da se imam le božji

milosti zahvaliti, da sem ostal pri življenju. Proti koncu novembra sem se srečno vrnil v Kunming" (KM 1936/37, št. 6).

Potovanja v Vietnam - zakaj? Tu ga je vodila večkrat pot do Haifonga na morju in od tam naprej v Hongkong. Inšpektorju Bragu pa je 24. junija 1936 pisal: "Šel sem, kakor ste mi dejali, v Hanoi. Tam nam ponujajo veliko hišo Lacordaire, kjer bi takoj lahko začeli z delom, če imate osebje. V Phat Diemu nam škof ponuja véliko in malo semenišče ter župnijo v Nijn Bijen. Tam bi lahko dobili nič koliko poklicev, tudi za salezijance, je zagotavljal škof. Ustanovili bi naj tudi tehnično strokovno šolo. V Phat Diemu samem bi v vélikem semenišču skrbeli za vzgojo domačega klera."

Keréc je večkrat potoval v Vietnam po raznih opravkih in tako posredno navezoval stike z ljudmi, ki so pomagali namenoma ali ne pripravljati teren za poznejše nadvse uspešno delovanje salezijancev. Med enim izmed teh potovanj je Keréc obiskal dominikanskega škofa v Haifongu, ki je že leta 1928 vabil salezijance, naj se naselijo v škofiji. Tam je rad obiskal premožnega Italijana Benevisija. V tem mestu se je Keréc večkrat mudil zaradi nabave gradbenega materiala, predvsem cementa, s katerim je tamkajšna cementarna oskrbovala kunminške gradbene potrebe po sorazmerno nizkih cenah. V Hanoju se je Keréc srečal tudi z msgr. Jacquesom iz Langsona, kjer so bili kristjani že okrog leta 1850 iz ljudstev Tai, Miao in Man.

Zakaj je Keréc hodil po nakupih sem? Vzrokov je bilo več. Japonci so Kunming v Yunnanu, kjer je bila močna letalska ameriška baza, blokirali predvsem z vzhodne strani. Tako je Hanoi postal glavna nabavna postaja tudi za Čankajškove potrebe, pa tudi za salezijanske in druge. To je bil dejansko edini izhod in povezava s svetom. Tako se je tudi Meolic, ko ni imel doma dobrega usnja, napotil v Burmo, v glavno mesto Mandalaj, kjer je salezijanska šola.

Keréc je bil torej nekako uradno na teh potovanjih in se po naročilu inšpektorja v imenu salezijancev pogovarjal z vietnamskimi škofi o možnostih salezijanskega dela. To je bilo velikega pomena, saj je bil pozneje pionir salezijanskega dela v Vietnamu, vietnamski don Bosko, Majcen, najožji Keréčev sodelavec v Kunmingu. Tudi tukaj lahko zasledimo previdnostno roko, ki je vodila prav slovenske salezijance, da so uresničevali don Boskove sanje.

Takole pove Majcen: "To je bil za naše salezijansko delo v Vietnamu nekakšen temeljni kamen: vietnamski škof nas kliče! Razmere so se začele naglo spreminjati. Salezijanci niso imeli francoskih

duhovnikov, kot je škof želel. Tako se ni uresničila njegova želja. Začela se je vojna. Škof, ki je Keréc povabil, je medtem umrl. Keréc pa je leta 1938 odšel v Čaotung. Začetek salezijanskih del v Vietnamu se je zavlekel vse do leta 1952, ko sem bil po izgonu iz Kunminga prost za novo poslanstvo. Srečal sem se z naslednikom Nguyen Ba Thongom, msgr. Tujem iz reda trapistov, ki je ponovno prosil za salezijance. Ta je celo dejal: 'Nočem Francozov, ampak vas Jugoslovane in Litvance.'

Po vsej verjetnosti se je Keréc že tu srečal tudi z msgr. Mazejem, škofom najbolj severne vietnamske škofije, s sedežem v Hung Hoa, ki že meji na Yunnan. Ta škof je tudi obiskal kunminško salezijansko ustanovo. V tej škofiji, blizu mesta Son Tai na gori Bavi, se je pod škofom Seitzem začelo sirotišče sv. Terezije; to je bilo leta 1943. Leta 1952 so ga prevzeli salezijanci, kamor sem prišel jaz.

Skoraj gotovo se je tu spoznal Keréc tudi s hanojskim kaplanom Seitzom, ki je pozneje postal škof v mestu Kontum in je v Hanoju ustanovil 'mestece Kristusa Kralja', ki so ga leta 1952 prevzeli salezijanci.

Keréc je snoval kar naprej nove in nove podvige. Gnal ga je nemirni duh kot apostola Pavla na apostolska potovanja. To mu je bilo sedaj lažje, ker je ustanova v Kunmingu imela solidne temelje, njegov namestnik Majcen pa je bil več kot vesten in zanesljiv. Katoliškim misijonon razgrne načrte konec leta 1936: "V mesecu januarju pojdem najbrž na poizvedovalni obisk v tibetsko gorovje. Bil sem že večkrat povabljen, a do sedaj mi še ni bilo mogoče nastopiti tega težkega in nevarnega potovanja. Ne vem, ali je to vabilo odkritosrčno ali pa me hočejo spraviti samo v past. Kljub temu se bom odpravil, neki notranji glas mi pravi, naj grem. Morda pa je res prišel čas, ko bomo smeli katoliški misijonarji stopiti v to prepovedano deželo boncev in lam. Zelo se vam priporočam v molitev. Obenem bom na tem potovanju spremljal do Čaotunga šolske sestre iz Slovenske Bistrice, ki gredo na pomoč apostolskemu prefektu msgr. Čengu (Cheng). Od Kunminga do Čaotunga bomo morali jahati celih 18 dni (zračne črte okrog 270 km). Upam, da so se sestre dobro oskrbele z vsem potrebnim, ker kitajska sedla so lešena in ni zabava več dni na njih sedeti...

Iz Čaotunga bom zavil potem proti severozahodu in prestopil Yangzijiang. Za nekaj časa se bom nato ustavil v Weishi pri očetih sv. Bernarda, da se odpočijem, potem se bom skušal dvigniti na 5.000 m visoko tibetansko planoto. Nameravam se nastaniti tam gori za nekaj časa v slavni naselbini menihov in nato previdno pregledati, ali bi kazalo

začeti z misijonskim delom med ondotnimi budisti. Kot vidite, je moj poizkus v resnici tvegan in poln nevarnosti, vendar v zaupanju na božje varstvo in molitev slovenskih misijonskih prijateljev bom poskusil" (KM 1936/37, št. 6).

Leto 1936 se je iztekalo. Hvala Bogu, narejeno je bilo veliko dobrega. Keréc lahko potem, ko se je konec oktobra vrnil, ugotovi: "Delo pri naši novi stavbi dobro napreduje, le škoda, da nam tako primanjkuje sredstev. Prav radi tega ne bomo mogli skončati, kot je bilo prvotno določeno. Kljub vsemu komunizmu in preganjanju vlada tu veliko zanimanje za krščansko vero. Mladina zelo rada sprejema naše nauke. Ne samo, da so krsti številni, med mladimi se javljajo tudi duhovni poklici. Prisiljeni smo radi tega odpreti latinsko gimnazijo, a zopet nam sredstev primanjkuje" (KM 1936/37, št. 6).

Inšpektor Braga je v Turin vrhovnemu predstojniku poslal letno poročilo o svoji inšpektoriji in tudi o novi skupnosti v Kunmingu. Vrhovni predstojnik Peter Ricaldone je odgovoril: "Zelo sem zadovoljen s tvojim poročilom o Kunmingu!"

Mozaik narodov v Yunnanu

Posebnost Yunnana je tudi pisanost ljudstev, ras in narodov; pravi mozaik. Bilo naj bi jih več kot 40. Že stoletja živijo skupaj s Kitajci.

Keréc običajno poznamo samo kot misijonarja med Kitajci, zelo malo ali nič pa vemo o njegovem delu med prvotnimi prebivalci Yunnana, predvsem ljudstev Lolo, Man, Miao in drugih 40 prvotnih (tudi primitivnih) narodov, ki so živeli v čaotunški škofiji kot večinsko ljudstvo in so imeli tudi državno oblast (Lolo). Keréc se je z vsemi pogovarjal z mandarinščino, pomagati pa si je moral s pomočniki, ali katehisti, katehistinjami ali učitelji.

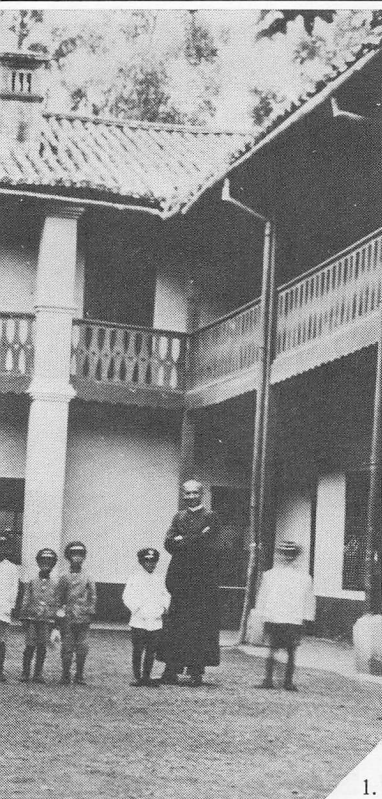
Ko je prišel v Kunming, je že prvo leto poslal v noviciat prvega gojenca iz ljudstva Miao, Barnabo Li, ki je postal salezijanski duhovnik. Bil je človek posebne mentalitete, kot je rekel Massimino. Potem je Majcen poslal nekaj fantov iz ljudstva Lolo, ki so sedaj ekonomisti: Čen, Kotečjan... v Hongkongu. Med Kitajci in drugimi narodi je bilo vedno več razlik in medsebojnih razprtij. Prav od tod so izvirale tudi težave, ki jih je pozneje reševal Keréc v Čaotungu v zvezi z msgr. Čengom, Kitajcem, in njegovim sporom z duhovniki čaotunške škofije, ki so bili

predvsem iz ljudstva Lolo. Bili so značaji, ki se nikdar niso mogli ujeti. Keréc pa je bil tisti arhitekt, ki je miril in gradil zgradbo krščanske skupnosti. Tako se je njemu zdelo, da je najbolje, da msgr. Ceng odstopi.

Keréc se zaveda te raznolikosti, posebnosti in nevarnosti za svoje misijonsko delo. "Mnogo previdnosti je treba pri delu, upam pa močno, da bomo po enem letu imeli tukaj močno katoliško akcijo in mladinske organizacije, da bo Cerkev lažje opravljala svoje vsestransko kulturno delo. Z ljudstvi Lolo in Miao je večja težava, ker so zelo sovražni Kitajcem in niti v cerkev ne marajo, kjer so Kitajci. Lažje je tam, kjer so sami in ni priložnosti, da bi prišli Kitajci z njimi v stik. Ljudstvo Lolo se čuti mnogo višje od ljudstva Miao, vendar v maščevanju in krvoločnosti nič ne zaostajajo za njimi; ti so še skoraj pravi divjaki. Misijonarji so jih spreobrnili že precejšnje število. Med ljudstvom Lolo imamo že tudi večje število duhovnikov domačinov, ki delujejo med svojimi. Ljudstvo Miao je zato bolj težko dostopno, ker jim ne gre v glavo, da bi svoje barake - šotore zapustili in šli študirat. Mogoče bo v prihodnosti naš zavod v Kunmingu mogel kaj storiti tudi zanje v tem pogledu" (SV 1935, št. 6).

"Ko bo g. Majcen, ki ga pričakujem z velikim veseljem, že nekoliko zmožen jezika in me bo lahko tukaj v Kunmingu nadomestil, bom skušal iti na daljše potovanje tja v visoke gore med ljudstvo Miao, s katerim še nisem nič prišel v stike in katerega narečja se še nisem učil, ker mi mnoga sedanja opravila ne dopuščajo. A kakor hitro bom mogel, se bom tudi tega naučil in šel tudi njim govorit o božjem kraljestvu. S tibetanskimi trgovci sem že prišel skupaj; bili so zelo prijazni z menoj in so me povabili, naj jih obiščem. Rekli so, da bi v poldrugem mesecu lahko prišel s konjem k njim v Datienlu. Ko bomo dobro organizirali delo in sezidali novo poslopje tudi v Kunmingu in ko bodo še druge razmere dovoljevale, da se bom mogel dalj časa odtrgati sedanjim opravilom, jih bom obiskal in, kakor upam, med njimi tudi mnogo dobrega storil, posebno za mladino.

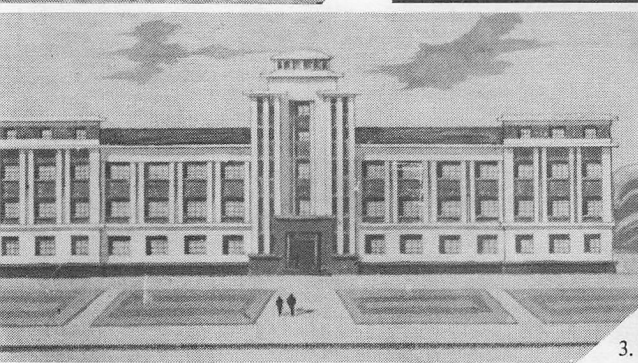
Gospod urednik, v kolikor bolj divjem kraju smo tu, tem bolj je pisano naše polje in tem bolj naše delo podobno delu prvih apostolov krščanstva. Saj nas ne strašita ne beda ne osamljenost, da, moje veselje je še tem večje in moje srce si želi više in više tja nad morsko gladino v visoki Tibet, da bi tudi tam oznanil veselo vest božje ljubezni. Kako srečni bi bili potem oni in kako srečen tudi jaz, da sem jim pomagal pri zveličanju njih duš" (KM 1935/36, št. 6).



1.



2.



3.



4.

1.
Pred zavodom v Kunmingu, ki ga je zgradil Gorostarzu

2.
Keréc in Meolic v Kunmingu

3.
Idejni načrt Šole modrosti v Kunmingu

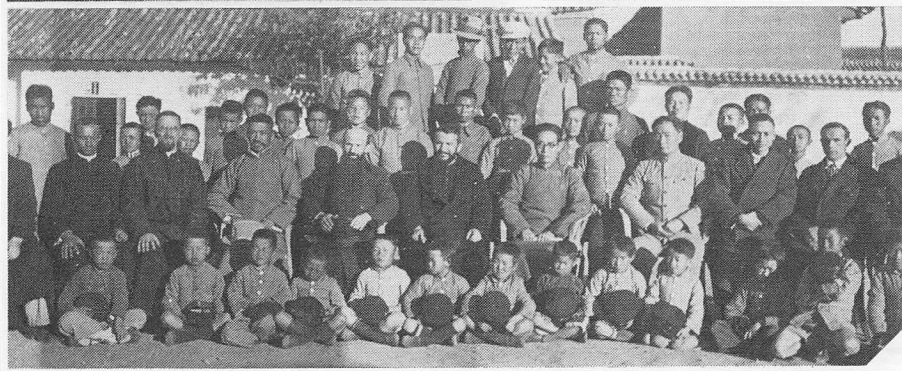
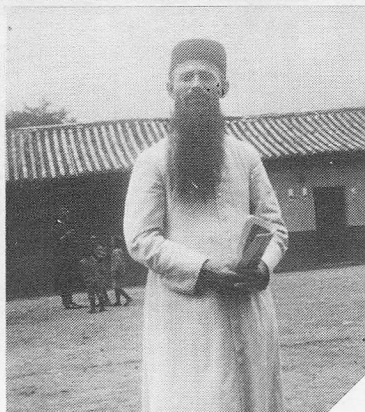
4.
K črni bradi črna kapa



1.



3.



1.

Pred Konfucijevim templjem v Kunmingu

2.

Braga je pripeljal nove sobrate Kerécu za božič leta 1935

3.

Prvi Kitajčki na dvorišču spomladi leta 1935

4.

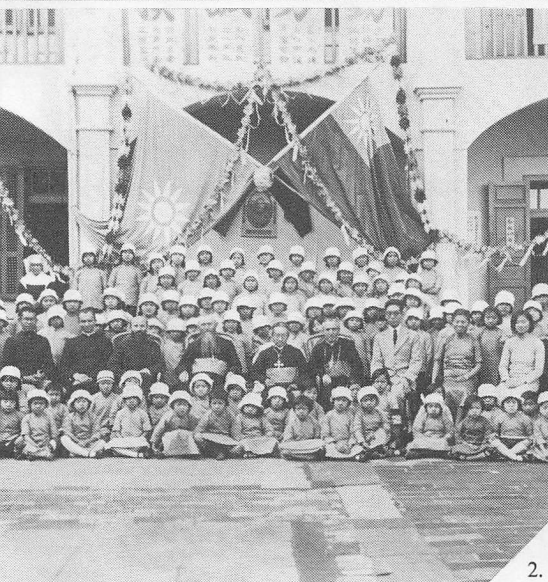
Keréc pred staro Šolo modrosti leta 1935

5.

Ob obisku inšpektorja Braga



1.



2.

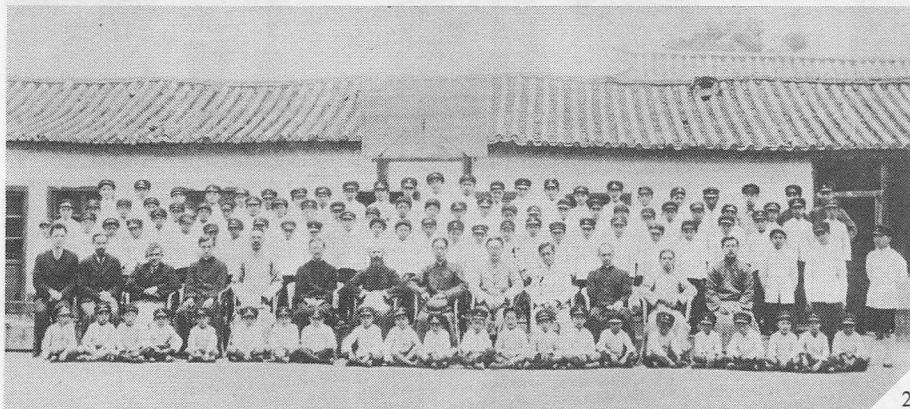


3.

1.
Prva podelitev spričeval ljudskošolcem leta 1936

2.
V dekliški Šoli modrosti sester

3.
Keréc in Majcen leta 1937



1.
Fantje in dekleta Šole modrosti

2.
Začetek salezijanske Šole modrosti leta 1935/36

3.
Prvi gojenci leta 1936 pred nekdanjimi konjskimi hlevi

1937

To leto je pomenilo leto utrditve salezijanskega dela v Kunmingu. Za samo skupnost je bilo dokaj mirno. Najhuje je bilo to, da nove zgradbe niso mogli dokončati, kakor je bilo predvideno. Keréc je začetek leta v glavnem posvetil šolskim sestram iz Slovenske Bistrice, ki jih je dobil za Čaotung msgr. Čengu. S tem se je začel velik načrt, v katerega je hotel vključiti čim več slovenskih misijonarjev za evangelizacijo Kitajske. Nevarno je vsem grozila vojna z Japonsko. Sosednje dežele je prizadela suša in huda lakota. Keréc pa je doživel potrditev svojega dela od države in od salezijanske družbe: pokrajinska vlada v Kunmingu ga je imenovala za vladnega svétnika, delegat vrhovnega predstojnika pa je na uradnem obisku občudoval pristno salezijansko delo skupnosti v Kunmingu.

Keréc - vladni svétnik Yunnana

Z novico, da je Keréc imenovan v vladni svet province Yunnana, je pohitel Majcen, ki je bravcem Salezijanskega vestnika 4. julija 1937 sporočil: "Pred nekaj dnevi smo dobili odlok, s katerim imenuje pokrajinska vlada v Yunnanu gospoda Keréca za svetovalca obrtnoškega oddelka. Iz tega lahko razvidite ne samo vladno priznanje našemu g. ravnatelju za vse dosedanje delo, ampak tudi upanje, da bo v prihodnje s svojimi nasveti pomagal k napredku delavskih slojev v tej tako obširni pokrajini" (SV 1938, št. 1).

Majcen govori, kako dejansko ni mogoče niti govoriti o obrtništvu, saj vsak dela neorganizirano, kar se mu zahoče, ni obrtnih zadrug, ne poznajo ne vajeništva ne pomočniških in mojstrskih izpitov. Zakonov o varstvu delavcev ni. Ni strojev in pripomočkov. Nato nadaljuje: "Mladi rod čuti to zaostalost in bi rad dvignil narod k omiki, posebno odkar prihajajo iz centrale ostri ukazi. Reveži pa ne vedo, kako in kje bi začeli. Gospod Keréc jim je že predložil več načrtov, posebno glede ustanovitve obrtniških izobraževališč in vladni gospodje so se takoj z vnemo podali na delo. Prišli so celo, da bi jim naše prvoletnike odstopili kot inštruktorje. Gotovo je, da bo njegovo kulturno delo za delavstvo te obširne province velikega pomena. Vi pa molite, da ljubi Bog blagoslovi to delo, ki mu ga je Božja previdnost naklonila, da jim bo ne le lahko pokazal pot k prosveti in časni sreči, pač pa še bolj k večni, neminljivi sreči v nebesih."

Keréc kratko v pismu Katoliškim misijonom omenja, da nima veliko časa za daljša misijonska potovanja, ker je zaradi imenovanja za vladnega svetnika velikokrat klican na seje, kjer želijo, da je vedno navzoč. No, nekaj veselja in zadovoljstva pa mu je to tudi prineslo, saj je dobil pravico nositi mandarinsko obleko, zato se je rad sukal v vladni palači in tudi poskrbel, da ga je fotograf ovekovečil.

Tudi drugi so se zelo dejavno vključili v vsestranski napredek pokrajine. Tako je Majcen začel poučevati po sedem ur na teden na državni tehnični šoli. Tako so vse bolj odstranjevali predsodke proti misijonarjem. Mladina pa ga je vzljubila kot dobrega in priljubljenega profesorja in vzgojitelja, ki hoče pomagati k njihovem napredku.

Vojna z Japonsko

Za velik del Kitajske je že to leto bil čas vojnih grozot zaradi vojne z Japonsko. "Naša Kitajska preživlja sedaj grozne čase. Osrednja vlada je zapustila glavno mesto in se preselila v provinco Sichuan. Japonska letala ne prizanašajo nobenemu mestu. Njihove težke bombe so požgale mnogo krasnih kitajskih mest. Ljudje padajo pod japonskimi strojnici kot trava pod koso" (KM 1937/38, št. 6, pisal za božič 1937). Za Pekingom so prišla na vrsto druga mesta. Keréca skrbi, kaj je z apostolsko delegaturo v Pekingu. "V druga politična vprašanja te vojne se jaz ne bom spuščal, ker to ni moj namen. Mi želimo blaženi mir in ljubezen vsem, kajti le tako se more kraljestvo božje uspešno širiti med ubogimi poganskimi narodi. A najbolj nas pa vendar straši to, če bi Kitajska v skrajni potrebi stopila v zvezo z Rusijo in bi ta spet prišla s svojimi komunisti preganjat nas misijonarje in naše Kitajce učiti takih grozodejstev, kakor se je to godilo leta 1926 in 1927. Potem nas čakajo težki časi" (KM 1937/38, št. 3).

Nova zgradba

Za božič 1937 piše Keréc: "Glavni naši napor v iztekajočem se letu so bili, da bi čim prej spravili pod streho naše novo šolsko poslopje. Žal se nam to ni posrečilo radi pomanjkanja gmotnih sredstev. Vsa betonska dela so bila končana že meseca junija, od tedaj pa delo počiva. Kongregacija za širjenje vere v Rimu nam ne dovoli, da bi najeli novih posojil pri banki, da ne bi zašli v prevelike dolgove. Že sedaj imamo približno en milijon dolga. Tako smo za nadaljnje delo popolnoma prepuščeni usmiljenju dobrotnikov. Prepričan sem, da nas tudi v tem letu ne bodo zapustili, ampak darovali vsak vsaj nekaj kosov opeke za to potrebno stavbo" (KM 1937/38, št. 6).

Ko je bil avgusta na obisku Guarona, ki je imel za skupnost duhovne vaje, so v njegovi navzočnosti izvršili predajo del, ki jih je opravil Le Petitpas. Ni mu bilo več mogoče zaupati gradnje, saj je bil nezanesljiv in je bolj hotel delati po svoje kot po željah naročnikov. Tako je vse stalo do božiča. Ob božiču je pod ugodnimi pogoji gradnjo prevzel ing. Pasqualini iz Hanoja.

Suša in lakota

Zaradi suše v sosednjih pokrajinah so tudi v Yunnanu in Kunmingu občutili posledice: vse je bilo drago, težko je bilo kaj dobiti in niso mogli izvesti načrtov, saj je bilo treba lačnim pomagati. "Iz naše sosednje province Sichuan prihajajo grozne vesti o lakoti. Več kot pol leta ni deževalo in suša je pobrala vse. (Veliko se je govorilo, da so v stiski ljudje segali tudi po človeškem mesu.) Poleg tega pa so se pojavile črne koze, tifus, vnetje možganske mreže in druge nalezljive bolezni. Mnogi so pribežali v našo provinco, da se rešijo smrti. Tudi tu se je riž zelo podražil in tako tudi mnogi ne morejo več preživljati sebe in svojih. Povsod je polno roparjev, ki napadajo popotnike in brez vojaškega spremstva se v tem času ni podajati na pot. Na cesti je polno na pol oblečenih in sestradanih otrok in odraslih, ki s skodelico v roki prosjačijo za nekaj zrnca riža. Mi jim pomagamo, kolikor moremo, pa večkrat krvavi človeku srce, ko jim ne more nič dati, saj smo sami v nevarnosti, da od lakote umremo. Mati domovina pa spi in ne sliši naših obupnih klicev na pomoč" (SV 1938, št. 1, potoži Majcen 4. julija 1937).

In še dostavlja naprej: "Tu nimajo nobenih karitativnih društev, ki bi bila pripravljena pomagati. Ker primanjkuje sredstev, smo morali ustaviti tudi delo na naši novi stavbi za šolo in ne vemo, kdaj in odkod bomo dobili kako pomoč, da jo dovršimo. Samo ogrodje štrli v zrak in prosi dobra srca, da bi ga oblekla v zidove in ga pokrila. Ljubezen Kristusova nas priganja, da zopet iztegemo roko po kako drobtinico z vaše mize. Berači smo, pa prosimo za berače."

Misijonskemu kongresu v Grobljah

Vse to, in še druge stvari, so Keréca nagnile, da je 16. maja 1937 pisal misijonskemu kongresu v Grobljah. V pismu predlaga, naj kongres sprejme dve stvari: s propagando storiti, da bo tudi država podpirala svoje misijonarje, kot delajo druge države, da bodo misijonarji lahko iz tega fonda črpali potrebna sredstva za svoje delo in ne bodo odvisni le od priložnostnih darov vernikov. "Prosim torej misijonski kongres, da se

potrudi poglobiti misijonsko zavest v naši državi tudi v tem smislu in naj poskusi vse storiti, da se bo nam Jugoslovanom misijonarjem v tujih državah zagotovila državna zaščita po tamkajšnjih predstavnikih naše domovine in se nam tudi nudila gmotna pomoč, ki bi se lahko črpala iz omenjenega fonda, ki je v take namene določen, a se pri nas radi nepoznanja in omalovaževanja dela misijonarjev deli za vse druge namene." In drugo: s poglobitvijo misijonske ideje spodbuditi nove misijonske poklice. "Prosim, želim in upam torej, da boste zborovalci ponesli na svoje domove in med svoje brate velik plamen svete gorečnosti za rešitev tolikerih milijonov poganov" (KM 1936/37, št. 12).

Misijonski ogledi proti Tibetu

Načrtovanega potovanja na poti iz Čaotunga, ko je popeljal tja sestre, se je Keréc sicer lotil, vendar ga zaradi raznih težav ni mogel izvesti do konca. Nabral pa si je vendarle veliko novih izkušenj. Dejal je, da bi lahko o doživetjih napisal cele knjige.

Takole pripoveduje o tem potovanju: "Moj obisk na severu vam je gotovo znan nekoliko že iz prejšnjih pisem. Hvala Bogu, uspehi so bili kar lepi. Iz Hvejceja sem zavil kljub slabemu vremenu proti severozahodu, da se vzdignem, če bodo dovoljevale povodnji, proti Lijiangu in prekoračim Modro reko ter tam obiščem tako pri srcu ležeče tibetanske kraje in preštudiram možnost, kako prodreti tudi v te še nedostopne dežele.

Na tej poti pa so nastale mnoge ovire. Prva je bila pomankanje živeža, kajti tudi za najboljši denar človek ne more dobiti potrebne hrane, in še ta je tu navadno le zdrobljena koruza in proso. Opazil sem, da v te kraje še domala nič ni prodrl vpliv centralne vlade in mnogi menda še ne vedo, da že 26 let ni več nebeškega cesarstva, ampak da imamo rumeno republiko. Vsaka pokrajina ima še vedno svojega starega poglavarja. Podložniki jim navadno pravijo kralji. V Huilizhouu sem se srečal z apostolskim vikarjem msgr. Baudryjem, ki me je popeljal k tamkajšnemu takemu kralju, ki je kristjan; sprejel me je zelo slovesno ter me več dni imel pod svojo gostoljubno streho. Dal mi je tudi precej pomembnih podatkov o drugih kraljih, ki vladajo na teh višinah ob izvirih veletokov. Navadno znajo vsi ti velikaši govoriti tudi mandarinski jezik in tako mi je bilo kaj lahko pogovarjati se z njimi o vseh mogočih stvareh, o veri, modernih vedah, tehniki itd. V Ningyuanfuju sem se moral za več dni ustaviti ter sem predaval, učil krščanski nauk in pridigal.

Da bi šel še više, so mi odsvetovali, ker je tam zelo nevarno, kajti že leto dni gospodari med ljudstvom strašna lakota. V mnogih krajih se

dogajajo grozodejstva. Neznanci ali tujci so v stalni nevarnosti pred sestradanimi domačini. Oblast tu nima nobene moči, da bi ščitila življenje posameznika in tudi ne, da bi kako odpomogla silni lakoti. Tako sem moral opustiti nekatere svoje načrte in se vrniti proti jugu skozi Dali, kjer me je msgr. Majentis prav dobro pogostil in sva se pogovarjala o ljudstvu Tai, katerega je mnogo v njegovem misijonu" (KM 1937/38, št. 3).

V letnem poročilu, kjer govori o potovanju v Hongkong in Makao, dodaja naslednje o ljudstvih: "Med potjo sem obiskal tudi kraj Šapa, na meji med Yunnanom in Indokino. S sobratom duhovnikom Lijem sva obiskala na tem 1.500 m visokem gorovju številne družine ljudstva Miao. Moji doživljaji med njimi so zelo zanimivi in imam upanje, da se bodo ta preprosta ljudstva v celoti pokristjanila. Imajo podobno vero kot ljudstvo Lao. Sobrat Li je iz ljudstva Miao in bo lahko uspešno deloval med njimi. Iz ljudstva Man pa sem vzel nekaj dečkov s seboj v naš zavod, da jih izobrazimo za katehiste. Mogoče bodo začutili pozneje v sebi celo poklic za duhovnike. Deklet imamo tudi nekaj pri sestrah. Izučile se bodo za katehistinje in delovale med svojimi rojaki" (KM 1937/38, št. 6).

Hiša čudežev

Dobri dve leti je, kar je Keréc prispel v Kunming in začel z delom. Kdo bi si mislil? Kdor pozna samo to Keréčevo delo kljub vsem težavam, nasprotovanjem in nemogočim razmeram, ta mora obmolkniti in ga občudovati. Res, tukaj je bilo nekaj več, kot samo Keréčevo delo.

O tem se je živo prepričal osebni poslanec vrhovnega predstojnika, Peter Berruti, ki je prišel na uradni obisk, z njim pa Anton Candela, svetovalec za obrtne šole. Ko je vse to videl Zerbino, je hišo v Kunmingu imenoval "hišo čudežev don Boska in njegovega sistema". Berruti pa je poudaril: "V tej hiši se čuti božji blagoslov" (Rassiga, Braga, str. 492).

Berruti in Candela sta v Hanoi prispela z vlakom iz Saigona. Bilo je to 24. maja 1937. Pričakal ju je Keréc in se pošalil, češ da je ekspresni vlak za Kunming odpeljal včeraj in da bo treba kako drugače na 800 km dolgo pot. Vendar ju je kmalu potolažil, da ima že povratne vozovnice, ki jih je dobil zastonj, prav tako prenočišča, kjer se bodo med tridnevnim potovanjem v eno stran ustavljali.

V Kunmingu, daleč znotraj Kitajske, pa najdejo salezijansko hišo. Bilo je 1. junija. To je bila prva kitajska hiša, ki sta jo na svoji poti videla

in bila je taka, da nas spominja na don Boskovo videnje Kitajske: "Ob svojem času bomo ustanovili naše misijone na Kitajskem. Vendar nikdar ne pozabimo, da gremo tja zaradi ubogih in zapuščenih fantov. Tam, sredi nepoznanih ljudstev, ki ne poznajo pravega Boga, bomo videli do sedaj nepoznana čudesa, ki jih nihče ne bi mogel verjeti, pa jih je vsemogočni Bog pokazal svetu."

Dejansko so zavod v Kunmingu imeli za don Boskov čudež in čudež njegovega sistema. "Komaj pred dvema letoma so tja prišli salezijanci," pripominja Berruti. "Pa so jim takoj rekli očetje pariških misijonov, ki dobro poznajo tiste kraje, saj so jih oni evangelizirali že več stoletij: 'Nič ne boste naredili z vašo šolo. Umrli boste od dolgega časa, kajti mesto, ki šteje 160.000 prebivalcev, ima samo 300 kristjanov.' Vrgli so se na delo. Prvo polletje so imeli 16 gojencev, drugo polletje 40 in drugo leto imajo že 250 učencev. Očetje pariških misijonov se čudijo in nam pošiljajo sirote brez staršev in gojence, obenem pa plačujejo zanje izdatke in mesečnino. In v začudenje vseh so ti dobri don Boskovi sinovi brez denarja začeli graditi železobetonsko zgradbo, ki bo imela prostora za 500 notranjih in zunanjih gojencev."

5. junija je bil pripravljen velik sprejem v čast zastopnika vrhovnega predstojnika salezijancev, ki so se ga udeležili zunanji minister Yunnana in francoski, angleški, japonski, ameriški konzuli, misijonarji, zdravniki, gospodje. Vladalo je zelo prisrčno razpoloženje. "Vsi pravijo," piše Berruti, "da do sedaj v Kunmingu ni bilo tako lepega, prisrčnega in vseobsegajočega srečanja. Don Bosko zmaga."

Nato zopet govori o hiši: "Med državnimi predstavniki, pri uglednih osebah, pri ljudstvu uživa izredno priljubljenost. Obrtne šole so tisto, kar nas pri vladi najbolj priporoča, kar ugaja izobražencem in nas dela priljubljene pri kitajskem narodu. Nihče si ne more predstavljati, kako zelo si želijo, da bi jih videli delovati v novem posloplju. Vlada je zaskrbljena zaradi velikega števila študentov, ki so končali univerzo, ne najdejo pa zaposlitve. Neki ugledni francoski predstavnik, ki ga je njegova vlada zadolžila, da naj uvede določeno upravno pobudo, je takrat, ko je slišal o tej naši obrtni šoli, dejal: 'To je način, kako je mogoče doseči ljudsko izobrazbo. To je pot, ki bi jo morali ubrati v Tonkingu; na ta način ne bi imeli toliko ljudi, ki nam delajo preglavice, ker so brez dela in trdijo, da so izobraženi in si domišljajo, da vse znajo.'"

To ustanovo, ki žanje toliko priljubljenosti in je tako učinkovita, pa brez zadostnega osebjaja, skuša Berruti takole razložiti: "V tej hiši se jasno vidi nebeški blagoslov zaradi točnega izpolnjevanja vseh pravil.

Točno gre vsak na obvestilo, prisostvuje konferencam in rešujejo moralna vprašanja. Zmolijo vse molitve, četudi so dolge. Vršijo vse pobožne vaje: dve maši ob nedeljah, pridige, vsako nedeljo latinska gregorijanska maša itd. Če potem pomislimo, da je latinščina izredno težka za Kitajce, je uspeh še večji. Del notranjih gojencev je poganov. So šele na začetkih, ni zadosti osebja, niti ni opreme, nihče ne govori dobro kitajskega jezika. To so razlogi, ki bi jih opravičevali od izvrševanja nekaterih pravil. Vendar vršijo in izpolnjujejo vsi in vse, da je pobožnost in redovna zavzetost na višku pri vseh. Zato jih Gospod na izreden način blagoslavlja. Dečki se poboljšujejo, prejemajo zakramente, klijejo poklici in prihodnost se kaže polna najboljših pričakovanj. Pomočniki, ki so nad vse navezani na izročila, so v cerkvi sredi fantov, prepevajo in držijo pokonci petje in molitev" (italijanski Bolletino Salesiano).

9. junija je Berruti obiskal ministra za prosveto in promet. Oba sta pokazala veliko spoštovanje do don Boskove ustanove, zlasti drugi, ki bi si želel tudi poljedelsko šolo.

"Napisala sta to pohvalo v Salezijanskem vestniku, kar ni bilo vseh nekaterim starejšim francoskim misijonarjem, ki so malo po strani gledali salezijance, ki se zaradi zvestobe don Bosku niso spuščali v politiko in nacionalizem in niso hoteli uporabljati njihovih francoskih in kolonizatorskih metod" (Rassiga, Don Andrea Majcen, str. 17).

Bistriške sestre v misijone

Sveti sedež je leta 1935 v provinci Yunnan ustanovil novo apostolsko prefekturo v Čaotungu, ki je bila dana v oskrbo domači kitajski duhovščini. Za apostolskega prefekta je bil imenovan Damijan Čeng. Položaj je bil dovolj težaven tudi zaradi tega, ker v prefekturi ni imel nobenih redovnic. Keréca, s katerim sta nekako istočasno začela svoje delo in se srečevala v Kunmingu, je zaprosil za posredovanje. Ta je po Kleklu v domovini prišel v stik s šolskimi sestrami v Slovenski Bistrici.

S. Romana Toplak, bivša provincijalka, je zapisala 22. novembra 1960: "Dne 26. decembra 1935 sem dobila prvo pismo od Keréca, vabilo, ali bi se katera sestra hotela odzvati za misijone. Med sestrami je nastalo navdušenje. Sporočila sem višjim predstojnikom v Eggenberg. Sestre so se urile v francoščini in angleščini, v bolniški strežbi, zbirale so različne

lekarniške potrebščine in drugo. Kljub vsemu pa sem bila v dvomu, če se bo naša želja res izpolnila. Nisem izgubila poguma. S potnimi dovoljenji in drugimi pripravami je bilo veliko skrbi, vendar se je vse lepo izteklo."

Prve štiri misijonarke so bile: s. Mihaela Rous iz Črénsovec, s. Imakulata Maršič z Melíneec, s. Konstantina Sarjaš iz Žižkov in s. Virginija Schiller, rojena v Budimpešti.

Iz Slovenske Bistrice so odpotovale 2. decembra 1936, med potjo v Ljubljani prejele blagoslov škofa Rožmana in se 4. decembra s parnikom Conte Verde iz Italije podale na pot proti Hongkongu. Na ladji je bilo precej misijonarjev: 30 sester in 20 duhovnikov-redovnikov. V Hongkong so prispele 26. decembra. Po štirinajstih dneh so z ladjo odplule proti Haifongu, kjer jih je pričakal Keréc. Ne samo, da jim je razkazal veliko zanimivosti, temveč jim je poskrbel tudi udobno potovanje in celo zastoj. V Kunmingu jih je na postaji pričakal Majcen; bilo je to 20. januarja 1937.

Zakaj niso potovale takoj naprej, je v pismu predstojnicam v Slovensko Bistrico pojasnil Keréc: "Vzrok je tale: 11. februarja je kitajsko novo leto. Vsa pota so zasedena od roparjev in bi nas popolnoma obrali, če nam ne bi prizadeli še kaj hujšega. Zgodilo se je tako, kot ste želeli Vi in jaz. Sestre bodo torej ostale en mesec tu pri nas; med tem se nekoliko priučijo jeziku in običajem. G. Majcen jih bo na podlagi svoje kitajsko-slovenske slovnice poučeval kitajski jezik. Od Kunminga do Čaotunga je 12 dni ježe na konju pod pogojem, da prehodi konj na dan 60 do 70 kilometrov, če ne še več."

Končno je prišel dan za odhod, 10. marec 1937. Keréc je imel kar veliko priprav, da bi bilo potovanje kolikor mogoče udobno in varno. "Najhitreje bi bilo potovanje na konjih, toda bal sem se, da bi bilo zanje premučno in tudi nevarno, ker niso vajene jahanja. Odločil sem se torej, da bom najel za sestre nosilnice, prtljago pa bodo nosili konji. Vso prtljago smo razdelili na 24 zavojev, katere je 12 konj srečno prineslo v Čaotung. Za ročno prtljago smo najeli še štiri nosače, dva pa sta nosila štiri košare z jedili. Za sestre in zame sem najel pet nosilnic, za katere sem najel 12 nosačev. Tako pripravljeno karavano sem poslal dva dni prej v Jankaj, kamor smo nameravali priti tretji dan z avtobusom. Karavano so v Jankaj peš spremljali bogoslovec, učitelj in dva dijaka.

V slovo nam je zaigrala godba naših gojencev tako milo, da so nam prišle kar solze v oči. Kako ne, saj smo zapuščali gostoljubni Kunming in se odpravljali v divje neznane kraje. Potne liste smo imeli

sicer v redu, a kaj pomaga to pred roparji. Sobratje in gojenci so mi zato željno klicali na svidenje, ker so imeli pred očmi, da bi se mi lahko zgodilo kot škofu Versigliu, ki je tudi spremljal sestre v Linčov, a so ga na poti roparji ubili."

O zanimivem potovanju, ki ga je opisal Keréc, povzemimo samo kak drobec: "V Jankaju so nam postregli z nič kaj prijetno novico, da so pota zasedena od roparskih čet, ki se bijejo z vojaki. Prenočevali smo v javnem kitajskem prenočišču na golih deskah. V teh kitajskih prenočiščih človek ne dobi ničesar razen golih sten in desk in pa kup golazni, drugo si mora potnik sam preskrbeti.

Medtem se je zbralo okrog nas vse polno ljudi, ki so občudovali mojo dolgo brado in sestrsko obleko. Tako oblečenih ljudi še niso videli, posebno žensk ne, ki nosijo v teh krajih hlače in kratek jopič. Spraševali so me, kakšni ljudje so sestre, ali so to moški ali ženske. Ljudem je zelo ugajalo, da nameravajo sestre zdraviti bolnike. Takoj so privedli v naše prenočišče cel kup bolnikov. Sestre so morale takoj odpreti popotno lekarno in začeti pregledovati bolnike. Komaj smo se spravili spat, so me prišli klicat. Ljudje so vdrli v sestrsko sobo in zahtevali zdravil. Le s silo smo jih zrinili ven.

Jaz, s. Virginija in s. Imakulata smo imeli po dva nosača, s. Mihaela, prednica, in s. Konstantina, ki sta bili težji, sta morali imeti po tri. Štirje vojaki, ki smo jih dobili za spremstvo, so hiteli vedno naprej, da so nam na prihodnjem počivališču napravili ogenj." Tem vojakom so se potem odpovedali, ker je pred njimi korakala karavana 400 vojakov novincev v Nanking. Tako so se počutili varne pred roparji.

Nekega dne so se utaborili v konjskem hlevu, ker drugje ni bilo prostora, pa so se še dobro počutili. "Dve starki, lastnici tistega hleva, sta vedno radovedno hodili okrog nas in nas opazovali, kako jemo brez palčic z žlicami in vilicami. Drugi dan je bila nedelja. Čeprav smo stanovali v hlevu, smo za sv. mašo kar lepo uredili naše stanovanje. Sicer pa se je Jezus v hlevu tudi rodil" (KM 1937/38, št. 1 in 2). 20. marca so prispeli na cilj svojega potovanja - v Čaotung.

Keréc je nekaj dni ostal v Čaotungu, ker je vodil duhovne vaje duhovnikom in hkrati pomagal sestram premostiti prve težave v tujem kraju. Potem so ostale same in so se morale znajti, kakor so vedele in znale. Povzemimo samo nekaj utrinkov do časa, ko je prišel Keréc v Čaotung kot apostolski administrator.

"Zares uboga je naša lekarna, a ljubi Bog nam pomaga. Vsak dan pride od blizu in daleč 100 - 200 bolnikov, revnih trpinov, iskat pomoči

in tolažbe. Ordiniramo vsak dan od 9. do 12. ure in še popoldne, če je treba. Velikodušno nam pomagata dobra gospodična in pa starejša učiteljica, ki se je na čudo vseh odpovedala svoji službi, da nam pomaga razreševati težka čaotunška narečja.

Od junija sem smo 120, največ otrokom, še pred smrtjo podelile sveti krst. Molite, da bi to število vedno bolj naraščalo. Misijonska pokrajina ali prefektura, ki jo vodi msgr. D. Čeng, obsega 70.000 km², a šteje komaj deset misijonskih postaj. Misijonarjev je 10 in so sami domačini; od teh jih je pet že nad 70 let starih, komaj še zmožnih, da mašujejo. Me štiri pa smo edine misijonske sestre na teh ogromnih poganskih poljanah. V našem mestu je komaj 300 katoličanov" (s. Imakulata).

"Radi ostrega mraza tudi me trpimo, kajti sobe so brez peči. Sedaj pa, ko je od vseh strani začel briti oster veter, se nam je vrhu tega še zgodila neprijetna nesreča: v dnevni sobi se nam je podrli stena. Nič se temu nismo čudile, kajti hiša, v kateri bivamo, je zgrajena iz blata in je že stara. Šele pred letom dni smo prišle na tukajšnji misijon, pa se nam že hiša podira. Prisiljene smo, da si kmalu postavimo varnejše stanovanje" (s. Mihaela).

Ponovno se je 24. aprila 1938 oglasila s. Imakulata: "Že dva meseca imamo veliko dela s krpanjem naše hišice in šole. Tukajšnji Kitajci pred nami sploh vedeli niso, da smo Jugoslovani tudi na svetu. Tako so najbrž mislili, da pridejo k njim kakšni palčki, saj hišica, ki so nam jo pripravili, bi bila prej primerna za pritlikavce, kot pa za nas velikane. Po nasvetu prevzvišenega msgr. Čenga smo pričele poleg dispanzerja najprej s šolo za katehistinje, ki bodo po dveletni šoli in preizkušnji dodeljene misijonskim postajam. Tako si vzgojimo dekleta, ki nam bodo v pomoč. Močno me skrbi, kaj bo, če se lekarna, ki smo jo pred meseci še založile z najbolj potrebnim, na lepem izprazni. To bi bil velik udarec za naš mladi misijon, ki stavi upe na lepo prihodnost, zanašajoč se na delo med ubogimi bolniki, katerih duše še vedno tavajo v obupnih teminah poganske noči. Nekateri prihajajo od zelo daleč, tudi dan ali dva dni hoda. Nešteti pogani se nam tako približajo. In polagoma se uče spoznavati to, kar je nam sveto. Ko bo prišel veliki čas milosti tudi zanje, bo žetev bogata!

Danes vam spet moramo nekaj napisati. Predvsem je naša največja novica ta, da nas je v tem mesecu obiskal preč. g. Keréc. Kar nismo mogle verjeti v to srečo, ko smo sicer tako osamljene, saj imamo 14 dni potovanja na konjih, če hočemo priti do prvega evropskega

misijona. G. Keréc v svoji misijonski gorečnosti kar ne pozna meja. Celih 12 dni je blodil po visokih yunnanskih gorah, preden je prišel k nam, da je gospodom kitajskim duhovnikom in nam vodil duhovne vaje. Za nas je bila to spet ena izmed velikih in redkih milosti. Prometnih zvez, če jih sploh smemo tako imenovati, pri nas ni drugih kot le karavanske poti.

Sedaj nastopamo nekako drugo leto našega misijonskega delovanja. Hvala Bogu, kitajščina nam ne dela več kakih posebnih preglavic in naše delo se vedno bolj širi."

Ob 45-letnici rojstva

Kunming, 15. oktobra 1937

Predraga mati,

danes je minilo 45 let, kar ste me rodili. Moj patron sv. Jožef me je zares varoval vse življenje. Minilo je 45 let in dobro vem, da ste dosti pretrpeli z menoj; posebno so Vas mučile skrbi med šolanjem. Za vse to sem Vam iz srca hvaležen in Vas zagotavljam, da sem vedno za Vas molil in se Vas še danes spominjam, posebno pri daritvi svete maše. Dobro vem, da tudi Vi vsak dan zvesto molite zame, svojega sina misijonarja. Ko se Vam za to pristrčno zahvaljujem, Vas prosim, da še naprej molite zame. Vem, da so me podpirale Vaše goreče molitve v vseh nevarnostih, skozi katere me je do sedaj vodila misijonska pot.

Mislim, da v šestnajstletnem misijonskem delovanju še nobeno leto ni bilo tako težavno kakor prav letošnje. Na kolikih nevarnih dolгих potovanjih sem prebil letos, po kakšnih vse gorah sem plezal in po kako razburkanem morju sem se vozil med bojnimi ladjami. Toda Božja previdnost me je do sedaj še vedno ohranjala zdravega, da sem se lahko vrnil na svojo osrednjo postajo v Kunming.

Danes, ko sem se ob tej obletnici nekoliko zamislil, koliko dobrot sem prejel od Boga, mi prihaja na misel tudi tisti čuden in smešen dogodek, ki se je v naši družini zgodil na dan mojega rojstva, namreč, da je istočasno z menoj prišel na svet v hlevu tudi teliček. Vsi so mi potem govorili, da iz mene ne bo nikdar nič, ker bom zabiti kot vol. Vi pa ste me tolažili, ko ste govorili, da bo ta vol tako mukal, da ga bodo daleč slišali. Glejte, kako se je danes vse to uresničilo! Kako daleč po svetu mukam in kako različni narodi me poslušajo. Preljuba mati, le še naprej molite zame, da bi moje mukanje moglo rešiti mnogo, mnogo duš. Vsa moja sreča je v tem, če morem reševati duše in delati za duše in si na tej zemlji nič drugega ne želim.

Ne mislite pa, da je moje življenje posuto samo z rožicami. O ne! Mnogo je trpljenja in težav, rekel bi, včasih nečloveških. Saj se spominjate preganjanja v Taomunu, v Šekiju in nato v Šiučovu, pa komunistične nevarnosti tu v Yunnanu. Poleg tega tolika potovanja med nevarnostmi pred roparji in sovražniki doma in povsod, kamor nas nesejo naše misijonske noge. Koliko premagovanj in trpljenja med potovanji in koliko bolezní iz ljubezni do drugih si mora misijonar nakopati pri takšnem napornem delu. In kaj naj rečem o pomanjkanju, stradanju, lakoti, mrazu in vročini, koliko vsega tega moram prestati. Če imamo svoje srce pri Bogu in mislimo na trpljenje Božjega Zveličarja, je vse to zares nekaj sladkega za misijonarja. Nikakor ne pišem zato, da bi se potožil, pišem Vam to zaradi tega, da s tem naštejemo premnoge dobrote, ki mi jih je naklonil ljubi Bog pri mojem šestnajstletnem misijonskem delu. Vem, da me čaka še mnogo hujšega trpljenja, vendar upam, da sem že tudi pripravljen vse to z veseljem in velikodušno sprejeti. Že naprej se tega veselim, da bi tako bil podoben drugim apostolom in oznanjevalcem Kristusovega evangelija. Kakor veste, sta uboštvo in nevšečnosti moja velika dota na tem svetu.

Pa si nikar ne mislite, da me to spravlja v slabo voljo. O ne, to mi vedno znova da moči za nova dejanja. Rad hodim raztrgan in samo z napol polnim želodcem, če le morem s tem kaj dobrega storiti za druge, ki so še večji reveži kot jaz. Kako srečen sem, če morem komu kaj pomagati. Niti si ne morete misliti, koliko je tu zapuščene in nevedne mladine, od katere bodo prav gotovo mnogi postali tudi gorski razbojniki, če ji ne bomo velikodušno pomagali z dobro vzgojo. Za te reveže sem se že veliko žrtvoval in zanje zidam to hišo, zavod, kamor jih bom lahko sprejel na stotine, da jih vzgojimo.

Pri veliki zgradbi ni od nikoder pomoči, vse si moramo sami z velikimi trudi pridobiti. Betonska dela so dokončana, s čimer pa sem zapadel v velike dolgove, skoraj milijon dinarjev. Vse to je veliko breme zame, malega človeka, a Vam lahko zagotovim, da je to breme zame tudi lahko in sladko, čeprav sem zelo osamljen in ne vem, kam naj se obrnem po pomoč. Vse to pa še ni uspelo pobeliti moje dolge brade in moj duh je vedno vesel v Gospodu, ker vem, da delam samo v božjo čast.

Tako vidite, draga mati, da se Vam ni treba bati zame, temveč samo goreče molite za sina misijonarja, da me bo ljubi Bog še naprej varoval in vodil v svojo večjo čast in rešenje moje duše in duš drugih.

25. novembra bo Vaš god. Dovolite mi, da Vam že zdaj čestitam in Vam zagotovim, da se Vas bom na poseben način spominjal in bom

na ta dan za Vas daroval mašno daritev. Prosil bom sv. Katarino, naj Vas ohranja še dolga leta zdravo in veselo v Gospodu. Ko pa pride čas in nastopi konec našega zemeljskega potovanja, se bova oba vesela sešla v srečni večnosti. Tam ne bo več težav in trpljenja, tam bo samo veselje, sama sreča, prava blaženost.

Prisrčno Vas pozdravljam in vedno ostajam Vaš ljubeči sin in misijonar Jožef.

(ML, januar 1938)

1938

V kitajsko novo leto

"Danes je novo leto, namreč kitajsko, oziroma lunino. Vse mora biti čisto in snažno. Petelini in kokoši gredo pod nož. Ljudje počivajo in dobro jedo. Zaprashene malike zopet očistijo, opravljajo razne vraže. Malik dobi jesti, ljudje pa čakajo novega duha. Na vrata lepijo rdeče trakove... O koliko misli za vsakega Kitajca! Vsi hitijo na svoj dom, da pri svojem očetu in materi preživijo te dni. To je največji kitajski praznik. Na cestah ne škripljejo več oni pokvečeni vozički, vozniki ne kričijo nad malimi konji. Za en dan potihne celotni šum in ropot.

Ob tej priliki so tudi šolske novoletne počitnice. Lani so na ta dan neusmiljeno pokali s petardami, letos pa je vlada prepovedala, češ da je treba štediti radi vojne. Pa tudi vse drugo je letos skromnejše.

Sedaj se zelo pripravljajo na protiofenzivo. Dva tedna so vozili mimo naše hiše avione, tanke, topove, bombe itd. Baje vse iz Rusije. Iz Šanghaja se je preselila v Kunming letalska šola s približno 1.000 gojenci. Predvčerajšnjim smo imeli vajo za nočni napad. Vse tovarne tulijo, zvonovi, nalašč za to uliti, zvone. V četrto ure ni več nikogar na cesti. Rezki zvoki siren in letala - kitajska namreč - so tu. Novi reflektor jih išče, oni pa mečeje svetleče rakete. Naenkrat se zasliši v letalu eksplozija in kot blisk pade na tla. Razbilo se je ob mestnem obzidju. K sreči ni padlo na misijonsko postajo, ki je tam blizu. To je že četrto letalo, ki se je v kratkem času tu ponesrečilo. Večino vaj sedaj delajo nad poljem, kjer mečejo na tla pločevinaste, s peskom napolnjene "bombe".

Naše delo zaradi vojske ni doslej še v nevarnosti, vse gre po starem naprej. Delo na naši novi stavbi tudi lepo napreduje in upamo, da bomo z novim šolskim letom začeli pouk v njej. Poslanstvo, ki ga vršimo, pa

je zelo raznovrstno, tako v verskem kot kulturnem pogledu, in se še vedno odpirajo nove poti. V zadnjem času smo se posebno zanimali tudi za organizacijo obrtnega šolstva in obrtništva nasploh, nadalje smo ustanovili karitativno akcijo za gobavce, odprli tudi ambulante za bolnike. Škoda le, da moramo zaradi pičlih sredstev marsikaj opustiti. Kličejo nas tudi v druge province, pa žal, da moramo prošnje odbiti, ker je osebja in sredstev premalo. Vidi se, da se don Boskov način dela tudi v misijonih zelo obnese" (SV 1938, št.3, Majcen).

V tem letu je prišlo tudi do nekaterih osebnih sprememb. Za spovednika skupnosti je v januarju prišel Jožef Avalor; februarja pa sta odšla na študij bogoslovja klerika Fernandez in Perkumas. V tem mesecu so se lahko razveselili tudi obiska inšpektorja Braga. Septembra so Japonci prvič bombardirali Kunming; tako so se tudi tukaj začeli hudi vojni časi.

Keréc - soustanovitelj katoliškega dnevnika

V Kunmingu so dobivali tisk iz domovine, tudi rakovniške knjižice. Zaradi pomanjkanja literature jim je pri delu vse prav prišlo. "Tudi knjižice so mi dobrodošle. Določili so me, da vodim mladinsko Katoliško akcijo te province. V teh knjižicah najdem zgoščeno snov za predavanja. Nekatero izmed njih sem že tudi prevedel v kitajski jezik. Tisk je tudi v misijonskih deželah velepomemben. Zato smo ustanovili tu v Kunmingu tiskarno. G. Keréc želi, naj pripravljam snov, da bi sčasoma začeli izdajati dobra čtiva. Pred nekaj leti bi morda še kdo oporekal tej misli, češ kdo bo pa bral. Mladina pa zna že povečini brati, posebno odkar so vladni gospodje zamenjali stari nesmiselni način poučevanja visoke književnosti in predpisali poučevanje živega govornega jezika. Še laže pa bo delo, ko se bo udomačila nova kitajska abeceda z nekaj nad 40 znaki, ki se je učenci že pridno uče. Na ta način bo dana podlaga, na kateri se bo omika lahko hitreje in uspešneje širila med temi še neizobraženimi masami naroda.

Žal, da bo sovražnik bolj delaven in bo trosil razne prevratne nauke. Naša naloga je, da organiziramo dobre katoliške tiskarne, začnemo izdajati katoliške dnevnike, brošure in knjige. V zadnjem času so katoličani v severnih provincah naše Kitajske že mnogo dobrega storili, posebno jezuiti, Pariška misijonska družba in Družba božje besede. Tu v Yunnanu smo še na začetku. Naša tiskarna bo morala

odgovoriti potrebam te in sosednjih provinc. Težave so še velike. Treba je še izobraziti osebje, namestiti boljše stroje itd. Zaupamo v božjo pomoč in računamo na radodarnost misijonskih prijateljev.

Ob koncu semestra smo priredili lepo razstavo tiskarskih izdelkov. To je bilo nekaj novega za naše meščane. Posebno pozornost so vzbujali učni zvezki iz tehničnega risanja, strojeslovja, korespondence in knjigovodstva. Povabili smo tudi vladne osebnosti, ki so izrazile pohvalo naši šoli, pa tudi priznali so, da so se sami marsikaj naučili, kako je treba organizirati take šole.

Misijonarji moramo svetiti z lučjo svete vere in pravega nauka, v drugi roki pa nam je držati svetilko prave omike in napredka. Katoliška vera je skozi vse veke delovala v teh dveh smereh, a v sedanjih časih je to še posebno potrebno, če se hoče za rešenje neumrjočih duš sploh kaj narediti. Tisk je velesila. Tudi za misijonske dežele je to morda eno najpomembnejših vprašanj; g. Keréc se trudi na vse načine, da bi organiziral centralno tiskarno zahodne Kitajske, išče pa tudi dobrotnikov, ki bi mu pomagali. Molite za nas in pomagajte nam" (SV 1938, št. 5, Majcen)!

In zgodilo se je, da so se na Kitajskem odločili za prvi katoliški dnevnik; za glavnega urednika je msgr. Jupin hotel imeti Keréca, kar pa ta zaradi stališča družbe ni mogel sprejeti. To je bil prav gotovo eden pomembnejših dogodkov za katoličane na Kitajskem. Kako je prišlo do kitajskega katoliškega dnevnika?

"Nankinški škof msgr. Jupin je bil letos na daljšem propagandnem potovanju v Evropi in Ameriki. Na tem potovanju je v juniju obiskal tudi Ljubljano. Ko se je vračal domov, so Japonci že zasedli njegovo škofijsko mesto Nanking. Zato je odšel v Hankov, kjer so mu katoličani začeli prigovarjati, naj zopet začne izdajati list. Pred kitajsko-japonsko vojno je namreč škof v Tjencinu izdajal mesečnik z naslovom 'Yishibao' (Jišibao), ki je bil zelo znan po svetu. Škof se je res odločil, da začne stari 'Yishibao' zopet izdajati, toda ne več kot mesečnik, ampak kot dnevnik. Za izdajo dnevnika se je škof obrnil na salezijansko ustanovo v Kunmingu in prosil slovenskega misijonarja Keréca, naj on prevzame izdajanje lista.

Keréc je ponudbo kljub svoji zaposlenosti za sodelovanje takoj sprejel, ker je vedel, kakšnega velikega pomena bo ta list za katoličanstvo. Ime listu je določeno že po starem mesečniku 'Yishibao' (kar pomeni v prevodu 'svetu koristen časopis'). Salezijanska hiša v Kunmingu je sprejela pod svojo streho že osem kitajskih časnikarjev, ki so takoj začeli z vsemi pripravami za list.

G. Keréc je odšel že sredi septembra v Hongkong po izučene delavce in stroje. Tiskanje kitajskega lista ni tako enostavno, kot tiskanje evropskih listov. Maršal Čankajšek, ki je velik prijatelj škofa Jupina, je obljubil novemu dnevniku vso moralno pomoč. Del denarja je dal škof Jupin, drugo pa se še zbira.

Namen dnevnika je, vzgajati in voditi katoličane. Kitajska katoliška in poganska javnost naj bi našli v tem listu jasna katoliška načela za reševanje vseh tekočih javnih vprašanj. Novi dnevnik je torej za Kitajsko izredno pomemben. Brez tiska danes nobeno gibanje ne more naprej. Žrtve, ki jih katoličani doprinesejo za tisk, so neizogibno potrebne" (KM 1939, št. 4).

Dolgovi za novo zgradbo

Gradnja je tudi zato tako počasi napredovala, ker so predstojniki v Turinu odsvetovali najemanje novih posojil, saj so že tako bili preveč zadolženi. Prav zaradi tega je Keréc snoval ponovni obisk v domovini, da bi nabral potrebnih sredstev za dovršitev gradnje. O tem zvemo iz njegovega pisma, ki ga je pisal 28. februarja 1938 v Zagreb misijonskemu krožku v Nadškofijskem konviktu, ki so ga vodili salezijanci. Takole med drugim piše:

"Upam, da bom proti koncu tega leta ali na začetku leta 1939 prišel v Zagreb z novimi misijonskimi diapozitivi iz mojega misijona v Yunnanu o Kitajcih, ljudstvih Lolo, Miao, Man in Tai, ter o naših Tibetancih, ter vam v nekaj konferencah pokazal naše krasno in pisano misijonsko polje. Med dobrim hrvaškim narodom za taka predavanja mi vi pripravite pot. Govorite o naših kitajskih misijonih, pišite in širite poznanje našega velikega misijonskega dela, da me bo nato narod povsod rad sprejel in poslušal.

Zidam velikansko misijonišče tukaj v Kunmingu in sem silno zadolžen, okrog 3.000.000 dinarjev. Zato se bom podal v domovino, da bom s predavanji nabral toliko denarja, da bom rešil to misijonišče tega velikega bremena. Prilagam vam tukaj sliko pročelja našega misijonskega zavoda v Kunmingu, katerega inženirsko delo sem sam izvršil. To bo žarišče, iz katerega bo izžarevala luč Kristusovega evangelija."

Tudi Katoliškim misijonom je ponovno poslal skico novega zavoda, da bi bolj živo predstavil, za kakšno zgradbo gre. "Iz zgornje slike lahko nekoliko spoznate, kakšen bo naš zavod, ko bo dograjen.

Dober del poslopja bo že avgusta dogotovljen. Stavba meri v pročelju 68 m, stranski krili pa sta globoki po 47 m. Večji del poslopja je dvonadstropen, nekaj je trinadstropnega in srednji del je celo štirinadstropen. To bo največja stavba v Kunmingu in njegov 'nebotičnik'.

V vsej veliki stavbi je pa vsak prostorček zelo izkoriščen in že naprej vidim, da nam bo kmalu pretesno. Čim bolj se trudimo in čim več žrtvujemo, tem bolj Bog blagoslavlja naše delo in apostolat med tem narodom. Vse rado zahaja k nam: od ljudskošolskega otroka do vseučilišnega študenta in profesorja, od ubogega kmeta do elegantnega meščana, od obrtnika in trgovca do visoke državne uniforme, od še napol divjega ljudstva Miao in Lolo do izobraženega tehnika - vsi potrebujejo naše pomoči in vsem bi radi postali vse, da bi vse pridobili za Kristusa in njegovo sveto Cerkev.

Že zdaj so določena dnevna predavanja o vseh panogah in za vse sloje prebivalstva, tako o posvetnih vedah od aviatike do poljedelstva in živinoreje, kakor o sveti veri in krščanski vzgoji; vse naj vodi ljudi k neumrljivi večni sreči v nebesih. Kako jasno je, da mora biti misijonar vsestransko izobražen, ker le tako more uspešno vršiti svoj apostolat za božje kraljestvo! In kako razvidna resnica je, da je katoliška Cerkev vedno prva nositeljica prave kulture in napredka med narodi. Mi slovenski misijonarji v Kunmingu vršimo to nalogo v lepi meri in upamo, da bo naše naporno delo rodilo obilne sadove za katoliško prosveto na Kitajskem in za razširjanje božjega kraljestva med tem poganskim ljudstvom" (KM 1937/38, št. 9).

Keréc - izredni vizitator v Čaotungu

Keréc je tudi tega leta veliko potoval. "Potoval sem tudi v Guangdong, kjer sem našel svoje znance. Veseli so bili mojega obiska, toda kalila jim ga je žalost, ker se prav tu poznajo strahote japonsko-kitajske vojske. Japonska letala so porušila najlepša mesta in razdrla železniške proge, da je onemogočen vsak dovoz živil in streliva. Naši misijonarji v Siučovu so v veliki nevarnosti in vse hiše razen misijonske so v razvalinah. Bog je na čudovit način obvaroval naše domove, da niso zgoreli. Človeških žrtev je mnogo, narod pa je zaradi vsakdanjih obiskov japonskih letal ves zbehan in brez vodnika. Severni deli so že vsi zasedeni in misijonske ustanove zelo trpijo" (SV 1938, št. 2).

"Razne misijonske dolžnosti so me pripeljale v Indokino. To deželo sem že večkrat prehodil in mnogo premišljeval o njeni slikoviti krščanski zgodovini. V preteklem stoletju in v začetku sedanjega je poteklo tu mnogo mučeniške krvi, a sedaj se krščanstvo čudovito naglo širi in lepo razcveta. Res čudovito je, da po istih ulicah, kjer so nekoč gonili zvezane in izmučene kristjane v daljnji gorski Langson, kjer so morali prisilno delati v rudnikih, trpeti muke in nasilno umirati, da po istih ulicah sedaj kristjani javno in neustrašeno častijo svojega Boga. (Bilo je ravno ob telovski procesiji.) Kako goreče sem prosil, da bi tudi našemu Yunnanu zasijali kmalu lepši časi, da bi že kmalu prešel strah pred pogani, pred pogansko in brezversko oblastjo, pred komunisti in pred tako nezaželenimi roparji. Bog daj, da bi tudi našim krajem zasijalo kmalu sonce verske svobode.

Res, da tudi naši dragi Kitajci v gorečnosti ne zaostajajo za Anamci (Vietnamci), vendar nam manjka svobode in polje je za misijonarje mnogo bolj trdo kakor pa tukaj v Indokini. Kako tolažljivo je tudi to, da so poklici domačinov za duhovnike tako številni" (KM 1937/38, št. 12).

Keréc je bil tik pred novim obdobjem svojega misijonskega dela, tako rekoč na zadnji kitajski postaji, o kateri sedaj še nihče niti ni prav slutil, čeprav se je to pripravljalo že od ustanovitve apostolskega vikariata v Čaotungu leta 1935. Sedaj pa je dejansko pomenilo konec nekega obdobja - čeprav se na neki način od Kunminga nikdar ne bo ločil in prav od tod bo moral dokončno zapustiti Kitajsko - in začetek novega v Čaotungu, ki pa je trajalo celih 13 let. Božja previdnost ga je izbrala za novo poslanstvo.

Apostolska prefektura v Čaotungu je bila ustanovljena za veliko noč 1935, za apostolskega prefekta pa imenovan msgr. Damijan Čeng. "Pred nekaj dnevi me je obiskal in v imenu papeževega delegata prosil, naj mu pomagam pri organizaciji njegovega misijona z vzgojo njegove mladine. Jaz sem mu obljubil, da sprejemem v moj zavod dečke za duhovniški poklic in katehete in mu jih bom brezplačno vzgojil, dokler ne bo imel lastnega semenišča in katehetske šole. Za vzgojo devic katehistinj in druge ženske ustanove me je pa prosil, naj mu poskrbim kako žensko redovniško družbo v Sloveniji, ki bi mu prišla na pomoč. Jaz sem včeraj o tem pisal v Slovensko Bistrico in prosil ondotne Šolske sestre, ali bi mogle sprejeti mojo ponudbo. Yunnan bi tako v veliki meri evangelizirali Slovenci, in upam, da bo domovina rada prišla svojim sinovom in hčeram v tem misijonu na pomoč. Prosim, molite še v ta

dober namen, da bi mogli odpomoči čim bolj domačemu apostolskemu prefektu, ki ne pozna tujih dežel in se ne ve kam obrniti za pomoč za potrebno osebje, da bi čim uspešneje organiziral svoj novi misijon" (ML, marec 1936).

Ko je leta 1937 Keréc spremljal šolske setre v Čaotung, je opravil vizitacijo v tej apostolski prefekturi, za kar ga je imenoval apostolski delegat msgr. Zanin. Tako je bil nekako določen za dolžnosti apostolskega podprefekta, kot v pismu 18. novembra 1937 sporoča inšpektorju v Ljubljano. Od tega časa se je tudi redno podpisoval: Jožef Keréc, apostolski podprefekt. Ob tej priložnosti je tam za duhovnike vodil duhovne vaje.

Naslednje leto je bil Keréc ponovno imenovan za izrednega vizitatorja prefekture, saj so se dogajale čudne reči med temi duhovniki. Keréc je Katoliškim misijonom 6. maja 1938 pisal: "Vsem bralcem Katoliških misijonov priporočam v molitev svoje misijonsko delo posebno sedaj, v času vizitacije, s težkimi in nevarnimi potovanji. Tudi vizitacija sama je naporna. Kljub vsem žrtvam je moje srce veselo, ko vidim to svojo duhovščino, ki je vsa prežeta z apostolskim duhom in vztraja v vseh težavah. Priporočam vam v molitev te naše duhovnike. Milost Gospodova naj nas vse vodi za blagor duš in podpira pri razširjanju božjega kraljestva" (KM 1937/38, št. 11).

V naslednji številki Katoliških misijonov je Keréc podrobneje pisal o tej svoji vizitaciji. Potoval je po véliki noči in na belo nedeljo je doživel res belo nedeljo, saj jih je zametel sneg in so s težavo napredovali. "Ko so msgr. Čeng in naše pridne šolske sestre iz Slovenske Bistrice zvedeli, da se bližam Čaotungu, so 70 km naprej poslali živila, tako da smo se zadnji del poti dobro pokrepčali.

Vsi so bili veseli mojega prihoda, posebno še slovenske sestre, tako da so že isti večer tožile, zakaj bom moral oditi. Vendar sem ob tej priliki ostal v Čaotungu celih 25 dni. Med tem sem 22 dni samo pridigal: 8 dni duhovnikom v latinskem jeziku, 10 dni našim šolskim sestram v slovenskem jeziku in 4 dni katehistinjam v mandarinskem jeziku. V nedeljo sem pa moral še poleg tega ljudem pridigati in mašo peti. Bil sem zelo, zelo zmučen, a delal sem z veseljem. Vsem sem bil vse, posebno duhovnikom. To je veliko misijonsko polje, a delavcev je premalo, tako da nekateri rabijo po več dni s konjem, da prinesejo zakramente umirajočim. Štirje so že precej stari in težko vršijo svojo službo v takih razdaljah. Potrebovali bi vsaj še šest duhovnikov, da bi se vršilo dušno

pastirstvo nekoliko uspešneje in bi kristjani lažje prišli do božje službe. Pričakujemo za ta del Gospodovega vinograda velikodušnih prostovoljcev.

Po duhovnih vajah sem pridržal duhovnike še cel teden pri sebi, da sem lahko z vsakim posebej govoril, sprejemal obvestila in dajal navodila za dušno pastirstvo in za knjigovodstvo.

Najbolj željno so me pričakovale naše slovenske sestre iz Slovenske Bistrice, ki so res vredne občudovanja. Vse težave, ki jih je bilo polno, posebno prvo misijonsko leto, so junaško premagale in krepko nastopile svoj misijonski apostolat. To so pogumne sestre, dobro in v skromnosti vzgojene redovnice, prave Jezusove neveste, pripravljene na vse težave, ki jih je v prvih letih zahteval misijonski poklic. Našel sem jih dobre volje in zdrave na duši in telesu. Jezika so se vse izvrstno naučile in že v prvem letu nastopile svoje apostolsko delo med ljudstvom. One same so jih v svoji požrtvovalnosti in ljubeznivosti več krstile kakor misijonarji cele prefekture, tako da sem jih moral staviti za zgled apostolske gorečnosti misijonarjem in samemu msgr. Čengu. Bile so tudi zelo osamljene in prvič med narodom, ki ima druge običaje, navade in nazore, kakor pa Evropci.

Ljudje jih zelo ljubijo in so jim vedno dobrodošle in prisrčno pričakovane. Meni je ta njihova apostolska gorečnost napravila veliko veselja in se čutim dolžnega, da se tukaj javno zahvalim provincialni prednici v Slovenski Bistrici, da nam je poslala tako svete in goreče misijonarke. Z velikim veseljem pričakujemo še drugo skupino slovenskih misijonark iz Slovenske Bistrice in vem, da so že pripravljene, le sredstev za potovanje jim manjka.

Moje potovanje je sem in tja trajalo 28 dni. Zadnje duhovne vaje sem zaključil 23. maja, in 24. zjutraj sem že odpotoval proti jugu. Bila je to težka ločitev. Duhovniki se od mene niso mogli ločiti in so me vabili na obiske po svojih misijonih. Kristjani so jokali in me rotili, naj jih ne zapustim, a dolžnosti so me klicale še drugam, posebno v Kunming, kjer so me že težko pričakovali. Dva patra, dve sestri in množica kristjanov so me spremljali dan daleč do Taoyuana in smo tako še eno noč skupaj prebili v neki kitajski gostilni. Spati seveda nismo mogli, zato pa smo se ves čas pogovarjali. Zjutraj se spremstvo ni hotelo vrniti, ampak so me spremljali s svojimi konjiči še dobri dve uri naprej. Niso se mogli ločiti, hoteli so še naprej z menoj. Slednjič smo se le ločili na nekem zelenem gričku. Slovo je bilo kajpak težko. Obljubil sem jim, da jih bom obiskal najbrž po deževni dobi meseca oktobra ali pa novembra. Pozdravljali

smo se in poslavljali kakor sv. Pavel od svojih kristjanov, ko se je vračal v Jeruzalem.

Moja pot nazaj je bila zaradi dežja zelo težka. Imel sem s seboj dve siroti za našo obrtno šolo v Kunmingu in malega semeniščnika, ki se bo pri nas izšolal za apostolsko prefekturo. Vsi smo sicer izmučeni, a srečno dospeli v Kunming. Ko sem se prikazal s svojimi spremljevalci na domačem dvorišču, je nastalo silno veselje. Ves drobiž, kar ga je pri nas, je pribežal iz razredov, in naenkrat sem se znašel v morju malih glav; kljub svoji starosti sem se čutil tudi jaz mladega med njimi" (KM 1937/38, št. 12).

Končno je apostolski delegat msgr. Zanin Keréca 11. oktobra 1938 imenoval za apostolskega vizitatorja prefekture Čaotung. Keréc je odpotoval v Čaotung 15. novembra z veliko karavano, da bi uredil težke razmere v tej prefekturi.

Zakaj je bil za to vlogo imenovan prav Keréc? Razlogov je prav gotovo več. Najbolj odločilen je Keréceva kvaliteta: njegova spretnost v reševanju najrazličnejših osebnih vprašanj, izredna prilagodljivost. Po mnenju njegovega najboljšega poznavalca Majcna je imel mojstrsko sposobnost pomirjanja in urejanja trenutnih kitajskih razmer.

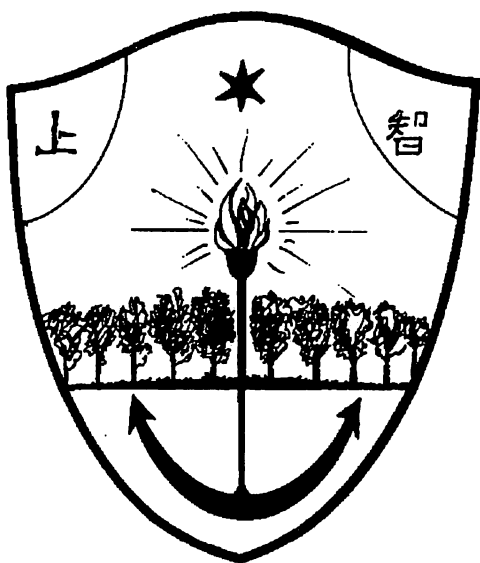
Zbogom, Kunming

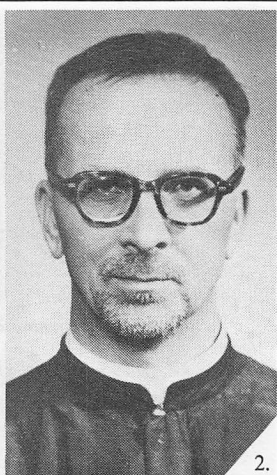
Preden je odpotoval, je kot ravnatelj hotel s sobrati narediti trden okvir življenja in dela v zavodu v Kunmingu. Sobratje so se zbrali na sestanek 26. oktobra in o sklepih naredili obširen zapisnik. Določili so podrobneje disciplinske vidike in seveda gospodarstvo hiše. V tem trenutku je bilo 23.890 hongkonških dolarjev dolga. Za popolno dokončanje zgradbe je gradbeniku Pasqualiniju bilo treba plačati 64.000 hongkonških dolarjev; 56.000 jih je že dobil, drugo, ko bo zgradba dokončana. (1.000 ameriških dolarjev je bilo takrat 3.300 hongkonških.)

Ob slovesu je Keréc rekel Majcnu: "Gotovo boš delal napake, vendar potem najdi način, kako jih boš popravil!" Za čas odsotnosti je določil za namestnika Majcna. Dejansko se Keréc ni več vrnil v Kunming. 26. julija 1939 ga je apostolski delegat razglasil za apostolskega administratorja v Čaotungu. Tako je bil v času do konca vojne in še potem novih šest let v Kunmingu ravnatelj Majcen. Zaradi vojne pa je inšpektor Braga Keréca imenoval za svojega namestnika pri sobratih v Kunmingu.

Keréc si je v novi zgradbi zagotovil dve sobi: pisarno in spalnico, kjer je bival, ko je prišel v Kunming. Sobi pa sta služili tudi za imenitne goste. Keréca so vsi sobratje tudi potem, ko je odšel v Čaotung, spoštovali kot ustanovitelja in pokrovitelja Šole modrosti. Majcen pa ga je spoštoval kot nerazdružnega prijatelja in misijonskega tovariša. Zato ga je večkrat prosil, da je prišel vodit duhovne vaje in da kot ustanovitelj s svojo avtoriteto uredi nekatere zadeve, ki so se Majcnu zdele potrebne, da jih uredi Keréc. Keréčevega obiska so se v zavodu vedno razveselili, kar je vedel tudi Keréc, zato je rad prihajal.

Grb Šole modrosti v Kunmingu (Majcen, po spominu)





1.
Msgr. Zanin na obisku v Kunmingu

2.
Majcen, leta 1935

3.
Berruti, Kerec, Candela, v Kunmingu, leta 1937



1.



1.

Keréc in Meolic na konjičkih

2.

Keréc z mandarinskim pokrivalom

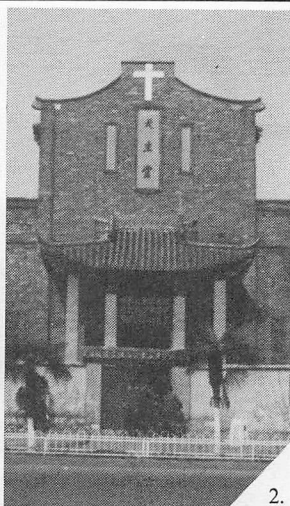
3.

Godba Šole modrosti





1.



2.



3.

1. Škofijska palača v Kunmingu

2. Katoliška stolnica v Kunmingu

3. Stolnica po nacionalizaciji (brez križa)



1.
Keréc, dr. Janež in sestre ob prihodu v Hongkong, 1. V. 1952

2.
Ob novi maši Pavlina v Hongkongu (prvi z leve Gedér)

IZGNANEC V FRANCIJI

1952 - 1960

*"Izgnanstvo preživljam v Franciji,
ker do danes nisem dobil dovoljenja
za obisk domovine."*

Marseille, 19. V. 1954

Misijonar Keréc je iz enega komunizma pregan, v drugega ne sme priti. Človek, ki je ljubil dve domovini, Slovenijo kot prvo in Kitajsko kot drugo, je ostal brez domovine in mora živeti v tujini, kot pregnanec v Franciji, kjer se ne čuti doma. Kaj vse so ti komunistični sistemi naredili proti človeku!

Keréc je dobil dovoljenje za bivanje v Franciji, še preden je bil izgnan iz Kitajske, saj je bil dokument izdan 3. februarja 1952 (številka dovoljenja KC 45698); prišel pa je zadnje dni julija. Tako se je začelo njegovo osemletno bivanje v Franciji, predvsem v treh krajih: v Marseillu (1952 - 1955), kjer je bil spovednik, v Montpelieru (1955 - 1957), kjer je bil župnik, in v Saint Cyru (1957 - 1960), kjer je bil spovednik. V imenu vrhovnega predstojnika mu je pisal 23. septembra 1952 Bellido: "Nedvomno ni primerno, da ostaneš v Franciji, tako menijo predstojniki. Vendar, dokler ne pride trenutek, da se vrneš na svoje misijonsko delo, se daj na razpolago gospodu inšpektorju." Keréc nikakor ni želel ostati v Franciji, zato je ponovno pisal predstojnikom. Tako mu je spet odgovoril 1. novembra 1952 Bellido; pojasnjuje mu: "Rekel sem samo, da bi ostal v francoski inšpektoriji dotle, dokler se ne bo ponudila priložnost, da se vrneš v svojo drago Kitajsko. Prepričan sem, da boš storil veliko dobrega med temi sobraty."

Tudi v Franciji si je Keréc znal hitro najti prijateljev in je tako lažje prenašal iztrganost iz svojega misijonskega okolja, še posebej potem, ko so odšle sestre sodelavke, najprej v materno hišo v Eggenberg pri Gradcu in marca 1954 v domovino.

Sobratu Vodetu piše v Turin, da je v Franciji zaradi izpopolnitve francoščine, ki mu povsod zelo prav pride in predvsem zato, da obnovi

izgubljene moči, ki jih je izgubil zaradi napornega dela zadnjih let, predvsem pa še zaradi vsega prestanega v procesu proti njemu zadnji dve leti. Na božič je imel v Nici pontifikalno mašo. Zanimivi pa so predlogi, kako si zamišlja, da bi vsi slovenski salezijanci (ki so se med vojno in po njej razkropili po svetu) začeli pripravo na vrnitev v domovino, da bi takoj, ko bo mogoče, nadaljevali svoje poslanstvo (Marseille, 21. aprila 1953).

Nekateri misijonarji, ki so bili izgnani, so odšli v misijone drugam, nekateri pa v Hongkong ali Makao. Majcen je začel svoje poslanstvo pionirja salezijanskega dela v Vietnamu, Gedér se je vrnil v Hongkong (kjer je leta 1972 umrl). Kaj pa Keréc? V pismu iz Marseilla, ki ga je 6. junija 1953 pisal Vodetu, zveemo naslednje: "Jaz se še nisem odločil iti domov, ker še nisem razrešen svoje službe, in če grem, bi bil rad preje na jasnem, kako je doma, saj bi se rad za dalj časa ustavil v domovini. Bom počakal boljših časov, ko se bo človek doma lahko bolj prosto gibal. Tukaj živim tiho in skrito, delam pa dosti v spovednici in na prižnici, po mestu in po deželi." Malo pozneje, 8. oktobra 1953, ponovno sporoča Vodetu, da je med počitnicami imel veliko dela; med drugim je vodil pet tečajev duhovnih vaj salezijancem in sestram. Sicer je pa predvsem spovednik; redno v petih skupnostih v Marseillu in v dveh zunaj mesta, delno pa se posveča tudi izgnancem iz Slovenije. Pravi: "Na župnijah po deželi je pravo misijonsko polje, kakor na Kitajskem ali v Indiji."

V domovino je pisal Halásu 19. maja 1954: "Na Kitajskem sem misijonaril 32 let, od tega 13 let kot apostolski administrator v Čaotungu. Bogu je znano, koliko dobrega se je naredilo med tem časom za duše, za božje kraljestvo, za reveže in koliko dobrega za vzgojo mladine in za pomoč bednim sirotam, da so prišli do kruha in dela. Vse je znano ljubemu Bogu in nam ni treba naštevati. Tukaj vršim krasno misijonsko delo. Francija je postala prava misijonska dežela in potrebuje duhovne pomoči. Moje misijonarjenje obstaja v krščanskem nauku in v spovednici. Trudim se, da v čim večji meri posnemam svetega arškega župnika Vianneya, ki je tudi svoje življenje prebil v spovednici."

Kitajska je ostala zaprta za tuje misijonarje. Ni bilo niti pomisliti, da bi se lahko vrnil. Prihajala so tudi leta. Kitajska se je Kerécu odmikala, oglašalo se je hrepenenje po domovini. 15. junija 1954 je zapisal: "Upam, da bom tudi jaz nekoč dobil dovoljenje vrniti se med svoje v domovini, ker ne morem na svoje misijonsko polje na Kitajskem. To, kar storim tu v tujini za druge, lahko naredim doma za svoje rojake." Tudi naslednje leto, 30. maja 1955, piše Halásu: "Najbrž me letos še ne bo domov, ker

me služba tukaj drži močno vpreženega v moje poklicno delo." Veliko je tudi hodil okrog in navduševal za misijonsko delo. Vendar je poleti 1955 le mogel za kratek čas obiskati svojo domovino, drugič, odkar je 1921 odšel. Prvi obisk v domačem kraju je veljal grobu staršev. Obisk je tudi tokrat izkoristil za širjenje misijonske misli med svojimi rojaki. V Prékmuurju je nastopil v naslednjih župnijah: v domači župniji pri sv. Sebeščánu, v Pertoči, pri Gradu, v Martjancih, M. Soboti, na Cankovi in v Crénsovcih.

Na obisk v domovino je ponovno prišel leta 1958. Prišel je tudi na obisk v noviciat na Reko. Takole kratko opiše Ciglár: "Spominjam se njegovih bliskajočih se oči in vnetega pripovedovanja. Primerjal sem ga s tem, kar sem videl na fotografijah, s tem, kar sem o njem bral. Zunanja podoba, ki jo je tako močno zaznamovala brada, se je spremenila, vendar ogenj, ki je v njem gorel, je bil isti, ki ga je priganjal kot misijonarja na Kitajskem. Bil sem presenečen nad dejstvom, da kdo govori s takšnim navdušenjem in prepričevalnostjo. Zame je bilo to nekaj posebnega, menim, da tudi za druge. Ura konference, ki jo je imel za nas, je žal prehitro minila."

Še štiri leta so ga ločila od vrnitve v domovino. Ponovno je prosil za stalno vrnitev v domovino. Končno je bila prošnja ugodno rešena in se je 6. avgusta 1960 vrnil v Slovenijo.

VÉLIKI MISIJONAR SE JE VRNIL

1960 - 1974

*"Celo leto (1964) sem veliko delal:
imel sem duhovne obnove
za redovnike in redovnice
in več misijonov po župnijah.
Nisem še imel
nobenih daljših počitnic."
Keréc*

Po 39-ih letih se je véliki misijonar vrnil v domovino. Bilo je 6. avgusta 1960. V očeh je še vedno gorel plamen, oči so še vedno izžarevale njegovega misijonskega duha. Vendar so nadenj prišla leta; trud, napor, skrbi in trpljenje preteklih let so dodobra izdelali njegovo telo. Začele so se pojavljati bolezni. Že leta 1964 je prosil naškofa dr. Jožefa Pogačnika, da ga je zaradi oslabelega vida oprostil molitve brevirja, ki ga je nadoknadil z nekaj rožnimi venci na dan. Mučil ga je previsok krvni pritisk, povečano srce, kronični bronhitis, sladkorna in še kaj.

Vendar je bil vedno pripravljen kot redovnik iti tja in delati to, kar je od njega zahtevala pokorščina. Vendar njemu ni bilo treba zapovedovati, zadoščal je pogovor in namig, pa je zložil svoje stvari in odpotoval. Tako se je tudi v domovini v 14-ih letih večkrat selil. Najprej po vmitvi je bil spovednik na Rakovniku v Ljubljani (1960 - 1963), od koder je odšel na Kodeljevo za ravnatelja skupnosti (1963 - 1964), potem je bil v Veržeju predvsem kot potujoči misijonar (1964 - 1965), v Križevcih na Hrvaškem spovednik v salezijanskem semenišču (1965 - 1967) in končno na zadnji postaji v Veržeju spet spovednik (1967 - 1974). Povsod je bil dobro sprejet. S svojo živahno besedo je pritegnil poslušalce, da so ga poslušali z odprtimi usti. Vedno je bil rad v družbi, predvsem mladih.

Veliko je hodil po ljudskih misijonih, kjer je bilo veliko dela. Tako npr. o misijonu v Črénsovcih 1964 zapiše: "Pri zadnjem misijonu v Črénsovcih smo spovedali nekaj tisoč vernikov in razdelili nad 10.000

obhajil. Ob sklepu misijona je domači župnik dejal: To je zmagoslavje Božjega usmiljenja. Pri tem delu smo pozabili na utrujenost, mraz, žrtve in počitek."

Kadar mu je zdravje dopuščalo, je bil njegov delavnik dolg. Sestram v Francijo piše: "Naše geslo je: Daj mi duše, drugo vzemi! Na to kdaj pa kdaj pozabimo. Zato darujem nočni počitek, ko se vležem šele ob 11. uri, in vstanem ob 4. uri, da sem lahko v spovednici ob 5. uri. Mi moramo reči: Bogu hvala, da moremo narediti kaj dobrega za duše in njihovo rešenje."

Ljudje so radi hodili k njemu k spovedi. Na dan celodnevnega čiščenja na Kóbilju 18. decembra 1968 je spovedoval skoraj ves dan. Čeprav so bili na voljo še drugi spovedniki, so vsi hoteli k spovedi k njemu. Enako tudi sobratje in fantje v salezijanskih zavodih. Eden od fantov v zavodu (Pučnik) je dejal: "Kot spovednik je bil silno blag in dober. Imeli smo ga za vsi radi."

Tako je prišlo leto, ki ga lahko imenujemo zlato, zlato leto njegovega mašnega jubileja - 1973. Petdeset prehojenih duhovniških let. V tem času mu je že marsikaj zbledelo v spominu ali celo potonilo v pozabo, zelo živo pa mu je ostalo, kar je vse pogosteje in iz srca ponavljal: Bogu hvala za vse! "Sem zadovoljen in Bogu hvaležen. Kar je bilo storjeno dobrega, se ne dá uničiti. Če seme ne obrodi takoj in očitno, hrani sadove za kasneje. Če smo mi sejali, ne pa tudi želi, bodo želi tisti, ki bodo prišli za nami." Tako je ob tej priložnosti izjavil uredniku Salezijanskega vestnika.

Moči so mu začele vidno pešati. Jožef Pušnik iz Veržeja sporoča inšpektorju 25. aprila 1974: "Naš monsinjor je še vedno v bolnišnici. Zdravnik je rekel, da je njegovo stanje zelo resno, ker je srčna mišica povsem izrabljena in ni upanja, da bi ga dvignili. Pripravljeni moramo biti, da lahko danes ali jutri umre. Kakih posebnih bolečin sedaj ne čuti. Sam je pripravljen in je bratu Francu tudi dejal, da želi, da bi bil pokopan tu v Veržeju med sobrati."

Nič ga ni moglo več dvigniti. Véliki junak je padel, ne pod streli roparjev ali med mučenjem komunistov na Kitajskem, ampak doma v miru od izčrpanosti. Ugasnile so končno njegove žive oči, v katerih je plamen ugašal, vse jasnejši pa je postajal notranji pogled, s katerim je bil zazrt v resničnost, v katero je vse življenje veroval in za katero je vse žrtvoval. Bilo je to 27. junija 1974, v 81. letu življenja.

Ob mrtvaškem odru sta stali tudi s. Konstantina in s. Mihaela. "Če bi Keréca ne bilo, bi tudi nas sester ne bilo na Kitajskem. Bil nam je bolj

oče kot predstojnik." Ob krsti bi lahko podobno govoril tudi njegov nerazdružni prijatelj Andrej Majcen: "Če bi Keréca ne bilo, bi ne mogel iti k njemu v misijone." Ob rajnem so stali mnogi in zrl v skrivnost življenja... Oh, ko Keréca ne bi bilo! Česa vsega ne bi bilo. Tudi tega velikega pričevanja, ki je zbrano na teh skromnih straneh. In vsega dobrega, kar bo zraslo iz semen, ki jih je posejal po svetu, in vsega, kar bo še zraslo.

Na praznik apostolov Petra in Pavla je bil prav neprijazen dan z izredno slabim vremenom. V pravem naliwu je pogrebni obred vodil mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič. Njegove poslovilne besede lahko povzamemo s stavkom: "Bil je zares Božji mož!"

Nekrolog si je zapisal Keréc sam, nedolgo pred smrtjo, ko je dobil v roke osnutek svojega življenjepisa, ki ga je spisal Halás:

"Ponižni sin Slovenske krajine
JOŽEF KERÉC
Misijonar na Kitajskem 32 let
Ubogim je oznanjal evangelij
Vzgajal je duhovniške poklice
Posvečeval je device
Ozdravljaj je bolnike
Vzgajal je mladino
Oznanjal je Božjo slavo
Ne nam, Gospod, ne nam,
ampak svojemu imenu daj čast!"

Počiva v skupni grobnici salezijanske družine v Veržeu. Na nagrobni plošči je napis:

Tu čaka vstajenje
duh. Jožef Keréc
r. 15. 10. 1892 + 27. 6. 1974
salezijanski misijonar
apostolski administrator na Kitajskem.

Ob 10-letnici smrti, 12. avgusta 1984, je bila pri Sv. Sebeščánu slovesnost, ki jo je vodil mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej. Po maši pred cerkvijo je škof odkril v župnijski cerkvi spominsko ploščo. Vklasan je napis:

"V tej cerkvi je bil krščen 16. X. 1892

Jožef Keréc SDB

Misijonar na Kitajskem

Apostolski administrator

čautunške prefektуре.

Ob desetletnici smrti:

Cerkev v Sloveniji.

Umrli 27. VI. 1974 v Veržejū."

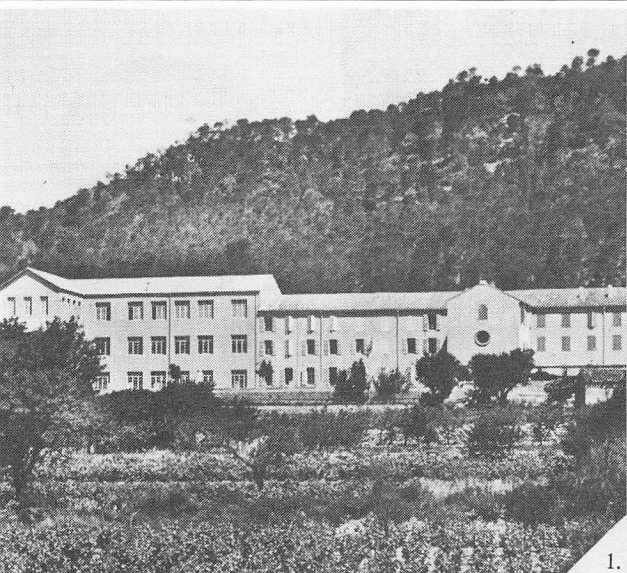
Na levi strani plošče je križ, na eni strani križa rumen in na drugi strani bel krog (idejna zamisel Halása). Križ povezuje dva svetova: evropskega - beli in kitajskega - rumeni. Ta dva svetova, tako daleč vsaksebi, je povezoval tudi véliki sin Slovenske krajine, prvi prékmurski misijonar, msgr. Jožef Keréc, ki se je s svojim oznanjevanjem evangelija zapisal v zgodovino misijonov katoliške Cerkve.

Keréc je prehodil pot in opravil delo, ki ga s spoštovanjem občudujemo. Od doma do Kitajske in nazaj, sicer taka pisanost in različnost, pa vendar povsod neka premočrtnost: biti povsem na razpolago za božje načrte! V luči našega kritičnega očesa je seveda malo ljudi, ki bi bili popolni (nič zato, če tega sami niti ne mislimo storiti, kaj šele, da bi poskušali!). Koliko stvari je treba vedeti o življenju in delu misijonarja Keréca, da bi končno prišli do "spoznanja", da je bilo to življenje nekaj posebnega, velikega, posebno orodje v božjih rokah!

Eno gotovo drži: ponosni smo, da je Slovenska krajina rodila takšnega svojega prvega misijonarja, kot je bil Keréc. Ko bi mogli tudi danes porajati take ljudi! Ko bi zmogli tudi danes ljudje Prékmurja biti tako vpleteni v božje načrte, in sploh kjer koli na Slovenskem! Da bi zmogli trdno graditi na temeljih vrednot krščanstva, kulture, naroda, da bi tudi v svetu imeli svoje "zastopnike", kot je bil naš misijonar.

Občudujem to življenje in sem zadovoljen in srečen, da sem lahko prispeval k poznavanju tega človeka tudi drugim. Ponosni smo lahko, da smo ga imeli. Ne potrebuje mrtvih spomenikov. Ne moremo mu ničesar ne dati in tudi ne odvzeti. Zakaj naj bi mu kratili pravico, da bi ostal to, kar je dejansko bil? Danes niti ne gre zanj, marveč za nas, za to, ali smo zadosti modri, da ga hočemo imeti, spoznavati, se od njega učiti in ga uvrstiti v "zakladnico" svojega neprecenljivega bogastva. Če imamo svetu pokazati veliko lepega, je gotovo ena teh lepih stvari osebnost misijonarja msgr. Jožefa Keréca. Najlepši spomenik je njegova osebnost, delo Božjega Duha, njegovega prizadevanja, okoliščin in ljudi doma in v misijonskem svetu.

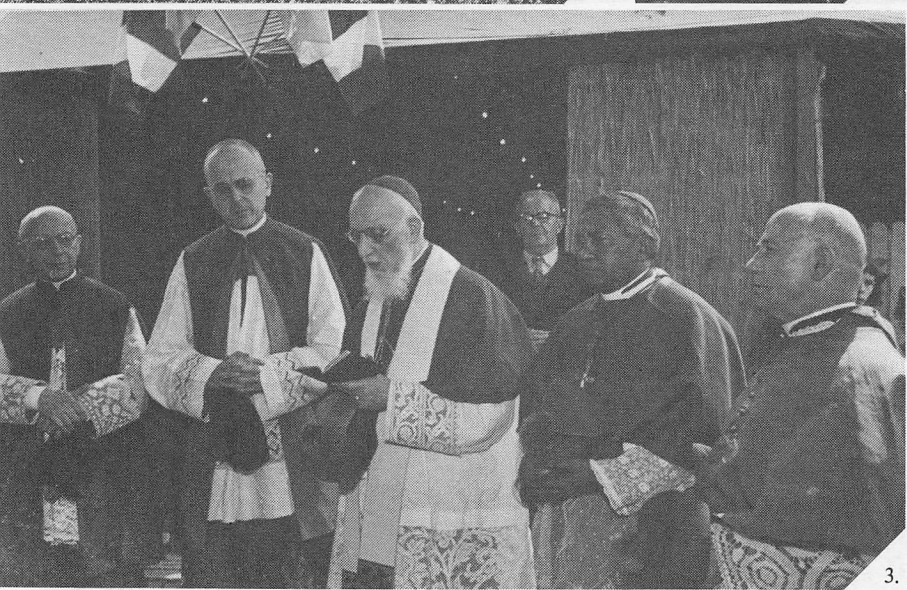
Ta knjiga, če hočete tudi Keréčevo leto 1992 ob 100-letnici njegovega rojstva, je samo odkritje tega spomenika, da ga jasneje in celoviteje zagledamo, občudujemo in ga skušamo uresničevati, da bo njegov duh živel naprej v naših delih.



1.



2.

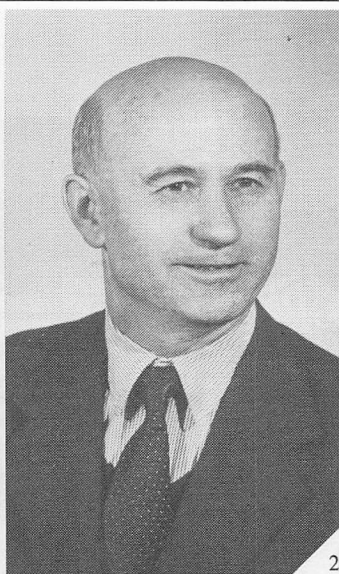


3.

1.
St. Cyr v Franciji, začasno bivališče Keréca

2.
Keréc v "škofovski" opravi

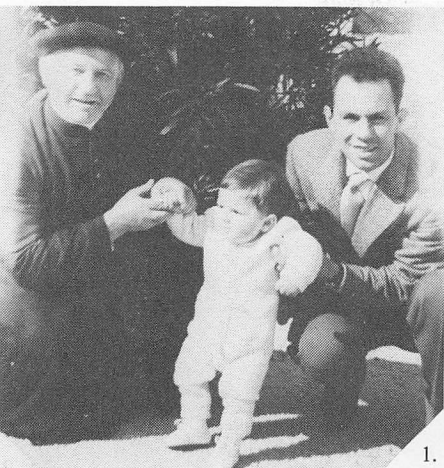
3.
Keréc na misijonski razstavi (Kolmar, Francija, leta 1955)



1.
Ob zlati maši leta 1973 s setro Faniko in bratoma Francem in Mihaelom

2.
Keréc po vrnitvi v domovino

3.
Keréc med udeleženci novomašnega slavlja



1.



2.



3.

1.
Keréc s pranečakom leta 1960

2.
Zlatomašnik na Rakovniku

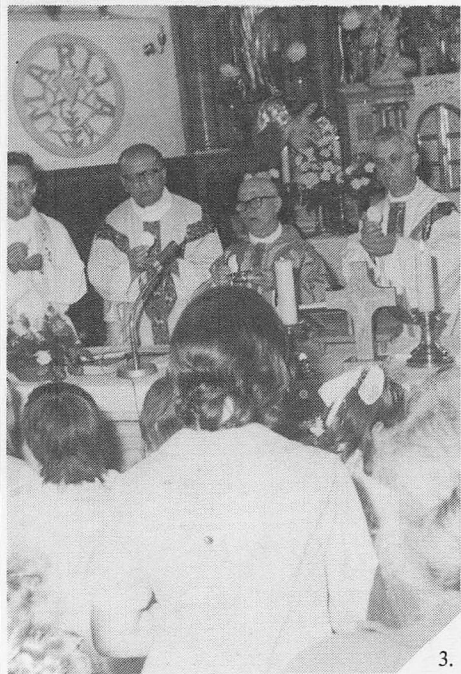
3.
Keréc med prijatelji po vrnitvi v domovino



1.



2.



3.



4.

1.
Keréc, zlatomašnik, leta 1973

2.
Ob vstopu v župnijsko cerkev v Veržeju, leta 1973

3.
Keréceva zlatomašna daritev

4.
Ob zlatega mašnega jubileja na Rakovniku



Kitajska Marija (delo kitajskega umetnika)

PRIČEVANJA

*"Če bi vsi Evropci imeli
tak način oznanjevanja evangelija
kot msgr. Keréc,
bi se evangeliju nikdar ne upirali
ne ljudje in ne država."
msgr. Jupin, nadškof v Nankingu*

Ko je kot 10-leten deček izrazil materi željo, da bi želel postati misijonar, mu je mati dejala: "Potem pa moraš biti svet in moraš veliko moliti!" Bil je misijonar 32 let. Molil je veliko. Kaj pa svet? Kaj je s Kerécevo veličino? Se je izražala tudi v svetosti? Navedimo nekaj pričevanj, predvsem tistih, ki so z njim živeli in so ga dobro poznali.

Kunming, 13. marca 1992

Spoštovani g. Majcen.

Keréca sem srečal leta 1939. Čaotunskemu ljudstvu je zapustil veliko krasnih del, kot npr. semenišče sv. Jožefa, bolnišnico, ki sta jo izvrstno vodili s. Konstantina in s. Mihaela. Keréc je tudi poklical slavnega zdravnika dr. Janeža. Keréc (Zhujiao - Čudžjao) je imel v načrtu sezidati veliko cerkev, ki pa je ni sezidal, ker je leta 1950 odšel v Kunming. Poleg tega pa sta čaotunška in kunminška vlada zaprosili, da bi msgr. prevzel dve gobavski naselbini; za to je Keréc poslal sposobno osebje (kamilijance), da so prevzeli upravo obeh gobavskih naselij in oskrbovani sta bili izvrstno. V Čaotung je Keréc tudi presadil družbo frančiškank Brezmadežne; bilo je osem kitajskih redovnic.

Keréc je za Čaotung storil silno veliko dobrega, pa tudi pretrpel mnogo slabega. Zato pa Vam tudi jaz moram čestitati ob 100-letnici Kerécevega rojstva. Sedaj je pri Vas nemir, zato bom sam molil in priporočil drugim, da za Vas molijo: za mir.

Vsem spoštljiv pozdrav. Kristusov mir bodi z vami.

Msgr. Chen, škof v Čaotungu

Ljubljana, 18. junija 1991

Ko me vprašate, kaj vem o njem povedati, ko sem bil vendarle še precej njegov sovrstnik, moram reči, da je bil zame in za mojo generacijo kar pojem ali simbol velikega, apostolskega misijonarja v širokem svetu. Imeli smo zavest, da nas prav on kot misijonar predstavlja v širokem svetu, da smo tudi Slovenci misijonarji Kristusovega evangelija, ne samo veliki narodi. V njegovi osebi smo na daljavo spoštovali lik svetnika, brez kakršnega si misijonarja takrat nismo mogli predstavljati. Danes je to nekoliko drugače, ko gredo v misijone z drugačnimi in zgolj začasnimi nagibi.

Imel sem priložnost, da sem ga tudi osebno videl in srečal. Ne pozabim tega prvega vtisa, te resnične svetniške konstante med veličino duha, ki ga je izžareval, in drobno, neznatno telesno postavo, v kateri je Bog sam razodeval svojo moč in veličino.

Ko danes primerjam te svoje kratke osebne vtise z njegovim rokopisom, ki mi je priložen, se mi ta podoba docela potrjuje. Njegov rokopis namreč razodeva čudovito disciplino duha (volje) obenem z daleč nadpovprečno duhovno prizadevnostjo. Ta tendenca se kaže tu obenem z vestno strnjenimi črkami, ki razodevajo kar svetniško asketičnost, je prava dominanta njegove pisave, z njo pa dominanta celotne njegove osebnosti. Ob pogledu in misli na vso to podobo me navdaja ponovno globoka hvaležnost Bogu, da nam od časa do časa izkazuje take in podobne izraze milosti duha.

akademik prof. dr. Anton Trstenjak

Morestel, 3. junija 1992

Spoštovani!

Želite, da bi kot bližnja sorodnica kaj napisala o stricu msgr. Kerécu. Imela bi marsikaj povedati, toda težko mi je to prenesti na papir.

Prvič sem ga videla, ko sem bila stara deset let. Že kot otrok sem mislila na misijone in Kitajsko. Ta želja se mi je po stričevi zaslugi in zaslugi mojih predstojnic uresničila leta 1949, na žalost za kratko dobo treh let.

Stric je bil od Kitajcev zelo spoštovan, vanj so imeli veliko zaupanje, predvsem revni sloji; bil jim je oče. Tudi ugledni in državni ljudje so se obračali nanj, ker jim je pomagal z nasveti in načrti. Živel je globoko združenje z Bogom v molitvi in žrtvah, vse iz ljubezni do Boga po Mariji za svoje Kitajce, katere je ljubil bolj kot sebe.

nečakinja s. Jožefa

Križe, 23. aprila 1992

Gospoda Keréca sem spoznala iz branja Katoliških misijonov, kjer je občasno objavljaj svoje članke. Osebnost pa sem ga prvič srečala leta 1937 na obali Indokine, v sedanjem Vietnamu, v pristanišču Haifong, kamor je priplula naša ladja iz Hongkonga. Tam nas je pričakal g. Keréc - majhne postave, bistrh oči, z dolgo črno brado, ki mu je segala do pasu. Takšen mi je ostal vedno v spominu, četudi si je dal svojo brado po nekaj letih postriči.

Zadnji dan našega potovanja, preden smo dospeli v mesto Čaotung, smo se za hip ustavili. S steklenico dobrega vina smo g. Kerécu nazdravili, mu izrazili našo zahvalo in najboljše želje, ker je tisti dan godoval. To je bil res vesel in izreden dogodek, ki ga nismo pozabili.

V Čaotungu je g. Keréc ostal približno mesec dni. V tem času so pripotovali vsi duhovniki celotne škofije, da so pozdravili novega gosta in se udeležili tudi duhovnih vaj, ki jih je vodil novodošli gospod. Duhovniki so bili veseli in so g. Keréca že ob prvem srečanju vzljubili. Potem se je gospod Keréc vrnil v Kunming. Kljub mnogim nezgodam, nevšečnostim in napornemu potovanju nas je večkrat obiskal. Vsega tega se ni zbal, ampak je znal junaško premagati vse, česar navaden zemljan ne bi zmožel. Ob vsakem obisku je računal tudi na duhovno plat (obnovo) in čas izkoristil tudi za to. Vsakokrat je bil dobrodošel in z veseljem pričakovan.

Msgr. Čeng, apostolski prefekt, ni bil domačin iz province Yunnan, ampak iz sosednje province Sichuan. Prav to je bila prva sporna točka med njim in duhovščino. K temu so se pridružile še razne druge stvari, ki so nezadovoljstvo med njim, duhovščino in kristjani še povečale. Sledil je višek nerazumevanja in konec je bil, da se je msgr. Čeng moral umakniti in zapustiti sedež v Čaotungu. Prefektura je ostala brez cerkvenega vodstva. Na željo duhovščine in kristjanov je bil na izpraznjeni sedež imenovan slovenski misijonar, ravnatelj salezijanskega závoda v Kunmingu, g. Jožef Keréc.

Med potjo v Caotung so roparji napadli monsinjorja, ga pretepli, močno ranili in vsega oropali. Da je msgr. Keréc ostal živ in zbral moči ter nadaljeval pot proti svojemu misijonu, pripisujemo čudežu, ki se je pripetil v yunnanskih gorah na priprošnje kitajskih mučencev, ki jih v prejšnjih desetletjih ni bilo malo.

Ko je msgr. Keréc zasedel mesto apostolskega administratorja, se je začelo intenzivno delo v škofiji in tudi v celotnem misijonu. Monsinjur je začel pripravljati načrte za misijonsko bolnišnico in malo kasneje je

že začel tudi z gradnjo. Denar, ki so mu ga oropali na potovanju, mu je nadomestila Božja previdnost. Tudi tu je Bog pokazal svojo moč. Ko je bila bolnišnica še v gradnji, je monsinjor imel v načrtu že drugo gradnjo, zidavo semenišča. Njegova želja je bila, vzgojiti domačo duhovščino, ki naj bi nasledila ostarele, bolehnne in onemogle duhovnike. Ni bilo treba čakati dolgo in semenišče je bilo dograjeno in mladi Kitajci iz celotnega misijona so prihajali in zasedli semenišče in tudi pouk se je kaj kmalu začel. Profesorjev (kristjanov) ni manjkalo. Pouk v semenišču je stekel, se nemoteno nadaljeval vse do našega izгона leta 1952. V tem delu mu je gotovo pomagal sv. Janez Bosko, ki ga je monsinjor zelo častil in se mu vedno priporočal.

Vredno je tudi omeniti, da je monsinjor že takrat mislil tudi na svoje nasledstvo. Zavedal se je, da je on samo sposojen za to škofijo. Njegovo mesto mora prej ko slej zasedeti domačin, Kitajec. Zato je poslal v Rim mladega duhovnika na nadaljnje študije, da bi potem prevzel vodstvo misijona. To pa se ni zgodilo, ker je vojna preprečila njegovo vrnitev in g. Chang se je umaknil na Taiwan, kjer še sedaj kaže svojim rojakom pot k pravi luči, ki je Kristus.

Ko se je v bolnišnici začelo delo, je monsinjor že mislil na prostor, kjer naj bi se zbirali k molitvi in poslušanju božje besede kot kristjani in ravno tako tudi pogani. V mislih je imel gradnjo božjega hrama. Kakor hitro rečeno, je bilo tudi storjeno. Cerkev je bila v kratkem času in brez posebnih težav zgrajena. Bila je posvečena sv. Janezu Bosku. Sredstva za gradnjo te cerkve so prispela na misijon neopazno, skrivnostno, in ta skrivnost je ostala prikrita. Čudno! Denarja za cerkev ni bilo ne premalo, niti preveč; ravno toliko, kolikor je bilo potrebno, da se je delo začelo in končalo. Ali ni bil morda še en čudež, ki se je zgodil, ko je msgr. Keréc vodil Cerkev v Čaotungu?!

Poleg ustanovitve dveh sirotišnic, ene za dečke in druge za revne in zavržene deklice, je monsinjor mislil in imel skrb za najbolj bedne in zapuščene, katerih se je izogibal vsak, ko jih je kje srečal na samotni poti. To so bili gobavci, ki jih v tem kraju ni bilo malo. Tudi tem je poskrbel človeka vredni dom. Na samotnem griču, kjer je dolga leta samevala zapuščena pagoda, ki je nekdaj služila češčanju kitajskih božanstev, so oblasti to pagodo ponudile monsinjorju, da je iz nje naredil skromno bivališče za človeške pregnance. Evangelizacijo so v začetku sprejele sestre; to je bila s. Mihaela z eno kitajsko sestro. Pozneje pa so oskrbo prevzeli patri kamilijanci, ki so prišli iz Italije na pobudo msgr. Keréca.

Želja po razširitvi misijonskega dela se je monsinjorju iz leta v leto večala, kot bi vnaprej slutil, da mu je čas odmerjen, kar se je tudi

pozneje zgodilo, ko smo bili vsi tujci izgnani iz Kitajske. Hotel je čas dobro izkoristiti in misijonsko delo dobro vkoreniniti, da bi pozneje domačini lažje in bolj zvesto nadaljevali plodno delo.

Omeniti je še tudi, da smo bili v dobrih odnosih z Angleži, ki so bili že nekaj let pred nami v Čaotungu. Imeli so bolnišnico in šole; z njimi smo se večkrat srečevali in si tudi med seboj pomagali. Med nami ni bilo nikakršne pregrade. Nekega lepega dne so nas povabili v njihovo počitniško kočo. Kraj so poimenovali Shakespearov gaj. To je bil res pravi gaj, poln naravnih lepot, cvetočega grmičevja in čudežnih rož. Zaradi druženja z Angleži, ki so bili protestanti, so nas nekateri na tistem obsojali. Toda mi smo se že takrat zavedali potrebe zблиževanja z drugimi verstvi, kar se v zadnjih desetletjih že dogaja.

Z državnimi oblastmi nismo imeli posebnih težav. Obratno. Mandarinini iz okoliških krajev so nas vabili in prosili, da tudi nje obiščemo in so nam že pripravljali prostore za bivanja. Kako obsežno in lepo delo bi imeli, če se politika na Kitajskem ne bi spremenila.

Sprašujemo se, kako je bil msgr. Keréc kos tolikemu delu in kako je razširil svojo dejavnost v letih, ko je vodil katoliški misijon v Čaotungu? Odgovor je preprost: priganjala ga je apostolska gorečnost, ker je hotel čim več storiti za Boga in čim bolj posredovati božjo besedo ljudem. Ustanovil je tudi šolo za katehistinje, ki so po triletni šoli ponesle evangelijske besede po vsej škofiji. Ena od teh se občasno oglašala in nam pošiljala pozdrave iz daljnih naših misijonskih krajev.

Bile smo priče, kako je misijon zacvetel, se pomladil, ko ga je vodil slovenski misijonar msgr. Jožef Keréc. Msgr. Keréc si je zaradi svojega obsežnega dela v Čaotungu zagotovil večni spomin. Monsinjorja pa uvrščamo med največje in najbolj zaslužne slovenske misijonarje in tudi polnega zaslug pri nebeškem Očetu.

Na koncu naj omenim še našo čudežno vrnitev v Evropo. V mesecu juniju leta 1952 smo se iz Hongkonga vračali proti Evropi in nato domov. Peljali smo se z italijanskim letalom, ki je med drugo svetovno vojno služilo kot bombnik, potem pa bilo preurejeno v transportno letalo. Iz Italije v Hongkong je prevažalo zdravila, nazaj pa iz Kitajske izgnane misijonarje. Tako smo se tudi me z msgr. Kerécem in nekaj drugimi misijonarji raznih evropskih narodnosti vračale v Evropo. Vsi pa smo bili namenjeni v sveto mesto Rim. Med poletom nad indijsko puščavo proti Karačiju smo na enem od motorjev opazili plamen. Pilotom se je posrečilo, da so ogenj takoj pogasili, toda tisti hip se je višina letenja znižala za nekaj tisoč metrov. Vsi potniki, bilo nas je okrog 20, so se

zaradi te nenadne spremembe onesvestili, le nama z monsinjorjem se stanje ni spremenilo. Zavedala sva se, da smo v veliki življenjski nevarnosti, zato sva začela glasno moliti:

O Marija, zdaj je čas,
da pomagaš, rešiš nas;
usmiljena, mogočna si,
vse, kar prosiš, Bog stori.
Prošnja naša je človeška,
pomoč tvoja pa nebeška.
O Marija, zdaj je čas,
da pomagaš, rešiš nas!

To molitvico sva nakajkrat ponovila. Naenkrat je nastal močan sunek in letalo se je ustavilo še pred ploščadjo v Karačiju. Zaradi močnega sunka so se potniki začeli prebujati. Nihče od njih se ni zavedal, kaj se je med poletom dogajalo. Ekipa prve pomoči nas je že pričakala, da bi nam nudila potrebno pomoč. Te pa ni bilo treba, ker smo se vsi potniki počutili dobro. Po pristanku letala so piloti takoj pristopili k nam in dejali: "Čudež, zgodil se je čudež, brez katerega bi nikdar ne dospeli do Karačija." Potniki so čudež pripisovali msgr. Kerécu, ker je bil med poletom priseben in molil. Torej še ob povratku v Evropo nas je rešil čudež, sicer bi bili ostali na peščenih tleh Indije.

s. Konstantina

Sobota, 19. maja 1992

Predstojniki so me leta 1935 skupaj z g. Majcnom poslali v Kunming. V stari leseni hiši nas je sprejel nadvse prisrčno in veselo g. Keréc, ki je prišel že nekaj časa pred nami. Tako smo bili skupaj trije Slovenci, ki smo se zelo lepo razumeli. Gospod Keréc je bil ravnatelj, zelo spoštovan tako od oblasti kakor tudi od drugih Kitajcev in Francozov, ki so bili že dolgo časa tam misijonarji. Tudi to staro hišo, v kateri smo imeli delavnice, kapelo in stanovanje, so imeli prej Francozi. G. Majcen je bil desna roka g. Keréca, sam pa sem opravljal naloge ekonoma.

Že v času, ko smo še bivali v stari hiši, je g. Keréc z nekaj gojenci ustanovil godbo na pihala, ki ji je po potrebi bil tudi dirigent. Igrali smo povsod, kjer je bilo treba, tudi takrat, ko je v Kunming prišel na obisk predsednik Čankajšek.

G. Keréc je bil nemiren duh in je vedno kaj snoval. Tako je sam napravil načrte za prihodnji zavod, ki bi lahko sprejel veliko gojencev. Zato je prosil za pomoč v Slovenijo in jo od tam tudi dobil od raznih dobrotnikov. Začeli smo z gradnjo in z velikim prizadevanjem g. Keréca je delo šlo po načrtih. Ko je bil zavod zgrajen do polovice, so ga predstojniki poslali v Čaotung, kjer je spet začel z velikimi deli, z gradnjo bolnišnic in cerkva, pa tudi hišo za gobavce. Bila so to ogromna dela, ki jim je bil lahko kos le trden in vesel značaj, kakršen je bil g. Keréc. Po njegovem odhodu je vsa dela v Kunmingu prevzel g. Majcen. Z Božjo pomočjo je vse šlo naprej.

Stefan Meolic

Lotung, 26. aprila 1991

Zelo spoštovani g. inšpektor Stanislav Hočevar!

Hvala za Vaše drago pismo, s katerim me naprošate, da bi se s kakšno besedo spomnil msgr. Keréca ob 100-letnici njegovega rojstva. Bil je misijonar na Kitajskem in 12 let apostolski administrator v Čaotungu.

Veliko je delal. Veliko je trpel, kakšna škoda. Nimam pisem, ne dokumentov in fotografij, ničesar, kar bi me nanj spominjalo. Veliko je storil zame, kar še vedno hranim v svojem srcu.

1. Našel je sestre frančiškanke Brezmadežne za krščanske šole. Zanje je sezidal veliko in lepo bolnišnico, za katero je pozneje dobil enkratnega, spoštovanega, izrednega, zelo kvalificiranega dr. Janeža. V Čaotungu je delal štiri leta, nakar je bil z drugimi izgnan.

2. Msgr. Keréc je leta 1946 našel kamilijance za oskrbo gobavskih naselij, bolnišnic, ambulant in župnij. Dr. Janež je s kamilijanci prišel na Taiwan in tam delal skoraj 40 let. Ni imel nikdar nikakih počitnic, vse dneve je bil v bolnišnici, da bi vedno poskrbel za vse, ki so bili potrebni. Lani je umrl, sam bolan, star 76 let.

3. Msgr. Keréc je po priporočilu apostolskega delegata msgr. Zanina šel v Caotung urediti razmere v misijonu. Med potjo so ga napadli roparji, ga vsega oropali in ga težko ranili. Ko sem se vrnil iz semenišča na Penangu, je bil še vedno v postelji, tako nekaj mesecev. Msgr. Keréc je poročal msgr. Zaninu, kar je vedel. Msgr. Zanin je pisal msgr. Čengu, da ni več apostolski prefekt. Malo zatem je bil msgr. Keréc imenovan za apostolskega administratorja, kar je bil 12 let, dokler ni bil izgnan in je odšel v Marseille v salezijanski zavod.

Leta 1939 je msgr. Zanin sklical ordinarije na posvet v Kunming. Msgr. Keréc me je vzel s seboj, tam sem prejel mašniško posvečenje. Takoj se je odločil za ustanovitev malega semenišča in mene imenoval za rektorja. Leta 1948 me je poslal v Rim na študij prava, kjer sem doktoriral. Nisem se pa mogel vrniti v Čaotung; kamilijanci so me poklicali na Taiwan, da bi z njimi sodeloval.

Leta 1952, takoj ko sem prišel, mi je msgr. Riberi rekel: "Pojdi v Čaotung za apostolskega prefekta." Toda v tistih časih se ni bilo mogoče vrniti in bila sta le dva duhovnika. Preden so odšli, sem pozdravil sestre in msgr. Keréca, sam pa odpotoval na Taiwan, kjer delujem že 44 let.

4. Sedaj bi bil moj ordinarij in dobrotnik star 100 let, jaz pa sem 82 in 52 let duhovnik. Kakor običajno večkrat, bom 15. oktobra maševal zanj: "Gospod, daj mu večni pokoj in večna luč naj mu sveti, naj počiva v miru!"

Prosim Vas, prosite neizmerno usmiljenega Boga, da nas blagoslovi, da bi rešili telo in dušo.

S pozdravi in dobrimi željami.

Vaš v Jezusu Kristusu p. Janez Chang.

Makung (Pescadores - Taiwan), 18. junija 1992

Ko sem kot otrok obiskoval salezijanski oratorij sv. Alojzija v rojstnem mestu Schio, smo velikokrat govorili o misijonih in o misijonarjih. V otroški domišljiji sem si misijonarja predstavljal kot moža z dolgo brado, starejšega, močne postave, resnega, urnega, zanemarnjenega, kar skoraj divjega...

V Čaotungu sem aprila 1947 prvikrat srečal msgr. Keréca. Bil je to prvi misijonar, ki sem ga srečal na delovnem mestu in sem moral takoj spremeniti podobo, ki sem jo imel o misijonarju; razen obilne brade (bili so časi, ko je misijonar moral imeti brado, saj so govorili: "Misijonar brez brade je kot lisica brez repa") msgr. Keréc ni imel ničesar tistega, kar sem si kot deček predstavljal o misijonarjih: bil je droban, majhen (manj kot srednje postave), prijazen, snažne zunanosti in s čisto obleko, zelo ljubezniv in vljuden v pogovoru.

Še sedaj se hvaležno spominjam, kako nas je 23. aprila 1947 prijazno sprejel ob našem prihodu v Čaotung. Bilo je skoraj opolnoči. Vedel je, da utegnemo priti in nas je več ur čakal, da bi nas sprejel in pogostil s kitajskimi slaščicami, ki nam jih je ljubeznivo pripravil. Prišli smo z dolgega potovanja, ki je trajalo skoraj dva meseca. Italijo smo

zspustili 14. februarja 1947, na cilj pa smo pripotovali 23. aprila. Zadnji del poti, Kunming - Čaotung, dolg 450 km, smo prepotovali v treh dneh na sila izdelanem avtobusu po slabih, skoraj neprevoznih gorskih cestah. Bili smo na smrt utrujeni, umazani, raztrgani. Ob toplem objemu msgr. Keréca, njegovem očetovskem sprejemu, pa smo skoraj pozabili na vse težave dolgega in junaškega potovanja.

Kamilijanci moramo biti zelo hvaležni salezijancu msgr. Kerécu, saj nam je on odprl vrata, da smo lahko prišli v Yunnan na Kitajsko, kjer je on deloval že od aprila 1935 in je bil tja poslan, da odpre salezijansko Šolo modrosti v Kunmingu, glavnem mestu Yunnana v jugozahodni Kitajski.

Junija 1945, ko je še trajala vojna na Tihem oceanu, je msgr. Kerécu uspelo priti v Rim, da bi poiskal pomoči za svoj misijon in da bi uredil stvari glede slovenskih sester frančiškank, ki so delale z njim v čaotunški prefekturi, katere apostolski administrator je on bil od leta 1939. Podal se je v vrhovno hišo kamilijancev, da bi govoril z vrhovnim konsultorjem, p. Petrom Kremerjem, ki je pri rimskih kongregacijah reševal zadeve sester. Tu se je bolj previdnostno kot slučajno srečal s kamilijancem p. Antonom Crottijem, ki je že dolgo nosil v srcu željo, da bi šel v misijone na Kitajsko. Lahko bi bila dvojčka Keréc-Crotti: oba sta bila majhna, dinamična, idealista, polna volje in odločnosti, čeprav boječa. Prava pionirska tipa! To tako rekoč slučajno srečanje je pomenilo začetek kamilijanskih misijonov na Kitajskem. Msgr. Keréc je bil vedno ponosen na to pridobitev in nam je vedno rad pomagal z nasveti in velikodušnimi darovi v mejah svojih možnosti. Spremljal in podpiral nas je pri prvih korakih s svojo očetovsko pozornostjo in bratsko naklonjenostjo.

Bil je solidno izobražen in je bil odličen sogovornik, pri čemer mu je pomagalo znanje mnogih jezikov. Rad je zlasti nam mladim in komaj prispelim v misijon pripovedoval svoje številne dogodivščine iz svojega dolgega misijonskega življenja. Znal jih je okrasiti in pretirati s svojo ognjevito domišljijo. Pripovedoval nam je, kako je na svojih številnih apostolskih potovanjih srečeval razbojnike in pridaniče. Čutil je, da se mora zahvaliti Mariji Pomočnici in sv. Janezu Bosku, ki sta ga vedno varovala. Nekaj res težkega je doživel, ko je iz Kunminga potoval v Čaotung, da bi prevzel dolžnost apostolskega administratorja. Potoval je v nosilnici, kakor je bila navada v Yunnanu in je imel s seboj precej prtljage, ki je bila lepo zapakirana in je na daleč vzbujala pozornost.

Ko se spomnim na leta, ki sem jih preživel z msgr. Kerécem v Yunnanu, vedno s hvaležnostjo pomislim nanj ne samo zato, ker je

poklical nas kamilijance na Kitajsko, da bi delali v njegovi prefekturi, ampak predvsem zato, ker je vedno tako skrbel za vse nas.

Jaz mu moram biti še posebno hvaležen. Eno leto po prihodu komunistov so nas tuje misijonarje konfinirali. Tedaj sem bil v Čaoča. V skupnosti smo bili trije: duhovnik in brata. Duhovnik je šel v Hvejce, da bi se spovedal in še po drugih opravkih; to je bilo osem dni peš hoje tja in nazaj. Ko je prišel v Hvejce, je začel veljati odlok o prisilnem bivanju, so ga zadržali v tem mestu in midva sva ostala brez duhovnika in torej brez zakramentov. Tudi msgr. Keréc, ki je šel v Kunming po raznih dolžnostih, je bil zadržan z istim odlokom in je bival konfiniran v Katoliškem misijonu. Ko je zvedel, da sva midva brez duhovnika, nama je hitro poslal dovoljenje, da obhajava drug drugega. Našla sva katoličana, pogumnega kot sv. Tarzicij; kljub komunistični grožnji, da bo zaprt, in kljub štiridnevnu pešačenju nama je prinesel Presveto Evharistijo. Msgr. Keréc je iz svojega izgnanstva v Kunmingu vedno s skrbjo mislil na naju, ki sva bila v tako težkem položaju in naju je z vso skrbjo in pozornostjo spremljal. 18. julija 1951 je takole pisal našemu vrhovnemu predstojniku p. Karlu Mansfeldu: "P. Crotti opravlja v Kokveju junaški apostolat, pripravljen tudi, da žrtvuje svoje življenje, da le ohrani zaklad, ki mu je bil izročen... Velika junaka sta brata Casagrande in Giordan, ki živita brez duhovnika in se ne smeta premakniti s kraja, kjer sta, ter naprej opravljata apostolat med bolniki v širni pokrajini; dal sem jima dovoljenje, da se lahko tudi vsak dan obhajata, da ne bi ostala brez Kruha močnih..." V tistih časih je bil to poseben in napreden privilegij!

Ganljivo je prav tako pismo, ki ga je pisal iz Yunnana nam kamilijancem in nam sporočil svoj odstop od apostolskega vikarstva in o izvolitvi naslednika. Takole je pisal 19. decembra 1951: "Kongregacija za širjenje vere me je prosila, naj povabim duhovnike, redovnike in redovnice, da naj spoštujejo in ubogajo novega apostolskega prefekta ter z njim sodelujejo. Vse sem storil z mirnim srcem in prepričan sem, da boste vi kot dobri sinovi in hčere svete Cerkve spoštovali, ubogali in sodelovali v dobro in napredek misijona. S svoje strani se vam zahvaljujem iz srca za dobroto in prisrčno sodelovanje. Še naprej delajte dobro in napredujte pod novim predstojnikom; naj mladi misijon vedno bolj cveti in se razvija tako v delih krščanske ljubezni kot v spreobračanju poganov. Prosim vas, da mi ob tem mojem zadnjem slovesu dobrohotno odpustite vse besede in dejanja, s katerimi sem vas morda užalil. Upam, da sem storil za vas vse, kar sem mogel; vendar pa človeška slabost,

napuh, sebičnost, nervoznost,... Morda sem vam dal slab zgled in sem vas žalil. Za vse prosim odpuščanja in se vam priporočam v molitev. Obljubljam vam, da bom kakor sem do sedaj vsak dan molil za vas, molil tudi v prihodnje... V teh časih, težkih za Cerkev in Kitajsko..., nas sveta Cerkev ni hotela pozabiti. Materinsko je mislila na nas in nam dala novega pastirja, ki bo kot Mojzes vodil ladjico čaotunške apostolske prefekture preko razburkanega Rdečega morja do božje svetlobe na gori Sinaj. Naj vas on vodi po božji poti. Z njim pobirajte sadove tistega, kar smo mi sejali v solzah in trpljenju.

Naj vam naši spoznavalci, ki so umrli v komunističnih ječah, in tisti, ki še trpijo za vero, izprosijo to milost. Medtem ko vam obljubljam večni spomin v svojih molitvah za vas in za vaš misijon, vas vse v Gospodu blagoslovljam. Še enkrat se vam zahvaljujem za vse usluge, ki ste mi jih izkazali, in za vašo junaško potrpežljivost, s katero ste me ljubeznjivo prenašali... Gospodova milost naj posvečuje vaša dejanja in vam pomaga, da boste vztrajali v dobrem. Vedno združen z vami v Kristusovi ljubezni. Duhovnik Jožef Keréc, SDB, dosedanji apostolski administrator v Čaotungu."

Kot vsi evropski misijonarji je bil spomladi leta 1952 tudi msgr. Keréc izgnan iz svoje drage Kitajske. Vedno je ostal misijonar in je aktivno deloval za misijonsko stvar. Že prileten in bolehen se je vrnil v Slovenijo in je končal svoje življenje v Veržetu 27. junija 1974. Malo pred njegovo smrtjo ga je obiskal g. Andrej Majcen, njegov sorojak, sobrat in misijonski sodelavec v misijonu v Yunnanu. Ob slovesu je msgr. Keréc s solzami v očeh dvignil roke proti nebu in dejal: "Videla se bova v nebesih skupaj z našimi dragimi Kitajci in z vsemi, ki so delali z nama na Kitajskem in povsod drugod."

Na svidenje, predragi monsinjor Jožef Keréc!

David Alojzij Giordan

kamilijanski brat, misijonar na Kitajskem

Araimiri, 22. februarja 1992

Prvič sem se srečal z msgr. Kerécem na Rakovniku v letu mojega aspirantata leta 1933. Poklicali so me, naj grem z monsinjorjem v mesto, da na vozičku (dvokolnici) pripeljem iz Leonišča (blizu deželne bolnišnice) nabrano perilo in druge stvari za kitajski misijon. Tedaj sem najbolj občudoval njegovo dolgo brado, ki jo je večkrat deljeno vrgel čez rame, drugič pa spet razdeljeno zvezal sredi hrbta. Bila je zelo črna.

Poseben vtis name so naredile tudi njegove temne in izredno žive oči. Sicer pa se ne spominjam, da bi mi veliko govoril, sam pa sem bil bolj boječ, ker sem bil komaj nekaj tednov v zavodu.

Drugo srečanje z msgr. Kerécem pa je bilo na drugem koncu sveta. On je bil tedaj apostolski administrator v Čaotungu, jaz pa sem se boril z burmanščino in ustanavljanjem mizarske delavnice v budističnem centru v Mandali. To je bilo v sedmem letu mojega misijonskega življenja, prav pred petdesetimi leti 1942. Bili smo tik pred vojno vihro, ki nam je materialno popolnoma uničila misijon. Ob koncu januarja, ko smo se pripravljali na letne duhovne vaje, dobimo sporočilo, da pride msgr. Keréc. Mislili smo, da nam pride pomagat, ker so mesec dni prej odpeljali štiri italijanske misijonarje v taborišče v Indiji. Bili smo zelo veseli, ker nam bo on pridigal na duhovnih vajah. Nekaj dni pozneje smo že dobili iz Lašja (Burma) telegram, da pride naslednje jutro z vlakom.

Komaj se je na postaji vlak ustavil in se tik pred menoj odpro vrata nabito polnega kupeja (vse je bežalo pred Japonci), že zagledam dolgo črno brado, ki visi z gornjega prtljažnika. Ko se povzpnem v kupe, se on pravkar spravlja iz svojega trdega ležišča in mi pade v bratski objem. Takoj sva se spomnila, kako je don Bosko v svojih življenjepisnih spominih povedal, da se bodo misijonarji iz Indije srečali s kitajskimi misijonarji pri delu za mladino. O tem smo se pogovarjali tudi pri večerji in temu dogodku tudi nazdravili. Povedal nam je, da nam ni prišel na pomoč, temveč po pomoč za bolnišnico v Čaotungu.

Še isti večer smo začeli zelo zanimive duhovne vaje, vedno okrašene z dogodivščinami iz njegovega misijonarjenja, v čemer je bil pravi genij. Med eno in drugo pridigo je bil z ravnateljem g. Allessijem na lovu v mestu za potrebnim materialom za svoj misijon. Imel je srečo, da je dobil veliko zastoj od ljudi, ki so pred Japonci bežali v Indijo. Že 27. januarja so Japonci bombardirali trdnjavo v Mandali. Takoj po duhovnih vajah smo mu ves nabrani material naložili in imel je srečo, da je vse odpeljal do Lašja z vlakom, od tam pa s tovornjaki, ki so porabili tudi nekaj tednov do Kunminga.

Zadnjič sva se z njim srečala na pogrebu g. Frančka Kuharja v Veržaju, ko sem preživel svoje izgnanstvo pri gradnji v Želimljem, leta 1967-68. Bogu sem hvaležen tudi za zadnje srečanje z njim, ki je bil pobudnik slovenskih misijonskih poklicev in za njegov zadnji blagoslov za moje nadaljnje apostolsko delo v misijonih.

Jožko Kramar, misijonar na Papui - Novi Gvineji

Maribor 1973

Če prebiramo Marijin list, Koledar Srca Jezusovega, Novine, Katoliške misijone, Slovenca ali Salezijanski vestnik, skoraj ne najdemo številke, ki ne bi omenila Vašega plodovitega misijonskega delovanja na Kitajskem. Stopili ste v vrste vélikih slovenskih misijonarjev in Vam bo nepristranska zgodovina dala svoje častno mesto poleg Knobleharja in Baraga. Dala Vas je tista slovenska dežela, ki rodi največ duhovniških poklicev. Kot apostolski proprefekt in pozneje kot apostolski administrator ste od 1938 - 1952 vodili škofijo v Čaotungu. S tem ste uvrščeni med vélike sinove Slovenske krajine, kot so bili škof Jaklin, Rogač in drugi. škof dr. Maksimilijan Držečnik

Ljubljana, 28. junija 1974

Spoštovani gospod inšpektor, dragi salezijanski sobratje!

Misijonske zasluge msgr. Keréca so splošno znane, v obširnih rokopisih pa jih je obdelal g. župnik Halás. Prišel bo čas, morda prav kmalu, da bo mogla o msgr. Kerécu iziti knjiga, ki bo ponesla po vsej Sloveniji njegovo misijonsko slavo in pomagala misijonski ideji do še večjega razmaha. Kako me veseli, da bo še po smrti nadaljeval s poslanstvom, ki mu je posvetil vse dolgo življenje.

Naj nam iz nebes izprosi mnogo prave velikodušnosti in še posebej napredka misijonske misli v Cerkvi na Slovenskem in še posebej v Vaši družbi.

V želji, da bi se ob njegovem rojstvu za nebesa bolj veselili kakor žalostili, Vas vse najlepše v Gospodu pozdravlja
dr. Vilko Fajdiga.

Shaukiwan, 15. novembra 1976

Dragi oče Andrej Majcen,

želite, da Vam kaj napišem o znamenitem msgr. Kerécu. Zame to ni prav nič težko, nasprotno, prav rad se še enkrat spomnim tega vélikega misijonarja in seznanim tudi druge z njegovim življenjem, ki je bilo polno žrtev, vere, ki je bilo zares pričevanje evangelija med toliko drugimi delavci Božjega kraljestva in pri ljudstvu, ki je bilo sicer dobro in preprosto, pa še ni poznalo Jezusa Kristusa.

Seveda, napisal bom le nekaj tega, kar je povezano z menoj, pravzaprav samo nekaj stvari, ki se jih še zdaj spominjam.

Prav, zapreti moram oči. Zdaj se spominjam svoje prve poti v Šolo modrosti skoraj natančno pred 40-imi leti. Ko sem prišel do šole, sem zagledal prav msgr. Keréca, ki se je z nekom pogovarjal. Bil je v črnem talarju, z evropskim obrazom, z modrimi očmi in dolgo brado. Tujec je bil zame strah, zlodej, kakor so ga ljudje klicali ("Yang guizi"), zato si nisem upal stopiti v šolo. Ustavil sem se, potem pa se vrnil domov. Potem pa sem začutil, da je stvar drugačna, kajti po mojem vtisu je bil tujec ljubezniv in vesel. Naslednji dan sem šel spet v šolo in to pot sem pogumno vstopil in tedaj sem začel sprejemati katoliško vzgojo, postal sem katoličan in pozneje duhovnik. Prav gotovo je bil vzrok za vse to v tem, da sem našel zdravo okolje in skupino prijaznih tujcev. Prepričan sem, da je bil tisti, ki je v meni prepodil predsodek in strah pred tujci, prav msgr. Keréc.

Nimam namena, da bi se spominjal tistih let šole skupaj z msgr. Kerécem, rad bi le nakazal nekaj podob o njem, ki se zdaj vrstijo v mojem spominu.

Msgr. Keréc se je vedno smehljaj, bil je vesel in ljubezniv. Kadar je bil kak praznik, zlasti ob državnih praznikih, ko je morala godba naše šole iti in korakati po glavnih ulicah mesta, si lahko videl msgr. Keréca, ki je kot vélik general vodil godbo ob strani, včasih pa tudi na čelu, korakal in mahal z rokami kot kapelnik in se gotovo pri tem smehljaj. Lahko si je predstavljati, kako je ljudi na cesti pritegnila naša godba, ta pa je navdušeno in z vso močjo igrala koračnice, ki se jih je bila komaj naučila.

Tisti čas je bil msgr. Keréc ravnatelj šole in kot tak je užival spoštovanje vseh. Predvsem pa se spominjam, kako je bil z vsemi ljubezniv.

Msgr. Keréc je bil tudi moj učitelj francoščine. Nekoč smo opravljali mesečni izpit iz francoščine. Takrat sem bil eden prvih v razredu in tistikrat sem prvi odgovoril na vsa vprašanja izpita, stopil sem k njemu, da bi mu oddal liste. Hodil je po razredu in se ustavil pred menoj. Po kratkem času mi je potihoma rekel: "Vous êtes, manjka 's'!" Hitro sem pogledal svoje liste in videl svojo napako: namesto "vous êtes (vi ste)" sem napisal "vous ête". Seveda sem to takoj popravil in tokrat spet dobil lepo oceno. Odslej sem si prizadeval z večjo pridnostjo študirati francoščino; menil sem, da bi me moralo biti zelo sram, če bi dobil slabo oceno. Keréc je delal tako ne zato, da bi prizanašal lenobi dijakov, temveč da bi jih opogumil in jim vsem pomagal, kakor je vedno vsem in povsod pomagal.

Po nekaj letih sem ob posebni priliki spet srečal msgr. Keréca v Čaotungu, pomembnem mestu v severovzhodnem delu moje pokrajine Yunnan, sedežu škofije Čaotung, katere apostolski administrator je bil prav on. Lahko se reče, da sem več kot tri leta živel skupaj z njim. Seveda sem ga še bolj spoznal.

Tisti čas sem videl veliko njegovih lepih čednosti, vendar nisem čutil nobenega posebnega občudovanja do njega, kajti mislil sem, da so vsi misijonarji taki.

Vstajal je zgodaj. Vsak dan ga je bilo videti, da je tri ali štirikrat bral brevir da dvorišču škofijske palače, pri tem je hodil gor in dol. Potem ga je bilo videti, da je skoraj ves dan delal. Moj prvi vtis je bil, da je msgr. Keréc izredno delaven. Bil je zares neutrudljiv. Nisem vedel, kakšne vrste delo ima, a videlo se je, da je zelo zaposlen.

Potem sem imel srečo, da sem postal tako rekoč njegov tajnik, ko sem mu pomagal risati načrte za gradnjo novega semenišča. Vse si je zamislil on in sam naredil načrte. V začetku sem samo delal kopije nekaterih načrtov, potem pa sem tudi risal načrte kar iz njegovih skic, končo pa, ko je delal načrte za dvonadstropne hiše nekaterim prijateljem, me je naučil, da sem si nekatere načrte zamislil in zrisal popolnoma sam. Kdo bi si bil mislil na načrte Previdnosti ob tem najinem srečanju, da sem lahko po skoraj 20-ih letih načrtoval in gradil 9 velikih poslopij za šole v Vietnamu in Taiwanu.

Ob sodelovanju v tistih letih sem vedno bolj ugotavljal njegovo delavnost in dobroto.

Komaj je bila gradnja novega semenišča končana, je začel drugo delo: gradnjo velike bolnišnice v drugem delu mesta. Delo ni obsegalo samo načrtov, ampak vso gradnjo, se pravi, najemanje delavcev, kupovanje gradbenega materiala, nadzorstvo pri delih in druga dela pri vsakdanji pripravi dela. Toda bil je zares neutrudljiv.

Drug veliki vtis je napravil njegov optimizem. Vedno je bil dobre volje. Ščasoma sem opazil, da je imel neprilike s svojimi duhovniki, z nekaterimi misijonarji drugih škofij. Po mojem je bil glavni vzrok način evangelizacije ljudstva. Takrat je bilo misijonsko delo zares težko. Če govorim na splošno o moji pokrajini Yunnanu, so misijonarji delali skoraj samo na tem, da so varovali kristjane. Drugi ljudje, nekristjani, niso hoteli vedeti za Cerkev. Torej je bilo razumljivo, da je bilo novih spreobrnjenecv zelo malo. V Čaotungu pa se je z delom msgr. Keréca in ob sodelovanju izredno vnetih sester iz Slovenije vsako leto zelo povečalo število kristjanov. Ob vsakem velikem prazniku je bilo kakih

30 novokrščencev. Problem je bil v tem, da so bili vsi ti reveži in po prepričanju nekaterih duhovnikov in nekaterih misijonarjev njihova spreobrnitev naj ne bi bila iskrena in zato bi bilo vse to delo s spreobračanjem zmeta.

Tretji vtis je name napravil s svojo prijaznostjo. Znal je ravnati z vsemi in je imel mnogo prijateljev, zlasti med odličnimi ljudmi iz družbe. Pomagal je, kadar je mogel in ko so ga potrebovali in je tudi sprejemal pomoč od vseh. Znal je mnogo jezikov in kitajskih narečij, vendar se mi zdi, da je uporabljal mnogo bolj narečja kakor pa jezike, ki jih je zares znal. Ta spretnost, da je kakšno stvar bolj izkoristil, kakor jo je zares znal, je vzrok, da je imel mnoge velike uspehe na svojih delovnih področjih in je tako nadaljeval mnogo let. Lahko bi rekli takole: njegovi talenti, včasih tudi neopazni, in njegova prijaznost, so pripomogli, da je imel take uspehe.

Vendar pa ni mogel nadaljevati svojega dela zaradi revolucije na Kitajskem. Zadnjikrat sem ga videl v Hongkongu, ko je doživljal trenutke depresije in je pravkar prišel iz Kitajske, vendar je bil še ljubezniv, optimist, seveda pa takrat ni imel nobenega dela. Potem sem prejel nekaj njegovih pisem iz Francije. Čutiti je bilo, da ni več tak entuziast, kakršen je bil prej.

Pred časom sem slišal, da je msgr. Keréc že umrl v starosti. Zelo mi je žal; verujem, da živi v Gospodovem miru. Zgodovina misijonstva ga mora omenjati, ker je tako veliko storil za božje kraljestvo in predvsem za nas Kitajce.

prof. Qin Weixing

Hongkong 1991

Moji spomini na msgr. Jožefa Keréca SDB

1. Ko je bil g. Jožef Keréc ravnatelj Šole modrosti v Kunmingu, si je v prvih časih šole zelo prizadeval, da bi ta nova salezijanska navzočnost bila znana v družbi vsem na vseh ravneh. Zato je izkoristil vsako priložnost, da bi šolo prikazal v dobri luči, predvsem pred krajevnimi oblastmi. Da bi to dosegel, je g. Keréc organiziral godbo in tako prišel v oči in učesa vsej javnosti v Kunmingu.

Ko sem bil leta 1946 določen za Kunming, sem slišal pripovedovati naslednji dogodek. Nekega dne je g. Keréc zvedel, da bo mimo šole peljala kolona vozil z guvernerjem province. G. Keréc je postavil godbo ob cesti, ki je potem zaigrala častitim osebnostim v

mimohodu. Ko je guverner videl to dobrodošlico, je dal zaustaviti vozilo, izstopil in g. Keréc mu je predstavil sebe in godbo šole. Na tak način so z obstojem šole in njeno živo dejavnostjo bile seznanjene najvišje osebnosti province.

2. Z msgr. Jožefom Kerécem sem živel več kot leto dni, od julija 1947 do avgusta 1948, ko sem zbolel za tuberkulozo in sem moral pustiti Šolo modrosti, kjer sem bil katehet (odgovoren za versko vzgojo fantov), in sprejet v bolnišnico, ki jo je v Caotungu ustanovil msgr. Keréc, upravljale pa sestre frančiškanke Brezmadežne s pomočjo domačega zdravstvenega osebja. To leto sem bil zadolžen za duhovno oskrbo sester v bolnišnici. Msgr. Keréc je bil na hrani s sestrami in jaz pri njih. Ves ta čas bivanja v Caotungu sem videl msgr. Keréca nasmejanega, nikdar potrtega ali zbezanega, vedno blagega in dobrohotnega, veselega in optimista. To je živa podoba msgr. Keréca, ki se mi je tisto leto za vedno vtisnila v moje srce.

3. Lastnost, ki je najbolj vidno izstopala iz osebnosti msgr. Keréca, je bil velik duh podjetnosti in nenehnega dela, da bi zgradil najnujnejše ustanove misijona: cerkev, bolnišnico, semenišče, šole. Načrte za vse to je osebno izdelal msgr. Keréc in on sam je vodil vsa gradbena dela.

Duhovnik Frančišek Wang Yong SDB

Hongkong, 9. marca 1991

Častiti in predragi g. Majcen,

vse, kar sem vedel o g. Kerécu, sem že napisal v njegovem življenjepisju v italijanščini in kitajščini. Tu napišem samo tisto, kako sem ga jaz poznal.

Ko sem bil v Makau kot mlad salezijanec leta 1926, sem spoznal g. Keréca, ki je bil takrat misijonar v Taomunu v misijonu Heongšana. Od časa do časa je prihajal v Makao. Zame je bil legendarna misijonska osebnost z dolgo brado, ki je živel na težavnem področju, kjer so gospodarili roparji. Iz Taomuna v Makao je prihajal z majhnim parnikom. Tako potovanje je bilo vedno polno avantur in nevarnosti, ker so take parnike pogosto napadali pirati.

G. Keréc je imel vedno gradbeno žilico: v Taomunu je zgradil cerkev in misijonsko postajo.

Ko smo 1926 vrnili misijon v Heongšanu škofu v Makau, je bil g. Keréc ekonom v zavodu sv. Alojzija v Hongkongu. V tem času si je

veliko prizadeval, da bi našel hišo za teološki študentat, ki se je stiskal v skromnih prostorih. Ko sem bil leta 1931 skupaj z drugimi devetimi salezijanci posvečen v duhovnika, si je g. Keréc zelo prizadeval, da smo šli obhajati novomašne slovesnosti v razne ustanove. Potem so me poslali v vikariat Šiučov in g. Keréca nisem več videl. Vem, da je bil nekaj časa ravnatelj v zavodu v Šiučovu, od koder so ga poslali v Kunming. To, kar je storil v Kunmingu in v Čaotungu, pa Vi poznate bolj kot jaz.

Mario Rassiga SDB

Lotung, 15. aprila 1977

Kaj drugi mislijo in sodijo o msgr. Kerécu, me prav nič ne zanima. Jaz ga imam rad in v lepem spominu in ga bom vedno takega imel. Brez njega bi mene ne bilo in mu veliko dolgujem za pot, po kateri hodim. On me je spravil v misijone, mi plačal pot in mi omogočil delo. Meni ni napravil niti najmanjše krivice. Bil je brez dvoma v našem narodu velika in znana misijonska osebnost in je prav, da se mu dá, vsaj doma, mesto, ki mu gre in to mesto je častno. Zaradi mene ga lahko dajo tudi na oltar in bom z obema rokama za to glasoval in prav gotovo temu ne bom nasprotoval.

dr. Janez Janež

Lotung, 10. februarja 1992

Predragi gospod Majcen!

Veseli me novice iz Slovenije, hvala Bogu o miru. Glede 100-letnice msgr. Keréca bi dejal sledeče: Do nas kamilijancev je bil zelo dovteten, še posebej z našim predstojnikom v Čaotungu. Ko smo dospeli leta 1946, nam je sezidal v Čaotungu našo rezidenco po svojih načrtih. Metodisti v Čaotungu so mu izročili gobavsko naselbino, ki jo je msgr. Keréc izročil nam, to lepo karitativno in pastoralno delo. Brat Amici je vodil gobavsko naselbino pet let, pozneje Valdesolo. Msgr. Keréc nam je izročil južni del čaotunške škofije z mestom Hvejce in nam deloma sezidal bolnišnico sv. Kamila, ki jo je vodil italijanski zdravnik Fasana (sedaj v Keniji) dve leti z rajnima sobratoma Caonom in Pavanom. Hvejce je postalo središče kamilijanske dejavnosti, od koder smo oskrbovali še postojanke, ki nam jih je izročil msgr. Keréc, kjer sta delovala brat Giordan in brat Casagrande štiri leta.

P. Angelo Pastro, kamilijanec

Makati, 27. aprila 1991

Dragi gospod Majcen,

glede msgr. Keréca mi je žal, da ne vem veliko povedati, ker nisem nikdar delal z njim. Edina stvar, ki mi je ostala v spominu, je od takrat, ko nam je pridigal na duhovnih vajah. Zelo rad se je šalil, tudi med pridigami, da ne bi dremali. Ko je govoril o grehu, je rekel, da nekateri pravijo, da nimajo grehov, čeprav stoji v svetem pismu jasno zapisano: Tvoji grehi bodo številni kot so lasje na tvoji glavi! Če je tako, pravi, blagor meni, ker sem brez las. Imel je namreč glavo golo kot ogledalo.

Fr. G. Roozen SDB

Makao, 15. marca 1991

Spoštovani gospod,

da povem po pravici, sem videl msgr. Keréca samo enkrat ali dvakrat, ko sem bil študent filozofije v Shaukiwanu (v Hongkongu), salezijanskem študentatu. Potem sem slišal pripovedovati o njem, ko je postal apostolski administrator v Čaotungu. Kolikor sem ga videl, imam o njem najlepše vtise. Bil je vesel, odprt, družil se je z vsemi, tudi z nami kleriki, bil je poln gorečnosti, o svojem misijonu nam je govoril z velikim navdušenjem, imel je široko srce, polno ljubezni, brez pridržka se je razdajal v telesni in dušni blagor, posebej v času, ko je ljudstvo v njegovem vikariatu veliko trpelo. Bil je izredne zunanosti, ki je vzbujala spoštovanje. Kleriki smo bili zelo veseli, ko smo slišali, da mu je bil zaupan vikariat, ki se je znašel v hudi krizi. Z velikim zanimanjem smo poslušali novice o njem, ki nam jih je pripovedoval g. inšpektor Braga. Vedeli smo, da je veliko trpel, vendar je bil človek žrtve, ni se izmaknil služenju svojemu ljudstvu, dušam, ki so mu bile zaupane.

Zelo me veseli, da bo o njem napisan življenjepis, ki naj spodbudi nove misijonske poklice.

Fr. Gaetano Nicosia SDB

Ljubljana, 24. maja 1992

Moje kitajsko ime je Zhang Shibin, pri krstu pa sem dobil ime Bededikt. Sem katoliški duhovnik; sedaj delujem kot župnik-vikar v župniji Zdrava morska zvezda v San Francisku v Kaliforniji. S svojim bratom sem študiral na edini katoliški šoli v Kunmingu, ki jo je ustanovil msgr. Keréc. Pod modrim vodstvom slovenskega misijonarja je ta šola

postala najvišja, najbolj veličastna, najbolj moderna in najbolj popolna šola vsega Kunminga in Yunnana.

Študij in vzgoja po don Boskovem vzgojnem sistemu, oboje je bilo odlično, kar so vsi občudovali. Štarši so visoko cenili vzgojo v tej ustanovi, zato so si prizadevali, da bi bili njihovi otroci sprejeti v to ustanovo, da bi se vzgajali in učili. Tako sem imel srečo, da sem bil sprejet v to ustanovo 1945, ko je bil ravnatelj g. Majcen. Pod vplivom Keréca in salezijancev, je v meni vzklik duhovniški poklic. Tako sem se odločil, da se posvetim delu v Cerkvi za zveličanje duš.

Leta 1979 sem prvič po 33-ih letih obiskal rodni Kunming. Ustavil sem se pred nekdanjo Šolo modrosti, ki jo je pred 40-imi leti (1951) komunistična oblast podržavila in je postala Peta kunminška mestna šola (srednja). Šole ves čas niso popravljali; tako je bila zelo zanemarjena, v razpadanju. Leta 1991, lani, sem ponovno bil doma. Tokrat je šola dajala mladostni videz, ker so jo prenovili in olepšali, pa tudi gojencev je več kot prej.

Upam, da bo ta šola ponovno postala salezijanska in bo mladino izobraževala, vzgajala v osebnosti in učila ljubiti Boga in domovino.

Duhovnik Benedikt Zhang Shibin
ob obisku v Sloveniji, v Ljubljani

Nečaki in nečakinje se spominjajo svojega strica

"Moj stric mi je ostal v lepem spominu; sem njegova najmlajša nečakinja. Ko se je vrnil v domovino, je bil že starejši - takega se tudi spominjam. Bil je ljubezniv, duhovit in poln spominov na Kitajsko, obenem pa globoko veren in Bogu vdan duhovnik. Po vnitvi v domovino je bil še poln načrtov, da bi sezidal kapelico v Proséčki vasi, kjer je bil rojen. Tega pa ni mogel izpeljati, ker so mu denar, ki ga je hranil v ta namen, zaplenili državni organi" (Koper, 6. februarja 1992, Valerija Sakal-Keréc).

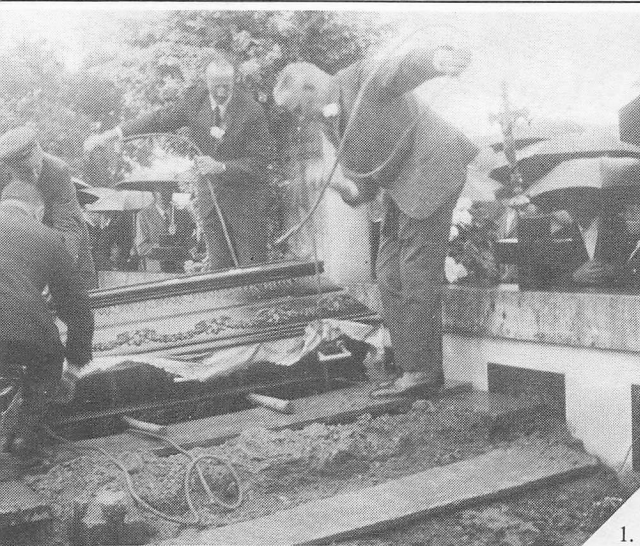
"Slabo leto po mojem rojstvu (bilo je leta 1955) nas je obiskal v domači Proséčki vasi. Ob tej priložnosti me je, po pripovedovanju, učil hoditi. Kasneje je iz Francije zame poslal otroški voziček, kar je bila takrat prava redkost v okolici. Lepi spomini me vežejo tudi na njegovo zlato mašo. Njegova vera, dejanja in odnos do drugih ljudi so mi bili vedno vzor, zato se ga s ponosom spominjam" (Prevalje, 11. februarja 1992, Venčeslav Keréc).

"Spominjam se prvega srečanja s stricem misijonarjem. Bila sem stara 12 let (1932). Ob srečanju naj bi mu povedala manjšo deklamacijo.

Prvo kitico sem gladko povedala, pri drugi pa sem začela jokati, ker sem bila vsa iz sebe od ganotja. Pa so mi stric rekli, da je že dobro in lepo, da sem vsaj tako želela. Nato so me poljubili, kakor tudi vse druge družinske člane: najprej svojega brata Mihaela, mojega ata. Potem so nam stric razdelili različna darila. Teh danes nimamo več, ker so nam jih ukradli. Pozneje so stric prišli še večkrat. Vedno so nam kaj prinesli za spomin, tako smo imeli od njih meter velike slike kitajskih dam v vseh barvah, svilene copate, razne igrače... Od vsega tega ni ostalo nič, ker so moje starše in brate med vojno preselili na Hrvaško in v Bosno, dom pa je bil med njihovo odsotnostjo izropan. Ob vsakem srečanju so nam prinesli tudi rožne vence. Tudi teh ni več, ker so se porazgubili, enega pa smo dali tudi mojemu očetu v grob" (Lenart, 12. marca 1992, Marija Dravec-Keréc).

"Srečanje s stricem leta 1959 je bilo zelo prisrčno, s solzami v očeh. Prve njihove besede so bile: 'Čakal sem vaju že od jutra in molil za vaju srečen prihod.' Posebno jih je skrbelo, ker sva se z ženo prvič podala na tako dolgo pot z avtomobilom proti jugu Francije, v kraj San Cyr, kjer je bil salezijanski zavod Don Bosko, v katerem so stric delovali" (Maribor, 10. marca 1992, Jožef Keréc).

"Ko je stric prvič prišel domov (1932), je prišel k nam domov v Sp. Porčič. V Lenartu in drugod je s prenosnim kinoprojektorjem prikazal življenje na Kitajskem in svoje misijonsko delo. Njegove besede v homiliji in predavanju so ostale poslušalcem v globokem spominu. Bil je tudi izvrsten arhitekt. Ker smo morali zidati novo hišo, nam je stric napravil načrte. Najbolj svečano in praznično lepo pa je bilo, ko je stric misijonar imel zlato mašo v farni cerkvi pri sv. Sebeščánu. Po sveti maši smo imeli vsi sorodniki slovesno kosilo. Ob tej priliki je stric misijonar in zlatomašnik imel lep ganljiv govor, ki je bil poln vdanosti v Božjo previdnost in zahvale Mariji Pomočnici za pomoč, zahvale Bogu za srečno vrnitev v domovino" (Porčič, 9. junija 1992, Ivan Keréc).



1.



2.



3.



4.

1.
K večnemu počitku v Veržeju, 29. VI. 1974

2.
Na mrtvaškem odru v Veržeju, 27.-29. VI. 1974

3.
Ob desetletnici smrti, 20. oktobra 1984

4.
Nagrobni spomenik-plošča na pokopališču v Veržeju



1.
Ob desetletnici smrti pred cerkvijo sv. Sebeščána, 12. VIII. 1984

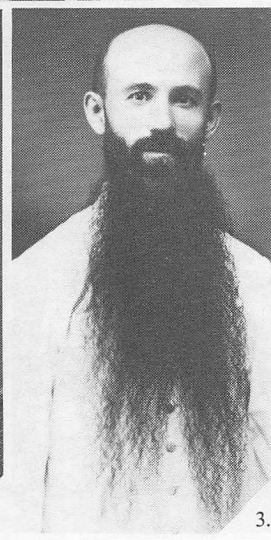
2.
Škof Smej govori na proslavi



1.
Na proslavi sta sodelovali s. Miahela in s. Konstantina

2.
Govori s. Konstantina

3.
Združeni pevski zbori ob proslavi leta 1984



1.
Misijonar Majcen o svojem misijonskem tovarišu Kerécu

2.
Spominska plošča v župnijski cerkvi sv. Sebeščána

3.
Podoba misijonarja, ki nas je očaral s svojim življenjem

POZNAM GA, ŽIVELA SVA SKUPAJ OD 1935 - 1952

*Pričevanje misijonarja
g. Andreja Majcna
o osebnosti msgr. Jožefa Keréca*

Keréc kot vodilni plebánoš na Kitajskem

Človek ne more iz svoje kože, pravijo. Tudi Keréc je bil sin Goričkega v Prékmuřju s svojo izrazito narodnostno potezo osebnosti, ki jo je oblikovalo okolje, politične in verske posebnosti, ki se razlikujejo od drugih slovenskih pokrajin. Nanj so imeli velik vpliv posebno duhovniki s svojimi nastopi. Med njimi je gotovo g. Jožef Klekl st. in nekateri drugi plebánoši, ki so bili zares voditelji ljudstva in so imeli nekako dar očetovstva. O teh voditeljih, posebno Kleklu, je Keréc nenehno hitel govoriti, saj ga je tudi Klekl sam vodil k duhovništvu.

Ko je Keréc prišel na Kitajsko, je opazil podobne oblike patriarhalnega sistema, ki se je v njem nekako zlival v enovito osebnost, kakor pač Keréca poznamo. Biti očetovski, ki odloča, kateremu se tudi pokorijo, posebno v službi ravnatelja ali pozneje ordinarija (administratorja)! V tej očetovski vlogi je svoje znal pridobiti, jih navdušiti za svoje načrte, jih tudi "zluftati", kakor se je sam pohvalil, jih postaviti na svoje mesto, pa tudi pohvaliti; kakor se mi zdi, je bil to način prékmurskih plebánošev še do nedavnega.

Kakor drugi plebánoši, je tudi Keréc postajal središče, ki vse vodi, h kateremu se zatekajo po nasvete, navodila, z eno besedo, okoli katerega se vrtijo vsa dogajanja. Njegova čast, njegova mitra, razni naslovi, ki jih je pridobil posebno s svojimi šaljivimi "Keréčevimi pogovori", vse je prav prišlo, še posebno razne dogodivščine, ki jih je znal zasoliti s svojimi bistrimi očmi in s svojo fantazijo, ki je bila zares živa, neukrotljiva.

Kdor ga je poznal in z njim živel v vsakdanjosti, bi znal še v marsičem bolje orisati njegovo gospodovalno osebnost. Bil je mož, ki je obvladal položaj. Klekl je bil iz ljudstva in za ljudstvo kot vodilna

neoporečna osebnost. To je po mojem mnenju bil tudi Keréc v Yunnanu. Tak značaj mu je zelo služil, ko se je po nerednostih msgr. Čenga hotel uveljaviti med kitajskimi duhovniki in kristjani; ne rečem pa, da ga nekateri niso, vsaj v srcu (med kamilijanci in nekaterimi Italijani), zavračali.

Pisati danes o Kerécu

Danes naj pišem o g. Kerécu, o njegovi osebnosti, s katerim sem bil tako tesno povezan od leta 1935 do leta 1952; o svojem predstojniku in intimnem prijatelju, o misijonarju z močno razvejano misijonsko, šolsko, karitativno in vzgojno dejavnostjo; o organizatorju misijonskega dela; o arhitektu cerkve sv. Antona v Hongkongu, Šole modrosti v Kunmingu, malega semenišča v Čaotungu (ki je sedaj mestna srednja šola), o graditelju bolnišnice v Čaotungu in Hvejceju...; o dobrotniku starčkov in zapuščenih deklet, katerim je pripravil topel domek in poskrbel živež, obleko in življenjske potrebe; o voditelju sester frančiškank Brezmadežne in njihovem duhovnem voditelju, kakor že prej organizatorju redovnih sester preciozink v Hongkongu; o svetovalcu v provincialni vladi v Kunmingu (za Yunnan); o dobrem spovedniku in znamenitem pridigarju, o katerem še sedaj po 60-ih letih krožijo njegovi izreki kot pregovori med tistimi, ki so ga poznali in o njem slišali; o modrem razsodniku med škofom in duhovniki, med sprtimi duhovniki in kristjani; o tisti mirni razsodnosti, a odločni poti med sprtimi, skreganimi, kritikanti in onimi slabega ali lenobnega verskega ali redovnega življenja; o Kerécu, vpričo katerega se ni smelo slabo govoriti o bližnjem; o njem, ki je bil oster v opominih, pa tudi velikodušen v prijateljskem odpuščanju; o njem, ki je imel vedno srce pri Gospodu in bil navdušen za vse dobro in sveto, za božje kraljestvo; o njem, ki je leta 1937 hotel pri prvem vietnamskem škofu ustanoviti salezijanske obrtne šole in vodstvo semenišča v Phat Diemu; o Kerécu, ki je šel na ogled v južni Yunnan z željo, da bi ustanovil misijon med ljudstvom Miao in poslal Barnaba Lija, edinega iz ljudstva Miao, v salezijansko semenišče; ki je zbujal poklice med ljudstvom Yi ali Lolo, čemur se je moral odpovedati zaradi slabotnega zdravja, da ni šel k patrom sv. Bernarda med Tibetance, ki so mu prinesli črnega medveda; o njem kot predstojniku čaotunškega misijona, ki je skrbel za pastoralno misijonsko delo med raznimi ljudstvi; ki je hotel obogatiti svoj misijon v Čaotungu s petnajstimi brati kamilijanci, ki so ustanovili bolnišnico Hvejceju, vodili gobavsko naselbino v Čaotungu in Kunmingu; o njem, h kateremu

so prišli na ogled lazaristi, da bi ustanovili slovenski Baragov misijon; o Kerécu, pri katerem je kirurg, največji slovenski laični misijonar, dr. Janež, naredil svoj misijonski noviciat in postal legendarni misijonar-zdravnik na Taiwanu po štirih letih bivanja s Kerécem na Kitajskem v Čaotungu; o Kerécu, ki je bil svetovalec raznim cerkvenim dostojanstvenikom; o Kerécu, ki je govoril s papežem Pijem XII.... Da, pisati bi moral še o marsičem. Zapuščina Keréčevih del je ogromna in bogastvo njegove osebnosti izredno.

Keréc je bil privlačna osebnost

Kjer se je pojavil Keréc s svojo dolgo brado in živimi očmi, ga je vse letelo gledat. Brado si je večkrat zavezal na hrbtu, saj je bil suh in vitek; potem so še bolj žarele njegove oči in sijala povsem gola glava. Seveda, kadar je pa pihal veter, to pa je v Yunnanu bilo skoraj vedno, je njegova brada vihrala daleč čez ramena. Keréc je bil vedno zanimiv, tudi takrat, ko je bil bolan in slaboten, ko ga je napadla kolera, ko so ga zdelali roparji. Takrat in v vsaki nevarnosti je takoj mislil na smrt, na kesanje, na spoved, na svojo dušo, na večnost, na zakramente in se priporočal v molitev. G. Braga, inšpektor, je dejal, da naj nimamo nobenega sovražnika, ampak da naj vsakega, ki ga srečamo in pride v našo bližino, naredimo za prijatelja. Res, dva velikana, Keréc in Braga, ki sta znala pridobivati duše s simpatijo, z nasmehom in dobrohotnim nastopom.

Vprašal bi se, kdo je bil tako splošno znan, kot je bil s svojim nastopom Keréc, ena tistih redkih osebnosti, ki je kot don Bosko znala privlačevati za katoliško vero toliko in toliko ljudi, in sicer tako neprisiljeno in s tolikšno iznajdljivostjo? Še bi lahko našteval.

To, kar sem napisal o Keréčevi veličini, mi je privrelo brez velikih težav na papir. Zanj sem se včasih moral bojevati, ne toliko tam na Kitajskem, ampak proti tistim, ki so imeli o njem marsikaj povedati tu v domovini, ki se jim je zdelo, da Keréc pretirava, "farba" ljudi. Morda se je malokateri misijonar znal tako zelo poglobiti v kitajsko miselnost, v kitajski način življenja, ki je gotovo povsem drug svet in druga miselnost, saj je zrasla na budistični filozofiji življenja! Keréc je imel čut opazovanja in posnemanja kot redko kdo izmed evropskih misijonarjev, ki so prišli na Kitajsko s svojo glavo in miselnostjo, tako tudi živeli in odhajali pozabljeni zopet domov, ker se niso znali inkulturirati v ta veliki narod in kot misijonarji niso znali inkulturirati evangeljske katoliške miselnosti v kitajsko dušo. O takih misijonarjih je klasično znal povedati g. Massimino: Če je prišel na Kitajsko in se ni znal vživeti v njihovo

življenje, se ni hotel naučiti njihovega jezika, naj se vrne domov; če je prišel z letalom, naj se vrne z ladjo, da bo videl več sveta! In taki so tudi bili. Vedno je govoril, naj se učimo kitajščine, kajti brez maternega jezika ni pravega stika z ljudmi. Keréc je govoril nekakšno kantonščino, mandarinščino in narečje haka, kjer je deloval več let. Res pa je, da je govoril po navdihnjenju Svetega Duha, da so ga vsi razumeli, saj je govoril jezik ljubezni, ki vse povezuje, da smo prijatelji.

Keréc je bil spoštovana osebnost

Naj omenim samo nekatere, tiste, ki so Keréca visoko cenili in spoštovali. To je predvsem inšpektor g. Karel Braga, g. Berruti, predstavnik vrhovnega predstojnika salezijancev, ki je Keréca v (italijanskem) Salezijanskem vestniku hvalil kot zgled misijonskega delavca, organizatorja v tistih zamotanih težkih letih, kot vzor misijonarja, kar jih je doživelo le malo, še posebej, če so bili Slovani. Naj omenim, da je imel msgr. Zanin, predstavnik papeža na Kitajskem, v Keréca veliko zaupanje, večkrat ga je obiskal in se z njim posvetoval. Nadvse so spoštovali Keréca zaradi njegovih sposobnosti msgr. De Yonghe in msgr. Derouineau, škof in nadškof v Kunmingu. Cenil ga je apostolski prefekt v Dalj msgr. Baudry kot sosed čaotunške prefekture (od tu je bil doma msgr. Čeng), kakor tudi nadškof v Kvejjanu. Omenim še izredno spoštovanje in prijateljstvo med Kerécem in protestantskim metodističnim škofom v Čaotungu.

Keréca je spoštoval tudi yunnanski guverner Long Yun in vsi Long Yunovi, ki so bili v Čaotungu, vladali so posebno lološko ljudstvo severnonyunnanskega dela Kitajske. Tam je zaslovel kot moderen stavbenik lepih vil in okolja; načrtov je naredil ničkoliko. Ameriške vojaške avtoritete so poznale Keréca, predstavila jim ga je s. Pavla in reda maryknollskih sester, ko se je zdravil v ameriški vojaški bolnišnici blizu Kunminga. Tam se je tudi seznanil z raznimi ameriški mogočniki, ki so mu dajali zdravila in medicinsko opremo za njegovo bolnišnico, za s. Mihaelo in s. Konstantino, za kamilijanske ambulante in bolnišnice v Hvejceju. Eden teh polkovnikov mu je omogočil zastonj vožnjo na enem prvih letal po drugi svetovni vojni, ko je odpotoval v Rim na posvete s papežem Pijem XII. o vodstvu kitajskega misijona. Posebno so ga spoštovali razni konzuli, posebno francoski. Imel je prijatelje pri yunnansko-francoski železnici, da je imel vedno zastonj vožnjo od Kunminga od Hanoja in nazaj. Spoštovali so ga razni podjetniki in tovarnarji.

Salezijanci so ga povsod radi poslušali in se veselili, ko je on pridigal na duhovnih vajah. O njem je pisal Rassiga (v italijanščini in kitajščini), o njegovih številnih potovanjih skozi Vietnam, kjer sta g. Braga in zgovorni Keréc razširjala s svojo navzočnostjo slavo don Boskovega sistema po vsem Vietnamu in tako pripravljala salezijancem pot v Vietnam leta 1952 (začel ga je Majcen). Kamor je prišel, so ga razne odlične osebnosti vabile na večerje. Sam vem, kako ga je želela imeti na obisku madame Robini, pa Mrs. Benevizi, soproga konzula v Kunmingu. Prosim, povejte mi, ko pride, da ga povabimo na večerjo, ker s svojimi majhnimi mišjimi očmi pripoveduje tako zanimivo, da bi ga kar poslušali. Včasih ponovi in kaj dostavi, nikdar pa ni v zadregi in se takoj znajde. Madam je pripovedovala: Veste, da se vedno prav imenitno znajde in se izmota iz vsake zanke, ki mu jo nastavimo. Prav zadnjič smo ga vprašali, kako je bilo takrat, ko so ga roparji napadli. Pa sem že povedal, pravi. Pa ga nagovarjamo in pripoveduje znova. Ko pove, da je bilo menda samo deset roparjev, se oglasi konzulova gospa in pravi, da jih je zadnjič omenil dvajset. Keréc pa hitro odgovori: Res je, pred menoj jih je bilo manj, drugi pa so bili skriti v grmovju. Seveda se je spet kmalu oglasil. Lepo se je vedno pripravil s prstanom, vijoličnim pasom, talar pa je tako vedno nosil, z zlikano obleko, vedno snažno, v lepo pokrtačenih čevljih. Keréc je bil povsod priljubljen gost, ki je imel vedno besedo, ki je goste razveseljevala. Bil je prijetno šaljiv govornik, ki so ga vsi imeli radi, tudi sobratje.

O Kerécu se je govorilo tudi pozneje. Res je imel zmožnost, da je vsakomur zapustil kako lepo misel ali spodbudo, ki je ostala kot osebni spomin in vsakogar spodbujala. Nič zato, če je to storil s kakim dovtipnim pripovedovanjem, ki se ga je potem on sam veselil. Tudi to je talent, pa tudi apostolska misijonska gorečnost, ne samo za pridobivanje poganov, ampak tudi vseh drugih sogovornikov. Kakor je škof Versiglia znal pridobivati naklonjenost poganskih mandarinov s Fantinijevo godbo, da mu niso nasprotovali pri širjenju vere, tako je Keréc s klerikom Fernandezom in muzikanti privabil na cesto vse prebivalce velikega mesta Kunminga.

Keréc in salezijanska skupnost v Kunmingu

Salezijanska skupnost v Kunmingu je bila narodnostno zelo pisana družčina: Slovenci (Keréc, Majcen, Meolic), Francozi (nekaj časa kleriki Changeat, Vallet), Slovak (Oravec), Čeh (Rojak), Italijani (Rizzato, Rubini, Avalue, Marongiu), Kitajci (Gregorij Pi, Seng, prvi

kitajski salezijanec in najstarejši kitajski salezijanski duhovnik, Wang, Karel Li, Shi); Poljak (Sceliga), Španec (Fernandez), Litvanec (Perkumas), Belgijec (Timmermans). Pogovorni jezik je bil italijanski. Pisana družčina, ki je pod vodstvom Keréca zbiralala vse bolj antifašistično misleče ljudi v tistih časih, ko je bil fašizem na višku. Pod "slovensko vladavino" Keréca (pozneje pa Majcna) je tako pisana skupnost bila kar demokratična. Keréc je bil vedno, naj je bil navzoč ali odsoten, velika avtoriteta, in je, kakor je dejal, napravil mir v medsebojnih nesoglasjih s pravili, ki so bila spoštovana od vseh; bil je vedno razsodnik in pomiritelj.

Keréc je bil vsesplošno priznan kot ravnatelj vseh. Ko je postal apostolski administrator v Čaotungu, so vrhovni predstojniki določili Majcna za odgovornega predstojnika, ravnatelja, vendar se je Keréc vedno čutil, da je kot predstavnik inšpektorja Braga on glavni odgovorni. Seveda je bil Majcen vedno vesel njegove pomoči, posebno ob popolni blokadi zavoda v Kunmingu, bodisi zaradi pretrganih zvez z inšpektorjem v Makau ali vrhovnimi predstojniki v Turinu. Vsi smo spoštovali Keréca, ki je prihajal s prstanom, da je pridigal na duhovnih vajah, imel konference, pograjal sedaj tega sedaj onega in dajal napotke, v časih, ki so pač bili, kakršni so bili (1940-1945). Bilo je med vojno med Čankajškovo vladavino ali Long Yunovo (celo kitajsko in provincialno) ali med ameriško-čankajškovo in japonsko ali pozneje med Čankajškovo in komunistično Maovo. Časi so bili res težki, nevarni in negotovi, čeprav smo vsi delali, včasih z najlepšim salezijanskim vzgojnim delom sredi bomb in siren.

Sobratje so bili z Majcnom, ki je bil vedno v zvezi s Kerécom, zelo združeni in poplačali so na čudežen način in s pomočjo Marije Pomočnice vse naše dolgove, ki jih je pustil v banki Keréc ob zidavi Šole modrosti. Iznadljivost je bila velika in vsi so se radi pred Kerécem in Brago pohvalili za svoje fizično delo. Keréc je tudi rad upošteval vse, saj on, ki je bil šibkega telesa, ni bil za materialno delo, ampak bolj človek za vodstvo, projektiranje in nadzorovanje. Tak je bil njegov način dela in vodenja tudi z domačim klerom, pa tudi s kamilijanci, kjer pa so bili nekateri že bolj kamilijansko usmerjeni in se niso hoteli kar tako vdati. Saj so tudi oni hoteli nositi svojo kamilijansko zastavo visoko, kar je prav. Tudi v tem primeru je bil Keréc za kompromise in mirno sožitje, čeprav so nastale včasih kake špranje v odnosih.

Kako so Keréca tukaj doživljali drugi, predvsem patri pariške misijonske družbe in vladni gospodje? Glavna misijonska družba na

Kitajskem, patri francoske misijonske družbe, je povabila tudi nas salezijance, da v Kunmingu ustanovimo obrtne šole. Za salezijance je zvedel msgr. De Yonghe, šolski inšpektor kitajske škofovske konference. Ena najlepših šol, ki mu je tudi najbolj ugajala, je bila salezijanska šola, ki jo je takrat vodil ravnatelj Keréc v Šiučovu. Ko je postal novi ordinarij v Kunmingu, je takoj prosil salezijance in Keréca, naj pridejo v Kunming, kar je Braga z veseljem sprejel (1935). Msgr. De Yonghe je govoril na vsa usta o prvih salezijancih, o Kerécu. Toliko je bobnal o tem, da so potem vsi pričakovali čudeže, ki naj bi jih napravil Keréc. Keréc pa je vsakomur razkazoval načrte za novo moderno Šolo modrosti, prvo katoliško šolo v vsem tem zahodnem delu Kitajske. Francoski patri so Keréca pričakovali kot nosilca takrat najsodobnejših šolskih in mladinskih zavodov.

Keréc in Braga sta veliko govorila o rokodelskih šolah na Rakovniku in o usposobljenosti Majcna, ki je te šole deset let vodil in je na ljubljanski tehnični šoli postal strokovni učitelj. Na Keréčevo priporočilo so dali Majcnu dekret šolskih oblasti za profesorja krojaškega krojenja. Upiral sem se, ker je poleg tehničnega risanja treba poznati tudi razne tehnične krojaške kitajske pravilne izraze, pa ni nič pomagalo, moral sem ubogati, kajti pokorščina dela čudeže, je dokazoval. Hočem reči, ne samo zase, ampak tudi za druge, da je Keréc hotel iztisniti iz vsakega tiste zmožnosti, ki jih je imel ali si jih je prizadeval imeti. Naj še omenim, kako je hvalil čevljarskega mojstra Meolica pred raznimi konzuli, misijonarji in drugimi. Keréc je pač bil sposoben propagator. Tako so vsi hoteli imeti čevlje, ki jih je izdelal Meolic.

Keréc je imel izreden čut za opazovanje in izredno fantazijo, ki jo je uporabljal za to, da na zanimiv in privlačen način prikaže načrte salezijanske ustanove v Kunmingu, tako pri patrih, kleru, misijonarjih, vladi in številnih drugih, seveda tudi škofih in njihovih svetovalcih. Ti so Keréca prikazovali kot inovatorja v tej najbolj zanikrni in zaostali kitajski provinci, ki ni imela do takrat izobraženih delavcev, kaj šele tehnikov. Keréc pa je znal pridobiti vietnamske tehnike, izučene v francoskih šolah, ki so mu potem zidali Šolo modrosti. Namesto tistih majhnih, temnih učilnic, brez poda, samo s stolčeno zemljo, je Keréc napravil visoka okna, prostorne učilnice. S kitajskimi delavci takrat ne bi zmogel sezidati kaj tako prvovrstnega, za vzor. Vedno mi je ponavljal, da mi prinašamo ne samo vero, ampak tudi kulturo tem misijonom in krščansko civilizacijo.

Keréc nosilec napredka

Slovenec Keréc je od Kitajcev priznan kot nosilec napredka v zanemarjenem Yunnanu. Misijonar Gorostarzu, ki je govoril z don Boskom, je tipični misijonar tistih časov, ki s svojim bistrim konjem pridirja v neki kraj, gre v drugega, opravi kaj dobrega, uredi stvari in dá svojemu stalnemu katehetu navodila, da opravi svoje. Tak je bil Keréc; vse uredi, se posvetuje z Majcnom, mu vse pove, pa že nima obstanka, ampak gre, da uredi kaj drugega, gre po nakupih, ali na povabilo gre pridigat na duhovne vaje... Tako se je lahko loteval tako zahtevnih in tako številnih podjetij.

Vsi so vedeli, da je bil Keréc priznan nosilec napredka. Samo pomislimo na Šolo modrosti v Kunmingu, za takrat najnovejši dosežek, ki ga tam še niso poznali. Dvigala se je visoko nad druge stavbe. Gradil je z najboljšim materialom. Tako je Keréc postal vladni svetovalec in vse življenje prinašalec novega, bolj človeškega bivanja. Bil je iskan, da je uredil tudi šole v Caotungu. Še sedaj, po toliko letih, radi tujcem kažejo lepoto urejenih šolskih prostorov in praktičnosti. Prav isto bi lahko povedal o bolnišnicah, ki jih je sezidal, in drugem, npr. o vilah, ki so jih po njegovih načrtih zgradili bogati Kitajci - vse primerno za boljše življenje in za praktično delo. Tako je Keréc obogatil takratno zanemarjeno kulturno življenje. Keréc je bil znamenje napredka. Pomenil je promocijo popularne Cerkve.

Keréc je bil in je hotel biti pobudnik vsega lepega in naprednega, umetnega, modernega, prvovrstnega. Don Bosko mu je bil učitelj tudi v misijonih, ki je govoril, da hoče biti vedno na čelu napredka. Njegova ljubezen je bilo stavbarstvo. Risal je razne moderne hiše za Kitajce, posebno pa da bi zgradil moderne šolske prostore. Skrbel je tudi, da je projektiral kapele, ki naj bi imele širok, velik prostor za ministrante, da bi se liturgične slovesnosti res lepo opravljale, saj so bile za pogane in kristjane privlačne. Klopi, spovednice itd. pa naj bi bile praktične za sedenje in za klečanje. Od ministrantovske obleke in vsega, kar sodi h kultu, naj bo predvsem najboljše.

Številne so njegove zgradbe na Kitajskem; v vse je hotel vnesti veličastje liturgičnega prostora, kamor vsakdo rad gre, ali pa praktično pedagoško primerne v zavodih, ali lepe in funkcionalne zasebne hiše. Kitajci še danes tujcem kažejo te zgradbe kot nekaj naprednega. Celo vrsto zgradb smo že omenili. Še sedaj se ponosno dviga v Caotungu mestna srednja šola, ki je bila nekdam malo semenišče.

Ali je bil Keréc svetnik?

Kdo je za in kdo je proti? To vpašanje se pojavlja v mislih tistih, ki se ukvarjajo z njegovim življenjem. Je to samo pobožna želja? Samo zato, da bi bolje ovrednotili to, kar so o njem napisali in tako pridobili ljudi - brave? Presejani skozi to kritično rešeto morajo pač biti tudi naši slovenski svetniški kandidati: Slomšek, Baraga, Knoblehar, Gnidovec..., in zakaj ne Keréc in še kdo. Da bi bil svetnik, ki sveti, izžareva neko svetost, ki prevzema, vleče za seboj, ne samo slovenski narod, ampak svetilnik svetosti vsemu krščanskemu misijonskemu svetu.

Jaz osebno bolj govorim o Kerécevi gorečnosti za Božjo čast, brez katere ni svetosti, o tistem salezijanskem geslu: Daj mi duše, drugo vzemi, ki ga je živel in oznanjal, posebno v pridigah in duhovnih vajah, duhovnih pogovorih ter konferencah. Kakor don Bosko je tudi Keréc videl v grehu vsako negacijo svetosti in podrtijo notranjega življenja. Kot predstojnik je pazil na tisti "in ne vpelji nas v skušnjava" in skušal reševati vse duhovne polomije.

Keréc je bil učitelj čistosti, devištva in branitelj lepega krščanskega in redovniškega življenja. Večkrat je s svojo ognjevito odločnostjo odstranjeval vse nevarnosti. Z budnimi očmi je nadziral življenje povsod, bodisi v bolnišnici, pri negi bolnikov, pri vzgoji mladih, posebno pozornost je posvečal pri razporeditvi prostorov, da ni bilo kotičkov za posebna prijateljstva. Večkrat se je celo sprl z inženirji, ki so iskali le bolj lepe linije, kakor pa zdravo moralno okolje, primerno za nadziranje, kakor je salezijancem priporočal don Bosko.

Za življenje med sobrati in mladino je posebno vztrajal pri vzdržnosti, tudi od vseh posebnih prijateljstev, saj je kitajska mladina silno privlačna s svojo preprostostjo.

Med sobrati je z vso resnostjo skrbel, da se o nikomer ni slabo govorilo. Ali govorite dobro ali pa molčite, pravi don Bosko. Seveda je Keréc moral miriti prenapeteže, prepirljivce in godrnjače. Duh pravil je hotel vtisniti v vsako dušo.

Z zakramenti in pobožnostjo do Jezusovega in Marijinega srca pa je gojil duhovno življenje, ki je v tistih časih bilo posebno sredstvo posvečenja. Prav tako je vse posvečeval s pogostimi pobožnimi zdihljaji in duhovnost posvečenega dela, ko je vse, kar je delal, posvetil Bogu.

Redno je vsak teden opravil spoved in omogočil, da so jo lahko opravili tudi drugi. Preden je šel na pot, se je spovedal, saj je bila Kitajska polna roparjev, gverilcev in vojakov, da je bilo potovanje vedno tvegano. Vedno je bil v tem vzor. Čeprav mi je v začetku, ko sem prišel v Kunming

in sem mu pokazal list pokorščine za spovednika, rekel: Misliš, da bom k tebi hodil k spovedi? Mi imamo tu za spovednika sulpicijskega vodjo vélikega semenišča, ki je vzor duhovnosti. Vendar pa je v zadnjih letih prihajal tudi k Majcnu k spovedi prav ponižno in skesano. Vedno jo je hotel opraviti tako, kot bi bila zadnja v življenju. Po sveti spovedi je izvil rožni venec in ga molil za pokoro. Rešiti svojo neumrljivo dušo je bilo vodilo vsega njegovega dela zase in za druge.

Pogani so radi pošiljali v naše šole fante, ki so bili povečini pogani. Bile so to dobre poganske družine (kot sta govorila Braga in Keréc), nepokvarjene, po naravi krščanske, katerim je sveti Duh vklesal v srce deset božjih zapovedi. Te je Keréc evangeliziral pri verouku, z večernimi nagovori, nasveti in konferencami. Evangelij pa jim je pojasnjeval predvsem s tistim: Učite se od mene, kakor sem se učil jaz evangelija od dobrih kristjanov. Ni jih malo, ki vidijo v njem blesteč svetilni steber svetosti.

Mnogim duhovnikom, redovnikom, redovnicam in dobrim vernikom je bil duhovni voditelj. Vodil je veliko tečajev duhovnih vaj in raznih obnov. Na vse konce so ga radi vabili, da je prav zaradi tega bil veliko na poti.

Keréc je kot Dominik, don Boskov učenec, odprl Bogu svoje srce. Keréc je že kot mlad fant doma v dobri družini imel odprto srce in iskal način, kako odgovoriti na Božji klic, ki ga vabi v duhovniški poklic. Kot klerik, bogoslovec in misijonar je skušal uresničiti svojo karizmatično pot do poklica: Daj mi duše, drugo vzemi! Keréc kot mlad duhovnik v makaoški škofiji, na celinski Kitajski, povsod je iskal način, kako bi pridobil pogane za krst.

Kitajska je vrela v revolucijah. Keréc se je ravnal po svetopisemskem: Bodite preprosti kot golobje in previdni kot kače! Keréc sicer boječ (Božji dar!), je bil korajžen in se je delal pogumnega, ko pa je videl, da je nevarnost resna, se je skril v pagode in spal za maliki, ali pa jo je odkuril v Makao ali kako drugo bolj varno mesto. To svojo modrost (skupaj z boječnostjo) je tolikokrat praktično pokazal, tudi ko so ga napadali v nevarnem Čaotungu (prav to mu zameri p. Crotti, kamilijanec).

Spominjam se, da sva šla iz kunmiške škofijske palače, kamor sva se zatekla pred komunističnimi napadi na naši šoli. Tako sva šla na oddih uro hoda proti Valdesolu, ravnatelju gobavskega naselja blizu Kunminga. Greva ob potočku pod visokimi hladnimi evkaliptusi in se pogovarjava o marsičem. Ko prideva do neke koč, skoči pred naju desetleten fant s puško (vojaško; komunisti so delili orožje vsakomur,

kdor je hotel delati nered!) in kriči: Stoj, nazaj! Keréc mi reče: Pojdiva, kajti s tem smrkavcem se ni za šaliti, lahko sproži petelina! In sva jo odkurila, kolikor hitro sva mogla in se šele čez dolgo časa vsa zasopla ozrla in si umirila srce. Previdni kot kače! Nisva imele skušnjave, da bi hodila okoli, da je ne bi skupila, kot jih je skupilo veliko misijonarjev, ki so izkrevavali na cestah po Kitajski, v Vietnamu in drugod, ker so se nesmiselno izpostavljali.

Zopet drugič greva malo okrog po ozkih ulicah med starimi kočami blizu Kunminga. Prišla sva do mestnega trga, sredi katerega je bil kitajski vodnjak, iz katerega se s škafovm potegne voda za pitje. Keréc gre, da pogleda, kako je globok. Pa mu rečem: Ne glejte, kajti pred kratkim je tudi neki pastor pogledal v vodnjak in so ga obdolžili, da je vrgel strup v vodnjak. Potem so ga kot izdajalca naroda zaprli. Keréc se je prestrašil, pogledal okoli, ali ga kdo vidi, in sva hitro zginila od tam. Previdni kot kače.

Keréca je razjedala gorečnost za božjo stvar

Braga je dejal: Če hočeš vedeti, ali je župnik goreč za božjo slavo, stopi v cerkev in poglej, kakšen je oltar, prti, svečniki, albe itd. Keréc se je dosledno držal don Boskovega navodila: božja hiša mora biti okrašena z največjo ljubeznijo pobožnega duhovnika. Slava božjega kraja s tabernakljem je spodbujala Keréca h gorečnosti. Prti so morali biti snažni, vsi svečniki so se morali svetiti, knjige, oblačila, vse je moralo biti prvovrstno. Sestre so morale šivati in izdelati najlepše mašne plašče, tako da je vsakdo rad šel v cerkev, da ni vse razmetano, umazano, nepometeno. Poglej večno luč z oljem in videl boš, ali je srce duhovnika goreče, v milosti božji...

Keréc je kot arhitekt iskal vse mogoče revije in priročnike, da bi dobil pobude za zidavo cerkva, oltarjev, krstilnikov, klopi. Hotel je imeti slovesne maše, z veliko ministranti. Celo pogani so se učili katekizem, da so potem smeli pod določenimi pogoji ministrirati. Ves vesel je bil, če je kakih 40 ministrantov šlo v urejeni procesiji v cerkev. Ob strani pa so šli skavti, lepo ostriženi s pokračenimi čevlji. Saj je bil Keréc od perila do obleke ves urejen. Hotel je, da so tudi vsi pred Jezusom v tabernaklju čisti, urejeni pred Gospodom nebes in zemlje. Keréc je bil ves srečen, če so bile lepe ceremonije, lepo petje, lepe slovesnosti, predvsem ob praznikih, na katere se je pripravljaj z devetdnevnici.

A kar je glavno, hotel je, da bi bile duše res tempelj Najvišjega, okrašene s posvečujočo Božjo milostjo in lepoto brezmadežnosti. Seveda

je ob vsem tem dal veliko na svoje škofovske ornate z biretom, rdečimi nogavicami, z vsem, da ni bilo nikjer nobenega madeža.

Keréc in gorečnost sv. Frančiška Ksaverija

Bil je v Makau, od koder se vidi otok Sancijan, s čudovito obalo, na kateri je pristal sv. Frančišek in gledal na Makao, Kitajsko. Keréc in jaz sva gledala tja, da se naskrkava Frančiškove gorečnosti za duše. Keréc je otok dejansko tudi obiskal in prosil sv. Frančiška gorečnosti, da bi se duše odprle neskončni božji ljubezni in bi jih rešil malikovanja, predvsem kulta hudiča, ki ga časte v tolikih malikih. Malike namreč častijo in prosijo, da jih obvarujejo pred boleznimi, nesrečami, da se ne znesejo nad njimi in ne maščujejo... Zato jih časte, se jim klanjajo, darujejo, ljubljajo... V Budovem templju v Kunmingu je več sto malikov (kjer je prespal Marko Polo): maliki nečistosti, poželjivosti vseh vrst, jeze, hudobije vseh vrst, prave "knjige-študije" vseh mogočih grehov - res kult hudiča. Kako si je Keréc goreče želel, da bi vsi ti preplašeni človeški otroci občutili ljubezen in dobroto nebeškega Očeta in odrešujočo ljubezen Jezusa Kristusa, ki vse posvečuje s Svetim Duhom!

Keréc je imel duhovno oko

Ali je imel Keréc duhovno oko, srce in duhovni čut za božje, za urejeno, pošteno, človeško in božje? Ko sem se srečeval z italijanskimi sobraty, ki so bili musolinijevsko usmerjeni, so se nekateri posmehljivo izražali o Kerécu, češ da je šarlatan, ki pripoveduje razne fantastične dogodke. Res je, Keréc je imel talent, da je zabaval z raznimi zgodbami svoje poslušalce, tu in tam tudi v pridigah na duhovnih vajah in drugod. Res je, da je včasih njegova fantazija marsikaj polepšala, da bi ustregel poslušalcem.

Keréc je bil človek talenta in bujne fantazije. Bil pa je pobožen, premišljevalen človek. Ker sem z njim živel 16 let, lahko rečem, da je bil tudi zelo duhoven in je videl marsikaj - prst Božje previdnosti, ki posega v človeško življenje - ki ga mnogi naprednejši niso zaznali s svojimi čuti. Zdi se mi, da je on videl, kar je bilo drugim zastrto. Niso videli v globino Keréčeve duše, ki je bila kot odprta knjiga Svetemu Duhu. Ta ga je občasno, ne vedno, nekako vodil, da ne rečem, da je kot Daniel imel od Boga odprte oči in srce za stvari, težave, potrebe, red... Kaj bi našteval! To je kmalu uvidel msgr. Derouineau, nadškof v Kunmingu, to je uvidel tudi msgr. Zanin, apostolski delegat za Kitajsko.

Uvideli so, da ima Keréc neki čut za uresničenje božjih načrtov, ki se je razodeval v redu, posebno v dialogu za medsebojno sporazumevanje, zbližanje misli, za sodelovanje, za tisti vedno "Kvišku srca!", za tisti cilj, da jih vedno "imamo pri Gospodu". To sem opazil jaz in so opazili drugi. Videl sem, ko je imel ukaz, da naj pomiri razjarjene duhovnike proti msgr. Čengu, kako je v duhovnih vajah zopet vse postavil na mesto. Priča sem, kako je razne nerednosti v našem zavodu odpravil, vse postavil tja, kamor spada. Kako je npr. meni, ki še nisem imel kitajskega očesa in ušesa za inkulturacijo Kristusovega duha v srca mladih Kitajcev, pomagal, da sem to počasi dojemal. In toliko drugih primerov, ki jih bolje čutim kot pa človeško razložim.

Mnogi, tudi med Slovenci, kot so npr. Trstenjak, Jezernik, Kozar, Novak... ki so ga poznali, so videli v njem nekaj izrednega, velikega, misijskega, nekaj, kar je izžarevalo iz njegove osebnosti. Ne rečem, da vedno, pač pa, ko je bil, kot pravijo, v svojem elementu, navdihnem s Svetim Duhom.

Gotovo drži: kamor je prišel, povsod je pustil nekaj, kar je pogane, vladne in šolske oblasti prevzelo in nanje delovalo pomirjujoče; bil je zanje "knjiga Najvišjega". To je delo Svetega Duha, ki se ga je nasrkal pri kontemplaciji božjih načrtov, božjega kraljestva. To ni vsakemu dano, morda tudi Kerécu ne kot nekaj stalnega, ampak po potrebi Svetega Duha podarjeno takrat, ko je bilo nujno. In Keréc je bil dovzeten za te navdihe in razsvetljenja. Vemo, Gospod skrivnostno prihaja med svoje izvoljence, ki vidijo Kristusovo skrivnostno telo in njegovo rast, dokler se ne pojavi greh, ki zapira vrata milosti, kot je ponavljal bl. Versiglia in je ponavljal Keréc v svoji ascetiki.

Za ljudi, ki so totransko usmerjeni, ni nikdar dovolj oprijemljivo božjega na drugih ljudeh. Kdor pa pozna položaj, strmi, koliko božjega je bilo v življenju Keréca! Človek, ki je vse življenje gorel za Boga in hotel s tem ognjem vneti tudi druge.

Pet zapovedi misijonarja

Keréc je po mučeništvu škofa Versiglia (1930) veliko govoril o njegovi duhovnosti in svetem življenju. Življenjsko vodilo, s katerim se je posvetil škof Versiglia, je prevzel tudi Keréc v svoj misijonski duhovni program. O vsebini tega programa je veliko govoril v pridigah, predvsem pa na duhovnih vajah. Točke programa so: 1. Misijonar, ki ni povezan z Bogom, je kot vodni kanal, ki se je ločil od izvira. 2. Misijonar, ki veliko moli, bo veliko naredil. 3. Velika ljubezen do duš je tista, ki misijonarju

odkriva vedno nove poti v prizadevanju za blagor duš. 4. Vedno poskušajmo vse narediti najboljše, potem pa znajmo sprejeti to, kar pride. 5. Brez Marije Pomočnice smo salezijanci ničle.

Brez Marije nisem nič! Keréc je to velikokrat ponavljal. Bil je prepričan, da se lahko ob njej posveti fant, kakor se je ob Brezmadežni posvetil sv. Dominik Savio, da se lahko posveti duhovnik, kakor se je posvetil don Bosko, Versiglia in drugi. Keréc je bil globoko marijanski. Zanimiva je "usoda" kipa Marije Pomočnice, ki je bila v kamilijanski bolnišnici v Hvejceju, ki so jo po Keréčevih načrtih sezidali kamilijanci. Poleg bolnišnice je bila cerkev in župnišče, v katerem je strašilo (kot priča p. Valdesolo). Keréc je daroval lep kip Marije Pomočnice. Ko so kamilijanci morali oditi, so komunisti kip shranili v mestnem muzeju Hvejceju, kjer se nahaja še danes. Tako Marija Pomočnica še vedno varuje Keréčeve kitajske kristjane, ki so se k njej zatekali po pobožnih prizadevanjih Keréca, ki je sledil don Bosku: Gojite pobožnost do Marije Pomočnice, pa boste videli, kaj so čudeži! Br. Giordan, kamilijanski brat, je pred dvema letoma skrivaj obiskal te kraje in našel dobre katoliške družine, ki so ohranile vero. Mladim pripovedujejo o misijonarjih, ki so se požrtvovalno razdajali za njihove očete in dede.

Keréc je imel odprto srce za uboge fante. Sprejemal jih je in upal proti upanju. Imel je odprto srce za potrebe otrok in mladine brez izobrazbe, za vse, ki so živeli v temi nevednosti. Keréc je imel odprto srce za rešitev duš poganov, ki časte hude duhove, ki so v malikih. Hudič - gui (kvej) jih drži v grehah, v sužnosti mamil. Večkrat se je Keréc po dobrem kosilu pošalil: "Koliko trpimo za Božjo slavo!" Pa je res veliko trpel pri razširjanju vere, zidanju cerkva, šol, gobavskih naselbin, ambulant itd. Trpel je, ko je ljudem pomagal k napredku, k dobremu. Vem, da so bili tudi drugi misijonarji, ki so izvrstno delovali, toda Keréc je s svojim nastopom znal zasvojiti vladne gospode, konzule, strokovnjake, vse, ki so hoteli kitajskemu narodu pomagati, da bi se izkobil iz svoje yunnanske zaostalosti, revščine, neznanja, nacionalnih napak, nereda in opija... Poleg tistih, ki so Keréca osebno poznali, o njem še danes po 40-ih letih govorijo bolnišnice, šole in druge ustanove, saj je bil prav v teh ustanovah arhitekt krščanske karitativne dejavnosti. Ogenj ljubezni do kitajskega naroda v teh ustanovah še vedno tli in čaka, da se bo razplamenel.

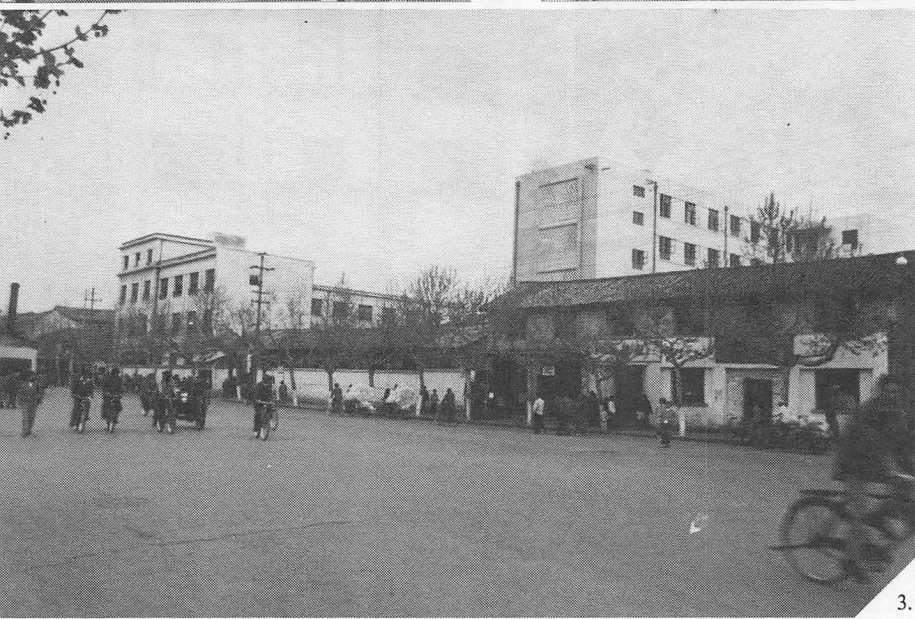
To, kar sem povedal tukaj, sem že velikokrat ponovil o Kerécu, pa naj ponovim še tokrat: Keréc je bil velik Božji mož! Vedno sem tako mislil in ravnal, danes pa to izpovem še posebej slovesno: Keréca sem postavil na svetilnik, ker mislim, da je čas za to, in da to zasluži!



1.



2.

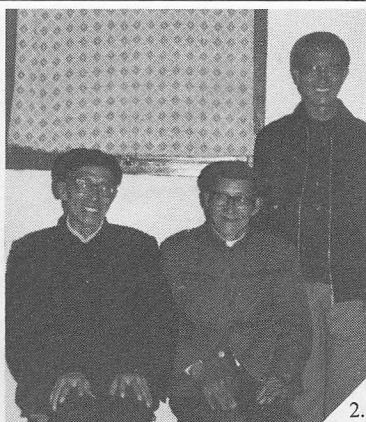


3.

1.
Keréčeva Šola modrosti v Kunmingu danes

2.
Vhod v Malo semenišče v Čaotungu danes

3.
Ulica Totunlu ob Šoli modrosti danes



1. Stolnica v Kunmingu danes

2. Salezijanska mučenca Wang in Sheng pred nekaj leti

3. Wang po 38-ih letih zapora in mučenja (živi v Hongkongu)

4. Sheng po 38-ih letih zapora in mučenja (umrl pred nekaj leti)

POZNATI KITAJSKO

prof. Mitja Saje

Kitajska nam je danes v marsičem bolj znana kot prejšnjim rodovom, vendar je še vedno ta velikanska dežela z največ prebivalci v marsičem skrivnostna. Nekaj drobcev iz tisočletne zgodovine in modrosti smo spoznali ob spremljanju misijonarja Keréca na Kitajskem, nekaj pa še v tem kratkem sestavku Mitja Sajeta, profesorja kitajščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Kratek pregled kitajske zgodovine

Na Kitajskem so se do drugega tisočletja pr. Kr. ob porečjih velikih rek sorazmerno avtohtono razvijale neolitske kulture obogatene z vplivi, ki so tja prihajali iz jugovzhodne Azije in preko srednjeazijskih step. V stoletjih, ki so sledila je prišlo v nižinah severne Kitajske do hitrega povezovanja rodovnih skupnosti v državne tvorbe s sočasnim razvojem bronaste kulture in pisave na kosteh in želvinih oklepih. Služila je predvsem za vedeževanje, a je vsebovala že vse bistvene prvine kasnejše kitajske pisave. Čeprav je bil prehod iz mlajše kamene dobe v mestno civilizacijo na Kitajskem v primerjavi z Mezopotamijo in Sredozemljem dokaj pozen, so procesi preobrazbe, ko so enkrat stekli, potekali tako hitro, da imamo že v drugi polovici drugega tisočletja pr. Kr. na velikem delu kitajskega ozemlja visoko razvito državo Shang, v tedanjem svetu eno najbolj dovršenih oblik bronaste kulture.

Obdobje Zhou je nadaljevalo široko zastavljeno graditev civilizacije. Ozemlje so razdelili na dedne fevdne posesti med člane vladarske rodbine, ki so se sčasoma tako osamosvojili, da je prišlo do velike politične razdrobljenosti. Ker se je v medsebojnem rivalstvu nastalih držav in državnic razvijala bogata kulturna in duhovna raznolikost, ki je pomenila osnovo za ves kasnejši razvoj kitajske civilizacije, imenujemo to dobo tudi obdobje klasične Kitajske in ga lahko zaradi nekaterih

podobnosti primerjamo s staro Grčijo. Družbeni sistem obdobja Zhou, temelječ na sorodstvenih vezeh rodovnega plemstva, je od sredine prvega tisočletja pr. Kr. zašel v hudo krizo, kar je dalo vzpodbudo za razvoj številnih filozofskih šol, ki so poskušale reševati nastalo krizo. Istočasno so se vedno bolj zaostrovali boji med rivalskimi državami za prevlado v kitajskem prostoru vse do zmage države Qin z zahodnega obrobja tedanjega kulturnega kitajskega sveta, ki je z brutalno vojaško silo združila kitajske dežele v prvo enotno cesarstvo.

Zaradi nečloveških naporov, vloženih v megalomanske projekte, kot pozidava kitajskega zidu (gradili so ga od III. st. pr. Kr. do XV. st. po Kr.; dolg je 2450 km, povprečno visok 16 m in širok od 5 do 8 m, z mnogimi stolpi), gradnja omrežja cest in plovnihi kanalov, gradnja nove prestolnice in cesarske grobnice z glineno vojsko, dinastija Qin ni preživela dlje od prvega cesarja, vendar je ustvarila temelje, na katerih je naslednja dinastija Han (od I. st. pr. Kr. do III. st. po Kr.) utrdila zavest o enotni državni pripadnosti, poenotila kitajsko kulturo in začrtala okvire za razvoj tradicionalne kitajske družbe. Obdobje Han je trajalo dobra štiri stoletja in je v marsičem primerljivo z rimskim imperijem. V eni državi je bil združen ves tedanji kitajski svet, kjer se je na podlagi enotne kulture, jezika, pisave in konfucijanskih načel izoblikovalo kitajsko ljudstvo, ki se zaradi identifikacije s to dinastijo odtlej imenuje ljudstvo Han.

Po razpadu hanskega imperija v začetku tretjega stoletja po Kr. so v severni Kitajski kmalu zavladata različna nomadska ljudstva, ki so bila vso zgodovino do moderne dobe glavna nevarnost za Kitajsko, na poljedelstvo oprto civilizacijo. Zaradi bega pred nomadskimi vdori se je vse več Kitajcev selilo na jug, kjer je preživelo več, po hanskem ustroju, novo nastalih kitajskih držav, ki pa niso več imele dovolj vitalnosti za obnovo nekdanje veličine hanskega cesarstva. Kljub nestabilnim razmeram se razvoj kulture in tehničnih znanj, ki so bila že v času dinastije Han enakovredna in na nekaterih področjih celo presegala rimsko Evropo, ni zaustavil, naslednja značilnost tega obdobja pa je bilo hitro širjenje budizma tako med Kitajci kot tudi med tujimi ljudstvi, ki so gospodovala severni Kitajski.

Kot je v Evropi še dolgo preživel mit o ponovni vzpostavitvi rimskega cesarstva, so podobna stremjenja na Kitajskem, kjer je bila stopnja kulturne enotnosti večja, privedla do uspeha proti koncu šestega stoletja. Združitev je vznikla iz severne Kitajske kot plod sinteze med kitajsko tradicijo in tujimi vplivi, ki so jih vnesla tedaj že močno asimilirana in zato nič več nomadska ljudstva, kar je dalo nov zagon

razvoju kitajske civilizacije. Z nastopom dinastije Tang, ki ji velja laskav vzdevek zlata doba kitajske kulture, se je v VII. in VIII. stoletju pričelo obdobje, ki pomeni višek tradicionalne Kitajske in je s presledki trajalo vse do mongolske okupacije v drugi polovici XIII. stoletja. Centralizirano urejena država z visoko stopnjo družbene mobilnosti in sistemom, ki je na podlagi znanja in klasične izobrazbe izbiral najbolj sposobne ljudi za visoke državne službe, je omogočilo tedanji Kitajski razvijati številne ustvarjalne sposobnosti, tako da je bila v tem srednjeveškem obdobju daleč najbolj razvita in tudi gospodarsko najmočnejša država na svetu. Dolga obdobja miru in prosperitete so v času dinastije Tang botrovala visoki plimi umetnosti z vrhom v pesništvu. Prestolnica Chang'an je bila največje in najbolj svetovljansko mesto na svetu, odprto za vse tuje vplive in ideje. Vendar se je gospodarsko središče države postopoma že preselilo proti jugu v rodovitnejšo pokrajino ob spodnjem toku Dolge reke (Yangzi), kar je v končni posledici privedlo do padca dinastije Tang in ustanovitvi dinastije Song blizu novemu naravnemu težišču.

Najprej je po več desetletjih medvladja, zaznamovanega z menjavanjem različnih vojaških diktatur, večino kitajskega ozemlja v sredini X. stoletja združila dinastija Severni Song s prestolnico Kaifeng sredi nižine med obema velikima rekama (med Rumeno in Dolgo reko). Ta dinastija si je delila kitajsko ozemlje s pokitajčenim ljudstvom Kitan, ki so vladali delu severne Kitajske iz današnjega Pekinga, kot dinastija Liao. Zanimivo je, da smo od njih preko Rusov dobili slovensko ime za Kitajsko, kajti ko jih je v začetku XI. stoletja proti zahodu pregnalo še bolj bojevito ljudstvo Jurčen in v Pekingu ustanovilo dinastijo Jin, so Kitani zanesli kitajsko kulturo v osrednjo Azijo in tam ustanovili državo Kara Kitaj, po kateri so jih Rusi poistili s kitajsko kulturo in po njih imenovali vso Kitajsko. Jurčeni so hitro zavojevali vso severno Kitajsko do Dolge reke in prisilili dinastijo Song, da se je umaknila še bolj na jug, kjer so ustanovili dinastijo Južni Song s prestolnico, kjer je sedanje mesto Hangzhou. Čeprav je bila država Južni Song okrnjena na manj kot polovico ozemlja nekdanje dinastije Tang, je v njej živelo več kot tri četrtine vsega kitajskega prebivalstva. Tak je bil rezultat večstoletnega pomikanja težišča proti jugu. Rodovitnost južne Kitajske in uvajanje izpopolnjenih poljedelskih metod, ki so omogočale več žetev letno, je botrovalo novemu razcvetu kitajskega gospodarstva in kulture, ki je kljub relativni majhnosti države Južni Song prekašal vsa dotedanja obdobja. Na področju kmetijstva, tehnike, urbanizacije, zdravstvene zaščite in razširjenosti izobrazbe je tedanja Kitajska dosegla raven, ki so

jo zahodne države presegle šele po industrijski revoluciji na podlagi dosežkov moderne znanosti.

Visoko civilizirana Kitajska se je v XIII. stoletju soočala z novo nomadsko nevarnostjo s severa, tokrat v podobi Mongolov, ki so po uspešni vojaški organizaciji in okrutnosti prekašali vse dotedanje osvajalce. Po vdoru v severno Kitajsko so potrebovali dobri dve desetletji, da so pokorili državo Jin in nato še štiri desetletja vojne, da so zlomili odpor južne Kitajske in v sedanjem Pekingu ustanovili svojo dinastijo Yuan, ki je ponovno združevala vsa kitajska ozemlja. Že v začetku svojih osvajanj so se Mongoli oprli na gospodarsko moč severne Kitajske, ki je kljub silovitemu opustošenju delala za potrebe mongolskega vojaškega stroja. Z osvojitvijo južne Kitajske, ki je bila manj opustošena, a so jo zato držali v veliko hujši podrejenosti, so si pridobili še močnejšo gospodarsko bazo in prav zaradi izkoriščanja kitajskega gospodarstva in tehnike v podporo svoji vojski so Mongoli uspeli ustvariti največji imperij v svetovni zgodovini. Kitajski je obdobje mongolske nadvlade poleg številnejših prometnih povezav s svetom prineslo predvsem pustošenje, ponižanje in trpljenje, vendar je tudi tako prizadeta Kitajska na prve obiskovalce, ki so prihajali tja iz Evrope, delovala zelo impresivno. Koristi od teh stikov je imela predvsem Evropa, saj je prevzela številne kitajske tehnične dosežke, medtem ko sama Kitajski takrat še ni mogla veliko ponuditi.

V kitajskem kulturnem okolju je mongolska oblast kmalu oslabela. Najmočnejši upori proti Mongolom so se razplamteli v prvi polovici XIV. stoletja v razvitih predelih južne Kitajske in voditelj, nekdanji budistični menih, ki je spretno povezal različne uporniške skupine, je leta 1368 v Nanjingu ustanovil dinastijo Ming in nato v nekaj letih osvobodil še preostala kitajska ozemlja. Državo je uredil po vzoru dinastije Song in še izpopolnil sistem državne uprave. Močan vladar je bil tudi njegov naslednik, ki si je prisvojil prestol z vojaškim udarom in v začetku XV. stoletja prestavil prestolnico v Peking. V tem času se je okrepila svetovna vloga Kitajske, ki je poskušala razširiti svoj vpliv kot osrednja in najbolj kulturna država na čim večji krog držav, ki bi sprejele vazalno tributarno odvisnost v okviru kitajske svetovne ureditve. V ta namen so poslali sedem velikih pomorskih ekspedicij s po več deset tisoč ljudmi ob obalah Azije vse do vzhodne Afrike, ki so v tributarne odnose s Kitajsko s pomočjo bogatih darov pritegnile nad trideset azijskih držav. Vendar se je prevelik poudarek na posnemanju tradicije iz časa dinastije Ming kmalu sprevrgel v dogmatični konservativizem, ki je zaviral razvoj in pahnil državo v izolacijo, saj so prekinili vsa

pomorska potovanja in nato celo prepovedali, razen uradnih, vse stike Kitajcev s tujino. Po prvih dveh cesarjih se je kmalu pričela dekadenca in rahljanje družbenih vezi z vsemi znaki dinastičnega zatona, vendar se je dinastija zaradi izredne trdnosti družbenega sistema obdržala še celi dve stoletji, dokler se ni končno zrušila pod težo hude finančne krize, zunanje nevarnosti in kmečkih uporov, ki so zavzeli celo Peking.

V času hude družbene krize ob koncu dinastije Ming so se za prevzem oblasti na Kitajskem pripravljali Mandžurci, ki so bili pravzaprav Jurčeni, a so si, zaradi spomina na njihovo okupacijo severne Kitajske v XII. stoletju, izbrali novo ime. Mandžurci so že povsem prevzeli kitajsko kulturo in so se predstavljali kot nosilci izvirnega konfucijanskega nauka in rešitelji tradicionalne Kitajske, zato jih je del kitajskih izobražencev sprejel z naklonjenostjo, kot varuhe reda in tradicije. Ko so jih Kitajci poklicali, da vzpostavijo red v Pekingu, so Mandžurci leta 1644 tam oklicali novo dinastijo Qing in si kmalu podredili celotno Kitajsko, razen Taiwana, kamor so se zatekli somišljeniki bivše dinastije. Zaradi dobre organizacije in učinkovite vlade je bila Kitajska prvih sto let mandžurske oblasti mogočen in trden imperij, ki se je razširil še v Tibet, Mongolijo in osrednjo Azijo, vendar pa je bil vklenjen v neprebojne spone tradicionalizma. Mandžurci so se izkazali za še bolj pravoverne konfucioniste in so na silo vzdrževali okoreli in preživeti družbeni sistem, ki ni dopuščal novosti in je zaradi hitrega naraščanja prebivalstva proti koncu XVIII. stoletja zašel v vedno hujšo družbeno krizo. Kriza se je sredi XIX. stoletja zaostрила z izbruhom številnih uporov, od katerih je samo upor taipingov zahteval 50 milijonov žrtev. Notranjo krizo tradicionalne agrarne družbe so še povečali konflikti z zahodnimi državami, ki so zahtevale odprtje Kitajske za svoje gospodarske interese in za misijonarsko delo. Izziv Zahoda je predstavljal za Kitajsko nerešljiv problem, zlasti ker je na vsak poraz, kot na primer v opijskih vojnah, reagirala s še večjo mero konservatizma, kar jo je neizbežno vodilo v nove konflikte in poraze, dokler ni mandžurska dinastija postala praktično marioneta velikih zahodnih sil, ki so si razdelile vplivna območja in potisnile Kitajsko v polkolonijalni status. Ker mandžurska vlada ni bila pripravljena sprejeti nobenih reform, jih je čas vedno bolj prehiteval, Kitajska pa je tonila v vedno hujšo krizo in revščino. Tudi meščanska revolucija, ki je pod vodstvom dr. Sun Yatsena leta 1911 vrgla s prestola mandžursko dinastično oblast, ni mogla rešiti kitajske krize, kajti edina še delujoča oblika oblasti je bila vojska, ki je hitro pričela slediti zgolj lastne cilje.

Severna Kitajska je kmalu razpadla na posamezne domene, ki so jim, vsak s svojo vojsko, vladali vojaški mogotci, medtem ko je na jugu narodna stranka guomindang pričela organizirati svojo politično bazo in usposabljeni lastno vojsko. V tem obdobju je stranka guomindang sodelovala s komunistično partijo, ki je v dvajsetih letih pričela širiti svoj vpliv med novo nastajajočim delavstvom v velikih kitajskih mestih. Na vojaškem pohodu za ponovno združitev Kitajske, ki ga je vodil general Chiang Kaishek (Čankajšek), je bilo to sodelovanje pretrgano, potem ko je Chiang Kaishek leta 1927 krvavo zadušil upor komunistov v Shanghaju (Šanghaj). Od tedaj dalje je na Kitajskem divjala državljanska vojna med guomindangom in komunisti, ki so se pod vodstvom Mao Zedonga (Maocetung) oprli predvsem na obubožane kmečke množice in vodili revolucijo po vzoru nekdanjih velikih kmečkih uporov, ki so v kitajski zgodovini večkrat privedli do zamenjave dinastij. Državlјanska vojna je bila prekinjena le v času japonske okupacije, ko je bil Chiang Kaishek po sianskem incidentu prisiljen sprejeti sodelovanje s komunisti v skupnem boju proti japonski agresiji. Po koncu druge svetovne vojne se je državljanska vojna na Kitajskem nadaljevala vse do končne zmage komunistov, ki so leta 1949 v Pekingju razglasili Ljudsko republiko Kitajsko, medtem ko se je Chiang Kaishek z ostankom sil guomindanga umaknil na Taiwan.

Kitajski duhovni svet

Za kitajsko duhovno izročilo je značilno prepletanje številnih verovanj, legend in mitov. Ti so se mešali z nauki filozofskih šol in religioznimi vplivi, ki so prihajali iz tujine. Pri tem ne moremo govoriti o kaki posebni urejenosti, niti o konsistentnosti celotnega sistema, ker so v teku zgodovine posamezne ideje pridobivale ali izgubljale svoj pomen, prehajale od enega verovanja k drugemu, ali iz filozofije v verovanje in obratno, ali pa je v dogajanja posegla kar cesarska avtoriteta in mimogrede degradirala kakšno božanstvo in ustoličila novo.

Najstarejši kitajski običaji izvirajo iz kulta rodovitnosti in so se že v obdobju Shang izoblikovali na eni strani v čaščenje prednikov, predvsem v funkciji vedeževanja med plemstvom, in na drugi strani v čaščenje božanstva She, ki naj bi vaški skupnosti zagotavljal bogato letino. Zanimivo je, da se je čaščenje prednikov razširilo na vso populacijo in se v skoraj nespremenjeni obliki ohranilo do moderne dobe,

ko morajo moški potomci opravljati določene obrede, da lahko duše umrlih obdržijo uradniške položaje v vladi na nebeškem dvoru in po svojih močeh pomagajo družini na zemlji, medtem ko se je božanstvo She povsem izgubilo in je ostalo le simbolično prisotno v pismenki she, ki jo na primer najdemo v besedah družba, komuna in socializem.

Krutost naravnih razmer, ki jim je izpostavljena predvsem severna Kitajska, je v Kitajcih vzbudila močan občutek odvisnosti od naravnih sil, ki jih simbolizirata dve nasprotno delujoči sili yin in yang. Kot utelešenje moškega in ženskega oziroma pozitivnega in negativnega principa ti dve sili v neprestani interakciji in spreminjanju poustvarjata celotno stvarnost in skupaj predstavljata dao kot pot ali zakon narave. Tak način dojemanja sveta je bil že od najzgodnejših dokumentiranih časov v srčki kitajske miselnosti in je kasneje vključen v razne filozofske sisteme, kot šola yin yang, daoizem in neokonfucionizem ostal vseskozi prisoten v kitajski civilizaciji.

Za obdobje klasične Kitajske pred prvo združitvijo v imperij je bila značilna izredno pestra duhovna dejavnost, ki jo s prispodobo imenujemo cvetenje sto filozofskih šol. V časih hude družbene krize, ki jo je preživljala politično razdrobljena Kitajska, so se pojavljali raznovrstni učitelji ter ustanavljali svoje filozofske šole, ki so dobesedno tekmovalle med seboj, kako rešiti obstoječo krizo in ponuditi boljši recept za stabilno družbo. Paleta ponujanih rešitev je bila zelo široka, od takih, ki so temeljile na najnižjih vrednotah in zagovarjale, da je osnovno vodilo sebičnost vsakega posameznika, usmerjena v doseganje največjih osebnih užitkov, do mohistov, ki so s stališča najvišjih vrednot univerzalne ljubezni zagovarjali, da je ljubezen glavni princip vseh odnosov med ljudmi. Med glavnimi konkurenčnimi šolami konfucionistična in daoistična, ki sta kasneje najbolj vidno zaznamovali kitajsko miselnost, niti nista bili najbolj razširjeni, ampak je bila to mohistična, ki je prav pred koncem obdobja klasične kitajske doživela največjo popularnost. Vendar nobeni od omenjenih šol ni uspelo uveljaviti svojega modela rešitve, ampak je začasno triumfirala legalistična šola, ki je zahtevala strogo podrejanje zakonom, kar je vodilo v militarizacijo države. Na osnovi te doktrine je država Qin z vojaško silo pokorila vse druge države in v združenem imperiju uvedla novo legalistično ureditev, ki je odpravila dotedanje plemstvo, uvedla kategorijo zakonsko izenačenih državljanov in ukinila vse ostale filozofske šole, kar so dosegli s prepovedjo in doslednim sežiganjem vseh knjig, ki niso služile koristi države.

Ker se je dosledna legalistična ureditev izkazala za preveč rigorozno, je naslednja dinastija Han obudila iz pozabe nauk Konfucija in ga ustoličila kot svojo državno doktrino. Konfucijeva šola je svoje čase poskušala reševati družbeno krizo z vračanjem v preteklost, zato je iskala dobre zgledе v zgodovini, povzdigovala staro literaturo in poskušala obnoviti dobre stare čase iz zgodnjega obdobja dinastije Zhou, ko je hierarhična struktura rodovnega plemstva še omogočala družbeno stabilnost. Z ukinitvijo dednega plemstva so ti časi na Kitajskem za vedno minili, zato se je moral tudi konfucionizem prilagoditi novim razmeram združenega imperija. Presedans za imperij so našli v legendarnih mitoloških vladarjih Yao, Shun in Yu. Plemenitost ni bila več dedni privilegij, ampak jo je nandomestila vrlina, ki jo je bilo mogoče pridobiti z izobrazbo. Zato je bila za Kitajsko od tedaj dalje značilna družbena elita konfucijanskih izobražencev, ki je s poudarjanjem klasične literature dajala prevladujoč ton kitajski civilizaciji vse do začetka tega stoletja. Preko uradniškega upravljanja države so si izobraženci zagotavljali politično moč in utrdili sistem hierarhičnih odnosov, temelječ na konfucijanskih vrednotah spoštovanja do starejših, lojalnosti podrejenih in blagohotnega pokroviteljstva nadrejenih. Vendar je iz praktičnih razlogov obvladovanja tako velike države prišlo do zlitja konfucionizma z nekaterimi načeli legalizma, tako da so principi dobrohotnosti in tolerance veljali le med pripadniki izobražene elite, medtem ko so za navadne ljudi veljali strogi zakoni, s čimer se je na Kitajskem dejansko uveljavila dvojna morala.

Ob konfucionizmu je od starih filozofskih šol preživel edino še daoizem, ki je po eni strani s svojim poudarjanjem naravnosti in spontanosti predstavljal protiutež togemu in racionalističnemu konfucionizmu, navdihoval predvsem umetnosti ter omogočal umik v samoto in ekscentričnost izobražencem, ki se niso povsem podrejali družbenim normam. Tako je daoizem postal neke vrste dopolnilo in popravek tradicionalne družbene ureditve in nepogrešljiv del kitajske civilizacije. Po drugi strani je daoizem sprejel številna verovanja o delovanju naravnih sil, izpopolnil sistem petih strani neba (4 plus center), ki jim ustreza pet svetih gora, pet elementov, pet barv, pet notranjih organov itd., vključil obrede izganjanja duhov in številna lokalna verovanja in postal ljudska religija, ki se je močno razširila med preprostim prebivalstvom. Ker je daoizem vključeval tudi alkemijo in druge paraznanosti in vzpodbujal raziskovanja od iskanj eliksirjev nesmrtnosti do konstruiranja tehničnih naprav, pripada prav daoizmu zasluga za

številna odkritja, ki so popeljala Kitajsko na položaj daleč najbolj razvite države srednjega veka.

Za utrditev oblasti je vladajoča elita v času dinastije Han ustanovila še posebno državno religijo, kjer je bilo najvišje božanstvo Nebo, v čigar imenu je na zemlji s pomočjo nebeškega mandata vladal cesar. Po konfucijanski razlagi je bil cesar obvezan vladati na osnovi visokih moralno etičnih načel, sicer je lahko izgubil nebeški mandat, kar je opravičevalo zamenjavo dinastije. V državno religijo so spadali še obredi, povezani s soncem, zemljo in kmetijskim koledarjem, ki jih je moral opravljati cesar, ter čaščenje Konfucija, ki so mu postavili templje, imenovane tudi templje literature. V njih so se zbirali izobraženci ob diskusijah o literaturi in moralno-etičnih vprašanjih, s katerimi se je konfucijanska filozofija največ ukvarjala in so bili bolj posvetne kot religiozne narave.

V nestabilnih razmerah po razpadu hanskega imperija je kot tuja religija iz Indije prodrli severni ali Mahayana budizem in se hitro razširil po vsej Kitajski, saj je obljubljal osvobajanje od tuzemeljskih nadlog in upanje v odrešitev po smrti. Razvile so se nekatere tipično kitajske budistične sekte, kot na primer sekta tiantai, ki je budistično misel dopolnila z elementi kitajskega racionalizma in razvila poglobljen filozofski koncept, ali sekta chan (poznana tudi kot kasnejši japonski zen), ki se je otresla ceremonijalnega balasta in v kombinaciji z izvirnimi idejami daoistične filozofije iskala metode neposrednega razsvetljenja. Kljub zanimivim vzorcem, ki jih je ustvarilo mešanje kitajskih in budističnih idej, je nekako od XIII. stoletja dalje na Kitajskem v glavnem prevladala povsem preprosta oblika budizma, in sicer sekta Amida Bude, ki za vstop v svoja nebesa ni zahtevala drugega kot vneto ponavljanje imena svojega ustanovitelja Amida Bude. Budizem in daoizem sta kmalu postali konkurenčni religiji, zato sta pričeli ena od druge prevzemati vse, kar je bilo za ljudi privlačno in tako so se zunanje razlike med obema religijama sčasoma precej zbrisale.

V času dinastije Tang, ko je bila Kitajska najbolj odprta v svet, je odprto sprejela razne tuje religije, kot manihejstvo, nestorijanstvo, zaratrustrovstvo, židovstvo in islam, najbolj pa se je v tej dobi razširil in razbohotil budizem, ki je prodrli skoraj v vse pore življenja in močno povečal svoj družbeni vpliv. Ko je proti koncu dinastije Tang budizem že začel gospodarsko ogrožati državo, je prišlo leta 845 do pregona tujih religij, ki je izkoreninil manihejce, nestorijance in zaratrustrovce. Židovstvo je v majhnih skupinah preživelo do 19. stoletja, medtem ko je

bilo muslimanom zaradi strateških razlogov arabske nevarnosti dokaj prizaneseno in so se kasneje postopoma širili, tako da jih je zdaj že skoraj 10 milijonov med samimi Kitajci in še vsa turška ljudstva kitajske srednje Azije, kot Uiguri, Kazaki, Tatari in Uzbeki. Verski pregon je zadal hud udarec budizmu, saj so uničili 4.600 samostanov, 40.000 svetišč in razgnali nad četrto milijona menihov in nun in je bil kasneje njegov družbeni pomen bistveno zmanjšan. Okrepila se je laična zavest in vpliv konfucijanskih izobražencev, ki so večinoma prezirali religije kot praznoverje neukega ljudstva, vendar so jih do neke meje tolerirali, ker so se zavedali, da usmerjane verske dejavnosti krepijo stabilnost države. Zato so, kmalu ko si je budizem spet nekoliko opomogel, podredili cerkev ministrstvu za obrede in strogo določili, koliko templjev in menihov sme imeti vsak okraj ali mesto.

Novi vzpon konfucionizma je doživel svoj vrhunec in teoretično izpopolnitev v neokonfucionizmu dinastije Song, ko je filozof Zhu Xi formuliral konfucionizem kot vseobsežen kozmološki in družbeni sistem. V tej obliki je konfucionizem zavladal kot edina zveličavna doktrina, ki je kmalu postala zelo dogmatična. Prvotni filozofski konservativnosti konfucionizma se je pridružil še močan politični konservatizem, ki je s pomočjo državne prisile začel dušiti drugačne poglede in ideje. Po kratkem obdobju nekoliko večje intelektualne svobode v času mongolske nadvlade se je v obdobju dinastij Ming in Qing konservatizem uradne konfucionistične ideologije še okrepil in pričel ovirati nadaljni razvoj kitajske omike. Na vse večje izzive zunanjega sveta je konfucionizem in z njim kitajska družba reagiral z vedno hujšim zapiranjem vase, s čimer se je družbena kriza tradicionalne Kitajske zmeraj bolj zaostrovala.

V prvih stikih Kitajske z zahodno civilizacijo so ne posebno izobraženi pomorščaki in trgovci v glavnem potrdili kitajske predstave o barbarih iz dežel onkraj zahodnega morja, zato so stike z njimi omejili na minimum in jih izolirane v enklavi Makao držali v primerni distanci. Do intelektualnega stika med obema civilizacijama je prišlo šele s prihodom jezuitov na Kitajsko konec 16. stoletja. Jezuiti so se zavedali civilizacijskih razlik, zato so se učili kitajščine in študirali klasične kitajske tekste, da so lahko komunicirali s kitajskimi izobraženci, ki so jih sprejeli za enakovredne sogovornike. S takim pristopom in s posredovanjem novih astronomskih in matematičnih znanj so si pridobili velik ugled na dvoru, kjer so v XVII. in XVIII. stoletju vodili oddelek za astronomijo in matematiko in preko tega visokega položaja opravljali

tudi svoje misijonarsko delo. Med njimi je bil tudi Slovenec Avguštin Hallerstein, ki je bil v letih 1746 do 1774 dvorni astronom in nato predstojnik matematičnega oddelka na dvoru v Pekingu.

V XIX. stoletju se je v prizadevanju velikih kolonijalnih držav za gospodarsko podreditev in razkosanje Kitajske misijonarstvo pogosto vključevalo v politične interese teh držav in pomagalo utirati pot kolonialnemu osvajanju, zato je bil odpor proti tujemu gospodstvu pogosto usmerjen tudi proti misijonarjem in širjenju krščanstva. Problem se je še zaostroval, ker se kitajska vladajoča struktura ni bila sposobna zoperstaviti prodoru Zahoda in je v svoji nemoči podpihovala predsodke in sovražno razpoloženje do misijonarjev in krščanstva med preprostim ljudstvom, kar se je na primer v zelo hudi obliki manifestiralo ob tako imenovani vstaji boksarjev leta 1900.

V XX. stoletju so se šele v agoniji starega sistema počasi začele uveljavljati nove družboslovne ideje, medtem ko so tehnična znanja poskušali prevzemati že v drugi polovici XIX. stoletja, da bi modernizirali vojsko in delno industrijo. Ko se je prva generacija mladih izobražencev uprla klasični kitajski izobrazbi, so se najprej navdušili za darvinizem in pozitivizem. Nato so začele ideje, kako reševati katastrofalno kitajsko krizo, kar prehitevati druga drugo, dokler ni s sovjetskim zgledom nazadnje našel plodna tla marksizem. Kljub uveljavljanju evropskih idej pa ostaja miselni svet Kitajske še vedno močno prežet s koreninami lastne duhovne tradicije, tako da se vsak prevzeti koncept ohranja le v kombinaciji z vrednostnimi kriteriji in spoznanji izvirnega izročila.

Kitajska pisava

Kitajska pisava se je razvijala na podlagi slikovnega zapisa, na primer sonce je bilo prvotno stilizirana podoba sonca v obliki kroga s piko v sredini, oko slika očesa, konj stilizirana podoba konja ipd., ter simbolnega zapisa, na primer pojem zgoraj je predstavljala krajša črta nad osnovno dolgo črto in podobno je pojem spodaj ponazarjala kratka črta pod dolgo črto. Take pismenke, ki predstavljajo neposredno slikovno ponazoritev predmeta ali pojma, imenujemo enostavne pismenke in jih je v kitajski pisavi relativno malo, le okoli 200. Bogatejši besedni zaklad je terjal mnogo širšo možnost zapisovanja, zato so Kitajci že sredi drugega tisočletja pr. Kr., ko so pisavo uporabljali predvsem za pisanje

orakljev na kosti in želvjje oklepe, razvili principe za tvorbo sestavljenih pismenk, s katerimi so lahko zapisali poljubno število novih besed.

Glede na to, da je bila stara kitajščina korenski jezik z nepregibnimi enozložnimi besedami, je bil pojmovni zapis vsake besede s svojo pismenko zelo primerna oblika pisave. Problem, kako povečati število pismenk, so najprej reševali tako, da so obstoječim enostavnim pismenkam dodali še kakšno potezo, s katero so označili določeno posebnost in tako dobili pismenko z novim pomenom, na primer s potezo, ki v pismenki za drevo označi deblo, dobimo novo pismenko s pomenom deblo oziroma izvor. Enostavne pismenke so začeli uporabljati kot gradbene elemente za oblikovanje sestavljenih pismenk, in sicer najprej na osnovi pojmovnih zvez, ki so jih dajale kombinacije posameznih osnovnih pismenk. Tako pomeni kombinacija polje in sila moškega, dve drevesi gaj, tri drevesa gozd, ženska pod streho mir, ženska in otrok imeti rad oziroma dobroto, človek ob drevesu počitek oziroma počivati, sonce in luna svetel, prašič pod streho dom oziroma družina itd. Vendar je tudi na temelju takšnih logičnih zvez nastalo le omejeno število pismenk, ne več kot nadaljnjih 800 pismenk, zato je bil za polni razvoj kitajske pisave potreben še bolj univerzalen princip, ki bi presegal omejitve, izhajajoče iz slikovnega izvora pisave.

Polno razvitost je kitajska pisava doživela šele s korakom v delno abstrakcijo, ko so nekatere enostavne pismenke oziroma določene slikovne konstrukcije v pismenkah pričele delovati izključno kot nosilci glasovne vrednosti in jih zato imenujemo fonetiki. Sčasoma se je razvilo okoli 800 fonetikov, s pomočjo katerih je nastala daleč največja skupina kitajskih pismenk, ki jih imenujemo piktofonograme. Te pismenke so sestavljene iz dveh delov, in sicer iz pomenskega in iz fonetskega dela. Pomenski del predstavlja enostavna pismenka, ki ima lahko prirejeno obliko glede na pozicijo, kjer se v novi pismenki nahaja, vendar ohranja zvezo s pojmovnim načinom pisanja, zato nam nakazuje pomen pismenke. Enostavne pismenke, ki delujejo kot pomenski deli v sestavljenih pismenkah, imenujemo radikale ali ključne, ker lahko po njih razvrščamo kitajske pismenke. Tako imajo vse pismenke, ki pomenijo razne vrste dreves, les in lesene predmete kot svoj pomenski del oziroma radikal znak za drevo; imena rek, voda in opravila z vodo, imajo znak za vodo; imena zelišč, trave, cvetlic in zelenjave, znak za travo; pismenke, ki pomenijo čustvovanja in občutke, imajo znak za srce itd. Drugi del teh pismenk je glasovni del oziroma fonetik, ki nakazuje, kako se pismenka izgovarja. Na primer enostavna pismenka s pomenom konj se izgovarja "ma" (v 3. tonu), vendar lahko v sestavljenih

pismenkah znak za konja predstavlja le fonetik, ki pove, da se ta pismenka izgovarja ma, čeprav lahko varira glede na ton, saj je kitajščina tonski jezik in se vsak zlog lahko izgovarja v štirih različnih tonih. Tako pismenka, sestavljena iz znaka za žensko in znaka za konja, kjer je ženska radikal in konj fonetik, pomeni mati in se izgovarja ma (v 1. tonu); kombinacija znaka za usta in znaka za konja, pomeni vprašalnico ali in se izgovarja ma (nevtrarno brez tona); dvoje ust in konj pomeni preklinjati in se izgovarja ma (v 4. tonu). Vendar ni nujno, da bo znak za konja vedno v vseh sestavljenih pismenkah deloval kot fonetik, ampak v nekaterih pismenkah lahko deluje tudi kot radikal, kot na primer v pismenki jahati, zato je važno razlikovati, kateri del pismenke je radikal.

Na podlagi kombinacije pomenskega in glasovnega dela je nastalo največ pismenk, saj so jih po tem principu lahko poljubno tvorili, zato ni čudno, da je v teku stoletij nastalo veliko balasta. Med skoraj 40.000 pismenkami, ki jih je zbral slovar Kangxi konec 18. stoletja, jih sodobni kitajski jezik uporablja še okoli 8.000, čeprav za srednješolsko izobrazbo zadostuje poznavanje okoli 4.000 pismenk. Poleg navedenih tipov pismenk je v kitajskem jeziku še manjše število pismenk, ki na prvi pogled nimajo jasne strukture, ker je kdaj v preteklosti prišlo do zamenjave dveh pismenk in je v rabi ostala taka, ki ni imela zveze s prvotnim pomenom, ali pa je kdaj v preteklosti pri prepisovanju prišlo do napake in se je kasnejšim rodovom ohranila napačna oblika.

Ker se je razvoj kitajske pisave odvijal dokaj zgodaj, imamo v prvem tisočletju pr. Kr. že izdelan sistem, ki se v bistvenih prvinah ne razlikuje od sodobnega. Seveda je še vedno rastle število pismenk, ki so jih tvorili, kot je naraščal besedni zaklad jezika, pa tudi pomeni so se z razvojem jezika spreminjali in razvijali. Pomembne spremembe so pismenke doživele po oblikovni plati, ker so se morale prilagajati sredstvom, s katerimi so jih pisali. Od vrezovanja v kosti so prešle še fazo vlivanja v bron in pisanja na deščice, dokler jim ni dalo končne oblike pisanje s čopičem na papir ali svilo. Uporaba čopiča se je razširila v času dinastije Han, ko so pisavo tudi standardizirali in tako zadnjih dva tisoč let kitajska pisava ni več doživljala bistvenih sprememb. Pisanje s čopičem je zahtevalo preoblikovanje vseh krivulj v ravne, lomljene in poševne poteze in tako se je na primer znak za sonce, ki je bil nekoč krog s piko v sredini, spremenil v četverkotnik z vodoravno črtico v sredini. Kasneje so se razvili še različni lepopisni slogi pisave, kot na primer normalni, uradniški, korzivni in travni ali pisani slog, za katerega je značilno pisanje z vezanimi potezami.

Ker je kitajska pisava relativno zgodaj dosegla svojo končno fazo, je po svoje močno vplivala na nadaljni razvoj kitajskega jezika. Jezik, ki je bil s pojmovno pisavo povsem definiran, je pričel glasovno siromašiti in je pogovorno postajal vedno manj razumljiv. Zato je živi pogovorni jezik začel postopoma razvijati nove, bolj razumljive oblike z uvajanjem dvo- in večzložnih besed, s čimer se je povečevalo razhajanje med pisanim in pogovornim jezikom. Sodobna kitajščina je tako nastala šele v dvajsetih letih tega stoletja, ko je takratna napredna kitajska inteligenca pričela z obstoječo pisavo pisati živo pogovorno kitajščino. Sodobna kitajščina zato vsebuje mnogo večzložnih besed, ki so pomenske skovanke in jih pišemo tako, da zapišemo vsak zlog s svojo pismenko.

V L.R. Kitajski so po revoluciji na osnovi principov pisane pisave pismenke delno poenostavili, medtem ko so na Taiwanu, v Hongkongu in med prekomorskimi Kitajci še vedno v rabi stare pismenke v svoji prvotni kompleksni obliki. V teku zgodovine so kitajsko pisavo za zapisovanje svojih jezikov prevzeli tudi Vietnamci, Korejci in Japonci, od katerih jo Japonci v kombinaciji s fonetično zlogovno pisavo, uporabljajo še sedaj, le da so število pismenk, ki jih še uporabljajo, zmanjšali na manj kot tri tisoč.

日	[rì]	sonce
目	[mù]	oko
马	[mǎ]	konj
上	[shàng]	zgoraj
下	[xià]	spodaj
木	[mù]	drevo
本	[běn]	deblo, izvor
田	[tián]	polje
力	[lì]	sila
男	[nán]	moški
林	[lín]	gaj, nasad
森	[sēn]	gozd
女	[nǚ]	ženska
安	[ān]	mir
子	[zǐ]	otrok
好	[hǎo]	imeti rad, dobrota, dober
人	[rén]	človek
休	[xiū]	počivati
月	[yuè]	luna, mesec
明	[míng]	svetel

豕	[shǐ]	prašič
家	[jiā]	dom, družina
妈	[mā]	mama
吗	[ma]	ali (vprašalnica)
骂	[mà]	preklinjati

纪励志 [jǐ lì zhì] kerec

纪 [jǐ] disciplina; zapisati; obdobje, doba

励 [lì] bodriti, spodbujati

志 [zhì] volja

马义诚 [mǎ yì chéng] Majcen

马 [mǎ] konj

义 [yì] pravičnost

诚 [chéng] pošten, iskren

KRATEK PREGLED ŽIVLJENJA MSGR. JOŽEFA KERÉCA

1892 15. X.	rojen, Proséčka vas, župnija Sv. Sebeščán, Prékmuřje
1892 16. X.	krščen, krstni zavetnik sv. Jožef
1908	zadnjič na sezonskem delu
1909	doma končal pet razredov ljudske šole in nekaj inštrukcij iz snovi nižje gimnazije
1909 1. IX.	pride v Ljubljano k usmiljenim sestram za kočijaža
1910 I.	sprejet pri salezijancih
1910 30. IV.	odpotoval v Cavaglià, v zavod za zapoznele poklice iz Madžarske - Szent István Magyar Intézet
1913	v Penangu končal z malo maturo
1913 1. IX.	začel noviciat v Veržeju
1913 7. IX.	prejel kleriško obleko - talar
1915 19. III.	izpovedal prve redovne zaobljube in postal salezijanec
1914-1919	višja gimnazija, filozofija, vzgojna praksa
1914-1916	v Veržeju v višji gimnaziji
1916-1918	na Rakovniku na vzgojni praksi
1918 27. VII.	obnovitev začasnih zaobljub na Rakovniku
1918-1919	na Radni na vzgojni praksi
1919 15. X.	v bogoslovje v Foglizzo, Italija
1921	v januarju se javi za misijone na Kitajskem
1921	februarja slovo od domačih
1921 2. IV.	večne zaobljube v Foglizzu
1921 4. VII.	iz Betenek odpotuje na Kitajsko
1921 18. VIII.	prihod v Makao, kjer se uči jezika in študira bogoslovje
1923 14. IV.	prejel nižje redove
1923 15. IV.	subdiakonat
1923 10. V.	diakonat
1923 16. V.	mašniško posvečenje v Makau
1923 27. V.	nova maša v zavodski kapeli v Makau
1923-1928	potujoči župnik razbojnikov; Makao, Šeki, Taomun, Lappa; zida

1923 3. X.	prvič na misijonsko pot
1925 5. III.	umrl mu je oče, star 77 let
1928	za veliko noč slovo od Taomuna in misijona v Heongšanu
1928-1933	v Hongkongu in na obisku v domovini, prefekt v zavodu sv. Alojzija, graditelj cerkve sv. Antona, duhovni voditelj sester kanosijank in preciozink, voditelj misijona
1932-1933	na obisku v domovini
1932 5. VI.	ponovitev nove maše pri sv. Sebeščanu, misijonska predavanja po vsej Sloveniji
1933 13. X.	iz Trsta odpotoval v Hongkong
1933 4. XI.	vrnil se je v Hongkong
1933-1935	ravnatelj v Šiučovu
1933 14. XI.	vrhovni predstojnik Riccaldone ga imenoval za ravnatelja v Šiučovu
1935-1938	ravnatelj v Kunmingu, Šola modrosti
1934 6. XII.	imenovan za ravnatelja novoustanovljene salezijanske ustanove v Kunmingu
1935 18. IV.	prišel v Kunming v Yunnanu
1936	začetek gradnje Šole modrosti
1937 20. I.	prihod sester frančiškank v Kunming
1937	v juniju imenovan za svetovalca v provincialni vladi v Kunmingu
1938 15. XI.	nastopi službo proprefekta v Čaotungu
1938 17. XI.	na poti v Čaotung so ga napadli roparji
1939-1952	apostolski administrator v Čaotungu
1939 14. VI.	imenovan za apostolskega administratorja
1939 24. VI.	apostolski delegat za Kitajsko msgr. Zanin ga je v Kunmingu razglasil za apostolskega administratorja, zida semenišče, bolnišnice, cerkve, gobavska naselja, hiše zasebnikom
1943 15. V.	umrla mu je mati, stara 86 let
1945 2. VI.	z vojaškim letalom odpotuje v Rim na pogovor s papežem Pijem XII.
1946 3. VI.	prihod kamilijancev v Čaotung
1948	lazaristi ogledujejo področje za slovenski Baragov misijon
1948 15. VIII.	na poti v Čaotung pride v Kunming dr. Janez Janež
1949	zmaga Maocetunga in komunizma

1950	maja primoran v Kunming, omejena svoboda gibanja in delovanja
1952	veliki petek
1952 14. IV.	izgnan iz Kunminga in Kitajske
1952 1. V.	prihod v Hongkong, na svobodo
1952-1960	izgnanec v Franciji
1952	julija odpotoval v Francijo; Marseille 1952-1955, Montpellier 1955-1957, Saint Cyr 1957-1960
1955	na obisku v domovini
1958	na obisku v domovini
1960-1974	misijonar se je vrnil v domovino
1960 1. VIII.	vrnil se je v domovino; Rakovnik 1960-1963, Kodeljevo 1963-1964, Veržej 1964-1965, Križevci 1965-1967, Veržej 1967-1974
1973	zlatomašnik
1974 27. VI.	umrl v Veržaju, star 81 let
1974 29. VI.	pokopan na pokopališču v Veržaju

Kitajska imena

v knjigi Slovenski misijonar na Kitajskem

Ime, ki je napisano prvo (v stolpcu) je uporabljeno v besedilu knjige.

	<i>a) province</i>
<i>sedanja uradna imena</i>	<i>(stara) slovenjena imena</i>
Sichuan	Sečuan
Shanxi	Šansi
Yunnan	Junan
Guangdong	Kanton
Shaanxi	Šensi
Fujian	Fukijen
Guizhou	Kvejčov
Guangxi	Kvangsi
Taiwan	Tajvan (Formoza)
	<i>b) reke</i>
Mekong	Mekong
Nujiang	Salven
Yangzijiang	
(Changjiang - Dolga reka)	Jangcekjang
Xijiang	Sikjang (Zahodna)
Zhujiang	Sikjang (Biserna)
	<i>c) pokrajine</i>
<i>stara slovenjeno ime</i>	<i>sedanje uradno ime</i>
Heongšan (okraj)	Zhongshan
Kongšan (pogorje)	Kongshan
Sancijan (otok)	Sanzao
	<i>č) mesta</i>
<i>slovenjeno narečno ime</i>	<i>sedanje uradno ime</i>
Makao	Aomen
Hongkong	Xianggang
Kanton	Guangzhou
Šiučov	Shaozhou; Shaoguan (novo ime)
Čaotung	Zhaotong
Šeki	Shiqi

Taomun
Laokaj
Seongšao
Tajšekham
Kongmun
Wongleongto
Sanvuj
Longfat
Pachiu
Nongvan
Vančaj
Kvanking
Tungpi
Laohati (viet.)

slovenjeno mandarinsko ime

Šanghaj
Vučang
Kajjen
Hvejce
Dali
Jankai
Hankov
Tjencin
Taojen
Ilijan
Sunvei
Čaoča
Kančev
Čunking
Nanking
Peking
Kunming
Kokve

Doumen
Laocaj (viet.)
niso najdena današnja imena

sedanje uradno ime

Shanghai
Wuchang
Kaiyuan
Huize
Dali
Yangkai
Hankou
Tianjin
Taoyuan
Yiliang
Sunwei
Qiaojia
Ganzhou
Zhongqing
Nanjing
Beijing
Kunming; Yunnanfu (staro ime)

d) osebna imena

Čeng (Damjan)
Šeng
Maocetung
Čankajšek

Cheng
Sheng
Mao Zedong
Jiang Jieshi, mand.;
Chiang Kaishek, nar. angl.

Uporabljeno gradivo

a) knjige

Davide L. Giordan

PAGINE DI VITA VISSUTA

Prima Missione Camilliana in Cina

Missioni Camilliane, Taipei, 1991, strani 110

Mario Rassiga

LA MISSIONE SALESIANA DI SHIU CHOW

Cenno storico, 2. izdaja

Hong Kong, 1989, strani 152

Mario Rassiga

DON ANDREA MAJZEN

Missionario salesiano in Cina e Vietnam

Ljubljana, 1989, strani 292

Mario Rassiga

CENNI BIOGRAFICI DI MONS. GIUSEPPE KERÉC

Hong Kong, 1988, strani 20

Mario Rassiga

L'OPERA SALESIANA IN CINA

(cenno storico)

Parte prima (1906-1930), Hong Kong, 1973, strani 96

Parte seconda (1930-1936), Hong Kong, 1974, strani 88

Parte terza (1937-1945), Hong Kong, 1975, strani 168

Mario Rassiga

L'OPERA SALESIANA IN CINA

dal 1946 al 1981

Hong Kong, 1989, strani 32

Mario Rassiga

QUINDICI LUSTRI DI APOSTOLATO IN CINA

1906 - 1981, strani 44

Franc Halás
ARHITEKT Z EVANGELIJEM
Knjižice št. 58-59
Ljubljana, 1974, strani 56

Jože Zadravec
ZASLEDOVANA SMER
Knjižice, Ljubljana, 1984, strani 168

Blaž Cuderman
SALEZIJANSKI MISIJONI
(diplomska naloga)
Ljubljana, 1986, strani 112

Anton Kirschner
DOM BOSCO E A CHINA
(Contributo para a Historia dos Salesianos)
Macau, 1970, strani 370

Vasco Tassinari
DON BRAGA
L'uomo che ebbe tre patrie
Bologna, 1990, strani 872

Andrej Prebil
VERIGE LAŽNE SVOBODE
Argentina
Perquenco, 1981, strani 248

b) revije in časopisi

Katoliški misijoni (KM)
Salezijanski vestnik (SV)
Marijin list (ML)
Novine
Kalendar Srca Jezušovoga
Slovenec
Stopinje (1974, 1978, 1984, 1988, 1992)

c) arhivi

Centralni salezijanski arhiv v Rimu

Salezijanski arhiv v Hongkongu

Salezijanski arhiv v Ljubljani

Arhiv Franca Halása

Istituto S. Pio V

PENANGO MONFERRATO

Anno Scolastico 19 *10* - 19 *103*

Il giovane *Rerecz Giuseppe*
alunno della *IV* Classe Ginnasiale
negli esami *finali* ha ottenuto i seguenti voti:

SAGGI

	per iscritto	a voce
Istruzione religiosa.		<i>10</i>
Italiano	<i>6</i>	<i>7</i>
Latino	Versione in latino	<i>9</i>
	Versione dal latino	<i>8</i>
Greco	<i>7</i>	<i>7</i>
Francese <i>Shughenst.</i>	<i>6½</i>	<i>8</i>
Storia		<i>8</i>
Geografia		<i>8</i>
Matematica		<i>8½</i>
Scienze naturali		<i>8</i>
Condotta morale e scolastica		<i>10</i>
Osservazioni		



IL DIRETTORE

sc. Enrico Caporri

Spričevalo 4. razreda nižje gimnazije

香港天主教主教府
DIOECESIS DE HONG KONG

CURIA EPISCOPALIS

C/O CATHOLIC MISSION
18, CAINE ROAD
HONG KONG
香港堅道六十八號
TEL: 22674

Ref. No. 64/52.

Die 12 maii 1952.

CONCESSIO FACULTATUM.

Rev. P. Joseph Kerec, S.D.B.,
c/o Salesian House of Studies,
Island Road, (Chai-Wan),
Shau-ki-wan.

Tenore praesentium,

Reverendo Domino JOSEPH KEREK, S.D.B.

in Domo Studiorum Piae Societatis Salesianae apud Shau-ki-wan
commoranti, facultates ordinarias verbum Dei praedicandi nec-
non sacras fidelium confessiones audiendi in hac nostra Dioe-
cesi, ad annum, concedimus.

Datum ex aedibus Curiae,

die 12 mensis maii, A.D. 1952.

K. J. B. Lockes
Cancellarius.



Antonin Liants
Vicarius Generalis.

Dovoljenje za maševanje in spovedovanje v Hongkongu leta 1952

^u
Per^{mo} sig. Direttore,

Essendo mio fermo proposito di professare
sempre nella Congregazione di S. Francesco di
Sales ed avvicinando si il termine della mia
professione triennale, la quale ho ripetuta
ai 24 di luglio 1918, domando umilmente di
valermi ammettere ai voti perpetui.

Nella speranza d'essere esaudito
quanto prima Le bacio umilmente la
mano

Suo affetto in C. F. S. B.

Foglietto ai 16 novembre 1920 Giuseppe Kerec.

叫張士樹聖名本篤，是一位天主教司鐸，現在美國加州職海星聖母天主堂副主任。眾兄及本人年幼時都曾創辦的雲南省昆明市唯一的天主教男校就讀，並策劃使校舍成為今日的山。



CARTE VALABLE

du 25-1-1960

au 24-1-1963

3 FEV. 1960

Délivrée le

VAR



Le Chef de Division délégué

NOM KEREK
 Prénoms Joseph
 Né le 15-10-1892
 à PROSECKA (Hongrie)
 de Jean
 et de Cathérine
 Nationalité Yougoslave
 Situation de famille : célibataire, marié, veuf, divorcé (1)
 Date d'entrée en France 30-7-1952
 Durée de séjour ininterrompu en France depuis le 30-7-1952
 Profession Ecclésiastique
 Adresse S. CYR s/moz (Var)
 Institution Dom Bosco

(1) Rayer les mentions inutiles

我從前就讀的差不多，學生也比我在一九七九年看到的多，但我希望有一日該校能再成為天主教慈幼會的，教導中國青年認識真理和救主耶穌基督，成為敬的公民。

Sac. Benedictus Chang
 天主教司鐸 張士樹
 懷恩於斯 洛文尼亞
 盧比亞納 Ljubljana, Slovenja
 一九九二年五月二十四日

Dovoljenje za bivanje v Franciji

The Moon City & again 1906
J. L. T.

Cardium gottardii Fleming, *Antiquary* no 8

44

Rev. Mr. Sign. Shinn

1910/11-1. Entrata per la prima volta
sata italiana, dalla quale non mi se
allontanato che per due settimane nelle
del anno 1915. Ed ora secondo quanto

L. 19. marzo, nella
 P. Giuseppe, tornava
 trionfo, con tanto
 che mi si vede
 in forma evidente che quest' fra
 della persona prova, cioè del non
 na felice, domanda finalmente
 mezzo d'essere ammesso ai santi in

L. I. C.

i vorrò con
 germa con
 le costituzioni
 tutte la mia vita
 faccio quindi
 stabile
 del mio disordine
 la domanda
 se mi che
 non, la

Kerečeva pisma in prošnje

II. Št. 5333/1

5. februarja 1940.

O D O B R I L O.

Na prošnjo od 31. januarja 1940 št. 46 odobri kraljevska banska uprava dravske banovine na osnovi odredb § 2 naredbe o nabiranju prostovoljnih prispevkov Sl. list 192/30/1936 v smislu odredb §§ 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 in 10 iste naredbe Salezijanskemu inspektoratu v Ljubljani da sme v času od 1. februarja 1940 do 1. februarja 1941 na področju dravske banovine nabirati prostovoljne prispevke.

Nabrani prispevki se uporabijo za slovenske salezijanske misijonarje na Kitajskem g. Kereca Jožefa in Majcena

Priloge: 1. do 1. predpisi:

33358

Obsega 32 strani - Contient 32 pages

ŠTEVILKA POTNEGA LISTA
N° DU PASSEPORT



V IMENU

NJEGOVEGA VELIČANSTVA

PETRA II

PO MILOSTI BOŽJI IN VOLJI NARODA

KRALJA JUGOSLAVIJE

AU NOM

DE SA MAJESTÉ

PIERRE II

PAR LA GRÂCE DE DIEU ET LA VOLONTÉ DU PEUPLE

ROI DE YUGOSLAVIE

se izdaja potni list državljanu Kraljevine
Jugoslavije

Le présent passeport est délivré au ressortissant
du Royaume de Yougoslavie

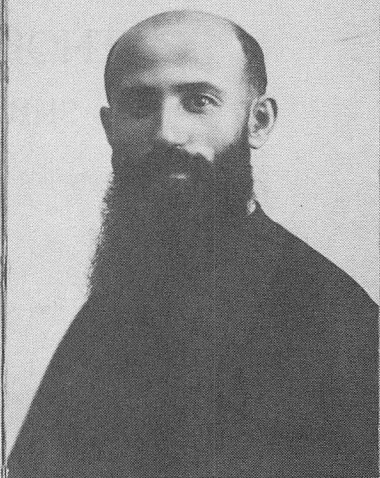
Primek in ime - Prénom et nom du porteur

Kerec Jožep

Veljavnost potnega lista
Valable pour

Potrnilo g. Abramovi in Kerčev potni list

中山縣警察第七區署用箋



查德國人紀勵志若
瑟現充當中山黃梁
鎮下恭都屬天主堂
司鐸公茲進行會副
監督之職因傳敘事

宜由澳入境往各處宣傳一切倘該司鐸入
境時請向
什察隊暨各團體希查明
放行爲荷
署長鄭汝愈

中華民國

七年



Policijsko dovoljenje za potovanje po Kitajski leta 1925

MONS. JOSEPH KEREĆ
ADMINISTRATEUR APOSTOLIQUE
DE CHAOTUNG

YUNNAN

CHINA

Rev. JOSEPH KEREĆ
CATHOLIC MISSION
SHIU CHOW

(Kwangtung Province) CHINA

廣東韶州
天主堂收

中山黃梁鎮下恭都屬天主
堂司鐸公敘進行會副監督
(KWONGTONG-CHINA)

Fr. Joseph Kerec

Catholic Missionary
TAO MOON and LAPPA-ISLAND
(HEUNGSHAN)

紀勵志者瑟



Spomin
Jožef Kerec
Salesijanski misijonar
na Kitajskem

紀勵志
天主教
慈幼會
司鐸



60

紀勵志
天主教
Jožef Kerec
Salesijanski misijonar
na Kitajskem
Pri svoji prvi svetli
maštv domači župni-
ji priporoča božjemu
Sreču in Mariji Pomoč-
nici vse sorodnike,
dobrotnike in prja-
telje.

Sv. SEBASTJAN,
8. junija 1932.

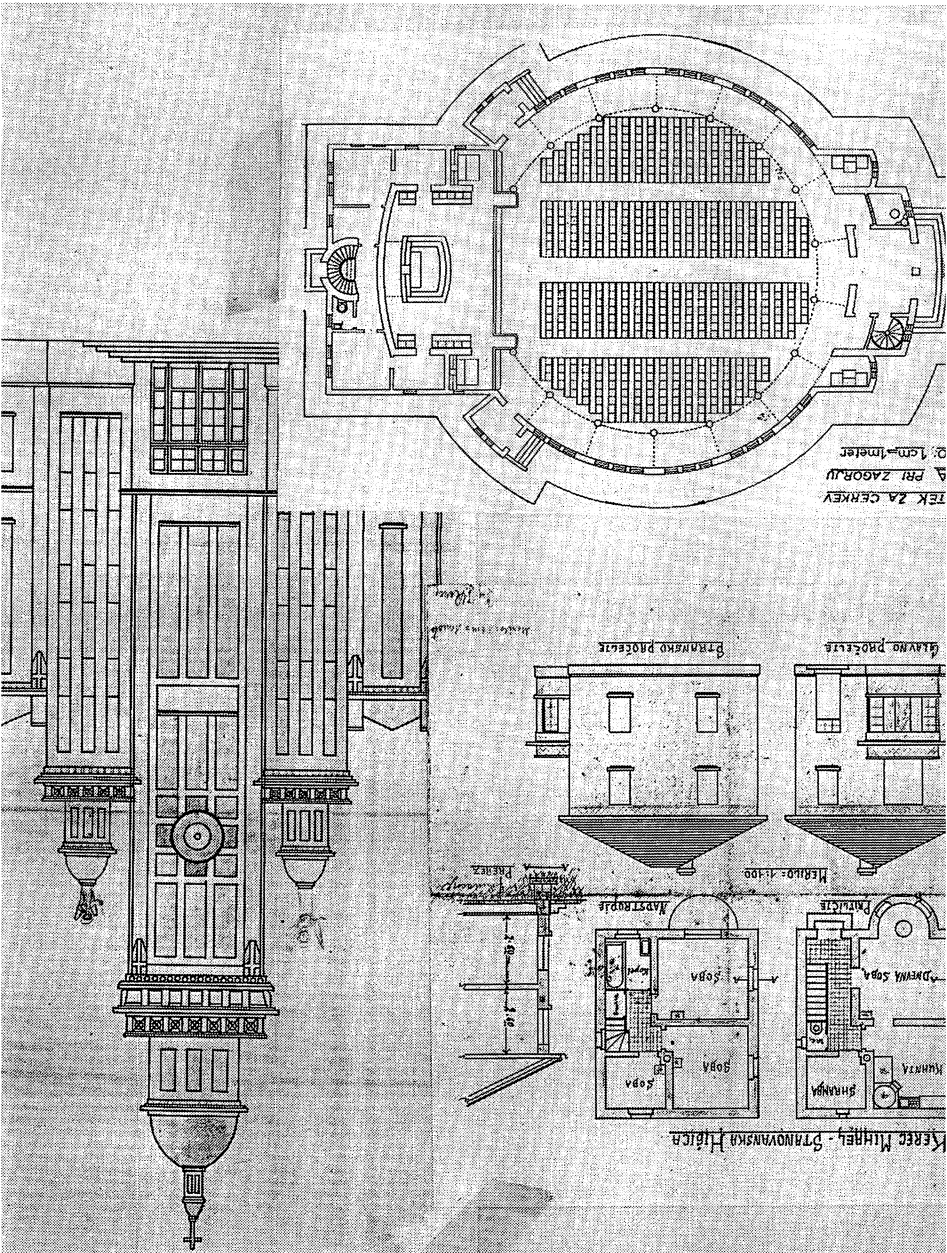
慈幼會

司鐸

聖類思
務業學堂

Vizitke, žigi, podpisi...

Nekaj Kerčevih načrtov



ST. LOUIS INDUSTRIAL SCHOOL

(SALESIAN INSTITUTE)

179, THIRD STREET

WEST POINT



PHONE C. 1236

HONG KONG, 31 January 1939.

廣東錫山肇境天主堂

MISSIONE CATTOLICA

(Salesiani di D. Bosco)

Yeung Shan-Lai fow

KWANG TUNG

(CHINA)

Yeung Shan-Lai Fow, li.....

Eg. Suarago

Kerusa Madenica
Pudni.

mi dala uban...

INSTITUT SALESIEN

YUNTSINKAI 51

YUNNANFOU

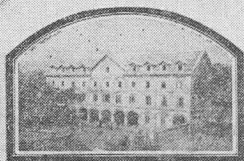
CHINE

雲南府上智學校

24 majnika-1936.

Marsina

廣東韶州勸群學校



St. John Bosco College

Catholic Mission

SHIU - CHOW

Kwang Tung

(China)

Y. Mo. Y.
Siu Cao 16-V. 34.

Yvano Fkalei omnibusque Sociis

Praefectura Apostolica

de CHAOTUNG

YUNNAN

CATHOLIC MISSION

SHEKKI-HEUNGSHAN

CHINA



*Ki jo Marija St
nasto ubogo ro
in mi bi si t
lej dabi xupra
ohranite vs h
uat do mons.
iati bil rozre
Hongkongu ed*

*Monseigneur prêtre jugoslav. novici
II.
mon, Ki ga se najpoznatija, kjer se
tepi in poti z veseljem v ruci, da
se le strga kaka dva in krampl
hudobnega duha... Tade jax vcu
predalec in poleg tega se človek
grešnik neveden da bi se istocao
no nakejal na dveh prostorih tu
in tam na varijablenici da*

Pisma misijonarja Keréca

KAZALO

5

Živi v naših dušah

Spremna beseda - Podarjenemu in podarjajočemu v zahvalo

9

Sin Slovenske krajine

Od tod do Kitajske in nazaj - Slovenska krajina, mili moj dom - Proséčka vas v varstvu sv. Sebeščána - Keréčev rod - V očetovi in materini šoli - Ópakov Jožek - V madžarski ljudski šoli - Sezonski delavec namesto gimnazijec - Nadarjeni siromak se želi šolati - Očaral ga je Wifinger

27

Kočijaž v Ljubljani

Mura, povezava bratov - V Ljubljano pojdeš - Kočijaž pri usmiljenih sestrah - V boju za poklic ne odneha - Sprejel ga je don Bosko - Slovo od preteklosti

37

Nadoknaditi zamujeno

V zavodu za zapoznele poklice - Uspešen tudi v Penangu - Salezijanec je postal v Veržeu - Gimnazijec, študent in še kaj - Na vzgojni praksi - Borec za priključitev Slovenske krajine

53

Očarala ga je Kitajska

Srečanje s Ferdom Hermanom - Študent bogoslovja v Foglizzu - Odločitev za Kitajsko - Najdaljše potovanje - Pozdravljena, Kitajska, moja druga domovina - Makao, v hiši Brezmadežne - Prve misijonske brazde - Nova maša brez domačih

71

Potujoči župnik razbojnikov (1923 - 1928)

Majhen mož na prste stopi - Premagovanje začetnega strahu (1923) - S prenosnim oltarčkom na hrbtu (1924) - V novi hiši v Taomunu (1925) - V Božjem imenu: Naprej! (1926) - V soočenju s komunizmom (1927) - Letošnji načrt: šole (1928)

135

Graditelj v Hongkongu in na oddihu doma (1928 - 1933)

Prefekt v šoli sv. Alojzija - Graditelj cerkve sv. Antona - Duhovni voditelj sester - Kam bredeš, ljuba Kitajska - Ponovitev nove maše v domovini - Misijonar križem po Sloveniji - Gospa Marija Abramova in Slovenci za Keréca - Nazaj na Kitajsko - Sklep nekega dela

165

Vonj mučeniške krvi v Šiučovu (1933 - 1935)

Sprejem novega ravnatelja - Škofijski sedež bl. Alojzija Versiglia - Razmere v novem misijonu - Ljudski misijonar v južnih krajih - Pismo materi - Z misijonskim križem naprej

179

Blišč Šole modrosti (1935 - 1938)

Don Boskovo videnje Kitajske - Dolgo potovanje - Yunnan s Kunmingom - 1935 - Trdi začetki v tujem svetu - Kerécu sem te obljubil, h Kerécu pojdeš - 1936 - Leto velikih preizkušenj - Šola modrosti, ponos Kunminga - Obrtne šole in delavnice - Keréc potuje - Mozaik narodov v Yunnanu - 1937 - Keréc, vladni svetnik Yunnana - Hiša čudežev - Bistriške sestre v misijone - 1938 - V kitajsko novo leto - Keréc, soustanovitelj katoliškega dnevnika - Dolgovi za novo zgradbo - Keréc, izredni vizitator v Čaotungu - Zbogom, Kunming

245

Apostolski administrator v Čaotungu (1938 - 1952)

Kitajska črna roka zasleduje Keréca - Razmere v Čaotungu - Organizacija misijojna in prefektura - Hrepenenje po skupnosti - Od vseh spoštovane sestre - Vojna in zopet vojna - Nediplomirani slavni arhitekt - Uresničitev napovedi - Pri papežu Piju XII. - Kamilijanci misijonarji - Lazaristi in Baragov slovenski misijon - Kirurg, ki ga je Bog poslal - Proti Kalvariji - Véliki petek - Plačilo za 31 let ljubezni - Hongkong, sklenjen krog

327

Od Kunminga do Čaotunga in nazaj

339

Izgnanec v Franciji (1952 - 1960)

343

Véliki misijonar se je vrnil (1960 - 1974)

353

Pričevanja

379

Poznam ga, živela sva skupaj od 1935 - 1952

395

Poznati Kitajsko

411

Kratek pregled življenja

414

Kitajska imena

V delo, ki ga imate v roki, sva vložila veliko truda, da bi lahko zajela del bogastva osebnosti msgr. Jožefa Keréca, slovenskega misijonarja na Kitajskem, in ga posredovala vam. Delo je opravljeno z veliko ljubeznijo do rojaka in redovnega brata.

Delo bi bilo težje in bi imelo več pomanjkljivosti, če ne bi bilo g. Andreja Majcna, najbolj prefinjenega poznavalca Keréceve osebnosti in njegovega dela.

Knjiga je izšla v zbirki Misijonska pričevanja. Izluščiti sva hotela predvsem tisto, kar ima sporočilo za nas in za naše misijonsko ozaveščanje danes. Tako sva zasledovala to življenje od 1892 do 1974 in nastala je zgodba, ki je sedaj pred vami kot véliki dar - da bi ga sprejeli in postali bogatejši.

avtorja

Po mnenju Ministrstva za kulturo šteje publikacija Slovenski misijonar na Kitajskem med proizvode, za katere se plačuje 5% davka od prometa proizvodov.

Številka: 415-107/92 av

Datum: 24.7.1992

Kakor zgodba iz starega koledarja se sliši dandanes pripoved o slabotnem, nizkem dečku z Goričkega, ki je šel za skrivnostnim klicem z Ogrskega v tedanjo avstrijsko Ljubljano, potem ko je že okusil grenkobo delavca na veleposestvih, in hotel študirati in postati misijonar. Imenoval se je Jožef Keréc, rojen pred sto leti (knjiga skuša dosledno utrditi z naglasnim in dolžinskim znakom na zadnjem zlogu pravilno izgovorjavo njegovega priimka, v katerem je naglašen drugi, ozki é, kakor v: imé) in prišel k salezijancem, doživel jeseni 1919 osvoboditev Slovenske krajine — Prék murja. Čez dve leti je odpotoval na Kitajsko, bil tam posvečen v duhovnika in začel razvijati svoje skrite sposobnosti: očaral je vse s svojo živahno, vedro naravo, s svojim obvladanjem jezikov, z zbiranjem mladi-

ne, ki jo je učil, odraslih, ki so mu zaupali. Začel je graditi kočice in skromne kapelice, izkazal pa se je stavbenika, ki je načrtoval kot pravi arhitekt velike učne in vzgojne zavode, bolnice, cerkve ter jih dogradil s pričaranimi sredstvi in zbral sodelavce, redovnike in redovnice, Slovence in tuje. Potuje iz kraja v kraj, pada med moderne razbojnice, ki ga pretepejo, ranijo, oropajo, postane apostolski administrator — monsignor, dokler ga komunistična oblast ne izžene s sodelavci vred. Pravljičica iz Proséčke vési se je razvila v navidez pustolovski, v resnici pa véliki vzgojni in odrešenje oznanjujoči roman, ki ga skuša prikazati pričujoča knjiga o enem največjih slovenskih misijonarjev, ki se uvršča ob F. I. Baraga in I. Knobleharja.

Vilko Novak